

VJESNIK

SPLITSKO-MAKARSKE NADBISKUPIJE

SVETA GODINA - JUBILEJ MILOSRĐA

God. CXXXVII • 4/2016

Godišnji izlet – hodočašće redovnica Splitsko-makarske nadbiskupije - Knin, 8. listopada 2016.

Blagoslov temeljnoga kamena za novu župnu crkvu, pastoralni centar i vrtić u Trogiru - 22. listopada 2016.

Kardinal Raymond Leo Burke predvodio misu i predstavio svoju knjigu u Splitu - 25. listopada 2016.

Tri sestre Službenice milosrđa (Anđele) položile doživotne redovničke zavjete u Splitu - 5. studenoga 2016.

Završno slavlje Jubileja Božjega milosrđa u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji - Katedrala u Splitu, 13. studenoga 2016.

GODINA OČINSTVA

PROGLAS

svim vjernicima u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji
u pripravi za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu 2018.,
pod geslom: „Očinstvo i majčinstvo: dva lica roditeljskog poslanja”

*Braći svećenicima,
Redovnicima i redovnicama,
Očevima i majkama,
Svim kršćanskim vjernicima.*

Draga braćo i sestre!

1. Obitelj, kolijevka i nositeljica života, prva je prenositeljica vjere i odgovornosti u kršćanskom življenju. Ova temeljna stanica društva i Crkve u posljednje vrijeme susreće se s mnogobrojnim poteškoćama i raznim iskušenjima. Naše obitelji, roditelji – očevi i majke – i djeca, često su danas izloženi ekonomskoj nesigurnosti, udarima određenih idejnih strujanja i društvenih trendova koji žele rastočiti naravno shvaćanje braka i obitelji. K tome, mnogi su muškarci i žene nedovoljno pripremljeni i ne snalaze se u bračnim i roditeljskim ulogama. Pod tim i drugim izazovima nerijetko pucaju bračne veze i slabe obiteljske i društvene vrijednosti.

2. Svjesna tih ugroza i opasnosti kao i svoje spasijske zadaće, Crkva ustrajno naviješta kršćanski nauk o braku – zajednici muškarca i žene – koji po Božjoj promisli ima svoju trajnu vrijednost i nezamjenjivo poslanje. Zato novom zauzetošću želimo promicati vrijednost svakog ljudskog života i ohrabriti naše obitelji u bračnom zajedništvu, otvorenosti prema rađanju i odgoju djece, u međusobnoj ljubavi i vjernosti.

3. Papa Franjo je na dvije posljednje biskupske sinode zajedno s pastirima Crkve iz cijeloga svijeta raspravljao o stanju i poslanju obitelji u današnjem svijetu. U dokumentu „Radost ljubavi” dao je poticaje svima nama da pojačamo predbračne pouke i pripreme, a u obiteljskom pastoralu svjetlom vjere, snagom molitve i sakramenata Crkve, krijepimo i milosrdno pratimo hod i rast naših očeva i majki u njihovu roditeljskom poslanju.

4. Poštovani vjernici, na tom putu radosti ljubavi, radosno vam objavljujem da će naša Splitsko-makarska nadbiskupija biti domaćin Trećeg nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati u Solinu 2018., pod geslom „Očinstvo i majčinstvo: dva lica roditeljskog poslanja”.

Godina pred nama, od Prve nedjelje Došašća 2016. do svetkovine Krista Kralja 2017., bit će posvećena očinstvu kao jednom licu roditeljskog poslanja. Sljedeću godinu posvetit ćemo majčinstvu.

Poznato je kako danas u vremenu brzih promjena, moralnog relativizma i različitih kriza, ni očevi nije mimoišla kriza identiteta. Muškarci i očevi teško se snalaze, a uloga oca u obitelji kao da se smanjuje ili potiskuje. Očevi ponekad djeluju izgubljeno, neki se povlače pod teretom odgovornosti, upadaju u razne ovisnosti ili teško prihvataju svoju obiteljsku dužnost.

5. Zato u ovoj godini želimo osobito razmišljati o očinstvu kako bismo dublje shvatili zadaću i poslanje naših očeva u kršćanskim obiteljima, a onda i u društvu. U međusobnoj ljubavi, poštovanju i opraštanju sa svojim suprugama, očevi pružaju osnovni obiteljski temelj za zdravo odrastanje svoje djece. Svojom skrbi, brigom i mudrošću daju obitelji i djeci sigurnost i zaštitu, smjer u duhovnom rastu te snagu i identitet u kršćanskom odgoju.

Sam Bog – izvor svakog života, pun ljubavi i milosrđa prema čovjeku kojeg je stvorio na svoju sliku – objavio nam se kao Otac nebeski. U Isusu Kristu – Licu Očeva milosrđa – poslao nam je Spasitelja da obnovi grijehom narušenu svoju sliku u nama, cijelo naše ljudsko biće, naš um i srce, naše odnose, naše obitelji i naše poslanje. Nebeski otac izvor je i snaga svakog očinstva.

6. Draga braćo i sestre, dok s ovim Adventom započinjemo novu crkvenu godinu, ulazimo i u godinu posvećenu očinstvu. Stoga, uključimo se u liturgijska slavlja i pastoralna događanja kako bismo posvijestili i osnažili očinsku ulogu kršćanskih muževa u obitelji. U tom duhu sve vas zajedno: svećenike, redovnike i redovnice, a osobito kršćanske vjernike, napose očeve, pozivam da se osobnom i obiteljskom molitvom, zajedničkim liturgijskim slavljinama, odgojem i osobnim rastom u vjeri, uključite u župni i nadbiskupijski pastoralni hod „Godine očinstva”, te pripravu Trećeg nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu 2018.

Neka sve naše obitelji, domove i domovinu, prati pomoć i zagovor sv. Josipa – čuvara Svete obitelji – koga je Bog Otac odabrao da u pravednosti i ljubavi skrbi za Betlehemske dijete Isusa Krista i njegovu majku Bogorodicu Mariju.

A na sve vas zajedno zazivam Božji blagoslov.

Vaš brat i nadbiskup,

mons. Marin Barišić

U Splitu, na Prvu nedjelju Došašća,
27. studenoga 2016. godine.

LICE NEBESKOGA OCA

Nadbiskupova božićna poruka - 2016.

1. Braćo i sestre, sve vas srdačno pozdravljam okupljene u toplini vašeg obiteljskog doma i radosti liturgijskog slavlja u našim crkvama! Bog nam dolazi! Ne može bez nas. Ljubav ga čini slabim prema nama. I sam postaje malo, slabo dijete. Rodivši se u betlehemske štali, s ruba Judejske pustinje traži put k nama. Ljubav ga vodi i do zatvorenih prostora i siromašnih sredina, do osamljenih domova i hladnih srdaca. Traži svoje mjesto u našem domu i srcu. Na osobit način Betlehemske djeteta želi ući u naše obitelji u godini posvećenoj očinstvu, jednom od lica roditeljskog poslanja.

Nebeski Otac, izvor svakog očinstva i majčinstva, u daru svoga Sina postaje član velike ljudske obitelji. Otajstvo Božića duboko je utkano u naše obiteljske odnose. Po Sinu i sami primamo dostojanstvo sinovstva i Boga smijemo svojim Ocem zvati. Bog uzima ljudsko, a čovjeku daruje božansko. Krist postaje čovjekom, a čovjek biva obdaren božanskim životom.

Bog je tako ljubio svijet da nam je darovao svoga jedinorođenoga Sina (Iv 3, 16). Zamilovao nas je u svom ljubljenu Sinu (usp. Ef 1,6). Božić je očitovanje darovanosti Oca u Betlehemske Djetetu koji vrednuje osobe i sve uloge, a naročito ulogu oca i očinstva u obitelji. Štoviše, Božić nam predstavlja očinstvo kao izvor i temelj obitelji. Zato nam Božić donosi Radosnu vijest: imamo Oca! Betlehemske djeteta je Očev dar svima nama. Bog nije funkcija,

silu. Bog Otac je osoba, ljubav! A Isus Krist je punina čovjštva i božanstva. On nas uvodi u zajedništvo sa svojim Ocem. Uvodi nas u život. A ovo je život vječni: da upoznamo Boga Oca, i Sina koga nam darova (usp. Iv 17, 3). U neizmjernom daru Betlehemske djeteta otkrivamo Lice nebeskog Oca i naše sinovsko dostojanstvo.

2. Ipak, u našem vremenu primjećuje se odsutnost i izgubljenost oca u obitelji, pa i u društvu. Govori se tako o kulturi i generaciji bez oca koja time postaje strana i izgubljena generacija. U našoj domovini odsutnost očeva nije samo posljedica agresije i Domovinskog rata, gdje su mnogi očevi dali život za našu slobodu, već i mentaliteta koji obezvrjeđuje ulogu oca. Riječ „otac” postala je suvišna, prezirna, bilo da se radi o zemaljskom ili nebeskom Ocu. Štoviše, ignoriranje nebeskog Oca ugrožava i ulogu oca u zemaljskoj obitelji. Otac je smatran za prekom našoj slobodi i osobnom rastu.

Na ulogu oca, isto tako, utječe i gospodarska kriza: gubitak radnog mjesta, malena ili nikakva primanja, podstanarstvo, nesposobnost nositi se s izazovima života i suvremenog društva, gubitak utjecaja na život djece, manjak komunikacije u obitelji, prepuštanje relativizmu i povlačenje u „vlastiti svijet”. Kao „generacija bez oca” postajemo i siromašni - bez sredstava za život, i siročad - bez osobe oca. Otac kao da je postao potpuno sporedan, suvišan i nebitan.

3. Draga braćo i sestre, Bog koji se u gorućem grmu objavio kao onaj koji jest, i on koji je više puta i na više načina govorio ocima po prorocima, konačno u ove dane, kao Otac, progovara nam u Sinu (usp. Heb 1, 1-2). Otac, darujući nam Sina, daruje nam i tako potrebno zajedništvo s Njime koje potom rađa obiteljsko i naše međusobno zajedništvo. U duhu božićne radosti svi smo pozvani, a naročito vi očevi, živjeti gramatiku obiteljskog zajedništva i pravopis ljubavi. Biti u zajedništvu znači biti na sigurnom i živjeti okružen drugima koji imaju razumijevanja za moje slabosti i poteškoće. Božić se ne povlači, ne zaobilazi nas u našim poteškoćama koje su na svoj način prepoznatljive u onom opisu stvarnosti rođenja „u štali, na slami.” U poteškoćama nas susreće Bog koji čovjekom postaje, koji dijeli s nama naše radosti i žalosti. Sve to prati obiteljski život koji

je satkan od osjećaja i nježnosti, pažnje i milosrđa, povjerenja i ljubavi. Tako uza sve poteškoće, s Božićem u obitelji rađa se radost i zajedništvo. Obiteljsko zajedništvo oslikano je smijehom i suzama, radošću i žalošću. Betlehemske djetice imaju povjerenja u nas. Želi odrastati u našoj obitelji. Ako Bog ima povjerenja u nas, smijemo li se neodgovorno i beznažno odnositi prema budućnosti? Otvorenost Božiću hrabri nas da se ne prepustimo vodama ravnodušnosti i beznađa, i daje nam snagu da možemo plivati protiv strujanja.

4. Betlehemske djetice izvodi nas iz besplodnog egoizma, oslobađa od pretjerane navezanosti na stvari i tehniku, te s povjerenjem usmjeruje jedne prema drugima da znamo slušati i razgovarati. Obitelj je mjesto u kojem se događa razmjena života. Stoga provoditi vrijeme u i sa svojom obitelji znači istinski živjeti i omogućiti drugom da živi. Neizmjereno je važno za život obitelji da postoje trenutci i vrijeme koje ćemo dijeliti jedni s drugima u međusobnom zajedništvu i molitvi.

Božić unosi u obitelj ozračje povjerenja i predanja, primanja i davanja. Imati povjerenja i biti povjeren drugom izvor je temeljne stanice „mi života” - obitelji. Kao što je Josipu i Mariji povjerio svoga Sina, tako i vama dragi roditelji povjerava svoje sinove i kćeri, vašu djecu. Doista po Sinu primamo dostojanstvo sinova i kćeri Božjih.

5. Poštovani oče, ne možeš biti odsutan iz života svoje obitelji i života svoje djece. Vi niste samo biološki roditelji, već vaše roditeljstvo-očinstvo prelazi i u duhovno očinstvo. Samo u odnosu s vama djeca mogu otkrivati svoj identitet i svoje poslanje. Potrebna im je vaša stalnost i sigurnost koja će im biti snaga i uporište u njihovoj nestalnosti i nesigurnosti. Samo ukoliko ste vi, naravno uvijek u zajedništvu sa suprugom, prisutni u životu djece, moći ćete do kraja iskusiti onu istinu Božića, Radosnu vijest, koja nam govori da smo ljubljena djeca koja imaju Boga za Oca. Biti u zajedništvu sa svojom djecom jedini je način da „generacija bez identiteta” postaje generacija jasnih i čvrstih osobnosti koje znaju zašto i kamo usmjeriti svoj život. Otac koji nije i duhovni otac, i koji svoj život ne pokušava oblikovati po primjeru nebeskoga Oca, doista svoju djecu čini generacijom bez oca. Otac svoj poziv i prisutnost u obitelji ne može zamijeniti ili nadomjestiti karijerom, ni firmom, ni bogatstvom, ni medijskom popularnošću. Djeca ne žele dar oca zamijeniti skupocjenim darovima i igračkama, nego žele darovanost oca kao sigurnost i ohrabrenje života. To želi i vaša

supruga! Odgovornost poziva, odgoja i obrazovanja djece, dara vaše ljubavi, prate oba lica roditeljstva: otac i majka!

6. Dragi oče, tvoja djeca ne žele biti siročad. Djeca traže i trebaju tebe prijatelja i učitelja da ih hrabriš svojom odlučnošću, jačaš svojom odgovornošću i svojim primjerom usmjeriš njihove korake na put istinske slobode i radosti življenja. Trebaju tvoje očinstvo koje svjedoči mušku ljudskost, pozitivnu odlučnost i kreativnu zauzetost da se ne prepadnu i ne klone pred izazovima života. Trebaju svjedočanstvo tvoga rada i molitve. Duhovnost nije nešto pasivno i statično, sladunjavo i umirujuće, jer prava duhovnost obilježena je i muškošću buduću da je duhovni život uvijek bio svojevrsna borba i hrvanje. Ako im nedostaješ ti oče, opasnost je da tu svoju životnu prazninu nadomjestite raznim oblicima „očuha” koji im se nude iza svakog ugla.

7. „Ustat ću i poći k Ocu...”, ispovijeda izgubljeni sin evanđeoske prisposode. Koliki očevi danas, u radosti Božića, pa i oni koji se ne trebaju fizički vratiti, nego na nov način zaživjeti ulogu oca u svojoj obitelji, u svome srcu i na svojim usnama šapću ove i slične riječi: „ustat ću i biti roditelj-otac u svojoj obitelji...” Nije li to najveći božićni dar? Nije li vaša obitelj „živi Betlehem?” Doista, bogatstvo su toliki očevi koji svoje očinstvo svjedoče i žive na radost svoje djece i blagoslov Crkve i društva.

8. Draga braćo i sestre, u obitelji Božić se ne proizvodi, nego rađa; ne čini, već prima. Ne može se učiniti blještavijim, bogatijim nego što je on u sebi. Izvire iz nedostupna svjetla i bogatstva ljubavi Očeve.

Dragi oče i majko, sretan Božić vama i vašoj obitelji. Riječi „tata” i „mama”, koje uz sretan Božić izgovaraju vaša djeca, neka još više potvrde vaš identitet te u bračnom zajedništvu dublje otkrijete dostojanstvo koje vam je povjerio nebeski Otac: dar očinstva i majčinstva. Otvorimo Betlehemskom djetetu ne samo vrata, već i srce našega doma. U Emanuelu – Bogu s nama – imat ćemo uvijek Onoga u koga možemo vjerovati i komu se možemo povjeriti. Imat ćemo Oca! Nebeskoga i zemaljskoga!

Sretan Božić i blagoslovljenu Novu 2017. godinu želi vam,

vaš brat i nadbiskup,

mons. Marin Barišić
splitsko-makarski nadbiskup

Split, 22. prosinca 2016.

RASPORED SLAVLJA KRIZMI - 2017.

M. B. – *mons. Marin Barišić, nadbiskup;*
 Mir. V. – *mons. Miroslav Vidović, generalni vikar;*
 A. A. – *mons. Nediljko Ante Ančić, past. vikar;*
 J. D. – *mons. Josip Delić;*
 P. B. – *mons. Pavao Banić;*
 A. M. – *mons. Ante Mateljan;*

A. B. – *don Alojzije Bavčević;*
 M. V. – *don Marinko Vidović;*
 M. P. – *don Mladen Parlov;*
 J. P. – *don Josip Periš;*
 A. Č. – *don Alojzije Čondić;*
 E. P. – *don Edvard Punda.*

TRAVANJ

Subota, 22. travnja

1. Split-Dobri (katekumeni i odrasli) – M. B.

Nedjelja, 23. travnja – Druga vazmena

1. Biorine (3) – J. P.
2. Drvenik Makarski (8) – M. P.
3. Hrvace (?) – M. B.
4. Kaštel Novi (61) – A. A.
5. Metković – sv. Nikola (70) – A. M.
6. Podbablje (42) – M. V.
7. Vinjani (36) – Mir. V.

Subota, 29. travnja – Susret HKM – Vukovar

1. Kamen (49) – J. P.
2. Metković – sv. Ilija (92) – A. A.
3. Plina-Stablina (13) – Mir. V.
4. Split-Konkatedrala (84) – M. V.
5. Split-Dobri (32) – A. Č.

Nedjelja, 30. travnja – Susret HKM – Vukovar

1. Gornje Selo (5) – Mir. V.
2. Kaštel Štafilić (35) – A. Č.
3. Podstrana (53) – M. V.
4. Priko-Omiš (49) – J. P.
5. Seget (45) – A. M.
6. Split-Kocunar (36) – A. A.
7. Split-Mertojak (48) – M. P.

SVIBANJ

Ponedjeljak, 1. svibnja – Sv. Josip Radnik

1. Dugi Rat (34) – Mir. V.
2. Potravlje (12) – M. V.
3. Solin – Solinski mučenici (49) – M. P.
4. Split-Manuš (41) – M. B.
5. Split-Trstenik (48) – J. P.
6. Split-Veli Varoš (42) – A. Č.

Subota, 6. svibnja

1. Split-Meje (41) – M. V.
2. Split-Visoka (60) – M. P.

Subota, 13. svibnja

1. Duće (11) – E. P.
2. Sinj – filijale (85) – M. B.
3. Split-Lučac (62) – Mir. V.
4. Trogir – Gospa od Anđela (43) – A. A.

Nedjelja, 14. svibnja – Peta vazmena

1. Brela Gornja (2) – Don Mijo Šurlin
2. Zadvarje (4) – Don Mijo Šurlin
3. Gata (12) – A. A.
4. Tugare (15) – A. A.
5. Grab (29) – Mir. V.
6. Otok (44) – Mir. V.

Nedjelja, 14. svibnja

7. Imotski (86) – E. P.
8. Proložac (49) – E. P.
9. Jesenice (37) – A. M.
10. Omiš (37) – A. M.
11. Kaštel Sućurac (62) – M. V.
12. Radun (17) – M. V.
13. Makarska – K. mira (55) – *mons. Tomo Vukšić*
14. Opuzen (34) – *mons. Martin Vidović*
15. Slivno Ravno (14) – *mons. Martin Vidović*
16. Ploče (24) – *mons. Ilija Janjić*
17. Ravča (19) – A. B.
18. Runović (21) – J. P.
19. Sinj – grad (170) – *mons. Marko Semren*
20. Split-Kman (91) – J. D.
21. Split-Mejaši (82) – *mons. Jure Bogdan*
22. Split-Sirobuja (34) – *mons. Jure Bogdan*
23. Stobreč (35) – M. B.
24. Žrnovnica (40) – M. B.
25. Trogir – sv. Lovro (35) – A. Č.
26. Žedno-Arbanija (10) – A. Č.
27. Turjaci (13) – M. P.
28. Ugljane (19) – M. P.

Subota, 20. svibnja

1. Kaštel Kambelovac (43) – M. B.
2. Split-Pojišan (49) – M. P.
3. Split-Sukoišan (93) – Mir. V.
4. Split-Škrabe (85) – u 9 i 11 sati – A. M.

Nedjelja, 21. svibnja – Šesta vazmena

1. Brela Donja (14) – M. P.
2. Baška Voda (26) – M. P.
3. Čaporice (5) – A. A.
4. Košute (23) – A. A.
5. Dicmo Donje (31) – M. V.
6. Dugopolje (37) – M. V.
7. Gala-Gljev (10) – J. D.
8. Gradac-Brist (20) – P. B.
9. Kaštel Stari (43) – M. B.
10. Vinišće (6) – M. B.
11. Mravince-Kučine (24) – J. P.
12. Rašćane (1) – A. B.
13. Solin – Gospa od Otoka (166) – Mir. V.
14. Split-Lovrinac (56) – A. M.
15. Split-Ravne Njive (34) – E. P.
16. Split-Spinut (31) – E. P.
17. Vrlika (16) – A. Č.

Subota, 27. svibnja

1. Split-Poljud (34) – A. A.
2. Trogir – sv. Jakov (22) – Mir. V.

Nedjelja, 28. svibnja – Sedma vazmena

1. Bagalović (21) – M. B.
2. Vid (16) – M. B.
3. Dicmo Gornje (5) – J. P.
4. Vojnić-Gardun (19) – J. P.
5. Kaštel Gomilica (50) – A. M.
6. Katuni-Kreševo (11) – A. B.
7. Klis (28) – Mir. V.
8. Konjsko (10) – Mir. V.
9. Makarska-sv. Marko (69) – E. P.
10. Ruda (22) – M. P.
11. Split-Pujanke (83) – *mons. Martin Vidović*
12. Srinjine (12) – A. Č.
13. Strožanac (65) – A. Č.
14. Vidonje (4) – A. A.
15. Vranjic (28) – J. D.
16. Vrgorac (35) – M. V.

LIPANJ**Subota, 3. lipnja**

1. Split-Brda (54) – M. B.
2. Split-Sučidar (80) – J. P.

Nedjelja, 4. lipnja – Duhovi

1. Dusina/Veliki Prolog (26) – M. V.
2. Kaštel Lukšić (56) – Mir. V.
3. Lovreć-Opanci (8) – A. M.
4. Poljica Imotska (21) – A. Č.
5. Solin – sv. Kajo (60) – E. P.
6. Split-Katedrala (10) – M. B.
7. Srijane-Dolac Gornji (9) – M. P.
8. Trnbusi (2) – M. P.
9. Trilj (58) – J. D.
10. Tučepi (50) – J. P.

Nedjelja, 11. lipnja – Presv. Trojstvo

1. Okruk (35) – M. B.
2. Orah (13) – J. P.
3. Stilje (12) – J. P.
4. Rogotin (17) – Mir. V.
5. Split-Neslanovac (46) – A. M.
6. Zagvozd (4) – A. A.

Utorak, 13. lipnja – sv. Antun Padovanski

1. Komin (10) – A. Č.
2. Prugovo (19) – E. P.

Petak, 23. lipnja – Presveto Srce Isusovo

- Aržano (8) – M. B.

Subota, 24. lipnja (* Prezbitersko ređenje)

- Slime (5) – A. A.

Četvrtak, 29. lipnja – Sv. Petar i Pavao

- Kotlenice (4) – Mir. V.

SRPANJ/KOLOVOZ**Nedjelja, 16. srpnja – Gospa Karmelska**

1. Blato na Cetini (3) – A. A.

Nedjelja, 6. kolovoza – Preobraženje Gosp.

1. Dubrava (11) – M. B.

PASTORALNI KALENDAR 2017.

SIJEČANJ

1. siječnja

- Sveta Bogorodica Marija, Dan mira, Nova godina

6. siječnja

- BOGOJAVLJENJE, Sveta Tri kralja
- Završetak pastoralnog praktikuma đakona

8. siječnja

- KRŠTENJE GOSPODINOVO
- Završetak božićnog vremena

9.-10. siječnja

- Katehetska zimska škola (Zagreb)

12. siječnja

- Studentski vjeronauk: Čakula s duhovnikom (Kampus)

14. siječnja

- Centralno bogoslovno sjemenište (CBS): Duhovna obnova

18. siječnja

- Početak molitvene osmine za jedinstvo kršćana
- Susret mladih: Hrvatsko nadzemlje (Sjemenište)

20.-22. siječnja

- CBS: Vikend formacija

23.-25. siječnja

- Zasjedanje HBK-a (Zagreb)

24.-26. siječnja

- Teološko-pastoralni tjedan (Zagreb)

25. siječnja

- Završetak Molitvene osmine za jedinstvo kršćana

27.-29. siječnja

- Vikend susreti osmaša

29. siječnja

- Studentska duhovna obnova (Kampus)

VELJAČA

2. veljače

- PRIKAZANJE GOSPODINOVO – SVIJEČNICA
- Dan posvećenog života (Katedrala)
- Uočnica sv. Vlaha (Dubrovnik)

3. veljače

- Proslava Svetog Vlaha (Dubrovnik)

4. veljače

- Zasjedanje biskupa Splitske metropolije (Dubrovnik)
- Bračno i obiteljsko savjetovalište (BiOS) Split: Dan života

5. veljače

- Sv. Tripun (Kotor)

6.-12. veljače

- BiOS: Tjedan braka i Svjetskog dana braka u suradnji s Uredom za pastoral obitelji

8. veljače

- Međuškolska vjer. olimpijada za osnovnu i srednju školu

9. veljače

- Studentski vjeronauk: Čakula s duhovnikom (Kampus)

10. veljače

- Bl. Alojzije Stepinac, mučenik

11. veljače

- Gospa Lurdska – Dan bolesnika
- Svetište Vepric: Proslava Gospe Lurdske

13. veljače

- Duhovno molitveni susret za duhovna zvanja (Sjemenište)

15. veljače

- Susret mladih: Hrvatsko nadzemlje (Sjemenište)

17.-18. Veljače

- Vikend susreti ministranata (Sjemenište)

18. veljače

- Susret voditelja i predavača na predbračnim tečajevima (Vepric)
- Stručni skup vjeroučitelja pripravnika i mentora (Split)

24.-26. veljače

- Vikend susreti osmaša (Sjemenište)

26. veljače

- Studentska duhovna obnova (Kampus)

OŽUJAK

1.ožujka - Pepelnica

- Nadbiskupijska klasična gimnazija (NKG): Pokorničko bogoslužje i sv. misa; križni put tijekom korizme petkom u 12,30

2.ožujka

- Nadbiskupijska vjeronaučna olimpijada za osnovnu i srednju školu (OŠ Bijaći – Kaštel Novi)

4. ožujka

- Nadbiskupijski stručni skup za sve vjeroučitelje

4.-5. ožujka

- CBS: Duhovna obnova za ožujak

7.-8. ožujka

- Pastoralno-katehetski kolokvij za svećenike (Zagreb)

8. ožujka

- Korizmena rekolekcija za svećenike (Vepric)

9. ožujka

- Studentski vjeronauk: Čakula s duhovnikom (Kampus)

10.-12. ožujka

- CBS: Vikend formacija

12. ožujka

- Duhovno molitveni susret za duhovna zvanja (Sjemenište)

13. ožujka

- Korizmeni koncert (Sjemenište)

15. ožujka

- Susret mladih: Hrvatsko nadzemlje (Sjemenište)

16. ožujka

- CBS: Primanje među kandidate za svećeništvo

17. ožujka

- Misa za pok. nadbiskupe Franu Franića i Antu Jurića (Konkatedrala)

18.ožujka

- CBS: Podjela službi i susret s roditeljima i župnicima
- Nagradni olimpijski izlet

19. ožujka

- Korizmeni koncert (Sjemenište)

20. ožujka

- Sv. Josip – Dan očeva

25. ožujka

- NAVJEŠTENJE GOSPODINOVO – Blagovijest
- Dan Sjemeništa i Nadbiskupijske klasične gimnazije (NKG), Misno slavlje i prigodna akademija
- Vepric: Proslava svetkovine Blagovijesti

26. ožujka

- Korizmena duhovna obnova (Kampus)

TRAVANJ

1.travnja

- NKG: Korizmena duhovna obnova za roditelje (Vepric)
- XVIII. međubiskupijski susret maturanata (Humac)
- BiOS: Korizmena duhovna obnova za obitelji

1.-11. travnja

- Dani kršćanske kulture – otvaranje manifestacije

2. travnja

- Put križa (Solin – Manastirine)
- Pohod i čestitanje u Makarskoj (Nadbiskup)

3. travnja

- Duhovno molitveni susret za duhovna zvanja (Sjemenište)

5.-7. travnja

- Vjeronaučna olimpijada na državnoj razini

6. travnja

- Studentski vjeronauk: Čakula s duhovnikom (Kampus)

7. travnja

- Križni put (Marjan)

8. travnja

- Duhovna obnova za vjeroučitelje laike (Vepric)

9. travnja

- CVJETNICA
- 40-satno klanjanje (Katedrala)

11. travnja

- Dani kršćanske kulture – završetak manifestacije

12. travnja

- NKG: Uskrsna ispovijed za učenike i djelatnike

13. travnja

- VELIKI ČETVRTAK
- Misa posvete ulja (Katedrala)
- Zajednički ručak i čestitka u sjemeništu

14. travnja

- VELIKI PETAK

15. travnja

- VELIKA SUBOTA
- Uskrsno čestitanje časnih sestara (Nadbiskupija)
- Vazmeno bdijenje

16. travnja

- USKRS – VAZAM, Nedjelja uskrsnuća Gospodnjega
- Misno slavlje sa zatvorenima (17 sati)

19. travnja

- Susret mladih: Hrvatsko nadzemlje (Sjemenište)

22. travnja

- Stručni skup za odgojiteljice u vjeri u predškolskim ustanovama

23. travnja

- DRUGA VAZMENA - NEDJELJA BOŽANSKOG MILOSRĐA
- Svetište Vepric: Klanjanje, euharistijsko slavlje, blagoslov vozila
- Završetak pastoralnog praktikuma za đakone
- Studentska duhovna obnova (Kampus)

26. travnja

- BiOS: Gospa Dobrog Savjeta, proslava godišnjice BiOS-a

26.-28. travnja

- Zasjedanje HBK-a (Zagreb)

28. travnja

- Početak devetnice sv. Dujmu

28. travnja do 1. svibnja

- Vepric: Duhovne vježbe

25. travnja – 7. svibnja

- SUDAMJA KUP 2017 (Sjemenište)

29.-30. travnja

- Nacionalni susret hrvatske katoličke mladeži (Vukovar)

SVIBANJ**5. svibnja**

- SUDAMJA FEST, koncert duhovne glazbe (Sjemenište)

5.-6. svibnja

- Katehetska proljetna škola (Zagreb)

6. svibnja

- Svečana večernja u čast. Sv.Dujma

7. svibnja

- ČETVRTA VAZMENA NEDJELJA – PROSLAVA SV. DUJMA

8. svibnja

- Duhovno molitveni susret za duhovna zvanja (Sjemenište)

8.-13. svibnja

- Tjedan molitve za duhovna zvanja (Sjemenište)

11. svibnja

- Dan KBF-a u Splitu
- Bdijenje u Katedrali za duh. zvanja
- Studentski vjeronauk: Čakula s duhovnikom (Kampus)

13. svibnja

- Dan otvorenih vrata (Sjemenište)

15. svibnja

- Međunarodni dan obitelji (BiOS)

17. svibnja

- Svećenički dan Splitsko-makarske nadbiskupije (Vepric)
- Susret mladih: Hrvatsko nadzemlje (Kampus)

19.-20. svibnja

- Vikend susreti ministranata

20-21. svibnja

- CBS: Duhovna obnova za svibanj

21. svibnja

- Studentska duh. obnova (Kampus)

26. svibnja

- Simpozij: Izazovi odgoja u vjeri u suvremenom društvu (KBF, Split)

27.-29. svibnja

- CBS: Vikend formacija

LIPANJ**1.-4. lipnja**

- Nacionalna završnica KMNL (Mostar)

4. lipnja

- PEDESETNICA –DUHOVI

5. lipnja

- Bl. Djevica Marija Majka Crkve
- Molitveni susret crkvenih pokreta i zajednica (Konkatedrala)

6.-12. lipnja

- Duhovne vježbe za redenike

8. lipnja

- Studentski vjeronauk: Čakula s duhovnikom (Kampus)

9.-10. lipnja

- BiOS: Duhovna obnova za bračne parove

10. lipnja

- Nadbiskupijski susret ministranata (Sjemenište)

12. lipnja

- Duhovno molitveni susret za duhovna zvanja (Sjemenište)

15. lipnja

- TIJELOVO – Svetkovina tijela i Krvi Gospodnje

20. lipnja

- Završna svečanost KMNL, dodjela nagrada i pehara (Ordinarijat)

21. lipnja

- Susret mladih: Hrvatsko nadzemlje (Sjemenište)

23. lipnja

- CBS: Klanjanje za redenike

24. lipnja

- Svećeničko ređenje

25. lipnja

- Studentska duh. obnova (Kampus)

30. lipnja

- NKG: Misa zahvalnica i podjela dokumenata maturantima

SRPANJ**1.srpnja**

- Izlet vjeroučitelja

3.-6. srpnja

- Metropolitanski studijski dani za mlade svećenike
- Susret hrvatskih misionara u Splitu

3.-8. srpnja

- Ministrantsko ljeto (Vepric)

4. srpnja

- TE DEUM, Misa zahvalnica na kraju ak. god. 2016./2017.

6. srpnja

- CBS: Te Deum – završetak odgojne godine

9. srpnja

- Nightfever, Misa i klanjanje (Kampus)

17. srpnja – 6. kolovoza

- Godišnji odmor za djelatnike Nadbiskupskog ordinarijata

KOLOVOZ**2. kolovoza**

- Proslava 300 godina oslobođenja Imotskog od Turaka

12.-13. kolovoza

- Hodočašće mladih Gospi: Solin – Sinj

15. kolovoza

- VELIKA GOSPA, Sinj, Pojišan, Vepric

21.-22. kolovoza

- Katehetska ljetna škola za vjeroučitelje srednjih škola (Zagreb)

24.-25. kolovoza

- Katehetska ljetna škola za vjeroučitelje osnovnih škola (Split)

25.-27. kolovoza

- Susret bogoslova SMN (Vepric)

29.-30. kolovoza

- Duhovne vježbe za svećenike (Vepric)

28.-31. kolovoza

- Duhovne vježbe za mlade svećenike

RUJAN

4. rujna

- Početak šk. god. u Sjemeništu i NKG - Zaziv Duha Svetoga

7. rujna

- Proslava Male Gospe (Vepric)

8. rujna

- ROĐENJE B.D. MARIJE - Mala Gospa (Solin)

19. rujna

- Misa za početak KMNL (Kampus)

20. rujna

- Studijski dan za svećenike (Vepric)

23. rujna

- Susret bračnih parova koji su se vjenčali posljednjih 5 god. (Vepric)

29. rujna

- Proslava sv. Mihovila, Gabriela i Rafaela (Šibenik)

30. rujna

- Sv. Jeronim – Početak odgojne godine u CBS-u

LISTOPAD

2. listopada

- Početak akademske godine na KBF-u

2.-3. listopada

- Mala škola za trudnice i majke (BiOS)
- Proslava sv. Stjepana (Hvar)

4. listopada

- Sv. Franjo Asiški (Klerikat)

7. listopada

- Izlet – hodočašće redovnica

7.-8. listopada

- Duhovna obnova za listopad (CBS)

9. listopada

- Duhovno molitveni susret za duhovna zvanja (Sjemenište)

10.-12. listopada

- Zasjedanje HBK-a (Zagreb)

12. listopada

- Studentski vjeronauk: Čakula s duhovnikom (Kampus)

13.-15. listopada

- Vikend formacija (CBS)

19. listopada

- Susret mladih: Hrvatsko nadzemlje (Sjemenište)

20. listopada

- Trodnevna duhovna obnova: Zaziv Duha Svetoga za početak ak. god. 2017./2018. (Kampus)

21. listopada

- Koncert duhovne glazbe (Kampus)

22. listopada

- Misijska nedjelja

26.-27. listopada

- Međunarodni teološki simpozij KBF-a

STUDENI

1. studenoga

- SVI SVETI

2. studenoga

- Dušni dan – spomen svih vjernih mrtvih

4. studenoga

- Početak nove sezone MMNL-a

6.-12. studenoga

- Hodočašće bogoslova CBS-a u Svetu zemlju

9. studenoga

- Studentski vjeronauk: Čakula s duhovnikom (Kampus)

13. studenoga

- Duhovno molitveni susret za duhovna zvanja (Sjemenište)

15. studenoga

- Stručni skup „Duhovno u psihologiji i psihijatriji” (BiOS)
- Susret mladih: Hrvatsko nadzemlje (Sjemenište)

16.-19. studenoga

- Duhovne vježbe (Vepric)

17.-18. studenoga

- Misa za Vukovar i putovanje u Vukovar

21. studenoga

- Gospa od Zdravlja (Split)
- Sv. Klement (Makarska)

23. studenoga

- Ispovijest vjere kandidata za đakone (CBS)

24. studenoga

- Dan borbe protiv nasilja nad ženama (BiOS)

24.-25. studenoga

- Glazbena radionica za glazbene sastave (Sjemenište)

25. studenoga

- Klanjanje za ređenike

26. studenoga

- KRIST KRALJ
- Đakonsko ređenje
- Završetak Godine očinstva
- Studentska duh. obnova (Kampus)

PROSINAC**6. prosinca**

- Adv. rekolekcija za svećenike (Vepric)
- Obljetnica smrti biskupa Petra Šolića (1992.)
- Sjemenište: Misa u crkvi sv. Nikole na Marjanu

7. prosinca

- Stud. vjeronauk: Čakula s duhovnikom (Kampus)

8. prosinca

- Bezgrješno začće BDM – Dan Bogoslovije
- Vepric: Proslava B. začća BDM

10. prosinca

- Akademija za časne sestre (CBS)

11. prosinca

- Duh.-molitveni susret za duh. zvanja (Sjemenište)

12. prosinca

- Proslava Gospe Guadalupske (BiOS)

13. prosinca

- Koncert duh. glazbe: Ususret Božiću (Sjemenište)

15.-17. prosinca

- Vikend formacija (CBS)

17. prosinca

- Treća ned. došašća – Ned. Caritasa
- Adventska duh. obnova (Kampus)

20. prosinca

- Susret mladih: Hrv. nadzemlje (Sjem.)

21. prosinca

- Božićno čestitanje u Nadb. ordinarijatu

24. prosinca

- Predbožićna duh. obnova časnih sestara

25. prosinca

- BOŽIĆ – Rođenje Gospodinovo

31. prosinca

- Sveta Obitelj Isusa, Marije i Josipa
- Te Deum i misa zahvalnica za proteklu godinu (Katedrala)

Tečajevi pripreve za kršćanski sakramentalni brak u 2017. godini

Župa Uznesenja BDM Split – Katedrala

veljača: 19.-22.

svibanj: 28.-31.

lipanj: 18.-21.

srpanj: 16.-19.

rujan: 17.-20.

listopad: 22.-25.

Upis u nedjelju navedenog datuma u 19,30 sati. Predavanja se održavaju u župnoj dvorani. Ponedjeljkom, utor-
kom (srijedom) dva predava-
nja s početkom u 19 sati.

Župa sv. Petra apostola Split – Konkatedrala

siječanj: 15.-18.

veljača: 5.-8.

ožujak: 26.-29.

travanj: 23.-26.

svibanj: 14.-17.

lipanj: 4.-7.

srpanj: 2.-5.

rujan: 3.-6.

studenj: 3.-6.

prosinač: 10.-13.

Upis na tečaj je u nedjelju na-
vedenog datuma u 19,30 sati.
Nakon toga je jedno predava-
nje u 20 sati. Ponedjeljkom,
utor-
kom (srijedom) dva pre-
davanja s početkom u 19 sati.

Župa Gospe od Otoka – Solin

ožujak: 12.-15.

svibanj: 30.4.-3.05.

lipanj: 11.-14.

srpanj: 9.-12.

listopad: 8.-11.

prosinač: 26.-29.

Upis na tečaj je u nedjelju nave-
denog datuma u 19,30. U nedje-
lju je jedno predavanje poslije
upisa u 20 sati. Ponedjeljkom,
utor-
kom (srijedom) dva preda-
vanja s početkom u 19 sati.

Župa sv. Marka ev. – Makarska

veljača: 12. - 15.

rujan: 10. - 13.

studenj: 5. - 8.

Tečaj se održava u vjeronau-
čnoj dvorani Kalalarga 12.
Upis u nedjelju navedenog
datuma u 19,30 sati.

U nedjelju je jedno preda-
vanja poslije upisa u 20 sati.
Ponedjeljkom, utor-
kom (sri-
jedom) dva predavanja s po-
četkom u 19 sati.

Župa Gospe Sinjske – Sinj

veljača: 17.-19.

lipanj: 16.-18.

rujan: 15.-17.

Početak predavanja navede-
nog datuma u 18,00 sati.

Župa sv. Frane - Imotski

ožujak: 11.-12; 18.-19; 25.-26.

lipanj: 10.-11; 17.-18; 24.-26.

listopad: 7.-8; 14.-15; 21.-22.

Početak tečaja u 19 sati.

Župa Navještenja BDM - Vrgorac

ožujak: 3.-4.

rujan: 15.-16.

Župa sv. Ilije proroka – Metković

veljača: 6.-9.

lipanj: 5.-8.

listopad: 9.-12.

Početak je tečaja uvijek u
19,00 sati.

Viš informacija na:
www.smn.hr/pastoral
/zarucnicki

DOKUMENTI

Poruka pape Franje za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2017.

Djeca migranti, ranjiva i bez glasa

Draga braćo i sestre! „Tko god jedno ovakvo dijete primi u moje ime, mene prima. A tko mene prima, ne prima mene, nego onoga koji mene posla” (Mk 9, 37; usp. Mt 18, 5; Lk 9, 48; Iv 13, 20). Tim riječima evanđelisti dozivaju u pamet kršćanskoj zajednici Isusovo učenje, koje nadahnjuje i ujedno predstavlja izazov. Te riječi, naime, označavaju siguran put koji vodi do Boga: počinje s najmanjima, vodi preko Spasitelja a na kraju prerasta u praksu prihvaćanja drugih. Upravo je prihvaćanje, dakle, nužan uvjet da taj put postane konkretna zbilja: Bog je postao jedan od nas, u Isusu Bog je postao dijete te otvorenost Bogu u vjeri, koja jača nadu, izražava se u nježnoj blizini prema najmanjima i najslabijima. Ljubav, vjera i nada su djelatno prisutne u duhovnim i tjelesnim djelima milosrđa, kao što smo ponovno otkrili tijekom nedavnog izvanrednog jubileja.

Ali evanđelisti se zadržavaju također na odgovornosti onih koji čine ono što je suprotno od milosrđa: „Onomu, naprotiv, tko bi sablaznio jednoga od ovih najmanjih što vjeruju u mene bilo bi bolje da mu se o vrat objesi mlinski kamen pa da potone u dubinu morskiju” (Mt 18, 6; usp. Mk 9, 42; Lk 17, 2). Zar možemo zanemariti ovu tešku opomenu promatrajući izrabljivanje koje provode beskrupulozni pojedinci? Žrtve tog izrabljivanja su tolike djevojčice i dječaci koje se uvlači u prostituciju ili kaljugu pornografije; koje se izvrgava ropskom radu ili prisilno vojači u vojsku; koje se uključuje u trgovinu drogom i druge oblike kriminaliteta; koji su prisiljeni bježati od sukoba i progonâ, izlažući se opasnosti da ostanu sami i napušteni.

Zbog toga, povodom Svjetskog dana selilaca i izbjeglica koji slavimo svake godine, osjećam potrebu da skrenem pozornost na stvarnost djece migranata, a posebno one koja su sama. Pritom tražim od svih da se brinu za djecu, koja su bespomoćna u trostrukom smislu: jer su djeca, jer su stranci i jer nemaju sredstava da se zaštite kad su, iz raznih razloga, prisiljeni živjeti daleko od vlastite domovine i odvojeni od svojih obitelji.

Migracije danas nisu fenomen ograničen samo na neka područja planeta, već su njima pogođeni

svi kontinenti i one sve više poprimaju dramatične razmjere globalnog pitanja. Nije riječ samo o osobama koje traže dostojanstven posao ili bolje uvjete živote, već također muškarcima i ženama, starcima i djeci koji su prisiljeni napustiti svoje domove u nadi da će spasiti goli život i negdje drugdje naći mir i sigurnost. Tešku cijenu iseljavanja, gotovo uvijek uzrokovanog nasiljem, bijedom i uvjetima života, kojima se pridodaju i negativni aspekti globalizacije, u prvom redu plaćaju djeca. Neobuzdana utrka za brzo i lakom zaradom povlači za sobom također razvoj izopačenih poštasti poput trgovine djecom, izrabljivanja i zlostavljanja maloljetnika i, općenito, lišavanja djece prava potvrđenih Međunarodnom konvencijom o pravima djeteta.

Zbog svoje krhke i osjetljive naravi, djetinja dobiva jedinstvene i neotuđive potrebe. To je prije svega pravo na zdravo i sigurno obiteljsko okruženje gdje dijete može rasti pod vodstvom i primjerom oca i majke; zatim pravo i dužnost da stekne odgovarajuću izobrazbu, prije svega u obitelji, ali i u školi, gdje će djeca moći rasti kao osobe i protagonisti vlastite i budućnosti svojih zemalja. Doista, u mnogim su dijelovima svijeta čitanje, pisanje i svladavanje osnovnih računskih radnji još uvijek privilegija malobrojnih. Sva djeca, osim toga, imaju pravo na odmor i rekreacijske aktivnosti; riječju, ona imaju pravo biti djeca.

Među migrantima, pak, djeca čine najranjiviju skupinu, jer, u dobi u kojoj se suočavaju sa životom koji je pred njima, ona su nevidljiva i njihov se glas ne čuje: u nezavidnom su položaju jer su lišena osobnih dokumenata, te su skrivena od očiju svijeta, a zbog odsutnosti odraslih koji ih prate njihov se glas ne može dići i čuti. Na ovaj način, djeca migranti lako završavaju na najnižim razinama ljudske degradacije, gdje nezakonitost i nasilje uništavaju budućnost prevelikog broja nevinih, dok je mrežu zlostavljanja djece teško razbiti.

Kako odgovoriti na tu stvarnost? U prvom redu, moramo znati da fenomen migracije nije istrgnut iz povijesti spasenja, već je, štoviše, njezin sastavni dio. Uz to je vezana jedna Božja zapovijed: „Ne tlači pri-

došlicu niti mu nanosi nepravde, jer ste i sami bili pridošlice u zemlji egipatskoj” (Izl 22, 20); „Ljubite i vi pridošlicu, jer ste i sami bili pridošlice u zemlji egipatskoj” (Pnz 10, 19). Ovaj fenomen predstavlja znak vremena, znak koji govori o Božjoj providnosti na djelu u povijesti i u ljudskoj zajednici, s obzirom na opće zajedništvo. Premda su joj poznati problemi, a često i patnje i tragedije koje sa sobom nose migracije, kao i teškoće vezane uz dostojanstveno primanje tih osoba, Crkva potiče prepoznati Božji naum također u tome fenomenu, s uvjerenjem da nitko nije stranac u kršćanskoj zajednici, koja obuhvaća „sve narode, i plemena, i puke, i jezike” (Otk 7, 9). Svaka osoba je dragocjena; osobe su važnije od stvari i vrijednost svake institucije mjeri se time kako se ophodi prema životu i dostojanstvu ljudskih bića, osobito kad su ona ranjiva, kao u slučaju djece migranata.

Nadalje, naše djelovanje mora ići u pravcu zaštite, integracije i trajnih rješenja.

Naša prva briga mora biti usvajanje svih mogućih mjera kako bi se djeci migrantima zajamčilo zaštitu i sigurnost, jer „ti dječaci i djevojčice često završavaju na ulici prepušteni sebi samima i postaju plijen nemilosrdnih izrabljivača, koji ih, nerijetko, izlažu tjelesnom, moralnom i spolnom nasilju” (Benedikt XVI., Poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2008.).

Nadalje, crta koja razdvaja migracije i trgovinu ljudima katkad može biti vrlo tanka. Postoje mnogi faktori koji doprinose stvaranju stanja ranjivosti kod migranata, pogotovo ako su posrijedi djeca: siromaštvo i nedostatak sredstava za preživljavanje – kojima se pridodaju nerealna očekivanja generirana od strane medija; niska razina pismenosti; nepoznavanje zakonâ, kulture a često i jezika zemlje domaćina. Zbog svega toga djeca su u fizičkom i psihičkom smislu ovisna o drugima. No najsnažniji poticaj iskorištavanju i zlostavljanju djece dolazi od potražnje. Ako se ne poduzmu strože i učinkovitije mjere protiv onih koji izvlače profit iz tih zloporaba, neće biti moguće suzbiti mnogobrojne oblike ropstva kojih su žrtve djeca.

Potrebno je, stoga, da migranti, upravo za dobro svoje djece, sve tješnje surađuju sa zajednicama koje ih prihvaćaju. Duboko smo zahvalni crkvenim i civilnim udrugama i ustanovama koje s velikom predanošću posvećuju vrijeme i resurse zaštiti djece od različitih oblika zloupotrebe. Važno je da zažive sve djelotvorniji i dublji oblici suradnje, utemeljeni ne samo na razmjeni informacija, već također na ja-

čanju mreža koje su kadre osigurati blagovremene i kapilarne intervencije. Pritom se ne smije podcijeniti činjenicu da se izvanredna snaga crkvenih zajednica pokazuje prije svega kad je ona ujedinjena u molitvi i bratskom zajedništvu.

Drugo, moramo raditi na integraciji djece i mladih migranata. Oni u potpunosti ovise o odraslim osobama. Vrlo često manjak financijskih sredstava sprječava usvajanje odgovarajućih politika usmjerenih na prihvaćanje, pomoć i uključivanje. To ima za posljedicu da namjesto da se unaprijeđuje socijalnu integraciju djece migranata, odnosno programe sigurnog povratka uz pratnju, pokušava se samo spriječiti njihov ulazak, čime se potiče pribjegavanje ilegalnim mrežama; ili ih se vraća u zemlju iz koje dolaze ne vodeći uopće računa o tome je li to stvarno u njihovu „najboljem interesu”.

Položaj djece migranata dodatno je otežan kad je njihov status nereguliran ili kad završe u redovima kriminalnih organizacija. U takvim slučajevima obično ih se šalje u zatvor. Nerijetko, naime, bivaju uhićena i, budući da nemaju novca da plate kaznu ili otputuju natrag u svoju zemlju, mogu provesti duže vrijeme u zatvoru, izloženi raznim vrstama zlostavljanja i nasilja. U tim slučajevima, pravo države da kontrolira migracijske valove i sačuva opće dobro zemlje mora biti povezano s dužnošću rješavanja i reguliranja položaja djece migranata, u potpunosti poštujući njihovo dostojanstvo i nastojeći izaći ususret njihovim potrebama kad su sama, ali i potrebama njihovih roditelja, za dobrobit čitave obitelji.

Od temeljne je važnosti donošenje odgovarajućih nacionalnih procedura i planova suradnje koji će biti plod uzajamnog dogovora zemalja porijekla i odredišta, sa ciljem otklanjanja uzroka prisilnog iseljavanja maloljetnika.

Treće, svima upućujem usrdan poziv na traženje i usvajanje dugoročnih rješenja. Budući da je to kompleksna pojava, problem djece migranata potrebno je suzbijati u korijenu. Ratovi, kršenja ljudskih prava, korupcija, siromaštvo, ekološke neravnoteže i katastrofe – sve su to uzroci tog problema. Djeca prva od toga trpe, podnoseći katkad također mučenja te, osim duševnih i psiholoških, također fizička nasilja, koji gotovo uvijek ostavljaju u njima neizbrisive ožiljke.

Apsolutno je neophodno, stoga, uhvatiti se u koštac s uzrocima migracije u zemljama porijekla. To zahtijeva, kao prvi korak, predanost cijele međunarodne zajednice uklanjanju sukoba i nasilja koji prisiljavaju ljude na bijeg. Nadalje, nameće se potreba

dalekosežne vizije, koja može ponuditi odgovarajuće programe za područja pogođena najtežim nepravdama i nestabilnostima, kako bi se svima zajamčio pristup autentičnom razvoju, koji će promicati dobro dječaka i djevojčica, koji su nada čovječanstva.

Na kraju, želim se obratiti vama, koji radite s djecom migrantima i mladima iseljenicima prateći ih na njihovu putu: oni trebaju vašu dragocjenu pomoć. Crkva vas također treba i podržava vas u velikodušnom služenju koje pružate. Nemojte se

umoriti hrabro živjeti i svjedočiti evanđelje koje od vas traži da prepoznate i prihvatite Gospodina Isusa prisutna u najmanjima i najranjivijima.

Povjeravam svu djecu migrante, njihove obitelji, njihove zajednice, i sve vas koji ste im blizu, zaštititi Svete Nazaretske Obitelji, da bdije i prati svakog na njihovu putovanju. Svojoj molitvi rado pridružujem apostolski blagoslov.

*Iz Vatikana 8. rujna 2016.,
blagdan Rođenja Blažene Djevice Marije*

Poruka pape Franje u prigodi proslave 50. svjetskog dana mira, 1. siječnja 2017.

Nenasilje – stil politike za mir

1. Na početku ove nove godine, upućujem srdačne želje za mirom narodima i zemljama svijeta, šefovima država i vlada, te vjerskim vođama i osobama odgovornim za različite sektore civilnog društva. Mir želim svakom muškarcu, ženi i djetetu te molim da nam svijest o tome da je svaka osoba stvorena na Božju sliku i priliku omogućiti da priznamo jedni druge kao svete darove urešene neizmjernim dostojanstvom. Poštujmo ovo naše „dublje dostojanstvo” i neka aktivno nenasilje postane naš način života, napose u situacijama sukoba.

Ovo je pedeseta po redu poruka za Svjetski dan mira. U prvoj poruci, blaženi papa Pavao VI. obratio se svim ljudima, a ne samo katolicima, nedvosmislenim riječima: „Napokon je zorno izašlo na vidjelo da je mir jedini i pravi smjer ljudskog napretka, a ne napetosti uzrokovane ambicioznim nacionalizmima, nasilna osvajanja, kao ni represije koje služe kao uporište lažnog građanskog reda”. Upozorio je na „opasnost koja se krije iza stava da se međunarodni sporovi ne mogu rješavati razumnim putem, to jest pregovorima utemeljenima na pravu, pravdi i jednakosti, već isključivo zastrašujućim i ubilačkim silama”. Nasuprot tome, citirajući encikliku *Pacem in terris* svoga predšasnika svetog Ivana XXIII., veličao je „osjećaj i ljubav prema miru utemeljenom na istini, pravednosti, slobodi i ljubavi”. Upravo je impresivna aktualnost tih riječi, koje danas nisu ništa manje važne i urgentne no prije pedeset godina.

U ovoj prigodi želim se zadržati u razmišljanju o nenasilju kao stilu mirovne politike. Molim Boga da nam svima pomogne nenasilje usaditi i njegovati u našim najdubljim mislima i vrijednostima. Neka ljubav i nenasilje određuju način na koji postupamo jedni s drugima u našim međusobnim odnosima, u

društvu kao i u međunarodnim odnosima. Kad se žrtve nasilja znaju othrvati kušnji osvete, one mogu postati najvjerodostojniji promicatelji nenasilnog mirotvorstva. Neka nenasilje – od lokalne razine i svakodnevnih situacija pa sve do svjetskog poretka – postane karakteristični stil naših odluka, naših odnosa i naših aktivnosti, pa i samog političkog života u svim njegovim oblicima.

Rastrgani svijet

2. Dok je prošlo stoljeće upoznalo razornost dvaju smrtonosnih svjetskih ratova, prijetnje nuklearnim ratom kao i veliki broj drugih sukoba, danas se, nažalost, suočavamo sa stravičnim svjetskim ratom koji se vodi u dijelovima. Nije lako znati je li svijet danas više ili manje nasilan no što je bio jučer, niti pomažu li suvremena sredstva komunikacije i veća mobilnost, koji karakteriziraju naše doba, da postanemo svjesniji ili pak da se sve više navikavamo na nasilje.

U svakom slučaju, znamo da nasilje „u dijelovima”, na različite načine i na različitim razinama, izaziva golema trpljenja kojih smo veoma svjesni: ratovi u različitim zemljama i kontinentima; terorizam, kriminalitet i nepredvidljivi oružani napadi; zlostavljanje kojima su izloženi migranti i žrtve trgovine ljudima; uništavanje okoliša. Koja je svrha toga? Može li se nasiljem postići bio koji cilj trajne vrijednosti? Ne vodi li to tek razbuktavanju odmazdi i spirala smrtonosnih sukoba od čega koristi imaju tek malobrojni „gospodari rata”?

Nasilje nije lijek za naš rastrgani svijet. Uzvrata ti nasiljem na nasilje dovodi, u najboljem slučaju, do prisilnih migracija i golemih patnji, jer se ogro-

mne količine resursa preusmjeravaju u vojne svrhe i uskraćuju mladima, obiteljima u teškoćama, starijima, bolesnima i velikoj većini stanovnika našega svijeta za zadovoljavanje njihovih svakodnevnih potreba. U najgorem slučaju, to može dovesti do fizičke i duhovne smrti mnogih, ako ne i svih ljudi.

Radosna vijest

3. I sâm Isus je živio u vremenima u kojima je vladalo nasilje. Ipak, učio je da prava bojišnica, gdje se nasilje i mir susreću, jest ljudsko srce: „Ta iznutra, iz srca čovječjega, izlaze zle namisli” (Mk 7, 21). Ali Kristova poruka, u pogledu te stvarnosti, nudi radikalno pozitivan pristup. On je neumorno propovijedao Božju bezuvjetnu ljubav, koja prihvaća i oprašta i učio je svoje učenike da ljube svoje neprijatelje (usp. Mt 5, 44) i okrenu drugi obraz (usp. Mt 5, 39). Kad je zaustavio tužitelje koji su htjeli kamenovati ženu uhvaćenu u preljubu (usp. Iv 8, 1-11) i kad je, u noći uoči svoje smrti, rekao Petru da zadjene mač svoj u korice (usp. Mt 26, 52), Isus je pokazao put nenasilja kojim je hodio do samoga kraja, sve do križa, kojim je uspostavio mir i razorio neprijateljstvo (usp. Ef 2, 14-16). Stoga, onaj tko prihvati Isusovu Radosnu vijest zna prepoznati nasilje koje nosi u sebi i pušta Božjem milosrđu da ga ozdravi, postajući tako sredstvom pomirenja, prema poticajnim riječima svetoga Franje Asiškog: „Kao što mir naviještate ustima, tako ga još više imajte u svojim srcima”.

Da bismo i danas bili istinski Isusovi učenici, trebamo prigrbliti njegovo učenje o nenasilju. Ono, kao što je primijetio moj predšasnik Benedikt XVI., „je realno jer uzima u obzir da u svijetu postoji previše nasilja, previše nepravde, te da se stoga to stanje ne može prevladati drukčije već tako da mu se suprotstavimo s više ljubavi i dobrote. To ‘više’ dolazi od Boga”[4]. U nastavku snažno naglašava: „Nenasilje za kršćane nije puko taktičko ponašanje, nego čovjekov način postojanja, stav onoga koji je tako uvjeren u Božju ljubav i njegovu moć, da se ne boji hvatati u koštac sa zlom oboružan jedino ljubavlju i istinom. Ljubav prema neprijatelju srž je ‘kršćanske revolucije’”[5]. Evandeoska zapovijed ljubite svoje neprijatelje (Lk 6, 27) s pravom se smatra ‘magna chartom’ kršćanskog nenasilja”. Ono se ne sastoji u tome da se „predamo pred zlom [...] nego u tome da na zlo odgovorimo dobrom (usp. Rim 12, 17-21), raskidajući na taj način okove nepravde”.

Snažnije od nasilja

4. Nenasilje se katkad doživljava kao predaju, nedostatak sudjelovanja i pasivnost, ali u stvarnosti to nije tako. Prilikom primanja Nobelove nagrade za mir 1979. godine, Majka Terezija jasno je izrekla svoju poruku aktivnog nenasilja: „Mi u našoj obitelji ne trebamo bombe i oružje, uništavanje da bismo donijeli mir već samo zajedništvo, da jedni druge ljubimo [...] I moći ćemo svladati sve zlo koje je u svijetu”. Jer snaga oružja je varljiva. „Dok trgovci oružjem rade svoj posao, postoje siromašni mirotvorci koji daju svoje živote kako bi pomogli jednoj osobi, a zatim još jednoj i još jednoj i još jednoj”; za te mirotvorce Majka Terezija je „simbol, slika našeg vremena”. U rujnu prošle godine, imao sam veliku radost proglasiti je svetom. Pohvalio sam njezinu spremnost da bude dostupna svima „kroz prihvaćanje i obranu ljudskog života, onog nerođenog i onog napuštenog i odbačenog. [...] Priginjala se nad nemoćnima, ostavljenima da umru pokraj ceste, gledajući u njima dostojanstvo koje im je Bog dao; preko nje njihov glas mogli su čuti moćnici ovoga svijeta, da prepoznaju svoje krivnje zbog zločinâ – zločinâ! – siromaštva koje su oni sami stvorili”. Kao odgovor na to, njezina misija – i u tome predstavlja tisuće, štoviše milijune osoba – bila je ići ususret žrtvama s velikodušnošću i predanošću, dodirujući i povijajući svako ranjeno tijelo, liječeći svaki slomljeni život.

Nenasilje koje se provodi odlučno i dosljedno polučilo je impresivne rezultate. Uspjesi koje su postigli Mahatma Gandhi i Khan Abdul Ghaffar Khan u oslobođenju Indije, te Martin Luther King, Jr. u borbi protiv rasne diskriminacije neće nikada pasti u zaborav. Žene su osobito predvodnice nenasilja, poput, primjerice, Leymahe Gbowee i tisuća liberijskih žena, koje su organizirale molitvene susrete i nenasilne prosvjede (pray-ins) kojima su izborili mirovne pregovore na visokoj razini za završetak drugoga građanskog rata u Liberiji.

Ne smijemo zaboraviti ni desetljeće od epohalne važnosti koje je završilo padom komunističkih režima u Europi. Kršćanske su zajednice dale svoj doprinos ustrajnom molitvom i hrabrim djelovanjem. Poseban su utjecaj izvršili služba i učenje svetog Ivana Pavla II. Razmišljajući o događajima iz 1989. u svojoj enciklici *Centesimus annus* iz 1991. godine, moj predšasnik istaknuo je činjenicu da se epohalnu promjenu u životima ljudi, narodâ i državâ ostvaruje „mirnom borbom koja se služila samo oružjem istine i pravde”[10]. Ta mirna politička tranzicija je omo-

gućena dijelom „nenasilnim zalaganjem ljudi koji su, dok bi uvijek odbijali da popuste moći sile, uvijek znali naći, od slučaja do slučaja, djelotvorne oblike kako bi pružili svjedočanstvo za istinu”. Ivan Pavao II. zaključuje: „Neka ljudi nauče boriti se za pravdu bez nasilja, odričući se klasne borbe u unutarnjim razmiricama, kao i rata u onim međunarodnim”.

Crkva je bila aktivno uključena u provedbu nenasilnih strategija promicanja mira u mnogim zemljama, potičući čak i najnasilnije aktere da ulože napore za izgrađivanje pravednog i trajnog mira.

Takvi napori poduzeti u prilog žrtvama nepravde i nasilja nisu isključiva baština Katoličke Crkve, već su svojstveni mnogim religijskim tradicijama, za koje „suosjećanje i nenasilje su od bitne važnosti i pokazuju put života”. Ja nedvosmisleno potvrđujem da „nijedna religija nije teroristička”. Nasiljem se oskvrnjuje Božje ime. Neka nam nikada ne dosadi ponavljati: „Nikada se Božje ime ne može koristiti za opravdavanje nasilja. Mir je jedini svet. Jedino mir je svet, a ne rat!”.

Obiteljski korijeni nenasilne politike

5. Ako nasilje ima svoj izvor u ljudskom srcu, tada je bitno da se nenasilje prakticira prije svega unutar obitelji. To je sastavni dio one radosti ljubavi koju sam opisao u ožujku ove godine u svojoj pobudnici *Amoris laetitia*, na zaključenju dvije godine dugog razmišljanja Crkve o braku i obitelji. Obitelj je nezamjenjiva kalionica gdje supružnici, roditelji i djeca, braća i sestre, uče komunicirati i nesebično se brinuti jedni za druge i gdje se trvenja, pa čak i konflikti ne rješavaju silom, već dijalogom, poštivanjem, traženjem dobra drugoga, milosrđem i opraštanjem. Iz obitelji se radost ljubavi širi u svijetu i zrači na cijelo društvo. Uostalom, etika bratstva i mirnog suživota između pojedinaca i narodâ ne može se temeljiti na logici straha, nasilja i zatvorenosti, već na odgovornosti, poštivanju i iskrenom dijalogu. U vezi s tim, upućujem apel za razoružanje i zabranu i ukidanje nuklearnog oružja: nuklearno zastrašivanje i prijetnja zajamčenog uzajamnog uništenja nikako ne mogu biti temelj takve etike. S jednakom neodložnošću molim da se stane na kraj nasilju u obitelji i zlostavljanju žena i djece.

Jubilej milosrđa, koji je završio u studenom ove godine, bio je poziv svakome od nas da pogledamo u dubinu svog srca i dopustimo Božjem milosrđu da u nj uđe. Jubilejska nam je godina pomogla shvatiti koliko su brojne i različite osobe i društvene skupine s

kojima se postupa s ravnodušnošću i koje su izložene nepravdi i nasilju. I oni su dio naše „obitelji”; oni su naša braća i sestre. Politika nenasilja mora započeti unutar četiri zida vlastitog doma, a zatim se proširiti na cijelu ljudsku obitelj. „Sveta Terezija iz Lisieuxa poziva nas da se vježbamo u malom putu ljubavi, da ne propustimo prigodu da kažemo lijepu riječ, uputimo osmijeh ili učinimo bilo koju malu gestu koja širi mir i prijateljstvo. Cjelovita ekologija sastoji se i od jednostavnih svakidašnjih gesta, kojima prekidamo logiku nasilja, iskorištavanja i sebičnosti”.

Moj poziv

6. Izgrađivanje mira aktivnim nenasiljem je prirodna i nužna dopuna stalnim nastojanjima Crkve oko ograničavanja uporabe sile primjenom moralnih normi; ona to ostvaruje sudjelovanjem u radu međunarodnih institucija i stručnim doprinosom mnogobrojnih kršćana izradi zakonodavstva na svim razinama. Sâm Isus nam nudi „priručnik” iz te strategije mirotvorstva u takozvanoj Propovijedi na gori. Osam blaženstva (usp. Mt 5, 3-10) oslikavaju portret osobe koju bismo mogli okarakterizirati kao blaženu, dobru i vjerodostojnu. Blaženi su krotki, govori Isus, milosrdni, mirotvorci, oni koji su čista srca, oni koji gladuju i žedaju za pravednošću.

To je ujedno program i izazov za političke i vjerske vođe, voditelje međunarodnih institucija i upravitelje poduzeća i medijskih kuća iz cijeloga svijeta: primijeniti blaženstva u obavljanju svojih dužnosti. To je izazov izgrađivati društvo, zajednicu ili poduzeće za koje su odgovorni djelujući kao mirotvorci i pokazati milosrđe odbijajući odbacivati osobe, nanositi štetu okolišu ili nastojati pobijediti po svaku cijenu. To zahtijeva raspoloživost „suočiti se s konfliktom, riješiti ga i pretvoriti u kariku lanca novog procesa”[20]. Djelovati na ovaj način znači izabrati solidarnost kao način stvaranja povijesti i izgrađivanja prijateljstva u društvu. Aktivno nenasilje predstavlja način na koji se pokazuje da je jedinstvo zaista moćnije i plodnije od konflikta. Sve u svijetu je međusobno duboko povezano. Može se, sigurno, dogoditi da razlike izazovu trvenja, ali valja nam se s njima suočiti konstruktivno i nenasilno, tako da „konflikti, napetosti i protivštine mogu dostići mnogoliko jedinstvo koje donosi novi život”, čuvajući „dragocjene potencijale strana među kojima postoji kontrast”.

Mogu zajamčiti da će Crkva pomoći sve napore oko izgrađivanja mira također aktivnim i kreativnim nenasiljem. Dana 1. siječnja 2017. godine započet će

s radom novi Dikasterij za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja, koji će pomagati Crkvi da promiče na sve učinkovitiji način „neprocjenjiva dobra pravde, mira i očuvanja stvorenoga svijeta” kao i brigu za migrante, „ljude u potrebi, bolesne i odbačene, marginalizirane i žrtve oružanih sukoba i prirodnih nepogoda, zatvorenike, nezaposlene i žrtve svih oblika ropstva i mučenja”. Svako djelovanje u tome pravcu, ma koliko skromno bilo, pomaže u izgrađivanju svijeta bez nasilja, što predstavlja prvi korak prema pravdi i miru.

Zaključak

7. Ovu poruku, prema tradiciji, potpisujem 8. prosinca, na svetkovinu Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije. Marija je Kraljica mira. Prilikom rođenja

njezina Sina, anđeli su davali slavu Boga i zaželjeli mir na zemlji muškarcima i ženama dobre volje (usp. Lk 2, 14). Molimo Djevicu da nas vodi na našem putu.

„Svi želimo mir. Mnogi ga izgrađuju svakodnevno malim gestama a mnogi od njih pate, ali ipak strpljivo ustraju u svojim nastojanjima da budu mirotvorci”. Trudimo se u 2017. godini postati, svojom molitvom i djelima, ljudi koji su odagnali nasilje iz vlastitog srca, iz svojih riječi i djela, i koji izgrađuju nenasilne zajednice koje se brinu za naš zajednički dom. „Ništa nije nemoguće ako se obratimo Bogu u molitvi. Svi možemo biti mirotvorci”.

Iz Vatikana 8. prosinca 2016.

papa Franjo

Poruka pape Franje za 25. svjetski dan bolesnika, 2017.

Zadivljenost Božjim djelima: ‘Velika mi djela učini Svesilni...’ (Lk 1, 49)

Draga braćo i sestre, dana 11. veljače slavimo u čitavoj Crkvi i na osobit način u Lurdu, 25. svjetski dan bolesnika na temu: Zadivljenost Božjim djelima: „Velika mi djela učini Svesilni...” (Lk 1, 49). Ovaj Dan, koji je utemeljio moj predšasnik sv. Ivan Pavao II. godine 1992. i koji se prvi puta slavio upravo u Lurdu 11. veljače 1993. godine, predstavlja prigodu za posvećivanje posebne pažnje položaju bolesnih i, općenito, svih koji trpe. To je ujedno poziv onima koji velikodušno pomažu bolesnima, počevši od članova obitelji, zdravstvenih djelatnika i volontera, da zahvale za Božji poziv da prate našu bolesnu braću i sestre. Ovo slavlje isto tako daje Crkvi novu duhovnu snagu da sve bolje ostvaruje onaj temeljni dio njezina poslanja koji uključuje služenje posljednjima, bolesnima, patnicima, odbačenima i marginaliziranim (usp. Ivan Pavao II., *Motu proprio Dolentium hominum*, 11. veljača 1985., 1). Molitve, euharistijska bogoslužja i podjeljivanje sakramenta bolesničkog pomazanja, druženje s bolesnima i bioetička i teološko-pastoralna produbljivanja koja će se održati u Lurdu tih dana dat će zacijelo novi i značajan doprinos tome služenju.

Već sam sada u mislima kod špilje Massabielle, pred kipom Bezgrešne Djevice, u kojoj je Svesilni učinio velika djela za otkupljenje čovječanstva i izražavam svoju blizinu svima vama, braćo i sestre koji proživljavate iskustvo patnje, vašim obiteljima, kao i zahvalnost svima onima koji, u različitim službama

i u zdravstvenim ustanovama diljem svijeta, stručno, odgovorno i predano skrbe za vas, pružaju vam svu potrebnu liječničku skrb i svakodnevno brinu o vašem zdravlju. Potičem sve vas bolesne, sve vas koji trpите, liječnike, medicinske sestre i tehničare, članove obitelji i volontere, da kontemplirate u Mariji, Zdravlju bolesnih, siguran znak Božje nježnosti prema svakom ljudskom biću i uzor prepuštanja njegovoj volji, i da u vjeri, hranjenoj Božjom riječju i sakramentima, nalazite snagu potrebnu da ljubite Boga također u iskustvu bolesti.

Poput svete Bernardice stojimo pod budnim pogledom Marije. Skromna djevojčica iz Lurda nam pripovijeda da ju je Djevica, koju je ona opisala kao „Lijepu Gospođu”, gledala kao što se gleda osobu. Te jednostavne riječi opisuju puninu jednog odnosa. Siromašna, nepismena i bolesna Bernardica osjetila je da je Marija gleda kao osobu. Lijepa Gospođa obraća joj se s velikim poštovanjem, bez trunke sažaljenja. To nam doziva u pamet da svaka osoba jest i uvijek ostaje ljudsko biće, i kao takvom joj treba pristupati. Bolesni i osobe s invaliditetom, pa i onim najtežim, imaju svoje neotuđivo dostojanstvo i svoju misiju u životu. Oni nikada ne postaju puki predmeti. Premda ponekad izgledaju potpuno pasivni, u stvarnosti tomu nikada nije tako.

Nakon posjeta špilji, Bernardica, zahvaljujući molitvi, okreće svoju slabost u podršku za druge, zahvaljujući svojoj ljubavi postaje kadra obogatiti

svoje bližnje i, nadasve, prikazuje svoj život za spas čovječanstva. Činjenica da Lijepa Gospođa od nje traži da moli za grešnike podsjeća nas da bolesni i oni koji pate nose u sebi ne samo želju za ozdravljenjem, već i želju da žive istinskim kršćanskim životom, čak do te mjere da ga daruju kao autentični Kristovi učenici misionari. Marija Bernardici upućuje poziv da služi bolesnima i poziva ju da postane sestra milosrdnica. Ona tu misije provodi na tako primjeren način da je postala uzor svim zdravstvenim djelatnicima. Molimo se dakle Bezgrešnoj Mariji za milost da se uvijek znamo ophoditi s bolesnikom kao s osobom koja, zasigurno, treba pomoć, katkad čak i za najjednostavnije stvari, ali koja u sebi nosi dar koji može dijeliti s drugima.

Pogled Marije, Utjehe žalosnih, prosvjetljuje lice Crkve u njezinu svakidašnjem predanom zauzimanju za one koji pate i koji su u potrebi. Dragocjeni plodovi te skrbi Crkve za svijet patnje i bolesti razlog su zahvalnosti Gospodinu Isusu, koji je, iz poslušnosti Očevoj volji, postao jedan od nas, podnijevši čak smrt na križu za otkupljenje ljudskog roda. Solidarnost koju je pokazao Krist, Sin Božji rođen od Marije, je izraz Božje milosrdne svemoći, koja se očituje u našem životu – prije svega kad je krhak, ranjen, ponižen, marginaliziran i ispačen – ulijevajući u njega snagu nade koja nas podupire i pomaže nam ponovno ustati.

To veliko bogatstvo čovječanstva i vjere ne smije biti izgubljeno, već nam, naprotiv, treba pomoći suočiti se s vlastitim ljudskim slabostima i, istodobno, s izazovima suvremenog zdravstva i tehnologije. Neka na ovaj Svjetski dan bolesnika uzmognemo naći novi poticaj u pružanju vlastitog doprinosa širenju kulture u kojoj se poštuje život, zdravlje i okoliš. Neka ovaj Dan također potakne nove napore u obrani integriteta i dostojanstva osobe, također kroz ispravan pristup bioetičkim pitanjima, zaštiti najranjivijih i brizi za okoliš.

Prigodom ovog 25. Svjetskog dana bolesnika još jednom izražavam svoju blizinu u molitvi i ohrabrenju liječnicima, medicinskim sestrama i tehničarima, volonterima i svim Bogu posvećenim ženama i muškarcima koji se posvećuju služenju bolesnima i onima u potrebi, zatim crkvenim i civilnim institucijama koje djeluju na tome polju, te obiteljima koji se s ljubavlju brinu za svoje bolesne. Svima želim da budu uvijek radosni znaci Božje prisutnosti i ljubavi, nasljeđujući svijetlo svjedočanstvo tolikih prijatelja i prijateljica Božjih, od kojih želim spomenuti svetog Ivana od Boga i svetog Camilla de Lellis, zaštitnike bolnica i zdravstvenih djelatnika, kako i svetu Majku Tereziju iz Kalkute, misionarku Božje nježnosti.

Draga braćo i sestre – bolesnici, zdravstveni djelatnici i volonteri – uputimo zajedno svoju molitvu Mariji da svojim majčinskim zagovorom podupre i prati našu vjeru i izmoli nam od Krista svoga Sina nadu na putu ozdravljenja i zdravlja, osjećaj bratstva i odgovornosti, zauzimanje za cjeloviti ljudski razvoj i radost zahvalnosti kad god nas Bog zadivi svojom vjernošću i milosrdem.

*Marijo, Majko naša,
u Kristu si prigrllila svakog od nas
kao vlastito dijete.
Podupri povjerljivo očekivanje našega srca,
pohiti nam u pomoć
u našim bolestima i patnjama,
vodi nas prema Kristu svome Sinu
i našem bratu
i pomози nam da se uzdamo u Oca
koji čini velika djela.*

Svima jamčim da ću vas se stalno spominjati u svojoj molitvi i od srca vam udjeljujem apostolski blagoslov.

*Iz Vatikana 8. prosinca 2016.
papa Franjo*

Poruka pape Franje za 54. svjetski dan molitve za duhovna zvanja 2017.

U misiji pod vodstvom Duha

Draga braćo i sestre, u proteklih nekoliko godina, promatrali smo dva aspekta kršćanskog poziva: poziv na „izlazak iz nas samih” da bismo osluškivali Gospodinov glas te važnost crkvene zajednice kao povlaštenog mjesta gdje se Božji poziv rađa, jača i izražava.

Sada, u prigodi 54. svjetskog dana molitve za duhovna zvanja, želio bih se zadržati na misionarskoj dimenziji našeg kršćanskog poziva. Oni koji su dopustili da ih Božji glas privuče i odlučili slijediti Isusa vrlo brzo otkrivaju u sebi nezatomljivu želju da nose blagovijest svojoj braći i sestrama kroz evan-

gelizaciju i služenje u ljubavi. Svi su kršćani pozvani biti misionari evanđelja! Kao učenici, naime, ne primamo dar Božje ljubavi za svoju osobnu utjehu, niti smo pozvani gurati u prvi plan same sebe ili brinuti o interesima nekog poduzeća. Mi smo jednostavno muškarci i žene koje je radost Božje ljubavi dotakla i preobrazila i koji ne mogu takvo iskustvo zadržati samo za sebe: „Radost evanđelja koja ispunjava život zajednice učenika je misijska radost” (Apost. pob. Evangelii gaudium, 21).

Misijska zadaća, međutim, nije nešto što se pridodaje kršćanskom životu poput nekog ukrasa, već je, naprotiv, bitni sastavni dio same vjere. Odnos s Gospodinom podrazumijeva da smo poslani u svijet kao proroci njegove riječi i svjedoci njegove ljubavi.

Premda smo svjesni mnogih svojih slabosti i možemo se katkad osjećati obeshrabrenima, moramo s povjerenjem podići glavu k Bogu. Moramo prevladati osjećaj vlastite nedostatnosti i ne podleći pesimizmu, koji nas pretvara u pasivne promatrače dosadnog i jednoličnog života. Nema mjesta strahu! Sam Bog dolazi očistiti naše „nečiste usne” i osposobiti nas za poslanje: „Krivica ti je skinuta i grijeh oprošten. Tad čuh glas Gospodnji: ‘Koga da pošaljem? I tko će nam poći?’ Ja rekoh: ‘Evo me, mene pošalji!’” (Iz 6, 6-8).

Svi učenici misionari osjećaju u srcu taj Božji glas koji ih poziva da, poput Isusa, „prolaze” svijetom „čineći dobro i ozdravljajući sve” (usp. Dj 10, 38). Već sam spomenuo da je, po svom krštenju, svaki kršćanin „kristonosac”, to jest onaj koji nosi Krista svojoj braći i sestrama (usp. Kateheza, 30. siječnja 2016.). To posebno vrijedi za one koji su pozvani na život posebnog posvećenja i svećenike koji su velikodušno odgovorili: „Evo me, Gospodine, mene pošalji!” S obnovljenim misionarskim zanosom, svećenici su pozvani izaći izvan svete ograde hrama, da omoguće Božjoj nježnoj ljubavi da se izlije na dobrobit čovječanstva (usp. Homilija na Misi posvete ulja, 24. ožujka 2016.). Crkva treba takve svećenike: vedre i sigurne da su otkrili istinsko blago, nošene silnom željom da pođu s radošću sve upoznavati s njim (usp. Mt 13, 44).

Javljaju se, dakako, mnoga pitanja kad je riječ o kršćanskoj misiji: što znači biti misionar evanđelja? Tko nam daje snagu i hrabrost da naviještamo? Kojom se evanđeoskom logikom nadahnjuje misija? Na ta pitanja možemo odgovoriti promatrajući tri prizora iz Evanđelja: početak Isusova poslanja u nazaretskoj sinagogi (usp. Lk 4, 16-30); njegovo

putovanje, nakon uskrsnuća, u društvu učenika iz Emausa (usp. Lk 24, 13-35) i, konačno, prisposoba o sijaču i sjemenu (Mt 4, 26-27).

Isus je pomazan Duhom i poslan. Biti učenik misionar znači aktivno sudjelovati u Kristovu poslanju, koje sam Isus opisuje u nazaretskoj sinagogi: „Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza! On me posla blagovjesnikom biti siromasima, proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene proglasiti godinu milosti Gospodnje” (Lk 4, 18-19). To je ujedno naše poslanje: biti pomazani Duhom i poći našoj braći i sestrama naviještati Riječ i biti za njih sredstvo spasenja.

Isus je uz nas na našem putu. Pred pitanjima koja naviru iz ljudskog srca i izazovima pred koje nas stavlja život, može nas obuzeti osjećaj izgubljenosti, nedoraslosti zadaći ili beznađa. Kršćanska se misija može činiti kao čista neostvariva utopija ili barem nešto što nadilazi naše snage. Međutim, promatranje Uskrslog Isusa dok hoda uz učenike iz Emausa (usp. Lk 24, 13-15) može nam uliti novo pouzdanje. U tom evanđeoskom prizoru, imamo pravu i istinsku „liturgiju na ulici”, koja prethodi liturgiji riječi i lomljenja kruha. Vidimo da je, na svakom koraku koji učinimo, Isus uz nas! Dvojica učenika, shrvani sablaznošću križa, vraćaju se kući kao oni koji su pretrpjeli poraz. Njihova srca su slomljena, njihove nade potonule a njihovi snovi razbijeni. Radost evanđelja je zamijenila tuga. Što Isus čini? Ne osuđuje ih već im se pridružuje na njihovu putu i namjesto da podiže zid, on otvara novi prostor. Postupno preobražava njihovu obeshrabrenost, daje da im srce usplamti i otvara njihove oči, naviještajući Riječ i lomeći kruh. Na isti način, kršćanin ne nosi sam teret misije, već je svjestan da, i usred napora i nerazumijevanja, „Isus kroči s njim, govori s njim, diše s njim, radi s njim. Osjeća Isusa živog uza se usred misionarske zauzetosti” (Apost. pob. Evangelii gaudium, 266).

Isus čini da sjeme raste. Na kraju, važno je iz Evanđelja naučiti kako naviještati. Nerijetko, čak i s najboljim namjerama, možemo podleći stanovitoj pomami za moći, prozelitizmom ili netolerantnim fanatizmom. Evanđelje nas, naprotiv, poziva da odbacimo idolopoklonstvo moći i uspjeha, pretjeranu brigu za strukture i neku vrstu tjeskobe koja ima više veze s duhom osvajanja no služenja. Sjeme Kraljevstva, premda maleno, nevidljivo i katkad beznačajno, tiho i dalje raste, zahvaljujući Božjem neumornom djelovanju. „Kraljevstvo je Božje kao kad čovjek baci sjeme u zemlju. Spavao on ili bdio, noću

i danju sjeme klija i raste – sam ne zna kako” (Mk 4, 26-27). To je naš prvi razlog povjerenja: Bog nadilazi sva naša očekivanja i stalno nas iznenađuje svojom velikodušnošću. On daje da naši napori urode plodom koji izmiče svakoj ljudskoj kalkulaciji.

S ovim evanđeoskim povjerenjem, postajemo otvoreni za tiho djelovanje Duha, koji je temelj poslanja. Nema niti će ikada moći biti pastoralna zvanja ili kršćanske misije bez revne i kontemplativne molitve. U tome smislu, kršćanski se život treba hraniti slušanjem Božje riječi i, iznad svega, njegovanjem osobnog odnosa s Gospodinom u euharistijskom klanjanju, tom povlaštenom „mjestu” za naš susret s Bogom.

Želim od srca potaknuti to prisno prijateljstvo s Gospodinom, prije svega kako bismo od Boga molili nova zvanja za svećeništvo i Bogu posvećeni život. Božji narod trebaju voditi pastiri koji ulažu svoje živote u službi evanđelja. Stoga pozivam župne zajednice, udruge i brojne molitvene skupine koje su prisutne u Crkvi da se othrvaju napasti malodušnosti i nastave moliti da Gospodin pošalje radnike u svoju

žetvu i da nam dadne svećenike zaljubljene u evanđelje, koji su kadri iskazati blizinu braći i sestrama i biti živi znakovi Božje milosrdne ljubavi.

Draga braćo i sestre, i danas možemo obnoviti žar navještaja i potaknuti na osobit način mlade da krenu putom nasljedovanja Krista. Unatoč raširenom osjećaju da je vjera umorna ili svedena na puke „dužnosti za obaviti”, naši mladi žele otkriti trajno aktualnu privlačnost Isusa, iskusiti poticajnost i izazovnost njegovih riječi i djela, i, na kraju, njegovati, zahvaljujući njemu, ideal punine ljudskog života, koji se troši iz ljubavi za druge.

Blažena Djevica Marija, Majka našega Spasitelja, imala je hrabrosti prigrliti taj ideal, stavljajući svoju mladost i svoje oduševljenje u Božje ruke. Neka nam svojim zagovorom izmoli istu otvorenost srca, istu spremnost odgovoriti: „Evo me” na Gospodinov poziv i s istom radošću pohitati na put (usp. Lk 1, 39) da ga naviještamo cijelom svijetu.

*Iz Vatikana 27. studenoga 2016. godine
papa Franjo*

Naputak Kongregacije za nauk vjere o pokapanju tijela preminulih i čuvanju pepela u slučaju spaljivanja

Ad resurgendum cum Christo - Da bi se suuskršlo s Kristom

1. Da bi se suuskršlo s Kristom, potrebno je umrijeti s Kristom, treba „se iseliti iz tijela i naseeliti se kod Gospodina” (2Kor 5, 8). Naputkom Piametconstantem od 5. srpnja 1963. tadašnji je Sveti Ufij odredio „da se vjerno čuva običaj da se tijela preminulih vjernika pokapaju”, dodajući da se spaljivanje (kremiranje) „po sebi ne protivi kršćanskoj vjeri” te da se ne uskraćuju sakramenti ili sprovod onima koji su odlučili da im se tijelo nakon smrti spali, pod uvjetom da ta odluka nije „posljedica nijekanja kršćanskih dogmi, ili posljedica sektaškoga duha, ili pak mržnje protiv katoličke vjere i Crkve”. (1) Ta promjena crkvene discipline zatim je uvedena u Zakonik kanonskoga prava iz 1983. i Zakonik kanona Istočnih Crkava iz 1990.

U međuvremenu praksa kremiranja uvelike se proširila u brojnim zemljama, ali su se istodobno počele širiti nove ideje koje se kose s vjerom Crkve. Nakon što se na odgovarajući način posavjetovala s Kongregacijom za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, Papinskim vijećem za zakonske tekstove i brojnim biskupskim konferencijama i biskupskim

sinodama istočnih Crkava, Kongregacija za nauk vjere smatrala je korisnim objaviti novi Naputak, s ciljem da se ponovno potvrde doktrinarni i pastoralni razlozi zbog kojih se prednost daje ukapanju tijela i izdaju propisi vezani uz čuvanje pepela u slučaju spaljivanja tijela.

2. Isusovo je uskrsnuće glavna istina kršćanske vjere, koju se uvijek propovijedalo kao bitni dio vazmenoga otajstva od samih početaka kršćanstva: „Predadoh vam ponajprije što i primih: Krist umrije za grijeha naše po Pismima; bi pokopan i uskrišen treći dan po Pismima; ukaza se Kefi, zatim dvanaestoricima” (1Kor 15, 3-5). Svojom smrću i uskrsnućem, Krist nas je oslobodio od grijeha i dao nam pristup novomu životu: „Da kao što Krist slavom Očevom bi uskrišen od mrtvih, i mi tako hodimo u novosti života” (Rim 6, 4). Nadalje, uskrsli Krist je počeo i izvor našega budućeg uskrsnuća: „Krist uskrsnu od mrtvih, prvina usnulih... kao što u Adamu svi umiru, tako će i u Kristu svi biti oživljeni” (1Kor 15, 20-22).

Ako je istina da će nas Krist uskrisiti u Posljednji dan, također je istina da smo, u stanovitome smislu,

već uskrsli s Kristom. Krštenjem smo, naime, uro-njeni u Kristovu smrt i uskrsnuće i na sakramen-talan način njemu pridruženi: „S njime suukopani u krštenju, u njemu ste i suuskrsli po vjeri u snagu Boga koji ga uskrisi od mrtvih” (Kol 2, 12). Sjedinje-ni s Kristom po krštenju, sudjelujemo već na stvaran način u životu Krista uskrsloga (usp. Ef 2, 6).

Zahvaljujući Kristu, kršćanska smrt ima pozi-tivno značenje. Crkva u liturgiji moli: „Tvojim se vjernima, Gospodine, život mijenja, a ne oduzima. I pošto se raspadne dom ovozemnoga boravka, stje-će se vječno prebivalište na nebesima”. Smrću duša biva odijeljena od tijela, ali o uskrsnuću Bog će dati nepropadljivi život našem preobraženom tijelu, ponovno ga združujući s našom dušom. I u našim je danima Crkva pozvana naviještati vjeru u uskrsnu-će: „Uskrsnuće mrtvih je vjera kršćanâ: vjerujući to mi smo to što jesmo.”

3. Držeći se veoma drevne kršćanske predaje, Crkva snažno preporučuje da se tijela preminulih pokapa na groblju ili na drugome svetom mjestu. U spomen na Gospodinovu smrt, ukop i uskrsnuće, otaj-stvo u svjetlu kojega se očituje kršćanski smisao smrti, pokop je povrh svega najprikladniji oblik za izražava-nje vjere i nade u uskrsnuće tijela. Crkva, koja je kao Majka pratila kršćanina na njegovu zemaljskome putovanju, prikazuje Ocu, u Kristu, dijete njegove milosti i predaje zemlji njegove smrtne ostatke u nadi da će uskrsnuti u slavi. Pokopom tijela umrlih vjernika, Crkva potvrđuje vjeru u uskrsnuće tijela i želi istaknuti uzvišeno dostojanstvo ljudskoga tijela kao sastavnog dijela osobe s kojom tijelo dijeli povi-jest. Ne može, dakle, dopustiti stavove i obrede koji uključuju pogriješna poimanja smrti, gdje se smrt shvaća bilo kao konačno uništenje osobe, bilo kao trenutak njezina stapanja s Majkom prirodom ili sa svemirom, bilo kao etapu u procesu reinkarnacije, bilo kao izbavljenje iz „tamnice” tijela.

Osim toga, pokop na grobljima ili na drugim sve-tim mjestima na prikladan način odgovara pobožno-sti i poštivanju koje se duguje tijelima pokojnih vjer-nika, koji su po krštenju postali hram Duha Svetoga i kojima se, „kao oruđima i posudama, Duh Sveti sve-to poslužio da učini tolika dobra djela”. Pravednoga se Tobiju hvali zbog zasluga stečenih pred Bogom, zato jer je pokapao mrtve, a Crkva smatra pokapanje mrtvih djelom tjelesnoga milosrđa.

Na kraju, pokapanje tijela pokojnih vjernika na gro-bljima ili na drugim svetim mjestima potiče članove obitelji i cijelu kršćansku zajednicu na spomen i moli-tvu za pokojnike, kao i na čašćenje mučenikâ i svetaca.

Pokapanjem tijelâ na grobljima, u crkvama ili na za to predviđenim mjestima, kršćanska je preda-ja čuvala zajedništvo između živih i pokojnih te se protivila težnji da se prikriva ili privatizira događaj smrti i značenje koje ona ima za kršćane.

4. Postoje mjesta gdje se iz higijenskih, ekonom-skih ili društvenih razloga pribjegava spaljivanju tijelâ. Ako taj izbor nije suprotan izričitoj volji po-kojnoga vjernika ili postoji razumna pretpostavka o postojanju iste, Crkva ne vidi doktrinarne razloge zbog kojih bi tu praksu zabranjivala budući da spa-ljivanje (kremiranje) pokojnikova tijela nema veze s njegovom dušom i ne priječi božansku svemoć da uskrsne tijelo te, stoga, ne predstavlja objektivno nijekanje kršćanskoga učenja o besmrtnosti duše i uskrsnuću tijelâ.

Crkva i dalje daje prednost pokapanju tijelâ jer se time iskazuje veće poštovanje pokojnima; ipak spa-ljivanje nije zabranjeno, „osim ako je izabrano zbog razloga protivnih kršćanskomu nauku”.

Ako ne postoje razlozi protivni kršćanskomu na-uku, Crkva kod takvoga sprovođa postupa u skladu s odgovarajućim liturgijskim i pastoralnim uputa-ma, pazeći posebno na to da se izbjegne svaki oblik sablazni ili vjerske ravnodušnosti.

5. Kad se iz opravdanih razloga izabere spaljiva-nje, pokojnikov se pepeo mora redovito čuvati na svetome mjestu, to jest na groblju ili, ako je to slučaj, u nekoj crkvi ili na prostoru koji je mjerodavna cr-kvena vlast namijenila upravo toj svrsi.

Već od početaka, kršćani su željeli da se kršćan-ska zajednica spominje svojih pokojnika i moli za njih. Njihovi su grobovi postali mjesta molitve, sje-ćanja i razmišljanja. Preminuli vjernici dio su Cr-kve, koja vjeruje u općinstvo „putnika na zemlji, pokojnika koji dovršuju svoje čišćenje i blaženika u nebu; svi oni zajedno čine jednu Crkvu”.

Čuvanje pepela na svetome mjestu može pridon-i-jeti smanjivanju opasnosti da pokojnik ostane uskra-ćen za molitvu i spomen rodbine i kršćanske zajed-nice. Na taj se način, nadalje, izbjegava mogućnost zaborava i nedostatka poštovanja, do čega može, pri-je svega, doći nakon što mine prvi naraštaj, jednako kao i neprilična ili praznovjerna postupanja.

6. Zbog gore navedenih razloga, čuvanje pepela kod kuće nije dopušteno. Samo u teškim i izvan-rednim okolnostima, vezanim uz kulturalne uvjete mjesnoga karaktera, ordinarij, u dogovoru s biskup-skom konferencijom ili sinodom biskupâ istočnih Crkava, može dati dopuštenje za čuvanje pepela u vlastitome domu. Pepeo, ipak, ne smije biti razdi-

jeljen na više obitelji i potrebno je uvijek zajamčiti poštivanje i prikladne uvjete čuvanja.

7. Da bi se izbjeglo svaku vrstu panteističke, naturalističke ili nihilističke dvosmislenosti, nije dopušteno prosipati pepeo u zrak, na tlo ili u vodu ili na neki drugi način, odnosno čuvati kremirani pepeo kao uspomenu na pokojnika, u komadima nakita ili drugim predmetima, imajući na umu da se za takva postupanja kao razlog izbora spaljivanja ne mogu navoditi higijenski, društveni ili ekonomski razlozi.

8. U slučaju da je pokojnik dopustio spaljivanje i prosipanje vlastitoga pepela u prirodi zbog razlo-

ga protivnih kršćanskoj vjeri, sprovod se, sukladno pravu, mora uskratiti. Vrhovni prvosvećenik Franjo, na audijenciji u kojoj je, dana 18. ožujka 2016., primio nižepotpisanoga kardinala Pročelnika, odobrio je ovaj Naputak, o kojemu se odlučivalo na redovnome zasjedanju ove Kongregacije dana 2. ožujka 2016., i naredio njegovo objavljivanje.

Rim, iz sjedišta Kongregacije za nauk vjere, 15. kolovoza 2016.

Gerhard kard. Müller, pročelnik

Luis F. Ladaria, nasl. nadbiskup Thibice, tajnik

Priopćenje s 53. zasjedanja Hrvatske biskupske konferencije

Zagreb, od 11. do 13. listopada 2016.

Plenarno zasjedanje Sabora Hrvatske biskupske konferencije, 53. u nizu, održano je pod predsjedanjem predsjednika HBK zadarskog nadbiskupa mons. Želimira Puljića u Zagrebu od 11. do 13. listopada 2016. Na zasjedanju su uz članove HBK sudjelovali apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Alessandro D'Errico, izaslanik BK Bosne i Hercegovine vojni ordinarij mons. Tomo Vukšić i kao gost član Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda subotički biskup Ivan Penzeš.

Pozdravljajući na početku nazočne nadbiskup Puljić posebno je pozdravio dvojicu novozaređenih biskupa gospičko senjskog mons. Zdenka Križića i šibenskoga mons. Tomislava Rogića kao i njihove umirovljene predšasnike mons. Milu Bogovića i mons. Antu Ivasa. Zahvalio je umirovljenim biskupima za sve dobro što su učinili u svom biskupskom služenju, a njihovim nasljednicima uz srdačnu dobrodošlicu u zajedništvo HBK zaželio je da djelovanje konferencije obogate svojim primjedbama i prijedlozima.

U radnom dijelu zasjedanja biskupi su upoznati s početkom rada Mješovitog povjerenstva hrvatskih i srpskih stručnjaka koje ima zadaću zajednički razmotriti ulogu blaženog Alojzija Stepinca prije, za vrijeme i nakon II. svjetskog rata. Na prvom dvodnevnom susretu u Rimu od 12. do 13. srpnja 2016. godine utvrđen je način rada prema metodologiji povijesnih znanosti, utemeljenoj na raspoloživoj dokumentaciji i njezinoj kontekstualizaciji. Rad Povjerenstva neće imati nikakvog utjecaja na postupak kanonizacije blaženog Alojzija Stepinca, koji je isključivo u nadležnosti Svete Stolice. Mješovito povjerenstvo će se sastati šest puta u roku od 12 mjeseci. Vremensko ograničenje rada pokazuje kako Sveta Stolica, koja

predsjeda radu Povjerenstva, očekuje da njegov rad bude učinkovit. Nakon prvog susreta u Rimu, Mješovito povjerenstvo će se sastati u Zagrebu 17. i 18. listopada ove godine.

Osobitu pozornost biskupi su posvetili unaprjeđenju projekta pripreme za brak. Prihvaćeni su prijedlozi Vijeća HBK za život i obitelj da se pristupi revitalizaciji toga projekta na sustavan način zahvaćajući daljnju, bližu i neposrednu pripravu te osiguravajući nastavak praćenja bračnih parova i poslije sklapanja ženidbe. Odlučeno je i da se osnuje radna skupina u kojoj bi se osim predstavnika Vijeća HBK za život i obitelj te stručnjaka i praktičara zauzetih u pastoralu pripreme za brak, uključili i članovi koje će predložiti Odbor HBK za mlade te Vijeće HBK za katehizaciju i novu evangelizaciju. Očekuje se izrada pastoralnih smjernica na temelju postsinodalne pobudnice pape Franje „*Amoris laetitia*“, s nadopunama za konkretna stanja u pojedinim biskupijama.

U svezi sa stanjem u hrvatskome društvu biskupi su se osvrnuli i razmotrili između ostaloga probleme odnosa prema otajstvu života, problem demografije i iseljavanja cijelih obitelji iz Hrvatske, kao i gospodarsko stanje i pravosudna pitanja. Posebice su se osvrnuli na neprimjeren odnos prema prošlosti koji se onda odražava u našoj sadašnjosti. Ta se neprimjerenost tiče poglavito triju tema koje su vidljive u odnosu prema žrtvama u jasenovačkim logorima, prema žrtvama komunističke diktature, kao i prema žrtvama u Domovinskome ratu. Naime, u zadnje je vrijeme sve očiti- tije da se nastoji ne samo nastaviti s manipuliranjem okolnostima i s brojem žrtava u Drugome svjetskom ratu, osobito u iznošenju neistina i neutemeljenih tvrdnja gledom na logor u Jasenovcu. S druge strane,

biskupi smatraju neprihvatljivim i štetnim sadašnji odnos mjerodavnih hrvatskih ustanova i hrvatske države općenito prema žrtvama komunističkoga režima, posebice kada se radi o masovnim grobištima i zemnim ostacima stradalnika, kako u Hrvatskoj, tako i u drugim zemljama, osobito u Republici Sloveniji. Primijećeno je da se s nadograđivanjem poznatih velikosrpskih mitova zanemaruju stradanja hrvatskoga stanovništva u Domovinskom ratu, uništavanje imovine, među kojom je osobito bolno razaranje kulturnih i duhovnih dobara, te nedovoljno uvažavanje uloge hrvatskih branitelja u ostvarenju slobode i nezavisnosti.

Biskupi stoga pozivaju mjerodavna tijela hrvatske države da ulože potreban napor, kako bi se – na transparentan način, a to znači u skladu s najboljim suvremenim znanstvenim metodama i kulturološkim pristupima – rasvijetlila istina o Jasenovačkim logorima, kao i događaji i stradanja nakon II. svjetskoga rata. Time će se žrtvama pokazati dužno poštovanje, a istinom unijeti više mira u živote obitelji čiji su članovi nastradali. Važno je to isticati jer smo u zadnjim desetljećima iskusili koliko zla mogu donijeti ideologije, podupirane političkim mitovima jer nisu utemeljene na činjenicama i povijesnim istinama pa često predstavljaju hrvatski narod i državu kao genocidne i zločinačke.

Biskupi zato pozivaju narod i društvo na zajedništvo i zrelost kako bi imali snage nositi se s novim pokušajima stvaranja mitova i širenja neistina. To nije poziv „vraćanja u prošlost”, nego poticaj i želja osloboditi se tereta i utega koji iz prošlosti opterećuju sadašnjost i zamagljuju pogled prema budućnosti.

Biskupi su se sa zahvalnošću osvrnuli na 25. obljetnicu vraćanja vjeronauka u hrvatski školski odgojno – obrazovni sustav što je bilo moguće učiniti tek poslije pada totalitarnog komunističkog sustava te demokratskih promjena početkom devedesetih godina prošloga stoljeća. Tim povodom upriličena je svečana akademija u Hrvatskome narodnom kazalištu na kojoj su nazočili članovi HBK, predsjednik Hrvatskoga sabora dr. Željko Reiner te brojni drugi visoki uzvanici. Na akademiji je istaknuta važnost i 20. obljetnice potpisivanja Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture (19. prosinca 1996.). Taj je Ugovor, naime, dao pravni okvir za djelovanje Katoličke Crkve, a utemeljen je na trima načelima: načelu vjerske slobode, načelu različitosti područja djelovanja Crkve i države, te načelu potrebe suradnje tih dviju ustanova koje se susreću u čovjeku, građaninu i vjerniku.

Na zasjedanju su predstavljena i dvojica budućih blaženika Hrvata, Serafin Glasnović Kodić iz Janjeva

i don Anton Muzić iz Vrnavokola-Letnice, koji se nalaze među 38 mučenika ubijenih u Albaniji iz mržnje prema vjeri od 1945. do 1974. Fra Serafin i don Anton bit će proglašeni blaženima 5. studenoga 2016. u Skadru. Biskupi pozivaju sve koji su u mogućnosti sudjelovati na svečanosti proglašenja i potiču na upoznavanje života ove dvojice novih hrvatskih blaženika.

Na osobit način biskupi su se spomenuli 40. obljetnice početka velike proslave Trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata. Naime, nakon gušenja „hrvatskoga proljeća” Crkva je pokrenula duhovne snage i započela s vjerničkim hodočašćima i okupljanjima. Najprije u Solinu 1976. na tisućitu obljetnicu smrti kraljice Jelene, pa dvije godine kasnije u Biskupiji kraj Knina (1978.) gdje je nađen lik Gospe velikoga hrvatskoga krsnog zavjeta. Slijedeće 1979. krenulo se prema Ninu gdje se komemoriralo povijesne veze sa Svetom Stolicom i papom Ivanom VIII. koji je 879. „blagoslovio hrvatskoga kneza Branimira, sav narod i zemlju njegovu”. Vrhunac proslave dogodio se na Mariji Bistrici 1984. gdje se na Nacionalnome euharistijskom kongresu okupilo pola milijuna ljudi iz svih krajeva gdje žive Hrvati. Svjesni značenja i dalekosežnosti tih događaja kao i važnosti njihove poruke i za ovo naše vrijeme, biskupi će uskoro uputiti poticaj vjerničkim zajednicama na molitvu i zahvalu za silna djela koja nam učini Gospodin.

Nakon isteka mandata i umirovljenja dosadašnjih predsjednika i članova u pojedinim tijelima HBK neki mandati su produljeni te su dogovorena nova imenovanja. Predsjedniku Vijeća za ekumenizam i dijalog sisačkom biskupu Vladi Košiću produljen je mandat. Za novog predsjednika Vijeća HBK za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života imenovan je gospićko senjski biskup Zdenko Križić, novim predsjednikom Odbora HBK za pastoral Roma imenovan je varaždinski biskup Josip Mrzljak. Biskupi mons. Zdenko Križić i mons. Tomislav Rogić imenovani su za nove članove Biskupske komisije za liturgiju. U mješovitom Komisiju HBK i HKVRP umjesto umirovljenih članova imenovani su vojni ord. Jure Bogdan i mons. Zdenko Križić.

Dosadašnjem delegatu HBK pri Vijeću biskupskih konferencija zemalja Europske Unije kardinalu Josipu Bozaniću i zamjeniku bjelovarsko križevačkom biskupu Vjekoslavu Huzjaku produljen je mandat. Na zasjedanju su predsjednici Komisija, Vijeća i Odbora HBK podnijeli izvješća o njihovom radu.

Na poziv mjesnog biskupa mons. Đure Hranića, uz 25. obljetnicu žrtve Vukovara, biskupi HBK će se okupiti u tome gradu 18. studenoga, a euharistijsko slavlje predvodit će kardinal Josip Bozanić. Istoga

dana na 25. obljetnicu stradanja u Škabrnji ondje će euharistijsko slavlje predvoditi predsjednik HBK zadarski nadbiskup Želimir Puljić.

Dogovoren je kalendar događanja za iduću godinu. Zajedničko zasjedanje HBK i BK Bosne i Hercegovine održat će se 23. siječnja 2017. u Zagrebu, a izvanredno zasjedanje Sabora HBK dva dana kasnije 25. siječnja 2017. Pastoralno-katehetski kolokvij za

svećenike održat će se 7. i 8. ožujka 2017. Proljetno 54. zasjedanje Sabora HBK bit će od 26. do 28. travnja 2017. Nacionalni susret hrvatske katoličke mladeži održat će se u Vukovaru 29. i 30. travnja 2017. Susret članova HBK s redovničkim provincijalima bit će upriličen 19. lipnja 2017. Jesensko, 55. zasjedanje Sabora HBK održat će se od 10. do 12. listopada 2017. u Zagrebu.

Poruka predsjednika Odbora HBK za pastoral pomoraca, krčkog biskupa Ivice Petanjka

„Poruka pomorcima i ribarima o blagdanu sv. Nikole biskupa 2016.”

Draga braćo i sestre! Obraćam vam se ovim sveobuhvatnim kršćanskim pozdravom, jer sveti Nikola biskup nije samo zaštitnik pomoraca i ribara, nego i vaših obitelji i svih onih koji žive na moru i od mora, a rekao bih i cijele naše domovine koja već dulje vrijeme dobrim dijelom ide naprijed zahvaljujući našem moru i svim onim što je s njim povezano.

Život pomoraca u svakom je pogledu specifičan, jer je vama neizmjereno morsko plavetnilo svakidašnji dom i kuća, a obiteljski dom na kopnu možda može više sličiti godišnjem odmoru ili prolaznom međuvremenu. Znademo da bi trebalo biti drugačije, ali nije lako boriti se sa sobom i vlastitim navikama koje iz godine u godinu prerastaju u jedan posebni oblik i način života.

Fizička odvojenost mnogo puta otvara napetosti među ženidbenim drugovima, te između roditelja i djece. Potrebno je ulagati silan trud i napor da ono vrijeme u kojem je cijela obitelj na okupu, bude vrijeme zajedništva i međusobne izgradnje. Muž i otac kad se vraća svojoj obitelji, dolazi kući više kao gost koji će sa svojim ukućanima provesti određeno vrijeme, a onda opet otići i ponovno se vraćati, i tako u nedogled.

Zato je pomorcu ili ribaru vrijeme provedeno u krugu obitelji dragocjeno vrijeme u kojem se treba odmoriti, i u kojem treba nadoknaditi fizičku prisutnost koja je nedostajala članovima obitelji, a uz to svaki put iz početka treba pronalaziti zajednički jezik sa svojom ženom i zajedno s njom podizati, odgajati i na pravi put izvesti svoju djecu.

Bit će nenadoknativ gubitak i veliki promašaj za cijelu obitelj ako se nastali problemi i međusobna odijeljenost budu nadoknađivali materijalnim poklonima koji bi trebali služiti kao lijepa fasada na dotrajaloj građevini. Važno je prije svega da muž i

žena komuniciraju, razgovaraju o svojim poteškoćama, zajednički rješavaju vlastite i obiteljske probleme, te nastoje uvijek obnavljati svoju ljubav u međusobnom darivanju i požrtvornosti.

Kao djeca slušali smo o različitim zgodama iz života svetog Nikole. Tako jedna od njih kaže kako je sveti Nikola potajice ubacivao potrebni novac u kuću nekog oca koji je imao tri kćeri, a budući da ih nije mogao udati jer nije imao za miraz, htio ih je izložiti nemoralnom životu. Sveti Nikola se poslužio novcem da spriječi nemoral i sačuva ljudsko dostojanstvo. Razmislimo dobro da li mi svojim novcem i darovima potičemo mnogovrsne oblike nemorala i nepoštenja i time ušutkavamo svoju savjest i odgovornost u kojoj smo nezamjenjivi.

Upravo je završio sveti Jubilej Milosrđa, ali sveti otac Franjo, apostolskim pismom „Misericordia et misera” želi da sada ubiremo plodove milosrđa, jer milosrđe ne može biti jedan umetak ili prolazna etapa u životu Crkve, nego je temelj njezine opstojnosti.

Sveti Nikola, vaš nebeski zaštitnik, zorni je primjer i uzor sveta čovjeka, a koji je tjelesnim djelima milosrđa duhovno izgrađivao i na pravi put spase-nja upravljao ljude svog vremena.

Neka vam on bude uzor da kao dobri kršćani znadete mudro upravljati teško stečenim dobrima, a svojom nesebičnom ljubavlju i razboritošću izgrađivati sebe i svoju obitelj.

Koristim ovu prigodu da svima vama, vašim obiteljima, pomorskim dušobrižnicima i svim ljudima dobre volje, zaželim plodonosno vrijeme Došašća i obilje blagoslova za božićne i novogodišnje blagdane.

*Ivica Petanjak, biskup krčki
predsjednik Odbora HBK za pastoral pomoraca*

PRIGODNI GOVORI

Blagoslov i polaganje temeljnog kamena nove župne crkve sv. Ivana Pavla II. s pastoralnim centrom i dječjim vrtićem

Trogir, 22. listopada 2016.

Govor generalnoga vikara mons. Miroslava Vidovića

Preuzvišeni oče nadbiskupe, mnogopoštovani gospodine župane, mnogopoštovani gospodine gradonačelnice, dragi župniče, braćo svećenici, cijenjeni uzvanici, draga braćo i sestre, a posebno vi, župljani ove župe Gospe od Anđela u Trogiru!

Sve vas najiskrenije pozdravljam danas, u ovoj svečanoj prigodi kada započinjemo gradnju nove župne crkve s pastoralnim centrom i dječjim vrtićem. S pravom možemo uskliknuti: Ovo je dan što ga učini Gospodin, kličimo i radujmo se njemu!

Dugo godina je ova župna zajednica čekala da dobije dostojan krov nad glavom i hram u kojem će moći slaviti Boga. Danas napokon započinjemo gradnju toga hrama koji će biti posvećen Bogu, a na čast sv. Ivana Pavla II., velikog pape koji je svojom nogom i kročio na teren ove župe. Nismo mogli ostati imuni na tu činjenicu te smo odlučili da ova crkva nosi naslov baš toga velikoga pape, našega suvremenika i prijatelja hrvatskog naroda.

Dopustite mi da iznesem nekoliko činjenica o objektu čiju gradnju započinjemo. Godine 2014. proveden je javni natječaj za odabir najboljeg idejnog urbanističkog rješenja po pravilima Udruženja hrvatskih arhitekata i Hrvatske komore arhitekata.

Od pristiglih radova, kao najbolje rješenje izabrano je rješenje autora prof. Darija Gabrića. Od tog trenutka započeli smo s usuglašavanjem i najsitnijih detalja na projektu te ishodenjem svih mogućih suglasnosti i potvrda kako bismo konačno dobili i građevinsku dozvolu 19. listopada od Upravnog odjela za prostorno planiranje, urbanizam i graditeljstvo Grada Trogira. Ovdje odmah zahvaljujem cijenjenom arhitektu gosp. Dariju Gabriću što je uvijek i bezbroj puta bio spreman doći, saslušati naše prijedloge i maksimalno ih uvažiti.

Kao što i sami znate, ovaj projekt se nalazi na području Brigi-Lokvice u Trogiru. Područje obuhvata, odnosno prostor na kojem je smještena buduća gra-

đevina, je definirano izmjenama i dopunama DPU-a Brigi-Lokvice, odnosno k. č. 7698/10 K. O. Trogir. Ovaj prostor, kao što se vidi, nalazi se u istočnom dijelu Trogira, neposredno uz novi most za Čiovo i nedaleko od područja Pantana, a na prostoru između Državne ceste D-315 i mora. Sa zapadne i istočne strane predmetna građevinska čestica je omeđena bujičnim tokovima, a s južne strane morem i šetnicom.

Kompleks je podijeljen na četiri sadržajno različita volumena: crkvu na jugoistoku, vrtić na jugozapadu, stambeni blok na sjeverozapadu i pastoralni centar na sjeveroistoku. Ukupna neto površina je 2.534 m².

Crkva ima neto površinu od 566 m². U nju se ulazi sa središnjeg trga, preko vjetrobrana. S južne strane se nalaze prateći prostori crkve tj. sakristija, ispovjedaonice, prostor za roditelje s djecom i sanitarni čvor. Zvonik crkve je projektiran kao zaseban volumen uz zgradu vrtića.

Pastoralni centar se sastoji od sklopa predavaonica, vjeronaučnih dvorana te uredskih prostorija i prostora Caritasa, a neto površina je 849 m². Glavni ulaz u centar predviđen je s unutarnje strane tj. s trga na južnoj strani.

Vrtić na jugozapadnom dijelu kompleksa direktno je vezan na parkovno uređeni dio parcele te ima neto površinu od 727 m². Ulaz u vrtić je smješten u istočnom dijelu, a sam vrtić je projektiran za četiri skupne jedinice.

Stambeni blok zauzima sjeverozapadni volumen zgrade te ima neto površinu od 392 m². Uz stan za župnika i kapelana te gostinjske sobe, u stambenom bloku se nalaze servisni i tehnički prostor zajedno s garažom.

Oblikovanje građevine provedeno je u suvremenom jednostavnom, može se reći, minimalističkom arhitektonskom izrazu, bez korištenja tradicionalnih arhitektonskih elemenata i oblika u doslovnom smislu. Osnovnu nosivu konstrukciju čine AB zidovi debljine 20-30 cm. Međukatne konstrukcije, kao

i ravne krovne konstrukcije su armirano-betonske, debljine 20 cm. Uređenje predmetne građevinske čestice provedeno je sukladno planu kao dio jedin-stvenog hortikulturnog projekta kojim je sagledana urbana oprema, rasvjeta i popločanje šetnica i pje-šačkih površina. Javna zelena površina, odnosno park na jugozapadnom dijelu, zajedno s ostalim re-kreacijskim zonama te šetnicama i plažama, činit će sustav gradskog parka Brigi-Lokvice.

Na natječaju je izabran, kao najpovoljniji, glavni izvođač „Poduzeće SVOD d.o.o. za graditeljstvo” te je sklopljen ugovor, a iskopi su, također nakon na-tječaja, povjereni „Obrtu za usluge Marijo”. Nadzor će provoditi poduzeće „Regulacije d.o.o.” s glavnim nadzornim inženjerom gosp. Daliborom Kasalom. Elaborat iskolčenja je napravila firma „Tripodij d.o.o.”.

Ishođenju svih dozvola i današnjem početku gradnje prethodila je Odluka o koncesiji na pomor-skom dobru u svrhu posebne upotrebe – izgradnje i korištenja katoličke crkve, pastoralnog centra i dječ-jeg vrtića na dijelu K. O. Trogir, predio Brigi, koju je donijela Županijska skupština Splitsko-dalmatinske županije 31. ožujka 2015. god. te je ubrzo sklopljen i Ugovor o koncesiji između Splitsko-dalmatinske županije i Splitsko-makarske nadbiskupije. Ovom prilikom osobito zahvaljujem ovdje nazočnom gosp. Zlatku Ževrnji, splitsko-dalmatinskom županu, nje-govim suradnicima i svim vijećnicima, što su prepo-znali važnost ovoga projekta za vjernike ove župe, ali i za sve građane Trogira kao i za njihove goste.

Posebnu zahvalnost dugujemo i gradonačelniku Trogira gosp. Anti Stipčiću. Od prvog dana na čelu

Grada gosp. Stipčić se svesrdno zalagao i nesebič-no pomagao kako bi ovaj projekt napokon započeo te uskoro ugledao svjetlo dana. Zahvaljujem mu na upornosti i dostupnosti. On se uvijek spremno javio na mobitel (a ja pak nisam). Gospodine gradonačel-niče, Vama i Vašim suradnicima jedno veliko i naj-srdačnije hvala.

Još jedan čovjek je pokazivao izuzetnu, rekao bih i tvrdoglavu upornost za realizaciju ovoga važnog projekta, a to je Vaš župnik don Stipan Bodrožić. Vjerujem da je on u ovom trenutku, kao predvod-nik ove župe i vas vjernika, na osobit način sretan i zadovoljan. Dragi don Stipane, zahvaljujem ti na strpljivosti i suradnji, kako do sada, tako i ubuduće.

Ne mogu u ovom trenutku ne zahvaliti i Građe-vinskom uredu naše Nadbiskupije na čelu s neumor-nim don Josipom Lončarom te vrijednim i nadasve kompetentnim suradnicima: inženjeru Nevenu Ma-tijeviću i odvjetniku Mati Tomislavu Perošu. Svima skupa još jednom veliko hvala.

Psalmist kliče i upozorava: Ako Gospodin kuće ne gradi, uzalud se muče graditelji! Ovaj projekt jest i mora biti Gospodnje djelo. A vi, dragi vjernici ove župe i građani Trogira, vjerujem da ćete bud-nim okom pratiti rađanje nove crkve i pastoralnog centra. Pozivam vas da, kao i do sada, svojim moli-tvama, pomoću i prilogom, zalijevate ovu mladicu koju smo danas posijali kako bi što brže i što ljepše procvjetala Bogu na slavu, sv. Ivanu Pavlu II. na čast, a svima nama i čitavom hrvatskom narodu na korist i spasenje.

Hvala i Bog vas blagoslovio.

Božićno primanje kod Nadbiskupa za ravnateljice i ravnatelje osnovnih i srednjih škola

Split, 15. prosinca 2016.

Govor predstojnika Katehetskog ureda SMN mr. don Josipa Periša

Poštovane ravnateljice i ravnatelji osnovnih i srednjih škola, sve vas od srca pozdravljam i zahva-ljujem na vašem odazivu na božićno primanje i če-stitanje kod splitsko-makarskog nadbiskupa mons. Marina Barišića koje po prvi put upriličujemo za vas prigodom 25. obljetnice ponovnog uvođenja Vjero-nauka u hrvatski odgojno-obrazovni sustav. Želja nam je da ovo primanje postane tradicionalno uoči Božića, najradosnijeg kršćanskog blagdana. Jedan

dio ravnatelja ispričao nam se što zbog preuzetih obveza ne mogu nazočiti ovom prijemu. Prenosim njihove pozdrave i božićne čestitke nadbiskupu i svim nazočnima.

Dopustite mi na početku da, u ime svih vas, na osobit način pozdravim nadbiskupa mons. Marina Barišića te mu zahvalim što je vrlo rado prihvatio inicijativu Katehetskog ureda da se u ovoj značaj-

noj obljetnici po prvi put zajednički susretnemo u ozračju nadolazećeg Božića.

Od srca pozdravljam i prof. Tomislava Donlića, pročelnika za društvene djelatnosti Splitsko-dalmatinske županije i osobnog izaslanika župana Zlatka Ževrnje.

Također od srca pozdravljam i prof. Vladu Mataša, predstojnika splitske podružnice Agencije za odgoj i obrazovanje i višu savjetnicu za vjeronauk prof. Sabinu Marunčić. Među nama su i dvije umirovljene ravnateljice koje ovim putem od srca pozdravljam.

Katolički vjeronauk kao nastavni predmet, čije je posebno obilježje „prodrijeti na područje kulture i imati veze s ostalim ljudskim znanjima” (ODK, 61) koja formiraju svijet djece i mladih, od neprocjenjive je važnosti za suvremenu hrvatsku školu koja želi promicati cjelovit odgoj čovjeka. Školski vjeronauk, naime, promiče i slijedi temeljne odrednice suvremene europske škole koja priznaje i potvrđuje važnost duhovne dimenzije u cjelovitom odgoju osobe. Poštujući posebnost različitih nastavnih predmeta i uspostavljajući s njima korelativne veze, Vjeronauk podupire zajedničke odgojno-obrazovne ciljeve i doprinosi cjelovitom razvoju ljudske osobe.

Početni iskorak Crkve s uvođenjem Vjeronauka u odgojno-obrazovni sustav Republike Hrvatske pokazao se veoma hrabrim potezom kad se prisjetimo s kojim smo skromnim snagama i sredstvima započeli ovaj povijesni hod Vjeronauka u našim školama. Tijekom proteklih dvadeset i pet godina učinjeno je jako puno. Vjeronauk je danas pravno zaštićen nastavni predmet, demokratičan po svom izboru i respektabilna disciplina unutar školskog sustava po svojoj odgojnoj naravi i usmjerenju, razrađenim ciljevima, brižno odabranim sadržajima te vjeroučiteljima kao njegovim neposrednim nositeljima. Upravo ta unutarnja kvaliteta Vjeronauka daje mu ne samo teološko i ekleziološko opravdanje, nego i povijesni, kulturološki, antropološki i pedagoški legitimitet.

Značajnu ulogu u tom projektu Katoličke Crkve odigrali ste i vi, poštovane ravnateljice i ravnatelji. Stoga vam danas želim zahvaliti na konstruktivnoj i dobroj suradnji tijekom proteklih dvadeset i pet godina po pitanju školskog vjeronauka i vjeroučitelja. Iskreno se nadam da će se ta suradnja nastaviti i u budućnosti. U kontaktima s vama uvjerio sam se puno puta da su Vjeronauk i vjeroučitelji naša zajednička briga i da se kroz našu konstruktivnu suradnju najneposrednije očituje suradnja državnih i crkvenih vlasti. U toj podijeljenoj i zajedničkoj su-

odgovornosti za Katolički vjeronauk kao nastavni predmet koji pripada školi i školskom kurikulumu svakako treba istaknuti i veoma dobru suradnju s Agencijom za odgoj i obrazovanje koja pruža stručnu potporu Vjeronauku i u kojoj Vjeronauk ima svoje odgovarajuće mjesto.

Na području Splitsko-makarske nadbiskupije ima 84 osnovne i 44 srednje škole u kojima je zaposleno preko 300 vjeroučitelja. Od toga je oko 230 vjeroučitelja laika, 30 redovnica i 63 svećenika. Postotak učenika koji pohađaju nastavu vjeronauka u osnovnoj i srednjoj školi konstantno je iznad 95 %. Poštujući pravo učenika i njihovih roditelja na izbor nastave vjeronauka, siguran sam da tom visokom postotku doprinosi i kvaliteta vjeronaučnih programa, kvaliteta izvođenja vjeronaučne nastave, otvorenost Vjeronauka svim područjima ljudskoga znanja i života te, osobito, posvećenost i zalaganje naših vjeroučitelja svom pozivu.

Zahvaljujući, dakle, nastojanju svih nas Vjeronauk je u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji vrlo dobro organizacijski i sadržajno integriran u školu, dio je redovne satnice, a vjeroučitelji su uvaženi članovi učiteljskih i nastavnčkih vijeća, prepoznatljivi po svom angažmanu u različitim školskim i izvanškolskim projektima. Iako se pred vjeroučitelje ponekad stavljaju zahtjevi i očekivanja koja je možda teško ispuniti, ona proizlaze iz važnosti njihove uloge i njihova crkvenoga poslanja u školi, a u skladu s tim proizlazi i njihova obveza trajnog općeljudskog, duhovno-vjerničkog i profesionalnog usavršavanja na svim razinama življenja i djelovanja.

Uz vašu podršku, poštovane ravnateljice i ravnatelji, vjeroučitelji redovito sudjeluju na stručnom usavršavanju, vjeronaučnim olimpijadama te likovnim i literarnim natjecanjima koje povremeno provodimo. Zahvaljujući upravo kvalitetnim i angažiranim vjeroučiteljima, Split je postao snažan katehetski centar na području Republike Hrvatske, već 17 godina domaćin je Katehetske ljetne škole na kojima se tridesetak vjeroučitelja mentora i savjetnika Splitsko-makarske nadbiskupije izmjenjuju u vođenju pedagoških radionica, stručnih predavanja i primjera dobre prakse. No, osobito je važno istaknuti vašu otvorenost za vjeroučitelje pripravnike ne samo one koji su u radnom odnosu, nego i za one koji se nalaze na stručnom osposobljavanju te vaš aktivan angažman oko njihovog profesionalnog rasta i razvoja.

Iskazujući poštovanje prema vašoj zahtjevnoj službi u vođenju odgojno-obrazovnih ustanova na

čijem ste čelu te odgoju djece i mladih koji su vam povjereni, svima vam od srca još jednom zahvaljujem na svekolikoj suradnji te želim radostan i blagoslovljen Božić. Neka nam naš Gospodin koji je svo-

jim rođenjem potvrdio dostojanstvo svakog čovjeka bude trajni oslonac u nastojanjima da gradeći kulturu života, ovu zemlju učinimo sretnijom i ljepšom! Hvala lijepa!

Govor splitsko-makarskog nadbiskupa mons. Marina Barišića

Poštovani prof. Đonliću, prof. Matas, viša savjetnice Sabina, predstojniče Katehetskog ureda don Josipe! Poštovane ravnateljice i ravnatelji, generalni i pastoralni vikaru, braćo i sestre u Kristu!

1. Sve vas radosno pozdravljam želeći vam iskrenu dobrodošlicu na ovaj susret koji smo, kao što je istaknuo don Josip, prvi put upriličili prigodom 25. obljetnice ponovnog uvođenja Vjeronauka u hrvatske škole. S obzirom na višestoljetnu povijest i djelovanje Katoličke Crkve na ovim prostorima, dvadeset i pet godina, poslije duže pauze neopravdanih godina izostanka vjeronauka iz škole, samo je jedan trenutak koji će, zasigurno, ostati zapisan u povijest i memoriju naše Crkve, naše Domovine i odgojno-obrazovnog sustava. No, za nas koji smo aktivni sudionici i suvremenici ovog velikog iskoraka u životu Crkve u Hrvata, koji smo u nj utkali svoje vrijeme, znanje, ljubav, trud, jednom riječju svoj život, ovo je značajan događaj i itekako vrijedan spomena.

2. Nalazimo se u središnjoj dvorani Nadbiskupskog ordinarijata, dvorani pape Ivana Pavla II. koju odnedavno resi ovaj lijepi reljef, rad akademskog kipara Kuzme Kovačića. Potaknuti riječima pape Ivana Pavla II., Crkva u Hrvatskoj posvetila je svoje najbolje ljudske zalihe i snage ne štedeći napore, umore i materijalna sredstva u što bolju organizaciju Vjeronauka i formaciju vjeroučitelja i kateheta. Ona to nije učinila samo na temelju jednostavnih ljudskih razmišljanja, nego iz dubokog poimanja vjere koja je uvijek utemeljena na vjernosti Logosu koji tijelom postade, koji nikada ne uskraćuje odgovora čovjeku (usp. CT 15).

3. Nakon demokratskih promjena početkom devedesetih godina prošlog stoljeća koje su sa sobom donijele uspostavu nacionalne i državne neovisnosti, ali isto tako i radikalne promjene na svim razinama osobnog i društvenog života, Crkvi, koja nosi Radosnu vijest Betlehemskog djeteta, su se otvorile nove mogućnosti i prostori djelovanja. Crkva u Hrvata koja je do tada sustavno sprječavana za bilo kakav društveni iskorak, svjesna da se njezino evangelizacijsko poslanje ne može zatvoriti i ograničiti samo na unutarcrkveno područje, u školskom je vje-

ronauku prepoznala jednu od svojih važnih zadaća u društvenom životu i načinu formiranja društvene svijesti nadahnute kršćanskom vjerom i crkvenom baštinom, na što nas trajno podsjećaju nastupne i proročke riječi pape Ivana Pavla II. ispisane i na zidovima ove dvorane u kojoj se nalazimo: „Ne bojte se! Otvorite, štoviše, širom otvorite vrata Kristu! Neka se njegovoj spasonosnoj snazi otvore državne granice, ekonomski i politički sustavi, široka polja kulture, uljudbe i razvoja. Ne bojte se! Krist zna što je u čovjeku! Samo On to zna!” (Ivan Pavao II., 22. listopada 1978.)

4. Vjeronauk je danas, 25 godina poslije, u Republici Hrvatskoj sastavni dio odgojno-obrazovnog sustava i kao školski predmet na području odgoja ima neupitnu vrijednost bez koje škola ne bi bila u stanju ostvarivati svoju temeljnu zadaću, a to je cjeloviti odgoj čovjeka. Kroz Katolički školski vjeronauk, slobodno izabran, učenici imaju priliku upoznati ne samo kulturnu i povijesnu vrijednost kršćanske vjere koja je obilježila sve segmente ljudskog života i stvaralaštva, već i vrlo važnu ulogu vjere u životu svakog pojedinca i društva u cjelini.

5. Pitanja o Bogu, o tumačenju svijeta, o smislu života, o vrijednostima i djelovanju čovjeka neizostavni su dio života škole jer progovaraju i o onome što je iznad granica i dometa drugih nastavnih predmeta. Škola bez takvih sadržaja bila bi osiromašena te bi ostala zatvorena u granicama ovoga svijeta u kojoj bi učenici ostali zakinuti za čuđenje nad stvorenim, bez čežnje za postavljenjem pitanja o onostranome, a što je najbolnije ostali bi bez nade i konačnog smisla. Vjeronaučni planovi i programi, u kojima smo često bili preteče novih promjena u školstvu u Hrvatskoj, udžbenici i drugi nastavni materijali, koliko god nam se ponekad čine nedostatnim, nude bogatstvo onih sadržaja koji vode k spasenju i otkupljenju čovjeka, što niti jedna pedagogija ni didaktika ne mogu ponuditi.

6. Vjeronauk je pozvan da na institucionalan i sustavan način prenosi kršćansku katoličku kulturu, u školi u kojoj se kulturom odgaja za kulturu. Vjeronauk želi doprinijeti u vraćanju školi njene temeljne

odgojne zadaće, gdje informacija postaje kultura, a kultura u službi čovjeka i promicanja ljudskih, civilizacijskih i duhovnih vrednota. Koliko je vjeronauk važan u školi govori nam naša povijest i naša sadašnjost, a vjerujem i naša budućnost, koje su snažno označene kršćanstvom. Jer kršćanstvo obilježava identitet našeg naroda i cijelog europskog kontinenta u njegovim povijesnim i kulturnim korijenima, ali i nas osobno kao pojedince jer je naš život izgrađen i povezan osobito na kršćanskim vrednotama.

7. Iz riznice sjećanja mnogih koji su izgradili put 25-godišnjeg postojanja školskog vjeronauka i koji su nam ostavili izvrsna djela i spise, prisjetimo se Poruke hrvatskih biskupa iz 1991. godine u kojoj stoji: „Radosni smo što našoj vjerničkoj i široj javnosti možemo priopćiti da su u Hrvatskoj već ostvareni uvjeti za postupno uvođenje Vjeronauka u osnovnu i srednju školu”. Danas smijemo nadodati: „Radosni smo što je zajednički napor Crkve i države pridonio vjeronaukom u školi izgradnji novoga čovjeka i novoga društva u Republici Hrvatskoj”.

U tom smislu, s ponosom mogu posvjedočiti da je vjeronauk u školi najsustavnija i najorganiziranija

prisutnost Crkve u suvremenom hrvatskom društvu. Možda je upravo zato još uvijek nekima trun u oku!? U svakom slučaju, ovo je veliki civilizacijski doseg u odnosu na ona vremena kada je tajno ispisana riječ na razrednoj ploči, „Sretan Božić”, značila uzbunu i ratno stanje jer „neprijatelj ne spa-va”. Dakako, ovom dobro ustrojenom vjeronauku u hrvatskim školama i vi ste, poštovane ravnateljice i ravnatelji, dali značajan i nenadomjestiv doprinos. Stoga vam od srca hvala na tome, poštovane ravnateljice, ravnatelji i viši savjetnici Agencije za odgoj i obrazovanje.

8. Neka nam dosadašnja uspješna suradnja bude nadahnuće i poticaj za budući rad, a blagdan Božića neka nas učini otvorenima za susret s Bogom koji čovjekom posta, a koji jedini može istinski usrećiti svakog čovjeka. Neka se u svima nama i u zajedništvu svih ljudi dogodi susret s Emanuelom – Bogom s nama! Neka nas On ispuni svojom radošću, dobrotom i mirom! S tom željom i molitvom, svima vama, vašoj obitelji i vašoj školi, želim sretan Božić i blagoslovljenu Novu 2017. godinu!

Božićno čestitanje u Nadbiskupiji

Split, 21. prosinca 2016.

Govor generalnoga vikara mons. Miroslava Vidovića

Dobro nam došli dragi prijatelji i sve vas, bez iznimke, radosno pozdravljam. Naše današnje okupljanje nije i ne smije biti protokolarno, već osobno, prijateljsko i bratsko. Isto kao što je Isus Krist osoba, prijatelj i brat svima nama. I budući da Njegovo rođenje mi slavimo, prigoda je da se zagledamo u skromnost, poniznost i siromaštvo Boga koji čovjekom posta rodivši se u štali na slami. Volio bih sve nas ovdje vidjeti prostodušne, otvorene i blaga srca, poput pastira ili mudraca, koji traže Mladoga Kralja slušajući Njegov zov: Što god učiniste jednom od ove moje najmanje braće, meni učiniste! (Mt 25,40)

Dragi prijatelji, od Boga primamo sve. Sve je Njegov dar nama. Tako i vrijeme; tako i događaji; tako i službe...i tako u nedogled. Godina za nama je, po želji pape Franje, bila Sveta godina jubileja Božjeg milosrđa. Trudili smo se obnoviti u nama poziv da budemo Milosrdni kao Otac te da vrijeme i prostor, koje nam je Bog dao, obogatimo djelima milosrđa.

Kršćani, oni koji slave Božić, prvi su pozvani biti u svijetu svjedoci milosrđa jer nam je velika djela učinio Svesilni – Sveto je ime Njegovo. Zato se Crkva trudi, preko biskupa, svećenika i svih vjernika, objavljivati u ovom svijetu da je Božje ime milosrđe. A milosrđe ide uvijek pod ruku s ljubavlju. I nikada bez nje. Milosrđe bez ljubavi bi bilo tek jedan čin milosti jačeg nad slabijim, a ljubav bez milosrđa bi ostala samo moj osjećaj lišen poziva da umrem sebi kako bi drugi živio. Stoga je ljubav – Caritas trajna briga i nastojanje Crkve. Naša mjesna Crkva s ponosom gleda na naš nadbiskupijski Caritas koji pokušava pronaći načine da bude izraz milosrdne djelotvorne ljubavi prema bližnjima.

Ohrabreni Jubilejom milosrđa, Crkva u Hrvata je započela s pripremama za treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati u pravištu Gospe od Otoka u Solinu 2018. godine. Taj događaj nadilazi svaki oblik manifestacije i lokalne promidžbe.

Poziv je to svakom čovjeku koji voli Boga i bližnjega, svoju domovinu i cijeli svijet, da duhovnom pripravom i osobnim obraćanjem, bude oslonac i promicatelj naravne obitelji, zajednice muškarca i žene kakvu je Bog u svojoj neizmjerljivoj ljubavi prema čovjeku odabrao kako bi se utjelovio i postao Emanuel – s nama Bog. Geslo našeg nacionalnog susreta je Očinstvo i majčinstvo: dva lica roditeljskog poslanja, a prva godina pripreme je usmjerena očinstvu, tj. duhovnoj obnovi naših očeva, ali i duhovnoj obnovi našega društva koje je očeve, pod raznim pritiscima, stavilo na marginu ili čak potjeralo u izgnanstvo. Vjerujem da bismo svi željeli da u našim očevima ponovno i još jače zaživi onaj gen koji su naslijedili od nebeskog Oca.

Godina koja se bliži kraju je prijestupna godina, tj. olimpijska godina. Na ovogodišnjim olimpijskim igrama naši sportaši su nam budili nacionalni ponos te donijeli, uz pet zlatnih, tri srebrna i dva brončana odličja, svima nama radost i zadovoljstvo.

Najprije zahvaljujemo na trudu, radu i zalaganju svim našim osvajačima, ali i svim našim sportašima, a potom i čestitamo na zasluženim priznanjima. (A kako bismo tek voljeli da nam i Hajduk donese malo više radosti!)

Dopustite mi da istaknem još jedan konkretni radosni događaj za našu Nadbiskupiju, a posebno za grad Trogir. Naime, nakon godina priprema, traženja i ishoda potrebnih dozvola, započeli smo gradnju nove župne crkve Sv. Ivana Pavla II. s pastoralnim centrom i dječjim vrtićem. Zahvaljujemo Županu kao i gradonačelniku Trogira te njihovim suradnicima koji su prepoznali potrebu te župne zajednice kao i dobrobit za sve građane Trogira u svakom smislu: duhovnom, urbanističkom, kulturnom, pedagoškom, obrazovnom... Nadamo se da će i druge lokalne zajednice prepoznati potrebe Cr-

kve – zajednice vjernika – za krovom nad glavom te nam iskreno pružiti ruku pomoći u kompliciranim birokratskim procesima i zavrzlamama, osobito u sredinama gdje neke župe čekaju primjerenu crkvu već pedeset godina.

Htio bih se malo i našaliti. Ima ona jedna izreka: Dogodine, 'ko živ, 'ko mrtav! Mnogi ovdje nazočni ste nositelji uloga koje proizlaze iz volje naroda. Godina pred nama je izborna godina na lokalnoj razini i jedino što nam svima mogu poželjeti je mir i uzajamno poštovanje. Izbori će proći, ali izrečeno ostaje. I poslije izbora smo ljubavljui osuđeni jedni na druge. Nema nas puno da si možemo priuštiti isključivost i podjele. Vjerujemo da svi želimo raditi na opće dobro premda se uvijek ne slažemo u načinima. No jedno vam mogu potvrditi – ova je kuća otvorena i prijateljska svima koji su spremni dati sebe, svoje snage, svoje znanje i svoje vrijeme za opće dobro svih nas.

Kao i do sada sve vas ovom prigodom želimo darivati. Naš skromni znak pažnje ove godine je zbornik radova djece školske dobi na temu godine milosrđa. U tom zborniku – Djeca Oca milosrđa – pronaći ćete literarne i likovne radove naših najmlađih od kojih, iako smo odavno izašli iz škole, možemo puno naučiti.

Uz to vam darujemo i malu knjižicu Velika nam djela učini Svesilni koja nas podsjeća na događanja od prije četrdeset godina kada smo započeli u Solinu velike nacionalne proslave pokrštenja našeg naroda. I na kraju, draga braćo i sestre, sretni zbog vaše nazočnosti, prijateljstva i suradnje, želimo s vama podijeliti radost rođenja Isusa Krista zazivajući iskreno vama i vašima najmilijima sretan Božić te mirnu, uspješnu i Božjim blagoslovom ispunjenu Novu 2017. godinu. Živjeli i neka Božji blagoslov prebiva na vama.

Govor splitsko-makarskog nadbiskupa mons. Marina Barišića

Poštovane dame i gospodo, draga braćo i sestre, sve vas srdačno pozdravljam u adventskom ozračju Božićne radosti. Osobno i u ime svih vas zahvaljujem na dosad izrečenim čestitkama i dobrim željama.

Lijepo je i ugodno biti zajedno. Redovito nas ljude povezuju i ujedinjuju stradanja, nevolje i žalosti, a uspjesi i radosti skoro da nas dijele. Poteškoće svagdašnjeg trenutka čini se nisu takve da bi nas još snažnije ujedinile niti su uspjesi takvi da bi nas dije-

lili. Tu smo gdje jesmo. Bez obzira na naše različitosti, pa i podjele, ovdje smo zajedno.

Božić je! Božić je Radosna vijest za sve nas, za naše radosti i žalosti, uspjehe i poteškoće. Možemo, smijemo i moramo biti zajedno. Naše zajedništvo želi i obogaćuje sam nebeski Otac. Bog ne može bez nas. Ljubav Ga čini slabim prema nama. I sam postaje malo i slabo dijete. Paradoks je to Božje ljubavi. Kako reče poznata židovka Simone Weil za život kršćanina, da je shvatljiv samo ako u sebi ima nešto

neshvatljivo. Tako isto možemo reći i za Božić. Božić u sebi ima nešto shvatljivo – blisko i nešto neshvatljivo – otajstveno. Ne nešto, nego sve. Ljubav je takva, bliska i daleka, shvatljiva i neshvatljiva.

Božić je očitovanje Boga ljubavi koji nas iznenađuje, štoviše skandalizira. Malo, slabo, nemoćno dijete, a Bog. Skandal za nas koji želimo biti veći, jači, utjecajniji, koji se divimo i klanjamo samo takvima. Ondje gdje mi ne želimo biti - štala, slama, odbačenost, križ... - tu Bog dolazi iz ljubavi prema nama. Dolazi On – Emanuel – Bog s nama. Duboko je prisutan i skriven u našem svakodnevlju, u našoj stvarnosti.

Božić se slavi, a ne proslavljuje. Bitna je razlika između slavlja Božića, tj. susreta i života s Emanuelom, i njegove proslave koja se svodi na samo jedan dan u kojem se obilježava Božić, ali nažalost često bez Krista.

Draga braćo i sestre, vratimo Krista Božiću. Obratimo se Isusu Kristu. Svi smo mi ovdje u različitim ulogama služenja. Sjetimo se riječi Emanuela: Što god učiniste jednomu od ove najmanje braće, meni učiniste (Mt 25,40). Naše svakodnevno služenje bližnjima, osobito u potrebama, dopušta i omogućava Bogu i čovjeku da se navikavaju jedan na drugoga. Meni ste učinili. Ja sam to bio.

Betlehemska dijete ušlo je u naše društvo, u našu stvarnost, od naše najranije dobi, a djeca se, kako znamo, vole igrati. Duboka je poruka jedne rabin-ske zgode:

Mali unuk dolazi plačući kući svome djedu, poznatom rabiju. Jecajući kroz suze, počeo iznositi svoju bol:

- Prijatelj me potpuno i sasvim napustio. Grubo me povrijedio i ponizio, nije lijepo što je učinio.

- Možeš li mi reći o čemu se radi – upita ga rabi?

- Mi smo se igrali skrivača i ja sam se tako dobro i sigurno sakrio da me on nije mogao naći. Ali on me je prestao tražiti, prekinuo je igru i otišao. To nije lijepo od njega. – tužno je zaključio dječak.

Svakako, ono maštovito skrivanje izgubilo je svoju ljepotu, jer je onaj ignorirao prijatelja, napustivši igru. Rabi pogladi dječaka po licu, pa i njemu samom potekoše suze, te reče:

- Doista to nije lijepo.

S Bogom je upravo tako. Bog se skrio, a mi ga ne tražimo. Igra se, a mi smo napustili igru.

Braćo i sestre, ne prestajmo Ga tražiti. Ili ako još nismo, uđimo u ovu igru traženja Emanuela – Boga s nama. Tražeći njega, On nas prvi nalazi. U Njemu nalazimo sebe i svoga bližnjega. Nalazimo blagoslov za naše poteškoće i nevolje; smisao našega uspjeha i rasta; snagu i radost našega zajedništva u različitosti.

U ovoj radosti traženja, svima vama, vašim obiteljima u zajedništvu naše nadbiskupije i županije, župa i gradova, društva i Crkve, želim sretan Božić te blagoslovljenu i uspješnu Novu 2017. godinu. Živjeli!

PRIGODNE PROPOVIJEDI

Mons. Marin Barišić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski

Svetkovina Svih Svetih - Lovrinac, 1. studenoga 2016.

1. Braćo i sestre, svetkovina Svih Svetih uvodi nas u radost koja osvjetljava tamu smrti i daje nadu i utjehu u našim bolima pri zemaljskom rastanku s našim dragim i milima. Današnja svetkovina je radost pobjede i slavlja punine života, ostvarena na tragu blaženstava, tog čudesnog „evanđeoskog statuta” i puta života. Oni koji slijede Krista Gospodina postaju blaženi iako se u logici svijeta čini da su gubitnici. Gospodin Isus Krist, koji radi nas i našega spasenja čovjekom posta, ostaje vjeran svojim obećanjima naviještenim u blaženstvima. U strahu za sebe, želeći sami osigurati i zaštititi svoj život, nažalost, mi blaženstva često otklanjamo i ignoriramo, stavljajući ih u arhiv prošlosti. Slijedimo trenutačne domete osobnih interesa, koji su obilježeni sebičnošću i trenutačnom ugodom.

2. Mnoštvo svetih i blaženih, u Kristovim riječima pronalazili su svijetlo i snagu, čvrst temelj i dublje horizonte života. Ovaj „statut” života pozvani smo živjeti u sadašnjosti. Krist nas poziva, a primjeri svetih ohrabruju da budemo proroci budućnosti u našoj sadašnjosti. A svetcima su to doista i bili. Blaženstva povezuju dvije suprotne, ali povezane, strane našega života: upućuju nas na okolnosti nepravde, siromaštva, patnje, nasilja, ali i na radost pobjede Života u koju nas uvode blaženstva. U životu svetih očituje se Kristova pobjeda, pobjeda uskrsnuća. Svetcima su svojevrsna ikona Krista raspetoga i uskrsloga. U svojoj milosrdnoj ljubavi raspeti i uskrsli Krist čini nas diionicima svoga božanskog života. Na to nas podsjeća i predslavlje o slavlju svetaca: „Tebe slavi zbor svetih. Njihova zaslužena nagrada proslava je tvoje milosti. Njihov život nam je primjer, njihov zagovor pomoć, zajedništvo s njima izvor pravoga bratstva. Mnogovrsno nam svjedočenje svetih pomaže u životnoj borbi dok s njima ne postignemo neuveli vijenac slave.”

3. Braćo i sestre, kako postižemo ovaj neuveli vijenac slave? Po Kristu našem Gospodinu! To nam u današnjoj svetkovini i sveti u glas kliču – „Spasenje Bogu našem – i Jaganjcu!” (Otk 7, 10) I oni u bijelim haljinama sami kažu tko su i odakle dolaze. Njihove su bijele haljine oprane u Jaganjčevoj krvi.

Govore kroz koje su sve poteškoće na zemlji prolazili, ali i o svojoj povezanosti s Jaganjcem Božjim – Isusom Kristom – koji nas je ljubio do kraja, ljubio do smrti na križu.

4. Poštovani vjernici, na grobu naših pokojnika obično stoji ime te godina rođenja i smrti. Ime ponekada označava čiji smo i kome pripadamo. Čitamo na grobovima: Ivan pokojnog Duje ili Marija udova Ante. A godina rođenja i smrti govori o pripadnosti zemlji – vremenu u kojem smo živjeli. Stojeći uz grob svojih milih i dragih čitamo te podatke i u svojim sjećanjima prebiremo uspomene na naše pokojne. Ali oni nisu samo naši. I dobro je da nisu samo naši. Da su samo naši, da ovise samo o nama, bio bi to poraz za njih i za nas. Smrtan, umrle ne spašava. Doista, svi smo potrebni spasenja. Stoga uz sjećanje na naše pokojne upućujemo molitve Onomu čiji smo, mi i oni. Zato, ovdje na ovom svetom tlu, na svetkovinu Svih Svetih najprije slavimo euharistiju, zahvalnu molitvu, izvoru svakog roditeljstva, očinstva i majčinstva, Gospodaru vremena i vječnosti, našem Bogu Ocu.

5. Ova temeljna istina da su naši mili i dragi naši i Božji, da je Bog izvor i temelj naše nade i ostvarenja našega života čuli smo i u Prvoj Ivanovoj poslanici: „Gledajte koliku nam je ljubav pokazao Otac, djeca se Božja zovemo, i jesmo.” (1 Iv 3, 1) Bez Krista Gospodina ne možemo imati nadu spasenja za sebe niti za drage pokojne. Božji smo! Jer po Sinu postali smo i mi sinovi i kćeri – djeca Božja. Njemu, nebeskom Ocu, već ovdje i sada, u svojoj obitelji, sa svojim ocem i majkom, kao i na grobu svojih roditelja, možemo i smijemo reći Oče naš. Već sada smo djeca Božja, i još se ne očitova što ćemo biti. Očeva milosrdna ljubav osvjetlit će tamu groba i vidjet ćemo kao što jest. Bog je Bog živih, on daruje i ostvaruje naš život.

6. Blaženstva izražavaju povjerenje u Boga Oca, hrabre nas u našim poteškoćama, krizama, izazovima strahovima i patnjama. Ako Bogu damo mjesta u svojim radostima i žalostima, porazu i uspjehu, bolesti i zdravlju, obitelji i društvu razumjeti ćemo logiku blaženstava. Svetost ne ovisi toliko o okolnostima jer sveti i blaženi prođu kroz nevolje velike. Po blažen-

stvima unosimo budućnost u našu zemaljsku stvarnost. Možda nam se na prvi pogled Govor na Gori čini stran i nemoguć, ali u logici Kristove ljubavi postaje moguć i nužan. Blaženstva nam ocrtavaju stvarnost u kojoj su sveti i blaženi živjeli i svjedočili. U svojoj sredini bili su kvasac pravednosti, solidarnosti, mira i pomirenja...njihova svetost nije se povlačila ni udaljavala od svijeta, već je življena i svjedočena na ulicama i trgovima, u radnom tjednu i slavljeničkoj nedjelji, u molitvi i radu, u obitelji i društvu. Svetost i život blaženstava koji ni smrt ne može razoriti, započinje i gradi se ovdje na zemlji. Dakako ne gradi se u sebičnom, autonomnom, zatvorenom životu tražeći svoju korist, interes, karijeru, titule i nagrade. To nam svjedoče naši pokojni sa svima svetima.

7. Jedan suvremeni prorok i svjedok blaženstava koji je bio progonjen i na kraju ubijen, a bio je mirotvorac, gladan i žedan pravde za svoju poniženu braću i sestre, pred svoju smrt iz zatvora, piše: „Ako znate tko će o meni govoriti na sprovodu, recite mu da bude kratak; neka ne spominje da sam primio Nobelovu nagradu za mir. To je nevažno. Recite mu da ne

spominje ostala priznanja i nagrade. Ali želio bih da kaže da se Martin Luther King trudio živjeti za druge. Želio bih da kaže da sam nastojao ljubiti bližnjega, da sam se trudio biti pošten, da sam želio nahraniti gladne...” Da, braćo i sestre, važne su nagrade, priznanja, titule...ali na kraju život se vrednuje u svijetlu blaženstava: ludosti za mentalitet svijeta, ali mudrosti i snage Božje za spasenje svijeta! A Onaj koji je blaženstva proglasio, svojim životom ih je do kraja i živio. Štoviše, blaženstva su Kristova autobiografija!

8. Draga braćo i sestre, slaveći svetkovinu Svih Svetih i zahvalno se sjećajući naših milih i dragih, otvorimo se još više blaženstvima; uključimo ih u program svoga života. Živeći po blaženstvima nadižimo zatvoreni i oskudni humanizam, ulazimo u dimenzije Krista, Sina Božjega. Dajmo mjesta Kristu! Budimo kristoliki! Ako Krist boravi u nama i među nama već smo sveti, jer On je Svet.

Gospodine, posveti nas u svojoj milosrdnoj ljubavi! Daruj nama snage da odvažnije krenemo putem blaženstava, a naše drage i mile pridruži zajedništvu svetih i blaženih u Nebu. Amen!

Mons. Marin Barišić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski

Svetkovina Rođenja Gospodinova 2016. – Misa Polnočka

1. Draga braćo i sestre, „pojavi se doista milost Božja, spasiteljica svih ljudi” (Tit 2, 11). Božić je velika radost. Bog nam dolazi! Ne može bez nas! Ljubav ga čini slabim prema nama. Neizmjerni Bog postaje malo, slabo dijete. Rodivši se u Betlehenskoj štali, s ruba Judejske pustinje traži put k nama. Ljubav dolazi k nama i ide do udaljenih prostora, zatvorenih sredina, osamljenih domova i hladnih srdaca. Na osobit način, Betlehensko dijete želi ući u dom naših obitelji. Štoviše, želi postati članom svake obitelji, kao i velike ljudske obitelji. U neizmjernom daru Betlehenskog djeteta, otkrivamo lice nebeskog Oca i naše sinovsko dostojanstvo.

2. Božić je očitovanje Boga ljubavi koji nas iznenađuje, štoviše skandalizira. Na svoj način, Božić je shvatljiv samo ako u sebi ima nešto neshvatljivo. Ne nešto, nego sve. Ljubav je takva, bliska i daleka, shvatljiva i neshvatljiva. Malo, slabo, nemoćno dijete, a Bog. Skandal za nas koji želimo biti veći, jači, utjecajniji, koji se divimo i klanjamo samo takvima. Ondje gdje mi ne želimo biti – štala, slama, odbaceno, križ... - tu Bog dolazi iz ljubavi prema nama. Nebeski glasnik noćas i nas poziva da se pridružimo

pastirima, malenima i neznatnima, i poklonimo se Bogočovjeku, malom, slabom, nemoćnom Betlehenskom djetetu.

3. Braćo i sestre Betlehenskog djeteta, rođenje Isusa Krista događa se u gradu Betlehemu, mjestu iz kojega Josip potječe. Josip i Marija išli su u svoj kraj, može se reći u svoj dom, radi izvršenja naredbe cara Augusta, koji je zapovjedio popis svega stanovništva. I danas za Božić vrijedi ova univerzalna narodna izreka: „Božić slaviti u obitelji sa svojim, a sve druge blagdane bilo s kim i bilo gdje.” Širom naše domovine, obitelji okupljene u toplini svoga doma i u liturgijskom zajedništvu u našim crkvama, radošno slave rođenje našega Spasitelja.

Ali u ovo Božićno vrijeme remeti i umanjuje našu božićnu radost informacija da neki mladići i djevojke, pa čak i cijele obitelji, zbog gospodarske i ekonomske krize, napuštaju svoj Betlehem, svoju obitelj, svoj dom i svoju domovinu odlazeći u tuđinu. Žalosti nas to. No, s darom Betlehenskog djeteta više nitko ne bi trebao biti stranac i u tuđini. Emanuel – Bog s nama – svojom ljubavlju osvjetljava i svojom toplinom zagrijava i najudaljenije i najtamnije

krajeve zemlje. Došao je radi nas ljudi i radi našega spasenja i tako čitav svijet postaje jedan Betlehem.

Betlehemska dijete, ova Radosna vijest, koja je najradosnija dōma u obitelji, rađa u nama svijest dostojanstva: sinovi i kćeri smo Onoga kojega na svakom meridijanu i paraleli planete Zemlje, smijemo i možemo Ocem zvati. Rođenjem Betlehenskog djeteta, Boga koji našim bratom posta, nismo više stranci ni tuđinci, već braća i sestre, građani velike zemaljske obitelji i ukućani nebeske domovine.

4. Novorođeno dijete želi nas zagrliti svojom istinom i ljubavlju, pravdom i mirom. Hiti osvijetliti sve naše tamne životne prostore i svojom prisutnošću želi ispuniti sve naše tuđine i udaljenosti: braka i obitelji, društva i svijeta. A najveća tama i udaljenost, štoviše, najveći stranac može biti čovjek sam sebi, svome bližnjemu i Bogu. Takvi smo kada pokušavamo biti samodostatni. Onaj koji je dostatan samo sebi, kod njega nema mjesta za drugoga, ni za Boga ni za čovjeka. Na to nas podsjeća i evanđeoski detalj: „jer za njih nije bilo mjesta u svratištu” (Lk 2,7). Nažalost, tolika „svratišta” danas su postala ratišta i mjesta mržnje.

5. Svatko je od nas pozvan biti „svratište” u koje Betlehemska dijete želi doći. Ako smo popunjeni svojom samodostatnošću i sebičnošću onda drugi, pa i Betlehemska dijete, moraju ići na periferiju, biti životno ugroženi i protjerani iz svoje sredine. Sebična dostatnost stvara tuđinu u kojoj i plodna ravnicu postaje pustinja, a domovi ostaju zatvoreni. Posljedice sebičnosti, kao i onda u Betlehemu, ostavljaju svoj trag u društvu: samodostatna sebičnost bez otvorenosti prema životu čini da izumiremo i nestajemo. Budućnost je na strani djeteta, potomstva, koje nije zatvoreno u svoj egoizam, već je u službi darivanja života. Sebična, zatvorena svratišta, bježe od odgovornosti za opće dobro, traže svoje interese, stalo im je do karijere i moći, pod svaku cijenu žele vladati, unose podjele, zaobilaze zakone i propise... Rezultat samodostatnosti vidljiv je u zatvorenim i ugašenim tvornicama, propalim radnim mjestima, mladima bez posla, napuštenim domovima i zatvorenim ško-

lama, zaraslim oranicama, mladima i obiteljima koje napuštaju dom i domovinu. Time se Lijepu našu gura na periferiju iz koje i život želi pobjeći.

6. Draga braćo i sestre, sam Bog nas traži! Koje li radosti za sve nas! Po svom Sinu, rođenu u Betlehemu, dolazi u naše tame, zatvorenosti i periferije. Želi svojom ljubavlju osvijetliti i otvoriti naša svratišta samodostatnosti. Dobro zna kako smo sazdani, spominje se da smo prašina. Dani su čovjekovi kao sijeno, cvate kao cvijetak na njivi: jedva ga dotakne vjetar i već ga nema, ne pamti ga više ni mjesto njegovo (Ps 103,14). Nismo i ne možemo biti dovoljni sami sebi. Samo Bog je dostatan, onaj koji jest i jučer i danas i uvijek! Živi čovjek je slava Božja. A ovo je život i slava Božja: upoznati Boga Oca i Sina koga nam darova. Darovani Sin je punina čovjštva i božanstva. On nas izvodi iz naše zatvorenosti, tuđine i samodostatnosti te uvodi u zajedništvo sa svojim Ocem i međusobno. Uvodi nas u život. Betlehemska dijete je Lice nebeskoga Oca. Od punine njegove svi mi primismo, i to milost na milost. Miljenici smo Božji. Bog nas zamilova u Sinu. On nas ne napušta niti nas zaboravlja. Strpljiv je. Zna čekati. Ima povjerenja u nas. Pohitimo mu noćas iskreno i ponizno u susret, upravo onako kako nama pristupa, On, naš Spasitelj. Na licu Betlehenskog djeteta čitamo gestu njegovih raširenih ruku: Brate i sestro prihvati me i povedi me u dom svoje obitelji, u Betlehem tvoje domovine.

7. Neka radost Božića ispuni naša srca i uđe u sve obitelji! Sretan Božić svima, a posebno onima koji su se odselili prije Božića i onima koji su u dvojbi da li učiniti to isto. Poželimo im da se budućim Božićnim slavljinama raduju sa svojom obitelji, u svome domu i u našoj domovini.

Mali Božiću, Spasitelju naš, na dobro nam došao! Molimo te otvori naša svratišta samodostatnosti, budi nam put izlaska iz naših tuđina, skрати naše udaljenosti da možemo vidjeti i prepoznati tebe, Emanuela – Boga s nama, među nama, u našoj braći i sestrama. Amen.

Mons. Marin Barišić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski

Svetkovina Rođenja Gospodinova 2016. – Danja Misa

1. „I riječ je tijelom postala i nastanila se među nama!” (Iv 1,14) Ovim riječima, braćo i sestre, Evanđelje po Ivanu predstavlja nam otajstvo Božića, Boga koji u Betlehenskom djetetu čovjekom posta. Božja

ljubav nije apstraktna – ima tijelo: „Bog je tako ljubio svijet da nam je darovao svoga jedinorođenoga Sina” (Iv 3,16). Zamilovao nas je u Sinu. Ljubav ga čini slabim. I sam je postao malo, slabo dijete. Ne može bez

nas. „K svojima dođe” (Iv 1,11). Nebeski Otac, izvor svakog očinstva i majčinstva u daru svoga Sina postade članom velike ljudske obitelji. Otajstvo Božića duboko je utkano u naše obiteljske odnose. Božićna radost okuplja nas u toplini obiteljskog doma i radošću liturgijskog slavlja u našim crkvama.

2. Otajstvo Božića ima u sebi nešto shvatljivo – blisko i nešto neshvatljivo – otajstveno. Ne nešto, nego sve. Ljubav je takva, bliska i daleka, shvatljiva i neshvatljiva. Božić je očitovanje Boga ljubavi koji nas iznenađuje, štoviše, skandalizira. Malo, slabo, nemoćno dijete, a Bog! Skandal za nas koji želimo biti veći, jači, utjecajni, koji se divimo i klanjamo samo takvima. I ondje gdje mi ne želimo biti – štala, slama, odbačenost, križ...tu Bog dolazi iz ljubavi prema nama.

Božić je očitovanje darovanosti Oca u Betlehemske djetetu, koji vrednuje osobe i sve uloge, a naročito ulogu oca u obitelji. Štoviše, Božić nam predstavlja očinstvo kao izvor obitelji.

3. Braćo i sestre, Božić nam donosi Radosnu vijest: nismo rezultat usputne slučajnosti, već željeni plod Očeve ljubavi. Imamo Oca! Boga Oca! Bog koji je više puta i na više načina govorio ocima po prorocima, konačno u ove dane – kao Otac – progovara nama u Sinu (usp. Heb 1,1-2). Betlehemske dijete je Očev dar svima nama. Punina čovječstva i božanstva. Novorođeno dijete uvodi nas u zajedništvo sa svojim Ocem i međusobno. Uvodi nas u život. A ovo je život: upoznati Boga Oca i Sina koga nam darova (usp. Iv 17,3). Betlehemske dijete otkriva nam lice nebeskog Oca i naše sinovsko dostojanstvo. Slavimo otajstvo Božića u godini posvećenoj ocu i očinstvu, godini koja nas vodi prema Trećem nacionalnom susretu hrvatskih katoličkih obitelji, koji će se održati u Solinu 2018. godine, pod geslom: Očinstvo i majčinstvo: dva lica roditeljskog poslanja.

4. Mnogo toga danas ukazuje na odsutnost i izgubljenost oca u obitelji, pa i u društvu. Riječ „otac”, postala je skoro suvišna, prezirna, bilo da se radi o zemaljskom ili nebeskom Ocu. Štoviše, ignoriranje nebeskog Oca ugrožava i oca u zemaljskoj obitelji. Otac je postao sporedan, suvišan, nebitan, smatran zaprekom našoj slobodi i osobnom rastu. Govori se tako o „kulturi i generaciji bez oca”, koja postaje strana i izgubljena generacija, a k tomu i siromašna – bez sredstava za život i siročad – bez osobe oca!

5. Što je sve utjecalo na gubitak uloge oca teško je reći, ali svakako utječe mentalitet koji se očituje u izjednačavanju neprirodnih zajednica sa normalnom obitelji. Tako, obitelj može biti „dvije mame” ili

„dva tate”. Osim toga, slučajevi rastave, donose pored oca, dvije mame ili uz mamu, dva tate, pa čak i više! Djeca ostaju stiješnjena između biološkog roditelja i dodatnog oca ili majke. U puno slučajeva današnji mentalitet ne pomaže biološkim roditeljima da postanu istinski otac i prava majka. Roditelj rađa, a ocem i majkom postaje se čitav život.

Na ulogu i odsutnost oca u obitelji isto tako utječe i gospodarska kriza: gubitak radnog mjesta, malena ili nikakva primanja, podstanarstvo...Sve to pritišće oca koji se pokušava uspješno nositi s izazovima života i suvremenog društva. Gubi se utjecaj na život djece, dolazi do nedostatka komunikacije u obitelji, prepuštamo se relativizmu i povlačimo u vlastiti svijet. Dakako, u našem slučaju na odsutnosti očeva utjecala je i agresija gdje su u obrani domovine toliki očevi dali život za našu slobodu. No, uza sve ove poteškoće i posljedice, koje utječu na odsutnost oca, potrebno je oca potražiti!

6. Uloga oca ne može se delegirati na leđa supruge – majke, koja često na svojim ramenima nosi najveći teret roditeljstva i obiteljskog života. Nije dobro ni za osobu, ni za naše društvo, ako se „generacija bez oca” feminizira. Nije li prisutnost tolikih kafića, butiga, trgovina, te dugi ostanak s roditeljima, kao i odgoda braka ili ne osnivanje vlastite obitelji, svojevrsni znak spomenutog mentaliteta?

7. Poštovani oče, ne možeš i ne smiješ biti odsutan iz života svoje obitelji i života svoje djece. Svoju prisutnost u obitelji ne možeš zamijeniti ili nadomjestiti karijerom, ni firmom, ni bogatstvom ni medijskom popularnošću. Tvoja djeca ne žele tebe, oca, zamijeniti skupocjenim darovima i igračkama. Jasno, ne žele siromaštvo, ali još manje žele biti siročad! Žele tebe, oca, kao sigurnost i ohrabrenje života. Traže i trebaju tebe, prijatelja i učitelja, da ih hrabriš svojom odlučnošću, humaniziraš svojom odgovornošću, svojim primjerom jačaš njihove korake na putu istinske slobode i življenja. Trebaju tvoje očinstvo koje svjedoči mušku ljudskost, pozitivnu odlučnost i kreativnu zauzetost, da se ne prepadnu i ne klonu pred izazovima života. Trebaju svjedočanstvo tvoga rada i molitve. Duhovnost nije nešto pasivno i statično, sladunjavo i umirujuće, jer prava duhovnost obilježena je muškošću, budući da je duhovni život uvijek bio svojevrсна borba i hrvanje. Ako im nedostaješ ti oče, opasnost je da tu svoju životnu prazninu nadomjestite raznim oblicima „očuha” koji im se nude iza svakog ugla. Samo ukoliko ste vi, naravno, uvijek u zajedništvu sa suprugom, prisutni u životu vaše djece, moći ćete do kraja iskusiti onu istinu Bo-

žića, Radosnu vijest, koja nam govori da smo ljubljena djeca koja imaju Boga za Oca. Biti u zajedništvu sa svojom djecom jedini je način da „generacija bez identiteta” postane generacija jasnih i čvrstih osobnosti koje znaju zašto i kamo usmjeriti svoj život.

8. Draga braćo i sestre, u Božićnoj radosti očinstva i u dostojanstvu našega sinovstva, nismo siro- masi ni siročad. U djetetu Isusu očituje se lice Nebe- skog Oca. I novorođeni kralj treba i zemaljskog oca. Premda nije roditelj, jer je Sin Božji začet po Duhu Svetom i rođen od Marije Djevice, uloga zemaljskog oca povjerena je Josipu. Uz njegovu prisutnost, Be- tlehemske dijete je raslo u dobi, mudrosti i milosti. Ovu ulogu, dragi oče, nosiš i imaš i ti u svojoj obitelji i u životu svoje djece.

Božić se ne povlači i ne zaobilazi nas u našim poteškoćama koje su na svoj način prepoznatljive u onoj stvarnosti rođenja „u štali, na slami.” U našim poteškoćama susreće nas Emanuel – Bog s nama – koji dijeli s nama sve naše radosti i žalosti. Božić unosi u obitelj ozračje povjerenja i predanja, prima- nja i darivanja. Imati povjerenja i biti povjeren dru- gom izvor je temeljne stanice „mi života – obitelji.” Bog Otac ima povjerenja u vas. Kao što je Josipu i

Mariji povjerio svoga Sina, tako i vama dragi rodi- telji, oče i majko, povjerava svoje sinove i kćeri, vašu djecu. Nemojte ga iznevjeriti. Njega i svoju djecu. Neka riječi „tata” i „mama” koje uz radost Božića izgovaraju vaša djeca, još više osvijetle i posvijeste poslanje koje vam je povjerio nebeski Otac: dar očinstva i majčinstva.

9. Možda se netko od vas sjeća onog potresnog svjedočanstva obaju lica roditeljstva uz jubilej obite- lji, na trgu sv. Petra. Iznio je svoje iskustvo otac koji je napustio svoju suprugu i dvoje djece. Supruga je doista bila i ostala majka, te je uz dodatni napor ži- vjela za svoju djecu. Njezina žrtva i životne vrednote bile su nagrađene. Nakon sedam godina, upravo za Božić, odsutni – izgubljeni otac – pokušao je, kao božićni dar na vrata svoje obitelji. Betlehemske dije- te rodilo je i darovalo obnovljenog oca.

Dragi oče i majko, želim vama i vašoj obitelji sre- tan Božić! Neka Betlehemske dijete, Lice Boga Oca, trajno osvjetljava oba lica roditeljstva – tebe oče i tebe majko, kako biste zajedno s vašom djecom, ži- vjeli uzajamnu darovanost u svijetlu Božićne radosti. Amen.

DOPISI IZ NADBISKUPSKOG ORDINARIJATA

Završno slavlje Svete Godine i đakonsko ređenje

Br. 717/16

26. listopada 2016.

Poštovani! Volio bih Vas ovim putem upoznati s dva veoma važna momenta u životu naše Mjesne Crkve te Vas najljubavnije pozvati da u njima sudjelujete svojom nazočnošću ili barem da nas pratite molitvom.

1. Sveti otac papa Franjo odredio je da završno slavlje Jubileja Božjeg milosrđa – Izvanredne svete godine bude na nedjelju Krista Kralja zatvaranjem svetih vrata u Bazilici sv. Petra u Vatikanu. Isto tako Papa je odredio da se zaključna svečanost toga Jubileja u mjesnim crkvama održava nedjelju prije Krista Kralja tj. 13. studenoga 2016. god. Kako bismo kao vjernici i dalje nastavili živjeti i svjedočiti milosne plodove ovoga jubileja, i mi, kao Mjesna Crkva splitsko-makarska, odazivamo se pozivu Svetog Oca te ćemo završno slavlje Izvanrednog jubileja u našoj nadbiskupiji slaviti u katedrali i svetištima toga dana (13. studenoga) kako slijedi:

- Solin – sveta misa u 9.30 sati (predvodi nadbiskup mons. Marin Barišić)
- Sinj – sveta misa u 10.00 sati (predvodi generalni vikar mons. Miroslav Vidović)
- Vepric – sveta misa u 10.00 sati (predvodi pastoralni vikar mons. Nediljko A. Ančić)
- Katedrala – svečana sveta misa u 18.00 sati (predvodi nadbiskup mons. Marin Barišić u zajedništvu sa svećenicima, uz nazočnost redovnika, redovnica i vjernika Splitsko-makarske nadbiskupije)

2. Prema već ustaljenom običaju u našoj nadbiskupiji na nedjelju Krista Kralja imamo slavlje đakonskoga ređenja koje će ove godine biti u Katedrali u 10.00 sati. Naši ovogodišnji kandidati za đakonat su dar Crkvi na kojem trebamo biti zahvalni.

Milosrdni kao Otac je trajni poziv i imperativ života svakog kršćanina. Zato Vas još jednom, draga braćo i sestre, pozivam da budete dionici ovih slavlja te Vas već sada molim da u svoje molitve uključite prošnje Milosrdnom Ocu kako bi ova slavlja bila blagoslovljeni i milosni trenuci kako za nas osobno tako i za našu Mjesnu Crkvu.

Zahvaljujem Vam na odazivu te Vas najsrdačnije pozdravljam.

mons. Marin Barišić, nadbiskup

Poziv na sjednicu Pastoralnoga vijeća SMN

Br. 736/16

3. studenoga 2016.

Poštovani! Sazivam sjednicu Pastoralnog vijeća (PV) Splitsko-makarske nadbiskupije koja će se održati u petak 11. studenoga 2016. u Vijećnici Nadbiskupije (Poljana kneza Trpimira 7, Split) s početkom u 16,00 sati.

Na našem susretu ćemo raspravljati o sljedećim točkama dnevnog reda:

1. Osvrt na zapisnik i prošlu sjednicu PV.
2. Ususret Trećem nacionalnom susretu hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu 2018.: Trogodišnji nacionalni susreti kao poticaj i potpora obiteljskom pastoralu
3. Glavna tema pripremnog ciklusa: Očinstvo i majčinstvo - dva lica roditeljskoga poslanja. Rad s katehezama o očinstvu i majčinstvu, susreti obitelji na župnoj i biskupijskoj razini.
4. Organizacijska struktura i radna tijela u pripremi nacionalnog obiteljskog susreta;
5. Razno.

Nakon završetka sjednice pozivam sve članove Pastoralnog vijeća na zajedničku večeru u restoranu Topolino (oko 19 sati). Radujem se Vašemu dolasku i našem susretu.

mons. Marin Barišić, nadbiskup

Poziv na sjednicu Prezbiterskoga vijeća SMN

Br. 753/16

9. studenoga 2016.

Poštovani!

Sazivam sjednicu Prezbiterskog vijeća Splitsko-makarske nadbiskupije koja će se održati u srijedu, 16. studenoga 2016., u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata s početkom u 10,00 sati. Na našem susretu raspravljat ćemo o sljedećim točkama dnevnog reda te Vas molim da se pripremite.

1. Osvrt na prošlu sjednicu (16. siječnja 2016.) i na zapisnik;
2. Osvrt na Jubilej milosrđa (plodovi; što i kako dalje?);
3. Pastoralni planovi za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu 2018. (priprava);
4. Osvrt na Okružnicu o sprovednoj praksi i običajima;
5. Potrebe prilagodbe Financijskog sustava;
6. Izvješće o gradnjama i planovima u Nadbiskupiji;
7. Razno.

Molim Vas da se odazovete na ovu sjednicu te svojim radom i prijedlozima pomognete našoj Mjesnoj Crkvi. Nakon završetka sjednice (oko 13,00 sati) pozivam sve članove Vijeća na bratski ručak u Nadbiskupiji.

Rado Vas očekujem i sve Vas u Kristu pozdravljam.

mons. Marin Barišić, nadbiskup

Poziv na Adventsku rekolekciju u Vepricu

Br. 765/16

15. studenoga 2016.

Poštovana braćo svećenici! Nedavno smo zaključili Izvanredni jubilej milosrđa. Tijekom protekle godine naši su pogledi i naša srca bili usmjereni na Krista Gospodina - lice Božje milosrdne ljubavi i na njegov poziv: Budite milosrdni kao vaš Otac nebeski. Zacijelo smo svatko na svoj način u svojoj svećeničkoj službi i radu doživjeli brojne trenutke kao i plodove milosti i milosrđa. Dublje smo spoznali da je milosrdna ljubav sama srž Božjeg bića i evanđeoske poruke. Zato nam valja novom zauzetošću prijanjati uz Gospodina te biti aktivni svjedoci i širitelji njegove spasiteljske ljubavi u pastoralnom radu.

Da bismo se zajedno pripremili za nadolazeće dane došašća i svetkovinu Božića, sve Vas pozivam na adventsku duhovnu obnovu koja će se održati u srijedu, 30. studenoga 2016., u Marijanskom svetištu i duhovnom centru Vepric.

9,30 Pokorničko bogoslužje (uvod i ispit savjesti, don Hrvoje Dragun, mogućnost za sakrament pomirenja)

10,00 - Euharistijsko slavlje, predvodi i propovijeda nadbiskup mons. Marin Barišić

Liturgijsko pjevanje animira mo. Šime Marović

11,00 Kava i osvježanje

II. Radni dio

11,15 - Dr. Alojzije Čondić, Poticaji za pastoral u adventskom i božićnom vremenu

Č. s. Vlatka Topalović, Caritas - djelotvorna ljubav i skrb za najpotrebnije. Rasprava

Važniji planovi i događanja u Nadbiskupiji, *generalni vikar mons. Miroslav Vidović*

Zaključne misli i preporuke, *nadbiskup mons. Marin Barišić*

13,00 - Zajednički objed

Molimo Vas da Vaše obveze i pastoralni rad tako organizirate kako biste mogli sudjelovati na našem susretu. Ako je netko zbog važnih razloga doista spriječen, molimo da nas unaprijed obavijesti. Radujem se Vašem dolasku te Vam unaprijed zahvaljujem na suradnji.

mons. Marin Barišić, nadbiskup

Prikupljanje potpisa za definiranje i zaštitu braka na razini EU

Br. 767/16

15. studenoga 2016.

Poštovani župnici!

Europska građanska inicijativa Mama, Tata & Djeca pokrenula je na razini članica Europske Unije inicijativu zaštite braka kao zajednice muškarca i žene i obitelji kao zajednice koja se temelji na braku i potomstvu. U našoj domovini nositelj toga projekta je udruga U ime obitelji. Da bi se na razini EU zatražila gornja zaštita braka i obitelji, potrebno je do 11. prosinca 2016. god. prikupiti milijun valjanih potpisa građana u cijeloj EU.

Svaka inicijativa građana čiji ciljevi doprinose općem dobru društva i ne krše propise zakone Republike Hrvatske niti se protive kršćanskim vrijednostima, zaslužuje posebnu pažnju. Udruga U ime obitelji pomaže da se kod nas u Ustav uvrsti definicija braka kao zajednice muškarca i žene.

Kao Ordinarijat dali smo dopuštenje ovoj Udruzi da se smiju obratiti i vama župnicima. Stoga, ukoliko vam se članovi ove Udruge jave, možete im dati dopuštenje da prikupljaju potpise ispred naših crkava (na župnom zemljištu). Ipak treba biti oprezan i razborit da vjernici koji dolaze na slavlja ne bi stekli dojam prisile da moraju nešto potpisati.

Iskreni pozdrav u Gospodinu!

*mons. Miroslav Vidović,
generalni vikar*

Početak Godine očinstva

23. studenoga 2016.

Poštovani!

Kao što Vam je već poznato, naša Nadbiskupija tj. Gospino prasnvetište u Solinu bit će domaćin Trećeg nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji 2018. godine. Pred nama su dvije godine pripreme koje će biti posvećene očinstvu i majčinstvu. Već smo na mnogim razinama započeli pripreme za taj događaj. Sigurno ste već dobili i kateheze za rad s odraslima u tiskanom obliku ili ih vidjeli na našim web-stranicama.

Na susretu s dekanima, na sjednici Pastoralnog i Prezbiterskog vijeća predloženo je, a Nadbiskup se s time složio, da prva godina pripreme, tj. Godina očinstva, započne na Prvu nedjelju Došašća 2016. god. i traje do nedjelje Krista Kralja 2017. god.

Za taj početak Otac Nadbiskup napisao je Proglas koji Vam dostavljamo u prilogu. Molimo Vas da taj Proglas pročitate na župnim misama Prve nedjelje došašća (27. studenoga ove godine) te ga, po mogućnosti, stavite i na vidljivo mjesto na oglasnoj ploči.

Tijekom ove godine pripremat ćemo još materijala koje ćemo Vam pravovremeno dostavljati, a Vas, koji ste izravno uključeni u rad s našim vjernicima, molimo da ih s istinskim pastoralnim žarom potičete na sudjelovanje, molitvu i tako nam potrebno obraćanje, a sve kako bi naše obitelji doista bile i ostale stup Crkve i društva.

Dok Vam zahvaljujemo na suradnji, iskreno Vas pozdravljamo u Gospodinu.

*mons. Miroslav Vidović,
generalni vikar*

Okružno pismo svećenicima i svim vjernicima u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji o sprovednoj praksi i običajima

Poštovana braćo svećenici, dragi Kristovi vjernici, braćo i sestre!

1. Na pragu izvanredne svete godine - Godine milosrđa - koju je za čitavu Crkvu proglasio Sveti Otac papa Franjo prigoda je progovoriti o sprovedima i sprovednim praksama i običajima u našoj Nadbiskupiji. Smrt i opraštanje od pokojnih je poseban trenutak kad upiremo svoj pogled prema nebu prošeći Božje milosrđe. O tome se više puta govorilo na zajedničkim i dekanatskim rekolekcijama kao i na Prezbiterskom vijeću te je zatraženo od dekana da izvijeste Ordinarijat o stanju na područjima pojedinih dekanata. Nakon što su prikupljena mišljenja te o svemu dobro odvažnuto, došlo je vrijeme da ovom Okružnicom odredimo kako treba postupati u određenim slučajevima.

2. Tehnološka dostignuća vremena u kojem živimo omogućila su nam lakšu pokretljivost i komunikaciju. Ljudi se lako premjeste i dođu s jednog mjesta na drugo, a glas leti i brže i lakše i dalje. Pogrebi naših pokojnika su nerijetko prigoda za koju mnogi ne štedimo ni vremena ni puta kako bismo nazočili molitvi i posljednjem ispraćaju. Lijepo je i dobro da se kao zajednica vjernika upravo tako, ljudski i kršćanski, opraštamo od braće i sestara koji su na ovaj ili onaj način obilježili i naš život.

3. Sveta majka Crkva sprovednim obredom zazi-va duhovnu pomoć za preminule i odaje počast njihovim tijelima koja su hram Duha Svetoga. Istodobno, Crkva pruža utjehu nade živima te budi vjeru u uskrsnuće tijela i život vječni. Stoga je bitno da se u krilu Crkve pri crkvenom sprovedu ponašamo prema odredbi bogoslužnih zakona, (usp. kan. 1176 §2)

4. Sprovedna liturgija, svojom ljepotom, dubinom svojih molitava, homilijom... mora već sama po sebi biti znak vjere u uskrsnuće, ali i poštovanja prema pokojnicima kao i brige za obitelji preminulih. Zato i čitamo u Prethodnim napomenama za Red sproveda: Pripravljajući i uređujući sprovedno slavlje svećenici će se brižno i obazrivo osvrtni ne samo na osobu pokojnika i na okolnosti njegove smrti već i na bol ukućana i na potrebe njihova kršćanskog života (br. 18). Isto tako svećenik će pokojnikovu obitelj s pažnjom pridizati, blažiti joj bol i tjeskobu i po mo-

gućnosti dobrohotno joj pomagati te skupa s njom pripremiti primjeren način sprovednoga slavlja, služeći se pri tom mogućnostima što mu ih sam obred predlaže i dopušta te će zgodno uskladiti liturgiju za pokojne s cjelokupnim liturgijskim životom župe i pastoralnim djelovanjem (br. 25).

5. Uvijek i prije svega moramo biti svjesni vremena i mjesta u kojem živimo kako bismo izbjegli nepotrebne neugodnosti ili čak sablazan. Moramo biti svjesni i različitosti pastoralna u gradovima i na selima. Moramo biti svjesni i toga da su ljudi tradicionalno vezani uz mjesta svoga rođenja ili porijekla. Nerijetko naši vjernici, pa i sami svećenici, upravo u mjestima iz kojih potječu grade obiteljske grobnice te se žele u njima i ukopati. Čest je slučaj da vjernici gotovo cijeli život žive u gradu, a pokopaju se na selu. Zato se nekim svećenicima, tj. župnicima na selima, ponekad čini da je njihova služba vezana isključivo uz groblja i da je njihov pastoral jedino onaj sprovedni. Nije ugodno kad rodbina pokojnika žurno zove Ordinarijat s pritužbom da netko njihovim pokojnicima uskraćuje sproved jer nisu živjeli u njihovoj župi ili zbog toga što nisu pridonosili materijalno za tu župu. To nije u skladu s kršćanskim milosrđem niti s humanošću. Pri tom neki župnici traže da rodbina dovede „svoga” svećenika ili čak da plati cijenu za sproved u koju se uračunaju zaostatci za redovinu, štolarinu i si. Istina je da se, prema kanonskim propisima, sproved za preminulog vjernika obavlja u crkvi njegove župe (usp. kan. 1177 §1) te da ako župa ima svoje groblje da se preminuli vjernici na njemu pokopaju (usp. kan. 1180 §1). No, isto tako ne smijemo zaboraviti da je rodbini, jednako u skladu sa kanonskim propisima, dopušteno za sproved izabrati drugu crkvu kao i drugo groblje (usp. kann. 1177 §2; 1180 §2). Susret s obitelji prije sproveda i samo sprovedno slavlje ni u kojem slučaju ne smije biti trenutak obračunavanja, već izljev milosrđa i razumijevanja, inače bi bilo u suprotnosti s duhom evanđelja. A mi smo, braćo svećenici, pozvani slijediti i propovijedati Radosnu vijest milosrdnog Krista koji nije došao da bude služen, nego da služi.

6. Budući da je sproved vjernika liturgijsko slavlje onda je od neizmjerne važnosti paziti i na liturgijsko pjevanje. Kažemo liturgijsko pjevanje, a pod tim po-

drazumijevamo pjesme koje su prikladne za pjevanje u crkvi i na groblju kod sprovoda. Tu su u prvom redu psalmi, a onda i druge pjesme koje odišu vjerom u uskrsnuće, koje bude nadu u život vječni i susret s našim Stvoriteljem. Neprikladno je i nije dopušteno da netko pozove zbor, klapu ili pjevača da izvode pjesme koje nisu u duhu kršćanskog slavlja sprovoda. O ovoj stvari je potrebno prikladno i blago, ustrajno i strpljivo poučavati naše vjernike.

7. Već neko vrijeme je u Nadbiskupiji prisutna neujednačena, a ponegdje skroz nezakonita i nehumana praksa skupljanja novca kod sprovodnih slavlja. U više slučajeva su to, s čuđenjem, primijetili i naši vjernici koji odlaze na sprovode svojoj rodbini, prijateljima i kolegama te su izrazili svoju zbunjenost, a nerijetko i sablazan nad nekim postupcima. Uočljivo je to i u nekim župama kod sprovoda roditelja i rodbine svećenika gdje slavlju nazoči veći broj svećenika i redovnika s područja naše i drugih biskupija. Koliko god bilo pohvalno da se ljudi u trenutcima smrti solidariziraju, još više je potrebno paziti nad prikupljanjem novca kako se to ne bi pretvorilo u lošu praksu gdje je netko primoran davati ili gdje bi se možda manipuliralo, a osobito s misnim intencijama. Stoga je prevažno razlikovati novčane priloge i njihove namjene.

U nekim je našim krajevima uvriježeno da se kod sprovoda daju prilozima na sljedeće nakane: misne intencije, prilozima za crkvu, prilozima za groblje ili mrtvačnicu, prilozima za obitelj, prilozima za Caritas ili neku drugu humanitarnu udrugu ili zakladu. Nerijetko se zna dogoditi da se svi prilozima skupljaju na naslov misnih intencija, a netko, bilo župnik, bilo obitelj pokojnika ili netko treći, svojevorno odredi samu raspodjelu toga novca. Napominjemo da u Taksovníku biskupija splitske metropolije stoji da je taksa za crkveni sprovod 200 kuna, da je misni stipendij za sprovodnu misu 50 kuna te da se i onima koji ne mogu ili čak ne žele platiti ne smije uskratiti niti sprovod niti misa.

Kako bismo ovu materiju bolje uredili onda se trebamo držati kako slijedi: ono što taksovník predviđa (prilog za sprovod i za svete mise) prima župnik, tj. od njega ovlaštena osoba, i to na doličnom mjestu. Ovdje se poglavito skreće pozornost na misne intencije koje nikome drugome nije dopušteno samovoljno primati ili njima samovoljno raspolagati jer se uvijek i svugdje mora poštovati volja onoga koji traži prikazivanje svete mise na određenu nakanu te za istu daje i prilog. Osim misnih intencija župnik ili

od njega ovlaštena osoba može skupljati i za potrebe crkve pri tom budno pazeći da se točno razlikuje ono što je misna nakana od onoga što je za druge namjene.

Često se zna vidjeti da obitelj, poštujući volju pokojnika, umjesto cvijeća traži od rodbine i prijatelja da svoj prilog dadnu za potrebe Crkve. Hvale je vrijedno gdje vjernici, i u trenutku boli zbog smrti i rastanka, osim misnih nakana daju i svoj prilog za Crkvu misleći pritom na raznolike i mnogobrojne potrebe župa. Isto tako ponavljamo da izričito nikome drugome nije dopušteno prikupljati misne priloge, a potom svojevorno odrediti sumu i broj koliko se misa ima slaviti. Tako prikupljene priloge svećenik i ne smije primiti. O prilozima za misno slavlje govori se u Zakoniku kanonskog prava kann. 945-958.

8. Sancta sancte tractanda sunt! Draga braćo svećenici, sigurno smo više puta čuli izreku da se sa svetim sveto postupa. Liturgija je svetinja jer je bogoslužni čin kojim se daje hvala Svevišnjem Bogu za udijeljene milosti. Sveta misa je svetinja nad svetinjama jer ju je ustanovio sam Gospodin naš Isus Krist kao vrhunac svih sakramenata i htio da se slavi njemu u spomen. Braća i sestre su nam također svetinja jer su slika Božja i jer nas je Gospodin od njih uzeo i postavio da njima budemo pastiri i učitelji, ali i sluge. Stoga postupajmo sveto, dapače sveto živimo. Budimo blagi i pravedni, milosrdni i vjerni svome pozivu.

9. Poštovana braćo i sestre u Kristu, poslani smo biti uz vas kao posvetitelji vas samih i vaši posrednici pred Gospodinom, kao učitelji vjere i blagovjesnici Radosne vijesti, kao oni koji će vas usmjeravati Gospodinu dok On ne dođe. Potrebne su nam vaše molitve kako bismo mogli biti svjedoci milosrdne ljubavi Dobrog Pastira među vama. Neka nas sve Gospodin blagoslovi i podrži na veću slavu Božju i naše spasenja.

10. Sve što je gore navedeno i određeno stupa na snagu odmah i bez iznimke. Molio bih župnike da o ovome upoznaju svoje suradnike, župno pastoralno i župno ekonomsko vijeće te sve župljane.

*mons. Marin Barišić,
splitsko-makarski nadbiskup i metropolit*

U Splitu, na blagdan sv. Andrije, 30. 11. 2015.

TEOLOŠKO-PASTORALNI PRILOZI

Mons. MATE UZINIĆ

dubrovački biskup, predsjednik Vijeća HBK za život i obitelj

Vijeće HBK-a za život i obitelj kao suoorganizator priprema i aktivnosti za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji (Solin, 2018.)

1. Uvod

Draga braćo svećenici, poštovani redovnici, današnji susret s vama me pomlađuje i vraća u one lijepe godine u kojima sam i ja bio dio prezbitarija ove drage mi Splitsko-makarske nadbiskupije i dijelio zajedništvo svećeničkih susreta u ozračju Majčine prisutnosti vepričkog svetišta. U njezinu zaštitu stavljam i ovaj naš današnji susret i osobito Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se za dvije godine održati u njezinom Prasvetišu u Solinu za koji se s ovim današnjim susretom kao partikularna Crkva počinjete intenzivnije pripravljanje.

Čestitam našem nadbiskupu mons. Marinu Barišiću što je našu nadbiskupiju i solinsko prasvetište kandidirao za mjesto održavanja Trećeg nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji, kao i Hrvatskoj biskupskoj konferenciji, koja je prihvatila taj prijedlog. Iz iskustva Susreta hrvatske katoličke mladeži u Dubrovniku i plodova koje je taj susret donio mojoj Dubrovačkoj biskupiji, znadem da će taj događaj, osobito ako mu se vi kao prezbitarij ove biskupije potpuno stavite na raspolaganje, biti plodonosan za ovu nadbiskupiju i njezine obitelji, a po vama i za sve nas, odnosno naše obitelji u drugim biskupijama hrvatskog govornog područja.

Nadbiskupu Marinu izražavam i srdačnu zahvalnost što me pozvao da danas budem s vama i da, u ime Vijeća HBK za život i obitelj čiji sam od nedavno predsjednik, a koje je u ime HBK suoorganizator ovog nacionalnog susreta, pokušam odgovoriti na pitanja tematskog težišta Trećeg susreta, suradnja između HBK-a i nad/biskupije domaćina u pripremi susreta, očekivanjima od mjesne Crkve, pastoralnih djelatnika i župnih zajednica i o nakani nacionalnih obiteljskih susreta.

2. Nacionalni susreti obitelji - Sažeti pov. pregled

Vijeće HBK za obitelj pod predsjedanjem tadašnjeg krčkog biskupa Valtera Župana uslijed nepo-

voljnih društvenih i kulturoloških kretanja uvidjelo je potrebu za sustavnijim radom u pastoralu braka i obitelji pa tako i za organiziranjem dana odnosno susreta hrvatskih katoličkih obitelji. Tome su zasigurno doprinijeli:

1. Treći apostolski pohod pape Ivana Pavla II. Hrvatskoj pod geslom „Obitelj, put Crkve i naroda” u lipnja 2003. godine uz koji je nastao i istoimeni dokument HBK;
2. Posjet kardinala Alfonsa Trujilla, tadašnjeg predsjednika Papinskog vijeća za obitelj u srpnju 2004. godine kada je članovima Vijeća i pastoralnim djelatnicima poručio: „Vi ste odgovorni za budućnost ove lijepe zemlje”;
3. Sudjelovanje hrvatske delegacije na V. svjetskom susretu obitelji u Valenciji 2006. godine. Naime, do nedavne uspostave Dikasterija za laike, obitelj i život (od 1. rujna 2016. pročelnik mons. Kevin Joseph Farrell) upravo je to vijeće uz biskupiju odnosno zemlju domaćina bilo organizator svjetskih susreta obitelji (I. u Rimu, Italija 1994.; II. u Rio de Janeiru, Brazil 1997.; III. ponovo u Rimu, 2000.; IV. u Manili, Filipini 2003.; V. u Valenciji, Španjolska 2006.; VI. u Mexico Citiju, Meksiko 2009.; VII. u Milanu, Italija 2012. i posljednji VIII. 2015. u Philadelphiji, SAD). Informacije radi, idući IX. svjetski susret obitelji održat će se od 22. do 26. kolovoza 2018. u Dublinu, Irska na temu: „Evangelje obitelji: radost za svijet”
4. Istodobnog održavanje Festivala obitelji (Family Fest) u 120 gradova diljem svijeta 16. travnja 2005. kojega su u Hrvatskoj promovirali Pokret Fokolara - Djelo Marijino u suradnji s Uredom za pastoral obitelji Zagrebačke nadbiskupije i s brojnim crkvenim pokretima i udrugama.
5. Organizacija masovnih okupljanja obitelji (dana obitelji) u nekim europskim državama poput Italije i Španjolske od 2005. do 2009. Mons. Župan iznio je prijedlog pred hrvatske biskupe koji su na izvanrednom zasjedanju

25. siječnja 2010. odlučili da se u Zagrebu u 2011. održi Dan obitelji odnosno nacionalni susret obitelji. U tu svrhu osnovana je tročlana biskupske komisija i uspostavljen je Organizacijski odbor koji je tada definirao ciljeve samog događanja, ali i dugoročne ciljeve.

Ciljevi događanja:

- Promocija vrijednota života, braka i obitelji
- Okupiti što veći broj obitelji i pokazati brojnost / biti medijski vidljiv
- Stvoriti duhovno i svekoliko zajedništvo među obiteljima
- Ukazati na obvezu društva da prepozna vrijednost obitelji i jamči njena prava

Dugoročni ciljevi:

- Potaknuti razvoj obiteljskog pastoralna na svim razinama, a osobito na župnoj razini
- Razvijati mrežu vjernika laika kao građana koji će biti aktivni subjekt u hrvatskom društvu te promicati i štititi temeljne vrijednosti i prava obitelji na organiziran i koordiniran način
- Stvoriti kritičnu masu katoličkih obitelji (kroz pastoral i povezivanje) radi ostvarivanja promjena u društvu, uključujući i preuzimanje odgovornih uloga.

Kad su pripreme već bile u tijeku papa Benedikt XVI. odlučio da svoj apostolski pohod Hrvatskoj vezati upravo uz to događanje pa je pred 400.000 vjernika na zagrebačkom hipodromu 6. lipnja 2011. godine, pod geslom „Zajedno u Kristu”, predslavio euharistijsko slavlje Prvog nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji.

Tom je prigodom blagoslovio Zavjetnu spomen-svijeću hrvatskih katoličkih obitelji povjerivši im da ju nose na svoje buduće susrete. Po odluci hrvatskih biskupa, svijećica je na blagdan Svete obitelji 30. prosinca 2011. svečano postavljena u Hrvatskom nacionalnom svetišću Majke Božje Bistričke. Na taj će način, u razdoblju između susreta, podsjećati hodočasnike na zajedništvo ostvareno na prvom susretu, ali i upućuje na buduće susrete. Zamišljeno je da se svijećica svečano unese u katedralu nad/biskupije domaćina primjerice na blagdan Svete obitelji (30. prosinca) u godini prije održavanja susreta ili na Dan života (druga nedjelja u veljači) u godini održavanja susreta. Na uočnicu susreta upriliči se prijenos iz katedrale na mjesto održavanja susreta.

Uz prvi susret nastala je i pjesma „Kristu vjerni zauvijek”, koja je naknadno doradena kako bi mogla biti trajno glazbeno obilježje nacionalnih susreta obitelji.

3. Trogodišnji ciklusi obiteljskog pastoralna

U skladu za gore spomenutim ciljevima, a radi uspostave kontinuiteta sustavnog rada u pastoralu braka i obitelji nad/biskupijski povjerenici predložili su trogodišnje cikluse obiteljskog pastoralna na način da se prve godine održi nacionalni studijski dan za djelatnike i suradnike u pastoralu braka i obitelji na zadanu temu, da se druge godine ta tema produbljuje u biskupijama i župama između ostalog i održavanjem biskupijskog susreta/dana obitelji, a da se treće godine, kao vrhunac ciklusa, održi nacionalni susret.

Biskupi su se suglasili sa takvim pristupom pa je prvi ciklus na temu „Od teologije tijela do evanđelja života” započeo studijskim danom 19. travnja 2013. u Zadru, nastavio se održavanjem dana/susreta obitelji u gotovo svim nad/biskupijama, a završio je Drugim nacionalnim susretom na Trsatu u Rijeci 19. travnja 2015. pod geslom „Obitelj - nositeljica života, nada i budućnost Hrvatske” na kojemu se okupilo oko 15.000 vjernika. Vrijedi istaknuti da je tada nastala i mrežna stranica www.susretobitelji.hr s ciljem da posluži i za buduće susrete.

Tema drugog ciklusa

Nad/biskupijski povjerenici za pastoral braka i obitelji kao i Vijeće HBK za život i obitelj za drugi ciklus obiteljskog pastoralna predložilo je temu *Očinstvo i majčinstvo: dva lica roditeljskoga poslanja* koja je i prihvaćena na 51. plenarnom zasjedanju HBK u studenom 2015. u Zagrebu.

Poticaji za izbor teme bili su višestruki:

- višegodišnja borba hrvatskih roditelja izazvana nametnutim uvođenjem zdravstvenog odnosno spolnog odgoja u škole da, kako im to u čl. 5 jamči Povelja o pravima obitelji Svete Stolice, uistinu budu prvi i poglaviti odgojitelji svoje djece te da imaju pravo birati i nadzirati kako odgojno-obrazovne ustanove tako i programe, a osobito one koji se tiču spolnog odgoja (usp. Ivan Pavao II.: *Obiteljska zajednica* 36-41, Kongregacija za katolički odgoj i izobrazbu: *Odgojne smjernice o ljudskoj ljubavi. Obrisu spolnoga odgoja*);
- širenje i nametanje gender ideologije u svijetu i kod nas uz relativiziranje spolova muškarca i žene pa tako i uloga oca i majke (vidi: Gabriela Kuby: *Svjetska seksualna revolucija: Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013.);
- nedovoljna pripremljenost i nesnalaženje u roditeljskim ulogama i među vjernicima koji

rađaju brojnim posljedicama za buduće generacije koji se između ostalog vidljivi i u radu crkvenih bračnih - obiteljskih savjetovališta;

- odvijanje europske građanske inicijative „Mama, tata i djeca” za zaštitu braka i obitelji kojom se mora prikupiti barem milijun potpisa građana Europske unije iz najmanje 7 država članica (hrvatska verzija dostupna na www.mumdadandkids.eu/hr).

Kao prvi korak drugog ciklusa u Osijeku je 22. i 23. travnja 2016. godine na spomenutu temu, u organizaciji Ureda HBK za život i obitelj i Đakovačko-osječke nadbiskupije kao domaćina, održan nacionalni studijski dan na kojem je sudjelovalo 160 sudionika iz 16 hrvatskih biskupija te predstavnike BK Bosne i Hercegovine. Program susreta obuhvatio je četiri predavanja i tri radionice (podrobnije na mrežnoj stranici Đakovačko-osječke nadbiskupije www.djos.hr) koji su sudionike uveli u problematiku. Preostaje utvrditi dinamiku održavanja nad/biskupijskih dana odnosno susreta obitelji kroz koje će se moći produbljivati pojedini aspekti nosive teme.

Međutim, kako je dogovoreno da se u pastoralnoj godini 2016./2017. naglasak stavi na očinstvo, između ostalog i zato što se 2017. godine obilježava 330. godina od proglašenja svetoga Josipa zaštitnikom Hrvatske, radna skupina pri Uredu HBK za život i obitelj priredila je materijal za muškarce/očeve koji sadrži molitvenu karticu s molitvom oca, letak sa smjernicama za ispit savjesti očeva te katehetski priručnik „Izazov očinstva” s deset kateheza i prijevodom apostolske pobudnice Otkupitelj čuvar pape Ivana Pavla II. kao i pripadajućim uputama za voditelje.

S obzirom da je planirano da se u pastoralnoj godini 2017./2018. naglasak stavi na majčinstvo, sukladno zaključku Vijeća HBK za život i obitelj, u koordinaciji tajnice Vijeća radna skupina već je započela s priređivanjem materijala „Izazov majčinstva” koji bi imao iste sastavnice i strukturu kao i materijal za muškarce/očeve. Materijal bi trebao biti gotov najkasnije u lipnju 2017. kako bi mogao poslužiti u hodu prema Treći nacionalni susret u Solinu 2018.

Dosadašnje iskustvo pokazalo je kako je korisno prirediti i nekoliko kateheza za neposrednu pripravu za sudjelovanje na Susretu. Na taj način i oni koji se neće odlučiti na sustavniji rad dobiju sadržaj koji se može obraditi u mjesecima koji će prethoditi Susretu. Uobičajeno je da se te pripremne kateheze vežu uz geslo susreta koje na neki način zaokružuje nosivu temu ciklusa.

Primjerice takvo geslo bi moglo biti „Radost ljubavi u očinstvu i majčinstvu” uz biblijski citat „Ra-

dujte se u Gospodinu uvijek!” (Fil 4,4). Uz geslo ide i pripadajući logotip susreta koji se, predviđenoj formi, umeće u zavjetnu spomen-svijeću za vrijeme od unosa svijeće u katedralu biskupije domaćina do završetka Susreta i vraćanja svijeće u Mariju Bistricu.

4. Suradnja HBK i nad/biskupije domaćina u pripremi Susreta

Kako su nacionalni susreti obitelji zapravo vrhunac trogodišnjeg ciklusa tako je i suradnja HBK i nad/biskupije domaćina nešto izraženija nego kod organizacije nacionalnih susreta hrvatske katoličke mladeži.

Budući da je prvi susret u Zagrebu bio specifičan zbog apostolskog pohoda pape Benedikta XVI. možemo se osloniti samo na iskustvo uspješne organizacije susreta u Rijeci 2015.

U ovoj prigodi želim istaknuti da je prvo uspostavljen širi organizacijski odbor u kojega su ušli biskupi Riječke metropolije, kao i tamošnji povjerenici te još neke osobe prema izboru nadbiskupije domaćina, a sa strane HBK bile su uključene dvije članice Vijeća za život i obitelj te voditelj Ureda za život i obitelj.

Nakon uspostave pododbora (za sadržaje, za liturgiju, za medije, za logistiku, za financije), a radi učinkovitijeg rada, uspostavljen je uži takozvani Operativni odbor koji su činili predsjednik organizacijskog odbora, voditelj Ureda HBK za život i obitelj, tajnica te koordinatori pododbora.

Cjelovita dokumentacija o radu odbora kao i vrednovanje susreta u Rijeci nalazi se u Uredu HBK za život i obitelj, pa ne bih u ovom trenutku toliko ulazio u detalje rada odbora, ali bih preporučio da se Organizacijski odbor čim prije uspostavi.

Prijedlozi i zaključci Organizacijskog odbora svakako će se raspraviti i na sjednicama Vijeća odnosno sastancima nad/biskupijskih povjerenika u cilju bolje koordinacije na nacionalnoj razini.

5. Očekivanja od mjesne Crkve, pastoralnih djelatnika i župnih zajednica

Organizacija nekog velikog događaja u mjesnoj Crkvi, pa tako i nacionalnog susreta obitelji, uvijek je dobra prigoda da se potaknu neki procesi koji će donositi svoje plodove na samo u kontekstu događanja, već i dugoročno, a što bi i trebao biti cilj.

Pastoral braka i obitelji, koji se ozbiljnije počeo razvijati početkom ovog tisućljeća donošenjem Direktorija za obiteljski pastoral Crkve u Hrvatskoj 2002. godine i postupnom uspostavom tamo predviđenih struktura, još uvijek nije dobio potreban

zama, poglavito u smislu sustavnog pastoralnog djelovanja s jasnom strategijom i višegodišnjim pastoralnim planovima. Zato će kvalitetna priprema za Treći nacionalni susret nedvojbeno biti snažan poticaj razvoju pastoralu braka i obitelji ne samo u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji već i u biskupijama u sastavu metropolije. Taj razvoj podrazumijeva povezivanje pastoralu mladih i pastoralu studenata s priježenidbenim pastoralom na koji se, pak, u smislu kontinuiteta nadovezuje posliježenidbeni pastoral.

Osim važnosti osnivanja zajednica obitelji u župama kao dobri primjeri iz dosadašnje pastoralne prakse u nas mogu se izdvojiti metropoljske odnosno biskupijske obiteljske i roditeljske škole te drugi sadržaji za obitelji poput duhovnih obnova, duhovno-rekreativnih izleta, pučkih pobožnosti. Ako se u njih uključuju i osposobljeni animatori mladih/djece time se postiže i sustavniji pristup daljnjoj pripravi za brak.

Ono što se organizacijski očekuje od mjesne Crkve ponajprije se odnosi na organizaciju samog događanja, a osobito na onu logističku sastavnicu. Između ostalog, tu valja istaknuti i organizaciju smještaja po obiteljima za one obitelji koje će dolaziti iz udaljenijih krajeva. To će osobito biti značajno u svezi organiziranja programa na uočnicu koji je u Rijeci bio u obliku dobro osmišljene procesije sa zavjetnom spomen-svijećom kroz grad od katedrale do Svetišta na Trsatu i svećane molitve večernje. Omogućavanjem noćenja za obitelji iz drugih nadbiskupija omogućit će se i njihovo sudjelovanje na tom događanju, čime bi se mogao rasteretiti i pretprogram uoči središnjeg euharistijskog slavlja. Usto, u vrednovanju susreta u Rijeci oni koji su koristili mogućnost smještaja vrlo su pozitivno ocijenili to povezivanje među obiteljima.

Glede sadržajne sastavnice jako dobro je bilo prihvaćeno osmišljavanje sadržaja koji će uključiti predstavnike svih hrvatskih biskupija i predstavnike Hrvata izvan Hrvatske. Na taj način dobije se osjećaj nacionalnog zajedništva i zastupljenosti svijui. Vijeće i Ured HBK za život i obitelj rado će uputiti neke prijedloge po pitanju sadržaja koji bi mogli doći u obzir.

U medijskom smislu dio promidžbe može se provesti preko nacionalne razine odnosno preko HBK, dio se može osigurati preko spomenute mrežne stranice www.susretobitelji.hr, a jasno je kako će velik dio preko struktura nadbiskupije domaćina biti usmjeren i lokalnim medijima.

Glede očekivanja od pastoralnih djelatnika kako u kontekstu pripreme za susret, tako još i više u kontekstu dugoročnog razvoja pastoralu braka i obitelji,

treba naglasiti da je jedan od ključnih preduvjeta upravo osposobljavanje djelatnika u pastoralu braka i obitelji (klerika i laika) s naglaskom na važnost suradnje između svećenika i bračnih parova, ali i uključivanje redovništva koje može još puno više dati u tome pogledu. Već postojeće pastoralne strukture i dakako Katolički bogoslovni fakultet u Splitu mogu biti nositelji jedne takve edukacije/formacije utemeljene na iskustvima iz svijeta, ali i onima u Hrvatskoj primjerice iz Đakovačko-osječke nadbiskupije.

Nadalje, organizacija susreta i priprava za njega idealna je prigoda i za uspostavu zajednica obitelji u župama gdje se to još nije dogodilo, jer one su nesumnjivo najbolji temelj razvoja pastoralu braka i obitelji. Kao pomoć mogu se iskoristiti već priređeni priručnici poput onoga dostupnog na mrežnim stranicama Ureda za obiteljski pastoral Zagrebačke nadbiskupije (<http://obitelj.zg-nadbiskupija.hr/>) kao i spomenuti katehetski materijali o očinstvu i majčinstvu te kateheze za neposrednu pripravu.

U ovoj prvoj fazi dok se sustavno ne formiraju novi pastoralni djelatnici u nastanku zajednica obitelji u župama ruku suradnje zasigurno će pružiti oni koji su već uključeni u neke postojeće zajednice, ali i oni koji su formirani primjerice kroz pojedine udruge, pokrete i zajednice poput Hrvatske zajednice bračnih susreta.

6. Zaključak

U konačnici, za uspjeh Susreta važno je stvaranje pozitivnog ozračja koje se može postići ponudom sadržaja i stalnim poticanjem na angažman bilo na sudjelovanje na pripremama bilo animiranjem na ugošćavanje obitelji sudionika susreta iz drugih krajeva Hrvatske. U tome će svećenici odnosno župnici imati presudnu ulogu. Osim redovitih kanala prenošenja informacija dodatni iskorak u tome smjeru može se postići razrađenom medijskom strategijom i redovitim izvješćivanjem šire javnosti kako se ne bi ostalo zatvoreno samo u pastoralne strukture. U tu svrhu mogu se iskoristiti različite prigode poput unošenja zavjetne spomen-svijeće

Neka Gospa veprička, koju u solinskom prasvetištu štujemo i kao Gospu Velikog hrvatskog krsnog zavjeta, sveti Josip zaštitnik naše Domivine, sveti Dujam i sveti solinski mučenici, svojim zagovorom prate naše aktivnosti u pripremi i provedbi Trećeg nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji, kako bi bio Bogu na slavu, a na dobrobiti našim obiteljima, partikularnoj i krajevnoj Crkvi te cijelom našem narodu!

Dr. don Alojzije Čondić

Pastoral milosrđa u ozračju Jubileja milosrđa*Razmatranje na adventskoj rekolekciji svećenicima - Vepric, 30. studenoga 2016.*

Na kraju proslave Izvanrednoga jubileja milosrđa papa Franjo je u apostolskomu pismu *Misericordia et misera* (br. 5.), poručio: „Sada, zaključujem ovaj Jubilej, vrijeme je gledati naprijed i razumjeti kako nastaviti u vjernosti, radosti i zanosu iskusiti bogatstvo Božjega milosrđa.” U skladu s tim u svomu dopisu za ovu rekolekciju nadbiskup mons. Marin Barišić, svjestan da su vrata milosrđa trajno otvorena, potiče nas da „nam valja novom zauzetošću prijanjati uz Gospodina te biti aktivni svjedoci i širitelji njegove spasiteljske ljubavi u pastoralnomu radu.” Stoga nam je u ovom trenutku važno posvijestiti kako novim žarom u vidu Božjega milosrđa osmisliti pastoralni rad tijekom došašća i božićnoga vremena.

Svećenik, pastoralni rad i Božje milosrđe

Papa Franjo u buli *Misericordia vultus* (br. 3.) piše: „Postoje trenutci u kojima smo pozvani još snažnije usmjeriti svoj pogled na milosrđe, kako bismo sami postali djelotvornim znakom Očeva djelovanja.” Svećenik je služitelj Božjega milosrđa, koje je norma i program kršćanskoga i svećeničkoga života. On je u službi kojom drugima sakramentalno posreduje Božje milosrđe. Ali, opasnost je prenositi ga kao na nekoj tehničkoj vrpici ili kroz neki kanal suhoparno i ravnodušno, umjesto zanosno, ponizno i predano. Prvotno se i sam mora sagnuti pred izvorom milosrđa, pred Bogom i pred primateljem milosrđa, pred čovjekom.

No, živimo u kulturi koja se suprotstavlja duhovnosti i teži iz čovjekova srca istrgnuti pojam milosrđa. Čovjek je zahvaćen napretkom znanosti i tehnologije, koji se predstavljaju suvremenim božanstvima te sebi podlažu svijet i njime gospodare. Njima je pojam milosrđa nepoznat i takvo gospodarenje ne dopušta prostor milosrđu. Na tomu tragu uočavamo instrumentalizaciju i dekonstrukciju došašća i Božića s čime se u pastoralu moramo suočiti, proučavati suvremenu kulturu i tražiti odgovore i načine kako svijetu približavati otajstvo Božića i Božjega milosrđa.

Isus svoje mesijansko poslanje očituje riječima: „Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza! On me posla blagovjesnikom biti siromasima; proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima; na slobodu pustiti potlačene, proglasiti godinu milosti Gospodnje” (Lk 4,18s). Tako ponazočuje Boga ljudima. Ponazo-

čiti Oca kao ljubav i milosrđe jest bît Isusova poslana. Stoga nije dovoljno samo govoriti o milosrđu. Onima, koji su došli u ime Ivana pitati je li on taj koji ima doći, Isus reče: „Pođite i javite Ivanu što se čuli i vidjeli: Slijepi proglédaju, hromi hode...” (Mt 11,4). Danas je pitanje: je li naš pastoral kao Isusov ili kao onih kojima se on obraća: slijep, hrom, zatočen? Čini se da je nužno pastoralno obraćenje, izlaziti iz sebe, iz svoje zatvorenosti i samaritanski potražiti osobe tamo gdje žive, gdje pate, gdje se nadaju i razvijati pastoral i kulturu milosrđa. U suprotnomu pastoral i kultura ostaju zatvoreni za čovjeka.

Crkva živi istinski život kada ispovijeda milosrđe i kada svećenik ljude privodi vrelima milosrđa, od kojih i sam živi. U tomu procesu, među vrelima, bitno mjesto zauzima trajno razmišljanje na riječi Božjoj, jer s pastoralnoga vida ključno je prikazati riječ Božju u njezinoj sposobnosti dijaloziranja s poteškoćama s kojima se čovjek treba suočavati u svakodnevnomu životu, a ne bahato polemizirati. Zato u pastoralu valja dobro ilustrirati da Bog sluša potrebe čovjeka i njegov vapaj (usp. *Verbum Domini*, 23.). Cjelokupna zadaća pastoralna je u znaku služenja, osobito u službi naviještanja, jer što više vjernik/svećenik postaje sluga Riječi, toliko više Riječ može obilno razdjeljivati svoju spasenjsku moć. Svećenik joj ne smije postavljati nikakvu zapreku, njegova je zadaća ne samo govoriti o milosrđu, nego slaviti milosrđe, usklađivati svoj život s logikom milosrđa, činiti istinu, tj. dovesti sebe i pokornika pred Krista: to je milosrdni susret.

S druge strane, svećenik je služitelj Božjega milosrđa sudjelovanjem u sakramentima: službenik je euharistije, djelitelj milosrđa u sakramentu pomirenja, tješitelj duša, voditelj vjernika u olujnim poteškoćama života. Kada obavlja službu u sakramentima svećenik se doživljuje kao oruđe čudesnoga milosnog događaja. Kada naiđe na tvrdoću ili ravnodušnost vjernika može se osjetiti nemoćno, kao Krist na križu, možda i razočarano, ali drugog puta nema: Učinismo što smo mogli učiniti i recimo sluge smo beskorisne (Lk 17,10), jer naše je sijati, a Gospodin daje rasti (usp. 1Kor 3,6-7).

Osim riječi Božje i sakramenata, dakako i karitasa, svećenik je služitelj milosrđa u obnašanju službe pastoralnoga i duhovnoga vodstva, jer bez svećenika nema župne zajednice, a on je pozvan okupljati i predvoditi zajednicu. Svećenik je posvećen za tu

službu i pozvan je oblikovati zajednicu Božjega naroda, napasati stado Božje, koje mu je povjereno i to ne nasilno nego milosrdno (usp. 1Pt 5,1-4). Tu je opasnost biti odijeljen od naroda misleći da je gospodar nauka i nositelj moći, a ne milosrđa. Zato je odvajanje od svjetovne moći i bogatstva nova sloboda Crkve u njezinu poslanju. U tomu je vidu nužno uklanjati svjetovne elemente iz Crkve. Za razliku sekularnoga (soft) poimanja milosrđa, koje ne preobražava čovjekovu nutrinu, Božje milosrđe ponuđeno u Crkvi predstavlja se kao opraštanje i spasonosni lijek, koji slijepima otvara oči i klonule podiže s tla. Zato je svećenik bitan, jer je kao Kristov sluga zaređen za služenje zajednici, a župna je zajednica mjesto pastoralnoga milosrđa za svećenika. Vrijeme došašća i božićno vrijeme jesu kairos za pastoral milosrđa, tj. na Božji način biti s ljudima. Što i kako?

Pastoral milosrđa tijekom došašća i božićnoga vremena

Vrijeme kroz godinu završili smo u časoslovu riječima sv. Augustina, koje nam mogu biti poticajne u pastoralu: „Pjevaj i putuj, pjevajući se tješi u trudu, a ne odaj se lijenosti – pjevaj i putuj. Što znači putuj? Napreduj, napreduj u dobru, napreduj u pravoj vjeri, u dobrom vladanju.”

Pjesma i koncerti

Kroz vrijeme došašća pozvani smo pjevati i putovati. Kako? S obzirom na pjevanje bitno je potaknuti vjernike na liturgijsko pjevanje kako u došašću tako u božićno vrijeme, jer liturgijske pjesme prepjevavaju evanđelje, pokreću poruku radosti i mira te produbljuju kulturu duha. Ta su vremena prigoda potaknuti župne zborove i bendove da, osim liturgijskoga pjevanja, održe duhovne koncerte čuvajući duhovnu i kulturu baštinu.

Pri tomu valja paziti da se u došašću ne pjevaju božićne pjesme jer, neki, da bi pridobili publiku i stvorili trgovinsko ozračje, po trgovima i centrima već ih sada puštaju. Vrijeme došašća i božićno vrijeme liturgijski su veoma sadržajni.

O tomu, osim tradicijom pjevanja, svjedoči bogata simbolika, pučka pobožnost, mnogi blagdani i razni običaji, koje treba održavati jer djelotvorno pridonose očuvanju nekih vrijednosti došašća koje su ugrožene ispraznim prijedlozima proizišlima iz konzumističkoga društva. Pučka je pobožnost u službi liturgijskoga slavlja te s božićnom simbolikom, kao što su: vjenčić, svijeće, jaslice, jelka, potiče na otajstvo Božića.

Duhovne vježbe, devetnice i zornice.

Bitno je pomoći vjerniku prijeći iz pučke religioznosti u djelotvornu vjeru, tj. kako reče sv. Augustin putovati ovim svijetom. Zato se preporuča tijekom došašća prirediti duhovne vježbe ili susrete s krizmanicima i njihovim roditeljima, za pastoralno i ekonomsko vijeće, za ministrante, mladež ili obiteljske zajednice. Dakako, u društvenoj vrevi potrošnje i reklama valja poticati vjernike da se povuku u molitvenu tišinu i posvijestiti im važnost posta. U bližoj pripremi dobro je očuvati duh pobožnosti božićne devetnice. Mnogi se vjernici žele dublje duhovno pripremiti, ali često ne znaju kako i što činiti. To je jedan od pokazatelja pasivne vjerske svijesti. U tomu vidu jedan od poticaja u pripravi za Božić jesu zornice, pa je važno vjernicima posvijestiti njihov duhovni smisao. Tom prigodom preporuča se prije mise imati Gospinu kronicu, spojiti jutarnju molitvu časoslova s misom ili kratki homiletski poticaj. Ne treba dužiti niti se bojati je li to ujutro rano jer mnogi jednostavno žele tu žrtvu prikazati Bogu na slavu. Negdje neće biti moguće imati zornicu tijekom cijeloga došašća, ali može se imati samo u neke dane ili tijekom božićne devetnice.

Sakrament pomirenja

Naime, putovati, za svećenika znači poistovjetiti se s Kristom i svoj život staviti na oltar da bude oltar, jer obnašajući službu Dobroga pastira traži izgubljenog ovcu (usp. Lk 15, 3-7). Svećenik je pozvan tražiti izgubljene osobito u sakramentu pomirenja, jer se u njemu na osobit način slavi milosrđe. Zato treba poticati vjernike da ispovjeđeni započnu vrijeme došašća. U vrijeme došašća treba malo više biti na raspolaganju za ispovijed te pohoditi bolesnike i sakramentalno ih okrijepiti. Što se tiče ispovijedi djece raspored za ispovijed valja uskladiti sa školskim rasporedom. Mladi se često udalje od ispovijedi, pa bi bilo mudro iz pastoralnih i psiholoških razloga prirediti duhovne susrete samo za njih i omogućiti im ispovijed uz temeljitu zajedničku pripravu. Uostalom, došašće je prigoda za župno skupno pokorničko bogoslužje, zajednički ispit savjesti s pojedinačnom ispovijedi. U tu svrhu treba na vrijeme okupiti više svećenika, odnosno na dekanatskim razinama dogovoriti raspored za ispovijed da se ne stvaraju kolizije. Ispovijed nije tek sredstvo za psihološke razgovore i zato osobito u tim prigodama valja paziti da se pojedine ispovijedi ne oduže dok drugi nestrpljivo čekaju u redu. Tijekom tih ispovijedi liturgijski nije ispravno pričešćivati vjernike, nego je dovoljno

imati misu i tko ostane na misi može se pričestiti. Dobro je da župnici tih dana slave mise u jutarnje sate da mogu jedni drugima biti na raspolaganju za ispovijed i neka svećenici odmah ne bježe, jer to je prigoda za produbljivanje svećeničkoga zajedništva.

Pohod i blagoslov obitelji

Blagoslov obitelji je dragocjena prigoda za navještaj spomena trajne blagoslovne Božje nazočnosti, poziv na življenje u skladu s evanđeljem, poticaj roditeljima i djeci da čuvaju i promiču otajstvo svoje kućne crkve. Papa Franjo dobrim je dijelom proglasio Jubilej milosrđa potaknut stanjem s obzirom na brak i obitelj u nakani da Crkva produbi pastoral milosrđa u vidu braka i obitelji. Tim je povodom objavio pobudnicu *Amoris laetitia*, koja će zasigurno uvesti neke dalekosežne pastoralne promjene i zato je treba dobro analizirati.

Premda je blagoslov obitelji jedan od zahtjevnijih, a nekima i spornijih momenata u pastoralu, ipak je jedan od načina približavanja vjernicima i svjedočenja Božjega milosrđa. Brakovi i obitelji proživljavaju mnoge nevolje te prigodom blagoslova susrećemo razne varijante obiteljskoga života te kršćanske ravnodušnosti. U duhu kulture milosrđa te duhovno i psihološki važno je da vjernici susretu svoga pastira u svojoj obitelji. Uostalom, Riječ se Božja utjelovila u obitelji (usp. Iv 1,14), Isus je, dakle, došao i živio u obitelji, nije je ostavio samu, već ju je blagoslovio. U toj perspektivi svećenik ima prigodu susresti se i vidjeti mnoge radosti i suosjećati s mnogim nevoljama. To je prigoda malo bolje upoznati obiteljsku stvarnost: bolesne, nemoćne, rastavljene, nezaposlene te u njima pobuditi kršćansku nadu i sakramentalni život, jer inače do mnogih od njih ne bismo došli.

Ne smijemo dopustiti da obitelj ostane na periferiji pastoralnog milosrđa i zato je dobro da župnik više puta potiče vjernike na smisao blagoslova obitelji, da svi budu na okupu i da se pripreme. Prije koju godinu naš je nadbiskup mons. Marin Barišić dao upute za blagoslov obitelji (usp. *Vjesnik splitsko-makarske nadbiskupije*, 2011., br. 4., 305.). Kod nas je običaj blagoslova obitelji tijekom božićnoga vremena, jer je vezano upravo uz Isusovo rođenje u obitelji i tu je snažna simbolika, a u nekim državama je tijekom uskrsnoga vremena. Mnogi su navikli na blagoslov u božićno vrijeme i misle da se to ne smije mijenjati. Međutim, pastoralna praksa sve više pokazuje da je vrijeme došašća pastoralno veoma pri-

kladno za blagoslov obitelji. Obitelji je lakše okupiti i blagoslov se obavlja pod manjim pritiskom. Božićno je vrijeme samo po sebi liturgijski za svećenika zahtjevno i kada mu se pridoda blagoslov obitelji gotovo ne uspijeva od pritiska doživjeti bogatstvo božićnoga otajstva. Tih dana mnogi vjernici iz grada idu na selo i otoke, na putovanja i zimske odmore, pa mnogih nema doma. Doduše, mnogi dolaze iz iseljenništva i to im je prigoda za blagoslov obitelji. U tomu kontekstu treba prosuditi okolnosti župnih zajednica i vidjeti kako i kada je najbolje da se blagoslov temeljito obavi.

Na prvu nedjelju došašća u župnim smo zajednicama pročitali proglas o braku i obitelji, koji je uputio nadbiskup. Stoga je vrijeme došašća, a u kontekstu susreta obitelji 2018. godine u Solinu, prigodno da se u našoj nadbiskupiji stvori biskupijska strategija za cjeloviti obiteljski pastoral, da se u župama osnuju obiteljske zajednice i s njima obave katehetski ili drugi duhovni susreti ili da se makar na dekanatskoj razini oforme obiteljske skupine u pripravi za brak ili u praćenju brakova i obitelji nakon vjenčanja, da se razmisli o savjetovalištim i centrima za obitelji. To će zaista biti djelo milosrđa i čin blagoslova za obitelji.

U tomu kontekstu svećenička služba je služba uzajamnosti, tj. svećenik je čovjek susreta, pa nije dovoljno sklopiti oči i kao milosrđe će doći samo od sebe i pastoral će se razvijati sam od sebe. Nije dovoljno podijeliti sakramente i misliti da samo tako dijelim milosrđe. Stoga, kada kao svećenik u susretu s drugim osobama prenosim Božje milosrđe, trebam paziti da ne bi moja sebičnost, strahovi i drugi problemi blokirali dolazak milosrđa. Isto tako, kako govoriti o milosrđu bez iskustva milosrđa? Stoga je bitno iskusiti Božje milosrđe, usvajati logiku pastoralnog milosrđa da bi drugi u nama prepoznali Božje milosrđe, bitno je shvatiti da i mi imamo nedostatke i da smo grješni i dopustiti Bogu da i nama iskaže milosrđe i da ostanemo ponizni pa da razumijemo i budemo milosrdni prema nedostacima bližnjega. U suprotnomu sve ostaje fraza. Mogu u propovijedi sto puta izgovoriti tu riječ, ali ako u komunikaciji s drugima sugovornici ne osjete da sam iskusio Božju dobrotu teško je predložiti milosrđe. Također je bitno da mi i svi vjernici govorimo o iskustvu Božjega milosrđa, jer vjera se dobiva po čuvenju (usp. Rim 10, 14-17). Ako svi šute kako će se prenijeti poruka milosrđa? U tomu smislu tijekom došašća: pjevaj i putuj!

IZ ŽIVOTA SPLITSKO-MAKARSKE CRKVE

Međunarodni dan starijih osoba u splitskom Domu „Matošić”

Međunarodni dan starijih osoba, 1. listopada, svečano je obilježen u Splitu u organizaciji Katoličke udruge Lovret za pomoć starijim i nemoćnim osobama, Doma „Matošić” i Udruge „Zajedno”. Djeca iz Udruge „Zajedno” („Zajedno prema ujedinjenom svijetu”), koja djeluje pri Pokretu fokolara u Splitu, i djeca iz splitske OŠ „Skalice” izvela su igre koje su nekoć igrali naši stari: vožnju karetom, igranje krpenim loptama, vožnju kola od barila, igranje franjama, na laštik i slično. Uz djecu je u izradi rekvizita sudjelovao volonter Udruga Ante Jurišić i sami štićenici Doma. Udruga „Zajedno” već neko vrijeme okuplja djecu u kreativne radionice gdje mogu zajedno provoditi vrijeme na drugačiji način. Cilj je udruge podizanje kvalitete osobnoga života i sudjelovanje u aktivnosti lokalne zajednice. Djeci se nastoje prenijeti pozitivne vrijednosti i poticati ih kroz igru izražavati svoju kreativnost i maštu. Tako se ostvaruje i socijalni kontakt među djecom, s odraslima i s osobama treće životne dobi. Inicijativom „Stare dalmatinske igre” želi se potaknuti djecu da upoznaju tradiciju svoga mjesta i da se igraju na otvorenom, a da su što manje pred televizorom, naglasile su volonterke Udruge „Zajedno”.

Predsjednica Katoličke udruge Lovret s. Ljiljana Todorić, obraćajući se nazočnima, istaknula je važnost zauzimanja za potrebe osoba treće životne dobi u našoj društvenoj zajednici gdje je gotovo petina stanovništva starija od 65 godina. Podsjetila je na obilježavanje Tjedna filantropije. Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva organizira u svim velikim gradovima Hrvatske okrugle stolove i razne druge manifestacije s ciljem osvješćivanja važnosti filantropije – čovjekoljublja. „Svi želimo čovjekoljublje provoditi u praksu. Za vrijeme obilježavanja Tjedna filantropije mi iz Katoličke udruge Lovret bili smo pozvani za okrugli stol govoriti o filantropiji u Domu „Matošić”, te iznijeti primjer dobre prak-

se. Od 1998. godine pomažući ljudima, vršeci čovjekoljublje, dobili smo donaciju „Matošić”, nakon desetak godina uspjeli smo sagraditi ovaj objekt i u njemu je prva profunkcionirala kuhinja „Matošić” u veljači 2009. Do sada je pripremljeno 245 911 ručkova koji su imenom i prezimenom pripremljeni i dostavljeni na adrese osoba”, istaknula je s. Ljiljana. Dnevno se podijeli 100 ručkova građanima Splita. Zahvalila je još jednom donatoru obitelji Matošić pokojnoga Josipa iz Splita, „čija nas donacija obvezuje nastaviti ovaj projekt. Velika je kriza pa društvena zajednica (Splitsko-dalmatinska županija i Grad Split) nisu među svoje projekte pomoći uključili i ovaj projekt. Međutim, Udruga Lovret sjetila se da na drugoj etaži smjesti starije i nemoćne. Osam je soba po dva kreveta, što znači da je kapacitet smještaja 16 osoba. Tako nekako spajamo kraj s krajem i nastojimo ne zatvoriti ovaj objekt, nego nastaviti dalje mukotrpno raditi. Nadam se da će Božji blagoslov i dalje pratiti naša nastojanja i da će providjeti da se donacija „Matošić” dovrši. U planu su još dva kata. Imamo građevinsku dozvolu i sve potrebno, samo nemamo kuna. Ali bit ćemo uz Božju pomoć optimistični kao i do sada”, naglasila je predsjednica Katoličke udruge Lovret te je sve pozvala na međugeneracijsku solidarnost, poštivanje i ljubav prema potrebnima. (Silvana Burilović Crnov)

Predstavljen transkripcijski „Splitski evangelijar”

Na kraju književne manifestacije 28. Knjige Mediterana u prepunoj dvorani Zavoda HAZU-a u Splitu predstavljeno je 1. listopada izdanje najstarije i najvrjednije knjige u Hrvata „Splitski evangelijar –

Evangeliarium Spalatense”. Predstavljanje transkripcije knjige „Splitski evangelijar”, kritičko izdanje, priredili su prof. dr. sc. Mirjana Matijević Sokol i dr. sc. Tomislav Galović. Nakladnik je Književni krug

Split i Nadbiskupija splitsko-makarska. Program je vodio akademik Nenad Cambi u ime Književnoga kruga Split, a o „Splitskom evangelijaru” govorili su generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović, prof. dr. Olga Perić, prof. dr. Mirjana Matijević Sokol i dr. Tomislav Galović. Evangelijar je najstariji kodeks u Hrvatskoj, sadrži sva četiri Evanđelja uglavnom na latinskome jeziku i neke druge zabilješke, a na prazna mjesta upisane su, među inim, prisege splitskih sufragana iz razdoblja XI. – XIII. st. Nastao je između petog i osmog stoljeća te je dugo vremena služio u liturgiji i kao knjiga na kojoj su prisezali hrvatski kraljevi. O njegovoj važnosti u domaćoj sredini govori i legenda prema kojoj ga je svojom rukom napisao sam sv. Dujam.

Prije 12 godina uoči blagdana sv. Dujma i u okviru proslave 1700 godina njegova mučeništva predstavljeno je reprint izdanje „Splitskog evangelijara” koje uistinu znači izniman prinos kulturnoj i crkvenoj povijesti, povijesti knjige, paleografiji i filologiji, ne samo u Hrvatskoj, nego i u međunarodnim razmjerima. Posrijedi je, bez pretjerivanja, kapitalni kulturni događaj. „Splitski evangelijar” čuva se u riznici splitske katedrale među tri kapitalna manuskripta koja pripadaju ranosrednjovjekovnoj hrvat-

skoj latinskoj pismenosti, a tiču se samih početaka Crkve u Hrvata i grada Splita, ali i općenito hrvatske povijesti. Među njima prvenstvo pripada kodeksu koji je nazvan „Evangelarium Spalatense”, našoj najstarijoj knjizi po kojoj smo dionici samih kršćanskih korijena Europe, kazala je Matijević Sokol, te se zapitala gdje je nastao kodeks, tko su njegovi skriptori: „Pitanja su to koja će se i dalje postavljati, ali možda im se približimo preko novih spoznaja o jeziku i pismu. Jesu li to bili vješti majstori iz sjeverne Italije ili oni iz Salone ili možda Splita, ostat će sasvim sigurno zauvijek nepoznato. Neupitno je da je „Evangelarium Spalatense” danas „splitski” i priča o knjizi priča je o gradu koji nastaje iz carske palače”.

Govoreći o „Evangelijaru” kao prvom nastalom pomagalu u širenju Radosne vijesti na području Dalmacije, tj. dalmatinske biskupije, mons. Vidović je između ostalog kazao kako se on danas nalazi u svim najvažnijim svjetskim bibliotekama i institucijama. Na kraju je čestitao i zahvalo svima onima koji su priređivali ovo djelo i omogućili nam svojevrsno putovanje kroz vrijeme. „Evangelijar” nam je osvijetlio Krista, a neka isto tako daruje svjetlom Radosne vijesti i naše budućnosti u milosrđu i nadi”, zaključio je mons. Vidović. (Ivica Luetić)

Misa za žrtve četničkog pokolja u mjestu Gata

Misu na komemoraciji za žrtve četničkoga pokolja u mjestu Gata u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji predvodio je 1. listopada dubrovački biskup Mate Uzinić, na poziv mjesnoga župnika i dekana don Vlade Đuderije. Komemoracija je održana za žrtvu 96 mještana Gata i okolnih sela koje su u tom mjestu 1. listopada 1942. godine pobile združene snage talijanske vojske i četnika popa Đujića prije 74 godine i

potom spalile selo. Najmlađe dijete imalo je samo 12 mjeseci, a najstarija osoba 87 godina.

Povezujući liturgijska čitanja s događajem koji je komemoriran, biskup je kazao kako ona mogu osvijetliti komemoraciju i molitvu na kojoj su se svi okupili.

Citiravši rečenicu iz evanđeoskoga ulomka, „Promatrah Sotonu kako poput munje s neba pade”, kazao je kako se dijelom sve ono što se na tom mjestu događalo može promatrati i kroz nju jer ono što se tu dogodilo zaista, nije moguće razumjeti – kao ni sve ono što se u tim vremenima događalo širom svijeta, pa i na našim prostorima – bez djelovanja Sotone, koji je s neba pao i na zemlji prouzrokovao, a i danas uzrokuje, velike probleme jer ljudi, nažalost, s njim surađuju i dozvoljavaju mu da ima svoj utjecaj i čini ono što je on od početka, od kada se pobunio protiv Boga, odlučio činiti. Nije tu bio na djelu samo Sotona, nego i čovjek, ljudi. No, to nije bila ključna rečenica, niti se sve može gledati kroz nju, kazao je biskup, nego su to druge dvije rečenice. Biskup je kao rečenice koje mogu osvijetliti taj

događaj citirao dio Jobova obraćanja Bogu nakon svih patnji i ostavljenosti koje je doživio: „...sad te oči moje vidješe” i Isusove riječi iz Evanđelja: „Blago očima koje gledaju što vi gledate! Kažem vam: mnogi su proroci i kraljevi htjeli vidjeti što vi gledate, ali nisu vidjeli” te je okupljene, u skladu s tim rečenicama, pozvao da stvarnost koju komemoriraju gledaju drukčijim pogledom, pogledom na Boga kakav je stekao Job u svojoj patnji, pogledom o kojem govori Isus. Na to smo, kazao je biskup, još više pozvani jer se nalazimo u Godini milosrđa koja nam govori o milosrđu koje je Bog iskazao nama i koje je poziv da i mi budemo milosrdni kao nebeski Otac. Božje milosrđe prema nama, dodao je biskup, ima dvije dimenzije. Bog s nama suosjeća u našoj patnji i Bog nam oprašta naše grijehе.

Biskup Uzinić dodao je da je suosjećanje onaj osjećaj koji trebamo imati u odnosu na žrtve. Citirao je rečenicu američkoga povjesničara Charlesa A. Bearda: „U velikom se mraku mogu vidjeti zvijezde”, te istaknuo kako je prije 74 godine na današnji dan u ovom i okolnim selima zavladao mrak, ali „mi danas u tom mraku želimo vidjeti zvijezde”. Te zvijezde su imena onih koje smo izvukli iz anonimnosti broja, a to je važno, „s kojima je Bog u onim trenucima kada se događao zločin suosjećao, u kojima je Bog patio, s kojima se Bog poistovjetio”.

Biskup je potaknuo okupljene da, uz suosjećanje, u ovome događaju od prije 74 godine vide „ne samo svoju umrlu braću i sestre, nego i svoju uskrslu braću i sestre, koji nisu samo mrtvi, nego žive u Bogu”. Da bi se to moglo ostvariti, na žrtve se ne smije gledati fizičkim očima, nego očima srca, dodao je biskup: „I ja danas za sve nas molim ovakav pogled na našu pokojnu braću i sestre, žrtve stravičnog pokolja, kako ih više ne bismo vidjeli, a to se često zna dogoditi na našim komemoracijama, samo u njihovoj patnji, nego kako bismo ih mogli

pogledati pročišćenim pogledom i vidjeti u njihovoj proslavi. A Gospodin koji je s njima suosjećao u patnji sigurno ih nije ostavio, nego ih je pridružio sebi u svojoj slavi.” Zatim je biskup progovorio o drugoj dimenziji Božjega milosrđa, dimenziji oprostjenja, povezujući je s pomirenjem. To je pogled koji ne usmjeravamo prema žrtvama, nego prema zločincima. I ovdje nam je potreban drugačiji, kršćanski, pročišćeni pogled na tu stravičnu situaciju koja se dogodila prije 74 godine.

„Nije lako govoriti o oprostu. Oprost nije lak. Ali je, želimo li biti kršćani, neophodan. Kršćanstvo počinje na oprostu. Bez oprosta kršćanstvo prestaje biti kršćanstvo i kršćani koji ne opraštaju nisu kršćani. Isus je onaj koji je sve svoje djelovanje na kraju sazeo na križu na kojem je raspet i s kojega je rekao: ‘Oče, oprost im, jer ne znaju što čine.’ Nije ovdje riječ o kratkovidnom i lakomislenom zaboravu, nego je ovdje riječ o Božjem pogledu na stvarnost.” rekao je biskup.

Kako su na komemoraciji sudjelovali učenici i učitelji Osnovne škole „1. listopada 1942.”, koja po tom krvavom događaju nosi ime – a toj školi pripada i područna škola Dubrava koju je pohađao i sam biskup, biskup je kazao i da je odgajanje drugačijih, kršćanskih, pročišćenih pogleda zadaća škole u koju naša djeca idu, zadaća profesora, učitelja, obitelji. Ali to odgajanje pogleda, kako bismo vidjeli bitno i kako bi naš pogled sve više sličio Božjem pogledu, zadaća je koja se ne završava sa školovanjem. „Trebamo shvatiti da je to cjeloživotni proces i da svatko od nas svaki dan na sebi treba raditi kako bi imao takav pogled”, zaključio je biskup. Komemoracija je održana pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović, a nakon komemoracije uz spomen-kosturnicu položeni su vijenci i upaljene svijeće. (IKA)

Misijski križ sestri Fides Babić u Slivnu Ravnom prije puta u Čile

Na početku misijskoga mjeseca u nedjelju, 2. listopada, Crkva u Hrvata postala je bogatija za još jednu misionarku. U Župi sv. Stjepana u Slivnu Ravnom (Splitsko-makarska nadbiskupija) Antun Štefan, nacionalni ravnatelj Papinskih misijskih djela u Hrvatskoj, predao je misijski križ novoj misionarki s. Mandici Fides Babić. Ravnatelj ju je pozvao na sr-

čano širenje Radosne vijesti, nepokolebljivu vjeru i ustrajnost.

S. Fides Babić članica je Družbe kćeri milosrđa TSR sv. Franje. Rođena je 29. listopada 1958. u Metkoviću. Prve zavjete položila je 8. rujna 1981. u Blatu, a vječne 8. rujna 1986. također u Blatu. U srijedu, 19. listopada, tek par dana prije svog 58. rođendana, leti za Čile gdje odlazi naviještati evanđelje. U Čileu

u Maipuu, komuni u pokrajini Santiago, već djeluju dvije hrvatske misionarke misijskog staža od pedesetak godina – s. Adelina Franov i s. Zlata Vrbić.

Svečanom činom nazočila je provincijalna predstojnica s. M. Emila Barbarić koja je predstavila sestru okupljenoj zajednici. Novi nacionalni ravnatelj Papinskih misijskih djela u BiH mons. Luka Tunjić pohvalio je njezinu odluku da ne bude puki i pasivni promatrač te se aktivno uključi u borbu protiv bijede, obespravljenosti, zla i nepravde. U svoje ime i ime njezine rodne župe dao je obećanje da će za nju moliti i biti povezani u Božjem duhu, ali i da će osje-

titi njihovu materijalnu blizinu i svaku drugu potporu kako bi milosrdni Otac po njoj iskazao pomoć i izlijevao rijeke milosti gdje god se pojavi. Zamolio je svece zaštitnike misija za zagovor, a na poseban način onaj utemeljiteljice Družbe i zaštitnice misija u BiH – bl. Marije Propetoga Isusa Petković – koja je i sama bila misionarka.

Misno slavlje pjesmom je animirao zbor Župe sv. Stjepana iz Opuzena, a mnoštvo okupljenih vjernika zahvalilo je sestri što se odazvala i kreće u misije te su joj obećali svoju molitvenu i materijalnu podršku. (IKA)

Kardinal Puljić na proslavi blagdana sv. Franje s konventualcima u Splitu

Stigavši iz Ruande navečer na blagdan sv. Franje, 4. listopada, u samostanskoj crkvi franjevac konventualaca u Splitu, vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić služio je svečanu svetu misu u suslavlju s gvardijanom samostana fra Žarkom Relotom, katedralnim župnikom don Tomislavom Čubelićem i još nekolicinom svećenika.

Pozdravivši dragoga gosta, gvardijan je izrazio zahvalnost kardinalu koji je na povratku iz Afrike u Sarajevo uspio naći vremena da u Splitu s braćom franjevcima i svim štovateljima asiškoga sveca proslavi blagdan sv. Franje. Svojom uobičajenom jednostavnošću izričaja kardinal Puljić dotaknuo je

srca okupljenih vjernika govoreći o svecu koji nas stalno uznemiruje evanđeoskim duhom i potiče da popravljamo crkvu iznutra. „Čovjek je pokvarljiv i više sklon grijehu nego li svetosti”, kazao je kardinal, „tako da nam je trajno potrebno, po uzoru na svece, obnavljati duhovnu svježinu.” Sveti je Franjo svojim pristupom ljudima svih vremena htio poručiti da se Bog utjelovio i da nam je blizu, a ne daleko. Stigme koje je zadobio sv. Franjo znakovi su Isusove muke od koje nitko nije pošteđen, kazao je kardinal, a svi mi znamo koliko je teško boriti se protiv grijeha. No, ne da se malo tko od nas do krvi bori protiv grijeha – mi se niti ne uznojimo, zaključio je kardinal Puljić i dodao kako čak i nije u tome problem, nego u nedostatku našega pouzdanja u Božju ljubav. „Došao sam iz Ruande i mogu reći da je najgora neimaština osjećati se nevoljenim”, kazao je kardinal i podsjetio na to da nas Bog stvarno voli i da to nije mit, već poruka Godine milosrđa. „Koliko vrijedi Isus na križu, tolika je cijena naša, toliko mi Bogu vrijedimo! Učimo od sv. Franje nositi križ koji je ujedno i knjiga iz koje se čita, i iz koje se uči da smo voljena bića”, zaključio je kardinal koji je nakon misnoga slavlja nastavio put prema Sarajevu. (Danira Matijaca)

Proslava sv. Franje na Trsteniku u Splitu

Na blagdan serafskog oca sv. Franje, 4. listopada, splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić predvodio je euharistijsko slavlje u klerikatu o. Ante Antića u Splitu. U koncelecijaciji je bilo jedanaest svećenika pod vodstvom provincijala Franjevačke provincije

Presvetog Otkupitelja fra Joška Kodžomana. Već tradicionalno na blagdan sv. Franje nadbiskup Barišić predvodi misno slavlje za bogoslove i odgojitelje splitske franjevačke provincije koji blagdan svoga utemeljitelja, dugi niz godina, slave zajedno s bogo-

slovima i odgojiteljima splitskoga Centralnog bogoslovnog sjemeništa.

U propovijedi je mons. Barišić govorio o pravim kršćanskim vrjednotama, o teškim prilikama koje su obilježile doba sv. Franje te o suvremenim kušnjama i napastima kojima je izložen suvremen čovjek, a osobito onaj koji poput sv. Franje želi autentično slijediti Isusa Krista. U tom svjetlu mons. Barišić je bogoslove potaknuo na siromaštvo i poniznost koju je živio sveti Asižanin i koja jedina otvara

prostor srca kako bi se u njemu nastanio Isus Krist. „Sv. Franjo nema velikih manifestacija i reklama, ali ima ono duboko što se događa u srcu i duši, ono što nas vodi ka konačnom cilju – Bogu”, kazao je nadbiskup. Naglasio je da sve informacije i sve znanje o sv. Franji ne dovode do susreta s njime, nego ostavljaju na distanci ako nema iskustva Riječi Božje. Tim putem možemo upoznati njega, a i sami sebi postajemo jasniji, otkrivamo i svoj identitet. Nadbiskup je pozvao vjernike, a na poseban način bogoslove da poput sv. Franje za regulu svoga života uzmu Evanđelje.

„Moramo priznati da imamo puno strahova od ove Ljubavi. Branimo se maskama, bjegovima i kompromisima. Evanđelje pomalo relativiziramo

da bismo se snašli i jer nas je strah biti drukčiji, biti vjernik/vjernica, biti redovnik/redovnica u ovom mentalitetu. Od Evanđelja pravimo prilagođeni status, pravilnik koji može i biti i nebiti”, naglasio je mons. Barišić te dodao da onda živimo religiju, a

ne vjeru. Religija nas neće nikada osloboditi od ovih strahova, nego vjera, povjerenje i ljubav. Sv. Franjo je to spoznao pa je mogao u odnosima s ljudima biti slobodan. A vjera i sloboda izvire iz Evanđelja. Splitsko-makarski nadbiskup pozvao

je nazočne da se nadahnjuju na tom bogatstvu i veličini osobnosti sv. Franje.

Zahvaljujući nadbiskupu, odgojiteljima i bogoslovima Centralnoga bogoslovnog sjemeništa, gvardijan kuće dr. fra Domagoj Runje istaknuo je da su ovakvi susreti bogoslova i odgojitelja, franjevačkih i dijecezanskih, lijepa tradicija jer će sutradan raditi zajedno na istoj njivi Gospodnjoj, s istim Božjim narodom. Nakon misnoga slavlja bogoslovi i odgojitelji nastavili su druženje. Franjevačkih bogoslova sada ima 19 u Splitu, 6 u Zagrebu i 3 u Rimu, njihov magistar je dr. fra Ivica Jurić, domagistar je fra Domagoj Volarević, a duhovnik je mr. fra Marko Babić. (SBC)

Proslavljen blagdan sv. Franje u Metkoviću

Blagdan sv. Franje Župa sv. Ilije u Metkoviću proslavila je 4. listopada večernjim misnim slavljem u crkvi sv. Franje na Kladi koju je predvodio novi župnik fra Ante Bilokapić. Govoreći o sv. Franji, fra Ante je između ostaloga rekao: „Svoju braću poučavao je govoreći: ‘Propovijedajte na sve načine, pa ako treba poslužite se i riječima.’ Uistinu, život je najbolja propovijed. Može se toliko lijepih, sadržajnih riječi izgovoriti, ali ako sadržaj i poruku tih riječi ne slijedi život, onda one nestanu poput mjehurića od sapunice. Sv. Franjo dobro je to znao i svojim životom to potvrdio. On nije bio klasični veliki govornik riječi, primjerice kao sv. Ante, uz njega se ne vežu tolika čudesa kao što se vežu uz sv. Antu, ali je on također svojim životom privlačio ljude – svojom duhovnom svježinom, dobrotom i jednostavnošću.

Boga je uvijek stavljao na prvo mjesto i na svemu što je postigao bio je neizmjereno zahvalan Bogu.”

Poruka iz života sv. Franje je: Ako želimo istinski biti sretni i ostvareni ljudi, onda se trebamo odreći sebe, predati se Gospodinu u ruke, a on će onda voditi stazu našega života, on će s darovima

i talentima, kojima dopustimo da se razvijaju, pomagati nam danomice kroz život da možemo uzeti i prihvatiti svoj križ sa svim dobrom, ali i negativnim, da možemo prihvatiti sebe sa svojim manama i vrlinama, i da možemo ići kroz život za Kristom s Kristom, da možemo živjeti po Božjim zapovijedima. Sv. Franjo je jednostavno zapisao: „Velik si onoliko koliko si velik u Božjim očima!”

„Budimo i mi veliki u Božjim, a ne u ljudskim očima, jer ljudske oči ne vide najbolje. Nastojmo se

svidjeti Bogu, a ne ljudima, jer nije bitno što mi mislimo o sebi, niti što drugi misle i govore o nama, nego je bitno što Bog misli o nama i kakvi smo pred njim”, zaključak je propovijedi fra Ante Bilokapića. Za proslavu blagdana vjernici su se pripremali trodnevnicom koju su predvodili župnik fra Ante i novi župni vikari fra Kristijan Šilić i fra Duje Jukić. Na uočnicu blagdana nakon mise održano je molitveno bdijenje u kojem je sudjelovala FRAMA. (Antonija Menalo)

Pjesnička večer Hrvoja Marka Peruzovića na „Susretu s autorom”

Verbumova Knjižara sv. Frane u Splitu bila je 4. listopada domaćin još jednog „Susreta s autorom” na kojem je gostovao Hrvoje Marko Peruzović, a koji je ovom prigodom upriličio pjesničku večer u punom smislu riječi, izvodeći pred oduševljenom publikom izbor iz pjesničkoga opusa koji će uskoro biti objavljen u njegovoj prvoj knjizi.

Određen narječjima i kulturnim sredinama Zagreba u kojem je rođen i u kojem je studirao, te Splita i Bola na Braču u kojima živi i djeluje, ovaj ponajprije akademski slikar, a potom pisac, otkrio je i bogatstvo jezičnoga izričaja koje dolazi do izražaja u njegovim književnim radovima. Osvrćući se na ovu krajevu pripadnost, istaknuo je kako je ona imala važnu ulogu u njegovu formiranju i kako ga je oblikovala u ovo što je danas, a pjesničko izražavanje na svakom od narječja daje osobitu draž njegovu opusu u kojem bilježi slike iz života.

Sklonost pisanoj riječi otkrio je još kao zagrebački školarac pišući za školske novine, a bio je i urednik školskoga lista. Taj dar pratio je njegov slikarski izbor. Već u osnovnoj školi znao je da želi biti slikar, a prvo upoznavanje sa slikama bilo je kroz stripove u kojima su uz sliku uvijek i tekstovi. Slikarski talent kod njega je prepoznat u ranoj dobi, a njegovu želju poduprli su i roditelji koji su ga usmjeravali na daljnje školovanje u tom pravcu. Završio je grafički dizajn pri Školi za primijenjenu umjetnost i dizajn u Splitu, a potom i Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu u klasi prof. Đure Sedera, koji također piše pjesme, istaknuo je Peruzović, te dodao kako ništa nije slučajno.

Zapažen je kao pjesnik među slikarima zahvaljujući i nagradi Post scriptum za književnost na društvenim mrežama koja mu je dodijeljena 16. rujna ove godine na Kalibar bestivalu u Zadru. Riječ je o prvom takvom priznanju u svijetu koje se dodjeljuje

za književnost na društvenim mrežama. Facebooku se pridružio prije osam godina, a uviđajući prednosti ove društvene mreže u komunikacijskom smislu, polako je počeo bilježiti misli, aforizme i pjesme pa se do današnjega dana sakupio raznolik opus koji jezikom, stilom, temama i izričajem govori o njegovim raznovrsnim interesima. Eseji i uvodnici koje piše s područja likovne umjetnosti razlikuju se od pjesama, aforizama i kratkih proznih vrstama u kojima gotovo filozofski progovara o vlastitoj potrazi za smislom, dobrom, lijepim i istinitim. Peruzović ističe da je oduvijek bio zainteresiran za ta pitanja, a da duboko uranjanje u umjetnost vodi u drugu dimenziju u kojoj se nužno otvaraju ta pitanja, pa na njih traži odgovore i u svome likovnom izričaju i u pisanoj riječi. U mnogim tekstovima do izražaja dolazi i njegova životna vedrina, pa se humorom često služi kako bi u prilikama koje nisu uvijek vedre, kako sam kaže, donio nešto vedrine i podsjetio na ono što je važno. Naime, poseban poticaj za daljnji rad dolazi mu upravo od prijatelja, poznanika i onih koji ga prate, a koji mu često govore kako im je svojim zapisom popravio dan. Uviđajući važnost komunikacijskoga kanala kakav je Facebook, nastoji služiti upravo tome – da pridonosi pozitivnome. Njegova stranica svojevrsna je mala kulturna pozornica na kojoj je moguće dobiti i dobru preporuku za knjigu, izložbu, glazbu itd.

Peruzović je zapaženi autor niza vrijednih umjetničkih radova. Osim slikarstvom bavi se klasičnom grafikom, ilustracijom, fotografijom, skulpturom i mozaikom. Mnogi od njegovih radova progovaraju o naslonjenosti na kršćansku tradiciju iz koje je potekao zahvaljujući obiteljskom odgoju, ali i o vlastitom sazrijevanju u umjetničkom izražavanju iz kršćanskog nadahnuća. Na „Susretu s autorom”, kojim je moderirala Jelena Hrgović, istaknuo je

kako umjetnost uopće obiluje radovima nastalim iz kršćanskoga nadahnuća te da je to nadahnuće važan dio njegova slikarskog rada, koje dolazi do izražaja i u pisanome obliku.

Peruzović je više godina i član neformalne pjesničke skupine „Rječilište” koja djeluje u Splitu, a pjesme su mu objavljene u drugom zborniku „Rječilišta”. To je ujedno i njegovo prvo javljanje u pjesničkom smislu u javnom prostoru. Istaknuo je kako ova inicijativa okuplja zaljubljenike u pisanu riječ, a zajednički rad svakako pomaže u izgradnji. Za sebe

ističe kako je više sklon pjesničkim formama koje nastaju u trenutku, nego proznim vrstama koje traže duže vremena. Inspiraciju često nalazi u životnim situacijama pa su i njegove pjesme životne.

Prisjećajući se rada na mozaiku postavljenom na pročelju župne crkve Gospe od Karmela u Zagvozd, prisjetio se kako je to za njega bio ne samo umjetnički izazov, nego i proces životnoga sazrijevanja u kojem je jasnije uvidio kako je i ljudski život svojevrsan mozaik sastavljen od mnoštva malih dijelova, ali važnih. (Jelena Hrgović)

Susret dekana Splitsko-makarske nadbiskupije s nadbiskupom Barišićem

U Nadbiskupskom ordinarijatu u Splitu održan je 5. listopada susret nadbiskupa mons. Marina Barišića, generalnoga vikara mons. Miroslava Vidovića te pastoralnoga vikara mons. Nedjeljka Ante Ančića s dekanima iz cijele nadbiskupije. Na susretu su bili svi dekani: don Tomislav Čubelić, dekan Katedralnoga dekanata, don Ivan Čotić, dekan Konkatedralnoga dekanata, don Stipe Ljubas, dekan Cetinskoga dekanata, fra Kristian Stipanović, dekan Imotskoga dekanata, don Stipan Šurlin, dekan Kaštelanskoga dekanata, don Vlado Strikić, dekan Kliškoga dekanata, don Pavao Banić, dekan Makarskoga dekanata, don Stipan Jerković, dekan Neretvanskoga dekanata, don Ljubo Bodrožić, dekan Omiškoga dekanata, don Vlado Đuderija, dekan Poljičkoga dekanata, don Ranko Vidović, dekan Solinskoga dekanata, don Vinko Sanader, dekan Trogirskoga dekanata, fra Vinko Prlić, dekan Biokovskoga dekanata.

Na samome početku nadbiskup Barišić pozdravio je sve nazočne i najavio temu te razlog održavanja susreta. Sam susret je bio donekle svojevrsni

nastavak onoga susreta koji se je održao u Vepriću prije dva tjedna, 28. rujna 2016., na kojemu je sudjelovala većina svećenika Splitsko-makarske nadbiskupije. Glavna tema toga susreta bio je Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati u Solinu 2018. g. pod geslom „Očinstvo i majčinstvo – dva lica roditeljskoga poslanja”.

Don Tomislav Čubelić izvijestio je sve prisutne o odnosima i susretima koji su bili organizirani pri HBK-a, te je do temelja prikazao program održavanja prvih kateheza. Sve su kateheze složili očevi, profesori i katehisti. Sve kateheze bit će objavljene na mrežnoj stranici nadbiskupije, ali bit će poslane i elektroničkom poštom. Potom je istaknuo da predavač kateheze treba prilagoditi i sebi i onim koji ih slušaju, te je istaknuo da važno promisliti o načinu koordinacije između dekana i Ureda za pastoral obitelji, kao i onima koji će kateheze održavati. Također se o raspravljalo o načinu i mjestima održavanja kateheza, kao i o određenim problemima s kojima se može susresti pojedina župna zajednica. Sve potrebno o katehezama trebali na bi naglasiti župnici u svojim župama na nedjeljnoj svetoj misi. Razmišljalo se i o himni i datumu susreta, kao i logu i svim drugim potrebnim materijalima i elementima koji bi mogli biti korisni za održavanje susreta. (Gabrijel Kamber)

Predstavljeno izdanje otpjevnih psalama „Pjevajte Bogu našem” fra Stipice Grgata

U Pinakoteci Franjevačkoga samostana Gospe od Zdravlja u Splitu na Dobromu predstavljena je 5. listopada zbirka otpjevnih psalama mo. fra Stipice Grgata „Pjevajte Bogu našem”, a u prigodi 80. obljetnice izgradnje crkve (1936. – 2016.) i 70. obljetnice osnutka Župe Gospe od Zdravlja u Splitu (1946. – 2016.). Knjiga je tiskana u nakladi liturgijsko-pastoralne revije „Služba Božja”. Ovo glazbeno knjižno izdanje otpjevnih psalama uz voditeljicu programa Suzanu Mihaljević predstavili su recenzenti knjige prof. mo. Blaženko Juračić i mr. sc. fra Domagoj Volarević te autor mo. fra Stipica Grgat. U glazbenome prilogu nastupili su uz orguljašku pratnju s. Zorislave Radić pjevači zborova Gospe od Zdravlja.

U knjizi na 388 stranica sa 176 psalama doneseni su otpjevni psalmi kroz sve nedjelje, svetkovine, blagdane i spomendane crkvene liturgijske godine ABC. Ova knjiga je mnogo više od samoga pokušaja da se psalmima da stvarni značaj unutar slavlja kršćanskih otajstava. Knjiga je i doprinos koji je nadahnut i Konstitucijom o liturgiji Drugoga vatikanskoga sabora: „Neka se skladatelji, prožeti kršćanskim duhom, osjećaju pozvanima njegovati sakralnu glazbu te povećavati njezino blago. Neka skladaju napjeve koji će se isticati značajkama prave sakralne glazbe i koje će moći pjevati ne samo veći pjevački zborovi, nego će također odgovarati manjim, te će pripomagati u djelatnom sudjelovanju cijeloga vjerničkog skupa.”

„Autor ih je skladao dugi niz godina i to ponajprije za potrebe crkve Gospe od Zdravlja u Splitu, gdje djeluje kao zborovođa, te za potrebe Franjevač-

ke gimnazije u Sinju, gdje je djelovao kao profesor glazbene umjetnosti i zborovođa gimnazijskoga mješovitog zbora. Upravo su na tim mjestima psalmi doživjeli svoju višekratnu izvedbu i provjeru pa mogu valjano poslužiti i drugima liturgijskim glazbenicima i zborovođama. Od samih početaka kršćanskih zborovanja psalmi imaju važno mjesto u strukturi slavlja. Samo nam Sveto pismo jasno svjedoči kako još u apostolsko doba na kršćanskim skupovima pjevanje ima posebnu ulogu: ‘psalmima, hvalospjevima, pjesmama duhovnim od srca pjevajte hvalu Bogu’”, kazao je fra Volarević, te naglasio kako je u ovome svjetlu zbirka psalama za sve nedjelje i dobar dio blagdana kroz crkvenu godinu zbilja praktičan ne samo priručnik, već doslovno ‘instrument, alat’ za potpunija i plodonosnija slavlja naroda Božjega koji se okuplja slaviti Gospodina.

„Dana 19. studenoga ove godine, dakle, za mjesec dana, ponovno će solisti, zbor i orkestar HNK-a nakon 45 godina izvesti to djelo u našoj crkvi. Svim tim obljetnicama pridružuje se, i izdanje ove zbirke otpjevnih psalama „Pjevajte Bogu našem”, za koje se nadam da će svatko moći pronaći za sebe ono što mu odgovara”, kazao je autor fra Grgat, te je na kraju zahvalio najprije Gospodinu Bogu za kojega su svi psalmi skladani na njegovu sve veću slavu, kao i svima onima koji su doprinijeli u radu i realizaciji ove zbirke. Većinu otpjevnih psalama fra Stipica je objavio na mrežnoj stranici Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja. Dio njih je objavljen i u nekim javnim glasilima, kao u „Živom vrelu” i „Svetoj Ceciliji”. No, sada su svi zajedno objedinjeni u posebnoj zbirci. (IL)

Splitskom Caritasu donacija od 35 tisuća kuna za siromašnije studente

Humanitarnim plesom u studentskom restoranu „Kampus” u Splitu obilježen je kraj prve etape akcije za prikupljanje pomoći 31 studentu slabijega imovinskoga stanja, kojima je po procjeni Caritasa nužna financijska pomoć. Organizator akcije je splitska udruga Alumni (ASUS), a odazvale su joj se sve sastavnice Sveučilišta u Splitu te predstavnici Splitsko-dalmatinske županije i obližnjih gradova. Donaciju u iznosu od dosad prikupljenih 35 tisuća

kuna č.s. Vlatki Topalović, ravnateljici splitskog Caritasa, uručili su doc. dr. sc. Mirjana Milić, predsjednica udruge ASUS, i prof. dr. sc. Šimun Anđelinović, rektor Sveučilišta u Splitu. „Večeras smo svjedoci jednog velikog dobra. Prije nekoliko dana bila sam prisutna na otvaranju ovoga studentskog restorana i bila sam radosna što se ulaže u njihov standard. Međutim, ova večer je pokazatelj da su studenti zahvalni za primljeno dobro, jer su spremni na šire vidike

i prepoznaju i druge koji su u potrebi”, zahvalila je č.s. Topalović. Humanitarni ples održao se prigodno večer prije nego što će Šimun Anđelinović preuzeti dužnost predsjednika Rektorskoga zbora Republike

Hrvatske u ovoj akademskoj godini, a tom prigodom stigli su i ostali rektori Sveučilišta u Hrvatskoj, kao i ostali članovi zbora koji će u Splitu imati svoju redovitu sjednicu. (Ivan Kaštelan)

Proslavljen blagdan Gospe od Ružarija u Metkoviću

Župa sv. Nikole biskupa u Metkoviću proslavila je 8. listopada blagdan suzaštitnice, Gospu od Ružarija. „Jučer smo kalendarski obilježili, a vi danas slavite blagdan suzaštitnice, Gospu od Ružarija, na dan koji je nama Hrvatima osobito značajan i važan – Dan neovisnosti. I baš se danas osobito prisjećamo naših branitelja koji su se krunicom oko vrata borili protiv zla, mržnje i uništavanja”, rekao je na početku misnoga slavlja zadarski nadbiskup Želimir Puljić, predsjednik HBK-a, koji je uz desetak svećenika, među kojima je bio i neretvanski dekan don Stipe Jerković, predvodio koncelebrirano misno slavlje.

Prenijevši pozdrave splitsko-makarskoga nadbiskupa mons. Marina Barišića i bivšega kapelana ove župe, vojnoga ordinarija mons. Jure Bogdana, kojega je nadbiskup Puljić mijenjao, izrazio je zadovoljstvo što je dionik slavlja u kojem može razmišljati posebice o značenju BDM u životu naših obitelji i našega naroda.

Prisjećajući se teške povijesti hrvatskoga naroda, uloge i značenja BDM, nadbiskup je između ostalog rekao: „Marija koju častimo i volimo nije neka izmišljena utjeha, ona je stvarno darovana nada. U nju su uložena nebeska obećanja i ostvarene Božje nakane. Već davno na početku stvaranja nakon prvog pada Bog je predvidio ženu, ženu koja će biti majka njegova sina, ženu koja će roditi Spasitelja, ženu u koju će moći ljudi položiti svoje nade. Ona je zvijezda naše povijesti i ufanje naše budućnosti, jer naša je prošlost povezana s njom, o čemu svjedoče brojni spomenici u kamenu, drvetu, zidovima, na platnu, u stihovima i prozi, glazbi i molitvi. Vjernici stoga rado hodočaste u njezina svetišta, crkve i kapele u kojima se pjeva i moli. Marija je početak boljega svijeta koji želimo graditi s njezinim sinom Isusom Kristom. Kroz stoljeća je bdjela nad

Isusovom zajednicom – Crkvom, koja je započela svoj ovozemni hod s Marijom u dvorani Posljednje večere, a s njom će i završiti svoj hodočasnički put prema eshatonu, prema vječnosti.” Misno slavlje, uz blagoslov, nadbiskup Puljić završio je stavljajući sve nazočne pod okrilje BDM stihovima don Mirka Talajića, njegova bivšeg suradnika, svećenika rodом iz ove župe: „Vrati se k nama, Djevice, čista k'o zora što nam donosi dan, vrati nam nadu, vrati nam Krista, u srce naše i naš stan. Nebo i zemlja pred tobom kleči, sunce nas grije ovaj čas, utjeha tvoja dušu nam liječi, ti si nam, Majko, nada i spas!” Slavlje je uzveličao mandolinski sastav i župni zbor uz voditeljicu časnu s. Marijanu Cvitanović. Za klavijaturama je bila Marija Maja Jerković.

Župa se za blagdan pripravljala trodnevnicom koju su predvodili novi župnik don Davor Bilandžić i župni vikar don Miroslav Rubić. Tijekom trodnevnice predstavljeni su krizmanici i prvopričesnici te uvedeni u službu novi ministranti. Na uočnicu blagdana na završetku misnoga slavlja održana je marijanska procesija sa svijećama, a potom duhovna obnova mladih pred Presvetim Sakramentom koju su sami animirali. (AM)

Godišnji izlet – hodočašće redovnica Splitsko-makarske nadbiskupije

Na Dan neovisnosti Republike Hrvatske, 8. listopada, redovnice koje djeluju na području Splitsko-makarske nadbiskupije imale su svoj godišnji izlet-hodočašće. Ovoga puta glavno odredište bio je kraljevski grad Zvonimirov Knin s novom crkvom Gospe Velikoga Hrvatskoga Krsnog Zavjeta.

Prije Knina navratile su u Biskupiju, jedno od najsvetijih mjesta domovine i naroda Hrvata, kao i najvažnije hrvatsko srednjovjekovno arheološko nalazište. Oko 80 redovnica različitih družbi, koje su na službi na području nadbiskupije, s njihovim biskupskim delegatom fra Petrom Lubinom ondje je dočekao kninski gvardijan, župnik i dekan fra Marko Duran s prof. Goranom Mrnjavcem, koji im je bio i vodič. Nakon što ih je fra Marko pozdravio i želio im dobrodošlicu, upoznao ih je s kninskom župom i područnicom u Biskupiji, a zatim predao riječ prof. Mrnjavcu. On im je u najkraćim crtama predstavio početke i povijesni razvoj Biskupije na čijem se području nalazilo nekoć pet crkava, a najvažnija je među njima bila Zvonimirova crkva svete Marije. Od nje nam je ostao kameni zabat oltarne pregrade s najstarijim likom Gospe moliteljice u hrvatskoj li-

kovnoj umjetnosti, pronađen u jednom od okolnih grobova. Od 1938. godine kraj ostataka nekadašnje bazilike diže se spomen-crkva i svetište svete Marije, naše Gospe Biskupijske, koje je sagrađeno prema nacrtu hrvatskoga kipara Ivana Meštrovića. Druga postaja izleta bila je samostanska i župna crkva sv. Ante u Kninu, koju su srpski odmetnici spalili tijekom Domovinskoga rata, a nakon oslobođenja je obnovljena. Uslijedio je pohod veličanstvenoj crkvi Gospe Velikoga Hrvatskoga Zavjeta, podignutoj kao zavjet i znak zahvalnosti Bogu i Gospi na daru slobode i neovisne Republike Hrvatske sredstvima Republike Hrvatske, brojnih tvrtki i darovima vjernika Crkve u Hrvata u domovini i u tuđini. S njezinom gradnjom, opremom i simbolikom upoznali su ih fra Marko i prof. Goran. Nakon okrjepe redovnice su, pod stručnim vodstvom prof. Mrnjavca, posjetile kninsku tvrđavu i njezine znamenitosti. Osobito su bile dirnute muzejskom zbirkom Oluja '95. Gledajući u njoj fotografije, novinske izreske i izložene predmete, podsjetile su se na ratna zbivanja, zanos hrvatskih branitelja s njihovim predvodnicima na čelu s predsjednikom Franjom Tuđmanom. Popele su se zatim na vrh tvrđave, ondje gdje je predsjednik Tuđman poljubio hrvatski barjak, na kojem se i danas vijori velika hrvatska trobojka, a nedaleko od nje diže se spomenik, brončani kip predsjednika Tuđmana u zanosu. Nakon veličanstvena pogleda na Knin i njegovu okolicu sa sedam rijeka, redovnice su se oprostile od svoga vodiča i Knina. Na povratku su usput posjetile ostatke starohrvatske crkve Sv. Spasa iz 9. stoljeća nedaleko od izvora rijeke Cetine. Zahvalne Bogu na lijepome vremenu, uslužnosti vozača Clisse i divno provedenu danu, s molitvom i pjesmom vratile su se u večernjim satima u Split. (IKA)

Posveta oltara i blagoslov crkve sv. Filipa i Jakova u Potravlju

Predvođeci svečano euharistijsko slavlje, 8. listopada splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić posvetio je oltar i blagoslovio župnu crkvu sv. Filipa i Jakova u Potravlju. Ova drevna župa, koja obuhvaća tri sela (Potravlje, Maljkovo i Satrić), ustanovljena je davne 1667. godine, no nigdje nije pronađena zabilješka da je crkva posvećena. Svečanosti posvete župne crkve pridonijela je proslava Dana neovisno-

sti Republike Hrvatske, ali na poseban način i proslava blagdana Gospe Potravske koju žitelji ovoga pitomog i pobožnog mjesta štiju još od 1727. godine, kada je njena slika darovana župi.

Na proslavi se okupio velik broj Potravljana i njihovih gostiju, a misno slavlje pjesmom je animirao župni zbor. U koncelebraciji je bilo nekoliko svećenika, predvođenih župnikom fra Stankom Doturom

i dekanom Cetinskoga dekanata don Stipom Ljubasom.

„Ovaj događaj posvete oltara i crkve podsjeća nas na naše temelje i našu povijest. Današnje slavlje povezuje generacije vjernika koji su ovuda koračali prije nas, kao i nas koji smo trenutno hodočasnici na zemlji. Ovo je radost svih nas i zato želimo da ovaj događaj bude upisan ne samo u arhiv ove župe, već i u naša srca”, rekao je mons. Barišić u uvodu. Misno slavlje započelo je blagoslovom vode i škropljenjem nazočnoga puka Božjega u znak obnove krštenja.

U prigodnoj homiliji nadbiskup Barišić govorio je o važnosti Crkve za povijest Potravlja i za život svakoga vjernika. „Crkva je posebno mjesto/znak Božje prisutnosti među nama. Ona povezuje nebo i naša srca. Ovdje se rađaju naše molitve i zahvale.

Koliko je samo molitva vaših dje-dova i baka upisano u ovaj kamen? Koliko li je samo Božje milosti izliveno u njihove duše i živote. Taj odnos je na svoj način godinama posvećivao ovaj prostor i vjerujem da su oni danas radosni i ponosni na vas što nastavljate održavati i živjeti ono što je i njima bilo sveto”, istaknuo je i

naglasio da je svatko od nas hram Božji, još važniji od hrama koji u kamenu podižemo Bogu. Stoga je pozvao okupljene vjernike da paze kako grade sveti hram svoga tijela i svoga života, kojemu temelj treba biti Krist.

Nadbiskup je kazao da nas posveta Crkve mora podsjetiti na svoj odnos sa Stvoriteljem i sa bližnjima. Upozorio je da od mnoštva stvari i vlastite grješnosti zanemarujemo Gospodina. Također, da živimo u vremenu kada imamo sve, i brza auta, i brze telefonske i internetske veze, a nikada nismo bili udaljeniji jedni od drugih. „Upravo u crkvi, kada se okupljamo na misnome slavlju, otvara nam se prostor za susret s Bogom i bližnjima. Ovaj prostor želi nas osloboditi i podsjetiti da je naš život određen odnosima ljubavi”. Mons. Barišić zaželio je da posveta župne crkve

bude proročki događaj za Potravljane i sve vjernike, koji će nam pomoći da budemo bolji ljudi i vjernici.

Nakon homilije uslijedio je središnji dio posvete oltara. Nadbiskup je izmolio posvetnu molitvu, pomazao svetim uljem oltar i obavio obred kađenja oltara i crkve te upalio svijeće koje su znak Krista „svjetla na prosvjetljenje naroda”. Župnik fra Stanko zahvalio je Ocu nadbiskupu i braći svećenicima na prisutnosti, a posebnu zahvalu uputio je svojim župljanima i svima koji su na bilo koji način pomogli pri obnovi crkve. Također, podsjetio je na važnost crkve kao građevine za duhovni rast vjernika.

Povijesni zapisi svjedoče da je na mjestu današnje župne crkve 1709. godine postojala mala drvena crkvice pokrivena šimlami. Nova crkva sagrađena je na mjestu stare 1774. godine. Više je puta popravl-

ljena, a temeljitije je obnovljena g. 1970./71. Tom je prigodom uklonjen atrij ispred crkve, a dva su prozorčića uz vrata zatvorena, izgrađeno je betonsko pjevalište, podignut prezbitarij, a stara sakristija spojena s prezbitarijem. Na dnu apside premješten je kameni oltar sa slikom sv. Filipa i Jakova. Ta je slika kopi-

ja (ak. slikar Bruno Bulić) stare barokne slike koja se nalazi u sinjskom samostanu. Kod oltara, ispod triumfanog luka je krstionica koju je izradio klesar Ante Ušljebrka. Uz triumfalni su luk dvije niše. U jednoj je kip Gospe od Zdravlja, a u drugoj sv. Ante. U crkvenoj lađi je kip sv. Blaža i slika sv. Jure (XVIII. st.). Brončane postaje križnoga puta izradio je 1976. god. ak. kipar Ante Starčević koje su tijekom Domovinskoga rata dijelom oštećene ili potpuno uništene. On je izradio i križ koji je postavljen po sredini triumfanog luka. Uz apsidu je 1972. godine sagrađena mala sakristija. Crkva je dosta stradala za vrijeme Domovinskog rata, oštećen joj je ili uništen sav inventar. Njena temeljita obnova započeta je 1998. godine donacijama biskupije Gubbija, općine Hrvace i župljana. (Kristina Bitanga)

Župa Materinstva BDM na Brdima obilježila 50 godina postojanja

Župa Materinstva Blažene Djevice Marije na splitskim Brdima proslavila je u nedjelju, 9. listopada, pedesetu obljetnicu postojanja. Svečano euharistijsko slavlje u novoj župnoj crkvi predvodio je splitsko-makarski nadbiskup i metropolit Marin Barišić u suslavlju sa župnikom don Darkom Matijevićem i prvim župnikom na Brdima don Alojzijem Bavčevićem. Čestitavši župniku i župljanima ovaj veliki dan, nadbiskup Barišić istaknuo je kako je ova obljetnica radostan događaj za sve žive i preminule vjernike s ovog područja koji su pod zagovorom BDM utkali sebe u duhovnu i materijalnu izgradnju župe.

Proslava ovoga zlatnog jubileja bila je prigoda prisjetiti se teških uvjeta u kojima se župa radala te neprikladnoga prostora u kojem se odvijalo bogoslužje. Župa je osnovana 15. kolovoza 1966., a njezino je otvorenje bilo 11. listopada iste godine na blagdan Materinstva Bl. Djevice Marije (po starom liturgijskom kalendaru) u kapeli sv. Dujma u Dujmovači. Sve je započeto u vremenu komunizma koji je za vjernike bio posebno težak. Bogoslužje se odvijalo u prizemlju jedne kuće, na koje se s vremenom nadgradio kat za stan i župni ured. Dok prizemnica nije kupljena, vjernici su se na misu i molitvu okupljali u kapelici sv. Dujma u Dujmovači.

„U tom malom prostoru jedne kuće zajedno su molili vjernici Brda, ali i današnjih župa sv. Mateja s Ravnih njiva, koja je osnovana 1993. godine, te sv. Marka na Neslanovcu, koja je ustanovljena 1994. godine. Nije čudno da je ta prvotna obiteljska crkva – majka župa Materinstva BDM, rodila dvije nove župe koje nose imena apostola. Koje li ljepote i sim-

bolike u tome”, istaknuo je mons. Barišić te još dublje proniknuo u sliku majke Marije i apostola Ivana pod križem. Rekao je kako nam Isus s križa daruje svoju majku za našu duhovnu majku, te da apostol Ivan predstavlja svakoga od nas. Time smo postali Isusova braća i od tada do danas među nama se događa životna, obiteljska povezanost. Pozvao je sve okupljene da se zapitamo primamo li Krista u svoj život – osobno, obiteljski i društveno. „Sam Krist kaže da su njegova braća i sestre te njegova majka oni koji slušaju i vrše volju Očevu. Isus nam daje dostojanstvo svoje obitelji, zato bi jedina naša molitva Majci trebala biti da i mi živimo poput nje rađajući Krista u svome životu. Na to smo pozvani – da donosimo Gospodina u ovome vremenu i prostoru i nosimo ga drugima”, zaključio je. Na samome kraju nadbiskup je zaželio da svi od srca zahvalimo Gospodinu za proteklih 50 godina te da ne gledamo samo na prošlost, već da zajednicu na Brdima vidimo u ljudskoj i kršćanskoj perspektivi, da bi budućnost znali obogatiti sadržajem, životom i odnosima s bližnjima i s Bogom.

Prigodne riječi uputio je i župnik don Darko Matijević koji je čestitao župljanima ovaj veliki jubilej zaželio da „živa crkva na Brdima cvjeta i raste pod zaštitom BDM”. Misno slavlje pjesmom su animirali župni zbor, dječji zbor i zbor mladih. Ova mlada splitska župa za proslavu se pripremala bogatim duhovnim i kulturnim programom od petka 30. rujna do 9. listopada. Svaku je večer u devetnici u župnoj crkvi bila molitva krunice, prigoda za ispovijed i sveta misa nakon koje je organizirano klanjanje, predavanja, susreti ili koncerti. (KB)

Započeli molitveni susreti za duhovna zvanja

U kapeli Nadbiskupskoga sjemeništa u Splitu u ponedjeljak, 10. listopada, održan je prvi molitveni susret za duhovna zvanja u novoj školskoj i akademskoj godini 2016./17. Susret su predvodile časne sestre Školske sestre Franjevke. Susret je započeo molitvenim tekstovima sv. Franje uz molitvu i pjesmu. Poslije toga je uslijedilo klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom koje je predvodio ravnatelj sjemeništa i predstojnik Ureda za duhovna zvanja Splitsko-makarske nadbiskupije don Jure Bjeliš uz

animaciju i pjesmu sestara. U molitvi animiranoj franjevačkom karizmom okupljeni su molili da Gospodin providi našoj Crkvi i narodu novih duhovnih zvanja. Na kraju je predstojnik Bjeliš zahvalio sestrama na prihvaćanju i predvođenju molitvenoga susreta ističući da je molitva za duhovna zvanja naša dužnost i obveza te pozvao sve na sljedeći molitveni susret koji će se održati 14. studenoga na blagdan sv. Nikole Tavelića. (Jure Bjeliš)

Župe Ruda i Vranjic hodočastile sv. Martinu u Mađarsku

U povodu obilježavanja 1700. obljetnice rođenja sv. Martina biskupa, pedesetak vjernika župa Ruda kod Sinja i Vranjica čiji je patron sv. Martin, kao i štovatelj sv. Martina iz Splita, od 8. do 10. listopada pod duhovnim vodstvom župnika don Marina Matijace i don Ivana Matkovića hodočastili su u svečev rodni grad Szombathely u Mađarskoj, u kojem živi i značajan broj Gradišćanskih Hrvata. Inicijator, organizator i moderator hodočašća bio je Ivan Matijašević.

U Szombathely često dolaze turisti, hodočasnici i povjesničari koji pokazuju zanimanje za vrjednote prošlih vremena, koji tragaju za spomenicima povezanima s velikim sinom ovoga grada, sv. Martinom. Na mjestu gdje je rođen stoji crkva posvećena njemu u čast, gdje iznad slavoluka sjeverne pobočne kapele, u koju se ulazi iz svetišta crkve, i danas stoji natpis: HIC NATUS EST SANCTUS MARTINUS (Ovdje je rođen sv. Martin). Posjetiteljima je pokraj crkve namijenjena najvažnija postaja europske kulturne ceste sv. Martina, 'Centar za posjetitelje sv. Marina'. Izložba pod naslovom „Sv. Martin i Savarija” putem crteža grafičara Ferenc Masszija odnosno pokraj njih izloženih kopija artefakata, te pisanih izvora predstavlja manje poznate i interpretirane događaje u Savariji iz Martinova života, te postaje njegova štovanja u Szombathelyu. U posebnoj dvorani smještena je izložba fotografija koja predstavlja prikaz sv. Martina na području biskupije, na kojem postoji 11 crkava posvećenih biskupu Martinu. Lik sv. Martina

ovjekovječen je u županiji u daljnjih 12 crkava, što na kipovima, što na slikama i vitrajima. U dvorištu župe mozaik velikih dimenzija prikazuje važnije postaje životnoga puta sv. Martina i mrežu s njim povezanih hodočasničkih putova diljem Europe.

„Poznato je da je sv. Martin prohodao gotovo cijelu Europu i tako je nastao europski put Via sancti Martini koji spaja mađarski grad Szombathely i francuski Tours. U Hrvatskoj također postoji put sa svetomartinskom tradicijom koja prolazi Martin Bregom te ide prema Sloveniji. Riječ je o hrvatskom ogranku puta Via sancti Martini te je osmišljen za hodočasnike koji hodajući žele upoznavati nove sredine. Naglasak je stavljen na život polaganog kretanja i život komunikacije koji je danas često zaboravljen”, kazala je voditeljica Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj dr.sc. Bernadett Zadrovich.

Potom je uslijedio posjet u Prisiku, selo u Zapadnoj Mađarskoj blizu grada Kisega, gdje žive većinom Gradišćanski Hrvati. U Prisiki je 2004. godine otvoren stalni postav Zbirke sakralnih predmeta Hrvata

u Mađarskoj. Nekretninu, svoju rodnu kuću, i zbirku knjiga te sakralnih predmeta, koje je sakupljao od 1958. godine, župnik u Hrvatskom Židanu Štefan Dumović darovao je Hrvatskoj državnoj samoupravi tj. svim Hrvatima u Mađarskoj. Muzej se sastoji od izložbenih prostorija, knjižnice, kapelice, konferencijske dvorane i ureda. Izloženo je 2712 knjiga od kojih je 80% na gradišćanskome jeziku i 262 predmeta. U mnoštvu starih predmeta i oruđa, narodnih nošnja, vjerskih slika i crkvenih kipova vrijedno je spomenuti izdanje tiskano u Budimu i naslovljeno: „Sveto pismo Starog zakona, izdano jezikom slavno-illyrijski izgovora bosanskog prinesheno“, koje svjedoči o višestoljetnoj prisutnosti i kulturnoj aktivnosti bosanskih franjevac na prostorima današnje Mađarske. Sakralni predmeti zbirke se vezuju uz život Hrvata u Mađarskoj koji su svoj jezik i nacionalni identitet sačuvali i zadržali sve do današnjega dana. Cilj je Hrvatske državne samouprave, koja je održavatelj muzeja, da se zbirka vjerskih spomenika Gradišćanskih Hrvata iz Đurđevsko-mošonskošopronske i Željezne županije proširi vjerskim i duhovnim spomenicima Hrvata katolika ostalih županija u Mađarskoj.

Za očuvanje i podizanje nacionalne svijesti Gradišćanskih Hrvata u Mađarskoj osim Crkve puno truda ulaže i Savez Gradišćanskih Hrvata u Mađarskoj, koji okuplja sve kulturne, prosvjetne, izdavačke, folklorne i druge udruge. Njezini su predstavnici punopravni članovi Saveza Hrvata u Mađarskoj, krovne nacionalne udruge svih Hrvata u cijeloj Mađarskoj. Zajedničkim rječnikom i gramatikom, etabliranjem zajedničkih institucija, suvremenim životom s osloncem na svoje autentične vrijednosti i drugim oblicima uzajamne prožetosti Gradišćanski Hrvati imaju u ujedinjenoj Europi ne samo šansu da se održe kao prepoznatljiva manjina s dubokim korijenima, nego i mogućnost da dijelom i vlastitim angažmanom, a ne samo voljom drugih kao u prošlosti, modeliraju vlastiti put u budućnost u svijetu kao globalnom selu.

Hodočasnici su osim Szombathelya i Prisike posjetili gradić Kőszeg (Kiseg), gdje se vojskovođa Nikola Jurišić svojim junaštvom proslavio god. 1532. kad je sa 700 Hrvata obranio grad i tako zaustavio 140 000 turskih vojnika na njihovu vojnom pohodu prema Beču. (NM)

Tribina na temu „‘Par lekcija’ za bolji brak”

U Bračnom i obiteljskom savjetovalištu (BiOS) u Splitu je 12. listopada održano predavanje i susret za bračne parove na temu „‘Par lekcija’ za bolji brak”. O temi je govorila mr. sc. Maja Jakšić, supruga i majka četvero djece, teolog i realitetni psihoterapeut, voditeljica Centra Hipokampus i suradnica BiOS-a.

U svome je predavanju naglasila da je izvor nezadovoljstva za sve jednak: stvaranje nesretnih izbora u odnosima s važnim ljudima u životu. Nesretni smo jer se s važnim ljudima u svojem životu ne slažemo onako kako bismo željeli. Dobri izbori su oni koji nas dovode bliže ljudima s kojima želimo biti bliski, a loši odnosi nas odvajaju od tih ljudi. U braku iskušavamo više nesretnosti nego u bilo kojem drugom odnosu. To je zato što vjerujemo da se onaj drugi treba promijeniti kako bismo bili sretni. Kada želimo druge mijenjati, tada kritiziramo, prigovarimo, žalimo se, kažnjavamo, ucjenjujemo i vičemo, naglasila je predavačica te dodala da jedino možemo mijenjati sami sebe. Što se više trudimo promijeniti drugoga, stvaramo još više nesreće. Vrlo dobro znamo što bi trebao popraviti onaj drugi, a potpuno smo nesvjesni toga da bismo trebali mijenjati sebe.

Trebamo preuzeti odgovornost za svoju ulogu u kreiranju bračne nesreće, upozorila je mr. Jakšić.

Najvažnija je lekcija za bolji brak prihvatiti da nismo cijelo vrijeme u pravu. To donosi mnogo dobra, a nikakvu štetu. Traženje krivnje u drugome je pravo bračno minsko polje i donosi razdore i nesretnost usprkos postojanju ljubavi. U većini slučajeva nismo ni svjesni da odabiremo uništavati naše odnose jer vjerujemo da smo u pravu. Predavačica je naglasila da „eksplozije”, odnosno svađe možemo izbjeći kada naučimo skrbiti i uvažavati, te kada shvatimo da je dobar odnos važniji od toga da budemo u pravu. Dobar odnos gradimo kada prihvatimo drugo-

ga takvog kakav jest, kada mu vjerujemo, kada mu pružamo potporu i ohrabrenje i kada mu iskazujemo ljubav i poštovanje. Zaključila je riječima fran-

cusnoga filozofa Gabriela Marcela: „Uvijek postoji komadić svemira koji možemo popraviti, to smo mi sami.” (SBC)

Doktorirao fra Ivica Jurić

U Rimu je 13. listopada doktorirao magistar bogoslova Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja i profesor na KBF-u u Splitu fra Ivica Jurić. Na Papinskom pastoralnom institutu „Redemptor Hominis” Papinskoga lateranskog sveučilišta obranio je doktorsku tezu pod naslovom „Movimenti e ‘nuove comunita’ nelle parrocchie secondo le prospettive di ‘Redemptoris missio’; Le aggregazioni ecclesiali e il loro contributo missionario alla pastorale parrocchiale nell’Arcidiocesi di Split-Makarska (Croazia)” ili „Pokreti i nove zajednice u župama prema smjernicama ‘Redemptoris missio’; Laičke skupine i njihov misionarski doprinos župnom pastoralu u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji”, pod mentorstvom prof. Paola Asolana, stekavši time akademski stupanj doktora znanosti iz područja humanističkih znanosti, polja teologije, sa specijalizacijom u pastoralnoj teologiji. U navedenoj disertaciji dr. Jurić se bavi problematikom mjesta i uloge crkvenih laičkih pokreta i novih zajednica u župnome pastoralu općenito, a na poseban način u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji, izvijestila je mrežna stranica splitskih franjevac.

Ivica Jurić rođen je 29. lipnja 1978. godine u Splitu od oca Jakova i majke Anđelije r. Moro. Osnovnu školu pohađao je u Crivcu (1985. – 1989.), Vrbi (1989. – 1992.) i Sinju (1992. – 1993). Nakon zavr-

šetka osnovnoškolskog obrazovanja školovanje je nastavio na Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji s pravom javnosti u Sinju, gdje je maturirao 1997. godine. Nakon godinu dana u novicijatu na otočiću Visovcu na Krki, 1998. godine upisao se na KBF Sveučilišta u Zagrebu, točnije na aflirani filozofsko-teološki studij na Franjevačkoj teologiji u Makarskoj. Nakon njezina preseljenja u Split i ujedinjavanja s Teologijom u Splitu (1999.), studij je nastavio na novonastalom KBF-u u Splitu, gdje je i diplomirao 2003. godine. Nakon završenog studija, đakonskog praktikuma u Sinju i Vinjanima te svećeničkog ređenja na naslov Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja 2004. godine, kao svećenik pastoralno je djelovao dvije godine na župi u Zagrebu (Župa Majke Božje Lurdske) i dvije godine u Splitu (Župa Gospe od Zdravlja). Nakon četverogodišnjega pastoralnog iskustva 2008. godine upisao se u Rimu na poslijediplomski studij pastoralne teologije na Papinskom lateranskom sveučilištu (Pontificia Universitas Lateranensis) pri Papinskom pastoralnom institutu „Redemptor hominis” (Pontificio istituto pastorale „Redemptor hominis”), gdje je nakon dvije godine postigao licencijski (13. listopada 2010.), a zatim 13. listopada 2016. i doktorat. (www.franjevci-split.hr)

Završena akcija „72 sata bez kompromisa” u Splitu u organizaciji SKAC-a

Međunarodni volonterski projekt za mlade „72 sata bez kompromisa” okupio je ove godine od 13. do 16. listopada u Splitu oko 600 mladih koji su u skupinama od 5 do 20 volontera (ovisno o težini zadatka) realizirali oko 70 projekata na području Splitsko-makarske nadbiskupije. Projekt je proveden, između ostaloga, i u 11 župa Nadbiskupije.

Započeo je 13. listopada u Župi Gospe od Ružarija misnim slavljem koje je u crkvi sv. Dominika predvodio fra Ante Vučković, duhovnik splitskoga SKAC-a, glavnog organizatora cijele akcije. Nakon mise, koju je svojom pjesmom animirao VIS „Mihovil”, stotine mladih volontera u promotivnim

majicama „72 sata bez kompromisa”, zaputili su se prema splitskoj rivi, na kojoj je atmosferu zagrijavao splitski sastav „Aura”, a potom i Hari Rončević, kako bi svojim koncertom pridonio plemenitu cilju. Naime, tijekom koncerta prikupljale su se donacije za splitsku „Sigurnu kuću”, Caritasovo sklonište za žene i djecu žrtve obiteljskoga nasilja. To je Caritasovo sklonište otvoreno 2011. godine, a do sada je već pomoglo brojnim ženama i djeci pružajući im prehranu i privremen dom, stručnu psihološku i duhovnu pomoć, kao i razne edukacije i doškolo- vanja u suradnji s različitim državnim institucijama. Uz stotine mladih volontera i brojne Splićane

i Splićanke bila je to uistinu večer puna radosti, poleta i spremnosti za činjenje dobra, a to je duh toga divnoga volonterskog projekta. Svoju podršku tomu projektu iskazali su i brojni mediji koji su popratili taj događaj, kao i ugledni uzvanici: splitski gradonačelnik Ivo Baldasar, splitsko-dalmatinski župan Zlatko Ževrnja, ravnateljica Caritasa s. Vlatka Topalović, gradonačelnica Sinja Kristina Križanac i rektor Sveučilišta u Splitu prof. dr. Šimun Anđelinović. „Ovi mladi ljudi trebaju imati svu našu podršku jer je ovo zaista odlična inicijativa. Nadam se da će biti još ovakvih projekata”, kazao je mladima gradonačelnik Baldasar. Uz dobru volju naših sugrađana i nadležnih vlasti vjerujemo da ovaj projekt iz godine u godinu može sve više rasti i doprijeti do sve više naših sugrađana potrebnih pomoći, naglasili su mladi volonteri.

Projekti koji su provedeni ove godine na području Splitsko-makarske nadbiskupije za vrijeme akcije su: druženje s osobama s poteškoćama u razvoju kroz radionice kreativnog i sportskog karaktera, uređivanje okoliša raznih ustanova (npr. dječjih vrtića, škola i sl.), humanitarne akcije za pomoć socijalno ugroženima, bojanje stanova starijim i nemoćnim osobama, prikupljanje hrane i raznih namirnica na ulazima velikih trgovačkih centara i trgovina za socijalno ugrožene, kreativne radionice za prikupljanje sredstava u razne humanitarne svrhe (izrada čestitki, ukrasnih predmeta od različitih materijala...), ekološka akcija u park-šumi Marjan, operativno-informativni projekti (medijsko praćenje i izvještavanje akcije) i razne druge akcije.

Program je završio u nedjelju, 16. listopada, u Župi sv. Andrije na Sućidru u istoimenoj crkvi euharistijskim slavljem koje je predvodio pastoralni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. dr. Nediljko Ante Ančić. U koncelebraciji su bili predstojnik Ureda za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije dr. don Mihael Prović i župnik don Ivan Čotić, a slavlje je svojom pjesmom uzveličao vokalno-instrumentalni sastav mladih „Izidor” sa splitskog Sućidra.

U svojoj je propovijedi dr. Ančić, između ostaloga, govorio o Očevoj ljubavi prema ljudima, o krštenju po kojemu je Bog u svakome kršteniku postavio klicu novoga života, o autentičnom kršćanstvu i djelima milosrđa. Naglasio je da od Oca dolazi svako dobro. Poslao nam je svoga Sina Isusa Spasitelja u i po kojemu nas Bog prima kao svoju djecu, ne zato što smo savršeni i bez grijeha, nego jer nas je iz ljubavi zamislio i pozvao u život. On želi da donesemo dobre plodove i ostvarimo Božji naum u svojem životu, istaknuo je don Nediljko. Budući da smo slabi i grješni, trebamo se odupirati zlu, ako želimo biti Božji. Božja ljubav se na poseban način očitovala u krštenju po kojem je u svakoga krštenika postavio klicu novoga života, stavio u zajedništvo s Crkvom, vodi nas i nadahnjuje svojim Duhom, okrjepljuje sakramentima da bismo živjeli kao svjedoci. On želi da uđemo u zajedništvo s njim. Poziva nas da budemo valjani suradnici, a onda i svjedoci. To možemo, istaknuo je mons. Ančić, ako slušamo njegovu riječ, ako slijedimo Kristov primjer i uvijek iznova pokušavamo ići njegovim stopama. Potaknuo je mlade

da se hrane riječju Božjom i pristaju uz Krista, utjelovljenu Riječ Boga Oca. Upitao je: može li svatko od nas reći da smo slušatelji i vršitelji riječi Božje? Bojim se, naglasio je dr. Ančić, da smo mi kršćani često „samo puki i pasivni vršitelji, prepuni riječi, a prazni djelima”. Veliki je raskorak između naših riječi i djela, između onoga što vjerujemo i onoga što živimo. Podsjetio je na riječi sv. Antuna Padovanskoga: „Neka prestanu riječi i progovore djela”. Mladež je ohrabrio da se ne trebaju bojati jer je Krist obećao da će biti s nama do svršetka svijeta. A sv. Pavao kaže: „Sve mogu u onome koji me jača.” Obraćajući se volonterima, kazao je da su oni svojom akcijom proteklih dana posvjedočili kršćansku hrabrost i djelotvornu ljubav, odnosno „evanđeoski radikalizam”. „Vašom akcijom kao da kažete: ‘U stvarima vjere nema kompromisa. Ne može se sjediti na dvije stolice i ne može se slušati dvojicu gospodara’”, kazao je mons. Ančić te dodao da Bog traži da mu se potpuno predamo. Na kraju svoje propovijedi potaknuo ih je na ljubav koja je znak prepoznavanja kršćana, koja spaja ljudska srca i iscjeljuje rane. Ona potiče na činjenje dobra. Organizirana dobrota je bitna značajka Riječi Božje, naglasio je te zaključio da svako od nas može činiti dobro, a Crkva mora imati na sebi prepoznatljivo lice Caritasa.

U misnome slavlju sudjelovali su volonteri iz Splita i Sinja te gosti iz Češke i Bosne i Hercegovine.

Poduga je bila lista zahvale koju su izrekli volonteri Pero Mihaljević iz Splita i Ivana Matić iz Sinja, svima koji su pridonijeli uspjehu i ljepoti akcije „72 sata bez kompromisa”. Riječ zahvale uputio je i predstojnik Ureda za mlade dr. Prović izričući radost što su mladi prepoznatljivi u gradu Splitu po dobrim djelima te je najavio za sljedeći vikend duhovnu obnovu za studente. Župnik Čotić naglasio je da bi rado te mlade svake godine ugostio u svojoj župi te zaključio: „Rasteš samo onoliko koliko daješ.” Nakon euharistijskoga slavlja napravljena je zajednička fotografija svih volontera s nazočnim svećenicima, a sve je završilo velikom proslavom u obližnjoj školskoj dvorani.

Cilj projekta je zapravo evangelizacija, kako mladih ljudi, tako i svih onih s kojima će volonteri biti u doticaju. Po uzoru na Kristova dobra djela uvjereni su da će i putem akcija mnogi ljudi dobiti ispravniju sliku o Bogu i o Crkvi. Osim toga, žele mladim ljudima dati priliku da pomažu drugima, da osjete radost bezuvjetnog darivanja, međusobnog druženja te snagu zajedništva. Njihov rad će biti svojevrsno svjedočanstvo čitavoj župi i društvu, ali i njima samima da su vrijedni, marljivi i da su kadri istinski služiti. Svim volonterima uručeni su i prigodni poklončići s logom održane akcije. (SBC)

25. obljetnica posvete crkve sv. Josipa u Glavini Donjoj

U Župi sv. Franje u Imotskom posebno je svečano bilo u nedjelju, 16. listopada, kada je proslavljena 25. obljetnica posvete područne crkve sv. Josipa koja se nalazi u pripoljskom dijelu župe u naselju Glavina Donja. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup i metropolit mons. Marin Barišić, a u koncelebraciji su bili imotski gvardijan i župnik fra Kristian Stipanović te samostanski i župni vikar fra Zoran Kutleša.

U svojoj homiliji nadbiskup Barišić povezao je slavlje obljetnice posvete crkve sv. Josipa, koja je prostor posvećen bogoslužju i molitvi, s nedjeljnim misnim čitanjima u kojima se govori upravo o molitvi. Posebno je istaknuo molitvu Mojsija na brdu dok su se Izraelci borili s Amalećanima. Taj nam događaj ponajprije govori da svaka istinska molitva zadire u sve pore ljudskoga života, odnosno povezana je s konkretnom životnom stvarnošću.

Mons. Barišić istaknuo je Mojsijeve uzdignute ruke kao simbol molitve. Dok su ruke bile uzdignute, Izraelci su pobjeđivali, a kad su ruke bile spuštene, Izraelci su gubili. Naš je ljudski život obilježen

trajnom borbom, borbom za dobro, odnosno za istinu, pravdu, obitelj, život... Ako u toj borbi ruke nisu uzdignute, tj. ako našu borbu ne prati molitva, onda sigurno gubimo, onda zlo jača i odnosi pobjedu.

Citirajući jednoga židovskog pjesnika koji je rekao da njegov narod nije gubio zbog manjka oružja niti pobjeđivao zbog obilja oružja, nadbiskup se osvrnuo na borbu za hrvatsku slobodu i nezavisnost. U molitvi uzdignute ruke branitelja i čitavoga našeg naroda učinile su da, unatoč premoći neprijatelja u naoružanju, pobijedimo i izborimo toliko željenu slobodu i mir.

Na kraju je naglasio da je sv. Josip zaštitnik Hrvatskog sabora i čitave domovine, kao i Glavine Donje u kojoj danas slavimo srebrni jubilej crkve posvećene njemu. Preporučio je zagovoru i zaštiti sv. Josipa čitav hrvatski narod, a osobito Glavinu Donju da svi živimo po Božjoj volji u miru i radosti.

Prije svete mise, za vrijeme koje je pjevao mješoviti zbor župe Imotski pod ravnanjem s. Sofije Vuković, djeca i mladi iz Glavine Donje održali su kratki uvodni program, koji su s njima pripremile i uvježbale učiteljice iz područne škole u Glavini.

Na kraju euharistijskoga slavlja prisutnima se obratio gvardijan zahvaljujući svima koji su zaslužni za izgradnju i uređenje crkve sv. Josipa, u kojoj se svake nedjelje i svetkovine slavi sveta misa, a subotom održava vjeronauk za djecu i mlade iz tog mjesta. Zahvalio je svima koji su doprinijeli svečanosti proslave 25. obljetnice posvete crkve, na poseban način nadbiskupu Barišiću koji se rado odazvao na slavlje i uputio svoju pastirsku riječ vjernicima.

Ideja o gradnji crkve u Glavini Donjoj nastala je već šezdesetih godina prošloga stoljeća kad su mještani iz brdskoga predjela počeli graditi kuće u polju, čime je naselje polako raslo te se osjetila potreba za filijalnom crkvom u tom dijelu imotske župe. Zahtjev za gradnju crkve upućen je nadležnim državnim tijelima 19. veljače 1986., kad je gvardijan i župnik bio pokojni fra Ante Madunić. Zbog nesklonosti tadašnjih vlasti dozvola je izdana tek 3. veljače 1989. Kamen temeljac postavljen je 18. ožujka iste godine. Naime, te je godine Cvjetnica bila 19. ožujka, tako da se Sv. Josip slavio dan ranije. Nakon više od dvije godine gradnje crkvu je u nedjelju, 25. kolovoza 1991., posvetio tadašnji splitsko-makarski nadbiskup mons. Ante Jurić. (Josip Šerić)

Proslava sv. Luke na splitskome Kocunaru

Splitska župa sv. Luke na splitskom Kocunaru proslavila je blagdan svoga zaštitnika sv. Luke evanđelista, 18. listopada, središnjim misnim slavljem koje u župnoj crkvi predvodio generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović. U koncelebraciji je bilo pet svećenika predvođeni župnikom don Borisom Vukasovićem, a slavlje je svojim pjevanjem uzveličao župni mješoviti zbor po vodstvom prof. glazbe Irene Pera.

Mons. Vidović se u svojoj propovijedi sjetio početaka ove župe na splitskome Kocunaru 1994. godine kada je kao sjemeništarač sudjelovao na prvim misnim slavljinama organiziranim u toj župi. Tadašnji nadbiskup Ante Jurić uz sv. Luku na Kocunaru i dvije susjedne župe posvetio je evanđelistima: sv. Mateju na Ravnim njivama i sv. Marku na Neslanovcu. U tom je svjetlu mons. Vidović progovorio o evanđelistima, na poseban način o sv. Luki, evanđelistu Blažene Djevice Marije i evanđelistu milosrđa. Istaknuo je različitost i posebnost svakoga od evanđelista, koje – kako reče – „nismo osobno upoznali, nego smo ih upoznali i prepoznali u onome

što su ostavili iza sebe u svojim djelima, u onome što su napisali o jednoj te istoj stvarnosti – o Isusu Kristu i njegovu javnom djelovanju, o njegovoj mucu, smrti i uskrsnuću”.

Naglasio je da je sv. Luka u mnogo čemu poseban. Naziva ga se evanđelistom Blažene Djevice Marije jer jedino je on opisao događaje navještenja i jedini donosi hvalospjev „Veliča”. „Upravo zbog njegova detaljnog, blagog, čak i filigranskog opisivanja, kojeg nema kod drugih, njega još nazivaju umjetnikom koji je napravio Gospin portret”, kazao je generalni vikar te nastavio: „Sv. Luku još nazivaju evan-

đelistom milosrđa i nije slučajno da u ovoj godini, kada slavimo izvanredni Jubilej milosrđa, slijedom čitamo upravo Evanđelje po Luki kroz čitavu godinu.” Podsjetio je da evanđelisti donose prispodobu koje je Isus uputio svojim suvremenicima kako bi im prikazao ljubav Boga Oca, djelovanje Boga Oca u njegovu životu, ali jedini Luka piše prispodobu o milosrdnome ocu. Upravo je ta prispodoba dovela do obraćenja mnoga srca, naglasio je mons. Vidović te dodao da neki za sv. Luku kažu da je evanđelist ljubavi. Jedini on donosi prispodobu o dobrome Samaritancu. Luka se ne zaustavlja na tome što je Isus činio dok je bio na zemlji, nego piše i Djela apostolska, gdje opisuje ono što je slijedilo nakon Isusova uskrsnuća, opisuje djelovanje Duha Svetoga u Crkvi.

„Sv. Luka je neiscrpna riznica za upoznavanje Crkve. Tko u Crkvi nije položio sv. Luku, ne može ići dalje jer nema temelja”, kazao je generalni vikar. U nastavku svoje propovijedi vjernicima je protumačio odlomak iz Evanđelja, koji govori o tomu

kako Isus šalje sedamdesetdvojicu u svako mjesto u koje je kanio doći. Šalje ih dvojicu po dvojicu. U tom je surječju kazao: „Ljubav se može svjedočiti jedino u dvoje. Ljubav mora imati nekoga na koga se odnosi. Jedan mora imati pored sebe drugoga koji će reći ‘volim te’ i onoga koji će to čuti. Isus Krist svakoga od nas smatra svojim učenikom i šalje nas ondje gdje on želi doći.” Na kraju svoje propovijedi poručio je vjernicima da u molitvi i sabranosti promisle „što bi svatko od nas mogao napisati o Isusu Kristu, kako bi moje evanđelje glasilo, kome bi ga uputio i čime bi se Isus u njemu proslavio. Imamo materijala ‘jer velika nam je djela učinio Gospodin. Sveto je ime njegovo’. Razmislimo, možda i zapišimo, ali najbitnije je da posvjedočimo.” Na kraju misnoga slavlja riječ zahvale predvoditelju, ali i svima koji su sudjelovali u proslavi blagdana, na poseban način voditelju trodnevnice banjalučkomu župniku Žarku Ošapu, uputio je župnik Vukasović. Ove godine zbog velike kiše nije upriličena procesija. (SBC)

Biskup Komarica na proslavi blagdana sv. Luke u Otoku

Otočani i njihovi gosti svečanom procesijom i svetom misom proslavili su 18. listopada blagdan sv. Luke evanđelista, zaštitnika župe Otok, koji se ujedno obilježava i kao Dan općine Otok.

Svečanu euharistiju i procesiju predvodio je banjolučki biskup, mons. Franjo Komarica, uz koncelebraciju otočkoga župnika fra Miroslava Ančića, dekana Cetinskoga dekanata i triljskoga župnika don Stipu Ljubasa, sinjskoga gvardijana fra Petra Klapeža te ostalih svećenika podrijetlom iz Otoka i iz Splitsko-makarske nadbiskupije.

U molitvi i s radošću više stotina vjernika u koloni krenulo je za križem i župnim barjakom uz kip sv. Luke koji su nosila četiri muškarca iz Otoka po imenu Luka. U svečanoj procesiji u svojim odorama sudjelovali su članovi dječjega župnog zbora, Udruga reraša i guslara Otok, časne sestre, mlađi uzrasti NK OSK, djeca u narodnim nošnjama, čelništvo Općine predvođeno načelnikom Brankom Samardžićem i izaslanik mandataru Andreja Plenkovića, splitsko-dalmatinski župan Zlatko Ževrnja sa suradnicima.

Na početku propovijedi biskup Franjo Komarica izrazio je zahvalu župniku fra Miru Ančiću na pozi-

vu da predvodi euharistijsko slavlje. U propovijedi biskup Komarica je govorio o sv. Luki, jednom od evanđelista, njegovu životu i poslanju. Banjolučki biskup veći dio propovijedi posvetio je značenju vjerovanja u Boga, jer Bog je taj koji je naš put, put života, put za obitelji i slobodu čovjeka. „Ima onih koji su za neke druge bogove razarali mnoga mjesta, protjeravali ljude s njihovih ognjišta, tjerali ih da vjeruju kako Bog ne postoji.

Događalo se to i u Hrvatskoj, u mojoj banjolučkoj biskupiji i na drugim mjestima diljem svijeta. U tom vremenu nedostajalo je više ljudskosti, poštovanja, mnogi su te narode zaboravili kada im je bilo najteže. Međutim, kamo god da su otišli ili ostali,

nije ih napustio onaj najvažniji, a to je Bog. Treba više ovakvih svečanih trenutaka jer ovo u Otoku je za divljenje – jedinstvo, vjera, molitva, zajedništvo, ovo je primjer svima kako jedna kršćanska hrvatska zajednica slavi svoga zaštitnika i štuje svoju vjeru i voli sve Hrvatsko”, kazao je uz pozdrave na kraju banjolučki biskup Franjo Komarica.

Na kraju misnoga slavlja župnik fra Miroslav Ančić u svom obraćanju zahvalio je predvoditelju misnoga slavlja biskupu Komarici, svećenicima koji su koncelebrirali na misi, zboru, čelništvu Županije i Općine te predstavio novoga pastoralnog pomoćni-

ka fra Marija Lemu. U znak zahvalnosti za boravak u otočkoj župi načelnik Općine Branko Samardžić i predsjednik URIG-a Marko Perković uručili su prigodne darove biskupu Komarici, umjetničku sliku i košaru s domaćim proizvodima. Ovom prigodom otočki pjesnik Ante Nadomir Tadić Šutra kazivao je svoju novu pjesmu posvećenu Otoku.

Nakon svete mise položeni su vijenci kod spomenika stradalim Otočanima. Vijence su položili župan Zlatko Ževrnja, dožupan Luka Brčić, načelnik Otoka Branko Samardžić te izaslanstva braniteljskih udruga s područja općine Otok. (Ante Botić)

Nadbiskup Barišić primio profesora Lyndona da Cruza

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić primio je 19. listopada u Nadbiskupskom ordinarijatu u Splitu profesora Lyndona da Cruza, veliko svjetsko ime oftalmologije. U pratnji profesora da Cruza bila je njegova supruga Maria Cristina White da Cruz, prof. dr. sc. Kajo Bućan, predstojnik Klinike za očne bolesti, dr. sc. Ivna Pleština Borjan, dr. med. i uža specijalnost stražnjega oka, Dijana Bućan, dr. med. i specijalist medicine rada.

Profesor Lyndon da Cruz radi na Moorfields Eye Hospital u Londonu i prvi je prošle godine presadio matične stanice ispod žute pjege u liječenju degeneracije žute pjege. Povod njegovu dolasku u Split je Međunarodni simpozij oftalmologa u Splitu koji će se održati 21. i 22. listopada na Medicinskom fakultetu u Splitu, gdje će velika svjetska imena oftalmologije stražnjega segmenta oka govoriti o najnovijim znanstvenim dostignućima iz područja staračke degeneracije žute pjege, odnosno senilne makularne

degeneracije. Budući da su profesor Lyndon i njegova supruga praktični vjernici, izrazili su želju da ih primi nadbiskup Barišić i blagoslovi u njihovu radu. Na susretu je, između ostaloga, bilo govora o engleskoj i hrvatskoj povijesti, o poziciji Katoličke Crkve u tim dvjema zemljama, o vjeri, o konzervativnim i progresivnim strujama te o kršćanskoj umjetnosti i djelima p. Ivana Marka Rupnika, budući da je gospođa White da Cruz profesorića umjetnosti s užom specijalizacijom iz ranokršćanske ikonografije i slikarstva.

Splitsko-makarski nadbiskup pripovjedio im je svoje doživljaje iz triju davnih posjeta Engleskoj, a profesor da Cruz i njegova supruga izrazili su svoje oduševljenje Hrvatskom, koju su posjetili već nekoliko puta. Posebno su ih se dojmile stare građevine i bogata hrvatska duhovna i kulturna povijest. U tomu je surječju nadbiskup Barišić podsjetio na poznatu rečenicu sv. Ivana Pavla Drugoga, koju je izgovorio 1998. godine u splitskoj katedrali: „Ovdje povijest nije šutjela.” U tom svjetlu bilo je govora o Papinim posjetima Hrvatskoj i njegovoj bliskosti s hrvatskim narodom i jezikom. Profesor Lyndon da Cruz i njegova supruga posjetili su Trogir i trogirsku katedralu, staru Salonu i Gospin otok, a u subotu, 22. listopada, u poslijepodnevnim satima užu splitsku gradsku jezgru i katedralu sv. Dujma. Pri kraju susreta nadbiskup je gostima podijelio medaljicu s likom bl. Alojzija Stepinca i logom Godine milosrđa, a profesoru Lyndonu darovao je zlatni medaljom s likom sv. Dujma. Potom im je, na njihovu zamolbu, udijelio biskupov blagoslov. (SBC)

Studijski dan „Vrata Svetoga: Interdisciplinarno čitanje opusa Željka Mardešića”

U povodu 10. godine od smrti Željka Mardešića Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu i Franjevački institut za kulturu mira – Split organizirali su 19. listopada u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu studijski dan „Vrata Svetoga: Interdisciplinarno čitanje opusa Željka Mardešića”. Uz rektora Hrvatskoga katoličkog sveučilišta prof. dr. sc. Željka Tanjića, prorektora Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Branka Matulića, dekana KBF-a u Splitu prof. dr. sc. Anđelka Domazeta, dekana KBF-a u Zagrebu prof. dr. sc. Tončija Matulića, prodekanicu Filozofskog fakulteta doc. dr. sc. Maritu Brčić Kuljiš, predavače, nazočila je i Mardešićeva rodbina, supruga Nada i brat Darko.

Pozdravnu riječ prvi je uputio prof. dr. sc. Branko Matulić, prorektor Sveučilišta u Splitu, koji je naglasio Mardešićevu „neposrednu teologiju”. Sve nazočne pozdravio je u ime organizatora dekan KBF-a u Splitu prof. dr. sc. Anđelko Domazet. Naglasio je da je Željko Mardešić svojim misaonim radom i naporom Crkvi u Hrvatskoj osvijestio neke osnovne probleme koji su usko vezani za njezino podneblje, kontekst i situaciju u kojoj se nalazi. Prodekanica Filozofskoga fakulteta doc. dr. sc. Marita Brčić Kuljiš kazala je da Mardešićeva misao spaja, a ne razdvaja iz različitih razloga udaljene discipline. Njegova misao odašilje poruku da sukoba nema, nego samo različite pozicije koje obogaćuju našu misao, našu stvarnost. Stoga je sasvim opravdano, istaknula je dr. Kuljiš, što mu je Hrvatska akademska udruga osobno dodijelila nacionalno odličje „Osoba dijaloga 2010. godine”. Ravnatelj Franjevačkoga instituta za kulturu mira prof. dr. sc. Ante Vučković kazao je da Institut osjeća dug prema Mardešiću jer je u njemu Mardešić, iz različitih razloga, pronašao prostor gdje je mogao formulirati ono što je želio: tražio je dijalog.

Potom su uslijedila desetominutna izlaganja. Sociolog religije prof. dr. sc. Siniša Zrinščak govorio je o temi „Intimnost i znanstvenost: fenomen religije u sociologiji religije”. Naglasio je da Mardešić nikada nije bio formalni sociolog, ali je dao brojne zanimljive relevantne sociološke uvide. Čitao je svu svjetsku sociološku literaturu na različitim jezicima i to nije prepričavao, nego je kreativno upotrebljavao kako bi razumio ono što se događa u Hrvatskoj, u društvu, ali i na području religije. Prof. dr. sc. Ankica Marino-

vić naslovila je svoje predavanje „Kako ‘udomiti’ religiju u javnosti: hrvatska pluralistička perspektiva”. Za središnju misao svoga izlaganja razvila je Mardešićevu misao da dualizam koji postoji u Katoličkoj Crkvi, između političkog katolicizma i koncilskog kršćanstva, i s druge strane ideološka krutost kod sekularne javnosti, treba premostiti razgovorom. Prof. dr. sc. Dino Abazović govorio je o temi „Vrata Svetoga i historiciziranje sekularizacijske debate”. Mardešić je toliko plodan autor da na rezultatima njegova rada možemo graditi jedan prijeko potreban dijalog različitih svjetonazora i demistificirati sekularizacijsku tezu kao antireligijsku, naglasio je predavač te dodao da trebamo pokušati ponovno promišljati što nam suvremena sekularizacija znači danas u društvu i otvarati nove putove dijaloga jer je Željko Mardešić iznad svega bio čovjek dijaloga, a nikako onaj koji je zaustavljao dijalog. Prof. dr. sc. Ivan Markešić izlagao je o temi „Kršćanstvo u Hrvatskoj”. Naglasio je, između ostaloga, da su se nakon dugog razdoblja dviju velikih zlih svjetskih ideologija nacizma i komunizma i male svakidašnje svjetovnosti pojavila dva sasvim oprečna tijeka sakralnosti: s jedne strane novi religijski pokreti koje obilježava nejasna religioznost, sinkretizam i ezoterija te s druge strane nezaustavljivo širenje političke bojovne i nasilničke vjere koju iznutra potiču i oživljuju pobune tih društvenih pokreta.

Nakon rasprave i pauze uslijedila su druga četiri izlaganja. Prof. dr. sc. Tonči Matulić izlagao je o temi „Ideja koncilskog kršćanstva”. U svom je izlaganju, između ostaloga, istaknuo da Željko Mardešić niti malo ne dvoji da je Crkva nakon II. vatikanskog sabora ne nakon dugih stoljeća, nego gotovo nakon milenijskog razdoblja ponovno otkrila samu sebe. Mardešić govori o biblijskom kršćanstvu i o tomu da prije Koncila nismo poznavali Sveto pismo. Koncil nam je pomogao upoznati Sveto pismo i na kraju drugoga milenija otvorio je jednu izvornu perspektivu Crkve, kršćanstva, kojega Mardešić s pravom oslovljava „koncilsko kršćanstvo” gdje se oslobađa enormna energija izvora, ne kalupa i taloga koji je stvoren kroz povijest, nego baš izvora, naglasio je dr. Matulić. Prof. dr. sc. Nikola Bižaca, govoreći o temi „Kršćanin pred izazovima pluralizma”, naglasio je da je Mardešić dao svojevrstan doprinos teologiji religija. U svojem je radu Mardešić analizirao religijske

teme (analize su spoj različitih žanrova: sociologije, politologije, fenomenologije) i uvijek je u to unosio sebe kao kršćanskoga teologa. Analizirao je fenomene, ali je pri tome imao svoj teološki horizont koji je formirao, kako on sam kaže, dugogodišnjim čitanjem Evanđelja, teoloških knjiga i slušanjem predavanja teologa. Svoju je teološku argumentaciju zadržavao pred vratima svojih socioloških analiza, ulazio je u te analize sa svojim gotovim teološkim tezama, naglasio je dr. Bižaca. Predavanje prof. dr. sc. Željka Tanjića bilo je naslovljeno „Proroštvo i utopija Željka Mardešića”. Sad s odmakom vremena njegovo je djelo pogodno za razgovor o interdisciplinarnosti, pa onda i u pitanjima odnosa teologije i sociologije religija, kazao je dr. Tanjić. Mardešića je nazvao prorokom svoga vremena. Smjestio ga je u proročku liniju u Crkvi koja ima karakteristiku čitati znakove vremena izvan konteksta političkih pa i sakralnih centara moći. Time čuva jednu dimenziju evanđelja i daje sasvim drugačije značenje. Utopijska misao je u odnosu na ovo da onda oblikujemo sasvim drugačije odnose. Ta proročka i utopijska misao stoji u temelju europske kulture i civilizacije.

Poslijepodnevni dio programa započeo je izlaganjem dr. sc. fra Ivana Šarčevića na temu „Sveti počeci monoteističkih religija”. U svom razumijevanju Mardešićeva opusa istaknuo je kako su sve religije zaboravile svoje svete početke i prebacile ih na druga težišta, te da je došlo vrijeme Mardešićeve zapitanosti: koliko je religija doslovno življena i koliko sam ja kao vjernik odgovoran u društvu i Crkvi. Sljedeće izlaganje održao je prof. dr. sc. Gordan Črpić pod naslovom „Svjetonazorski krugovi i modernizacija Hrvatske”. Kazao je da je Željko Mardešić danas aktualan jer govori iz znanstvene paradigme 20. stoljeća. Polazeći od tri svjetonazorska kruga o kojima je govorio i sam Mardešić (katolički, liberalni, socijalistički), istaknuo je da danas nije problem u dijalogu vjernika i nevjernika, nego u dijalogu svjetonazorskih krugova. O fazama koje se tiču Mardešićeva života i mišljenja, a povezane su s poniženjem, govorio je prof. dr. sc. fra Ante Vučković u izlaganju na temu

„Žalac poniženosti i mišljenje Svetoga”. Prva faza je faza poniženosti uma (boljševička ideologija svojim sveznanjem ponižava um); druga faza je očaj i tjeskoba (kada se njegovo znanje o etici sukobilo s moralnosti); a treća je otkrivanje sukoba u svijetu koji ne podržava dobrotu. Mardešić je znao da „dobro” nema mjesto u svijetu, ali ipak je htio činiti dobro. O Mardešićevoj koncilskoj reinterpretaciji ideoloških sukoba katolika i liberalizma iz početka 20. stoljeća govorio je dr. Marko Medved. Kazao je kako je Mardešić određene epizode iz crkvene povijesti analizirao bolje od povjesničara iako nije bio povjesničar, a u svom osvrtu na hrvatski katolički pokret iz prošlog stoljeća usprotivio se ideologizaciji kršćanstva.

Sljedeće izlaganje održao je dr. sc. Stipe Tadić pod naslovom „Postmoderni eklezijalni pokreti u djelu Željka Mardešića”. Istaknuvši Mardešićevo izvrsno poznavanje suvremenih religijsko-religijskih fenomena, kazao je kako Željko Mardešić drži da se na integralnom prostoru religijskoga u suvremenom, sekulariziranom, ali i religijski žednom i neishranjenom svijetu, kako u pretjerano svjetovnome svijetu, tako i u Crkvi, javlja poseban, novi tip vjernika koji pokušava doći u izravan dodir sa S(s)vetim. O Mardešićevoj analizi suvremenih re-

ligijskih pokreta govorio je dr. sc. Vine Mihaljević u izlaganju naslovljenom „Religijski pokreti u djelu Željka Mardešića – društvenost „homo religiosus””. Imajući u vidu razvojni put Mardešićevih razmišljanja u njegovim glavnim djelima, njegove sociološke prosudbe i predviđanja, dr. Mihaljević istaknuo je antropološko, odnosno sociološko određivanje sekte u industrijskom društvu, potom određivanje novih religijskih pokreta kao nositelja svetoga u moderni i na kraju određivanje novih religijskih pokreta kao novoj religiji i religioznosti u postmoderni. Posljednja dva izlaganja na studijskom danu održali su dr. sc. Vlaho Kovačević i mr. sc. Boris Vidović. Prvi je održao izlaganje na temu „Sociologijski vidik fenomenologijskog okvira pučke religije” i istaknuo kako je uvodeći fenomenologijski pristup u sociologiju religije, Mardešić svjestan da je svako razumi-

jevanje pučke religije i religioznosti pod utjecajem predrasudijevanja koje unosi onaj koji razumijeva. Tema posljednjeg izlaganja bila je „Pučka pobožnost u rascjepu između kognitivnog i emotivnog”, a održao je mr. sc. Boris Vidović. Govoreći u rascjepu u razumijevanju pobožnosti, kazao je kako je u povijesti Katoličke Crkve prevladao kognitivni aspekt.

Današnja matrica glede pobožnosti daje naglasak emotivnom što pak ide do ekstrema. Napuštanjem religiozne tradicije vrlo pojednostavljenog pristupa dolazi se do pristupa utemeljenog na trenutnom iskustvu. Studijski dan završen je raspravom, u kojoj je istaknuta potreba sustavnog proučavanja Mardešićeva djela. (SBC)

Završni susret nakon vizitacije Biokovskoga dekanata

Nakon što je tijekom korizme ove godine obavljena vizitacija župa Biokovskoga dekanata, završni susret splitsko-makarskog nadbiskupa Marina Barišića s dekanom i župnicima toga dekanata održan je 19. listopada 2016. u župnoj kući u Vrgorcu. Na susretu su uz nadbiskupa sudjelovali generalni vikar don Miroslav Vidović i pastoralni vikar dr. Nediljko A. Ančić te dekan fra Vinko Prlić (Staševica) i svih osam župnika: fra Ivica Omazić (Vrgorac), don Marin Marčić (Stilja i Orah), don Dražen Radman (Dusina), don Pave Pavić (Ravča), fra Marko Bitanga (Kozica i Zavojane), don Ivan Periš (Župa Biokovska i Raščane) i don Mate Munitić (Poljica Vrgorska).

Poslije zajedničke molitve nadbiskup je pozdravio dekana, sve župnike i svoje suradnike koji su s njim došli iz Splita. Izrazio je zadovoljstvo velikim odazivom vjernika na pastirskom pohodu i misnim slavljinama u svim župama koje na kanonskoj vizitaciji obišao. Dekan je između ostalog istaknuo slogu i vrlo dobru suradnju svih svećenika dekanata. Zatim se pastoralni vikar osvrnuo na aktualno stanje u tom dekanatu koji je specifičan i najmanji od svih 13 dekanata koliko ih ima u nadbiskupiji. Trojica župnika pastoriziraju po dvije župe, većina je župa raštrkana, ima po nekoliko groblja i crkava, broj se vjernika posljednjih desetljeća uvelike smanjio jer su osobito mlađi odselili pa su ostali oni stariji, a djece je malo.

Ipak i te male zajednice nisu prepuštene same sebi, nego imaju svoje svećenike koji za njih duhovno skrbe. Štoviše, u posljednje vrijeme mnogo se ulagalo i ulaže u obnovu crkava i župnih kuća. Nadbiskupija redovito pomaže nekim župnicima u financiranju osnovnih potreba u župi.

Generalni vikar obavijestio je okupljene svećenike o aktualnim događanjima u našoj nadbiskupiji i pozvao ih da se uključe u pripremu Trećega nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu 2018., nakon čega su oni izabrali svojega dekanat-

skog predstavnika u Organizacijski odbor za spomenuti obiteljski susret. U daljnjoj raspravi svaki je župnik po redu ukratko upoznao nazočne kolege te nadbiskupa i njegove suradnike sa stanjem vjernika u svojoj župnoj zajednici, iznosio je svoja iskustva u dušobrižničkom radu, svoja postignuća i svoje planove, ali i neke probleme s kojima se susreće. Zajednički smo tražili odgovore na određena praktična pitanja kao što je primjena nadbiskupova pisma o sprovednoj praksi, organiziranje Caritasa u župi, zatim pitanje prostorije za oproštaj od pokojnika, određivanje termina za krizmu ili pak obnova kapelice sv. Jure na vrh Biokova. Nadbiskup je između ostalog naglasio važnost da se u svakoj župi redovito i u određeno vrijeme slavi dnevna euharistija te da svaki župnik i u manjim župama ima ŽPV i ŽEV kao tijela suradnje koja će mu pomagati u pastoralnom radu.

Svi su sudionici, kako nadbiskup tako i župnici, izrazili zadovoljstvo ovakvim otvorenim i bratskim susretom nakon vizitacije koji ih ohrabruje u njihovom daljnjem svećeničkom radu. Sastanak je završio zajedničkim objedom što ga je u župnoj kući u Vrgorcu priredio župnik domaćin fra Ivica Omazić. (N. A. Ančić)

„A di ćeš?” – Prvi susret mladih grada Splita u ovoj akademskoj godini

Mladež Hrvatskog nadzemlja vratila se u srijedu, 19. listopada, ponovno u prepunu dvoranu Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu kako bi otvorila svoju novu, čak sedmu sezonu. Prvi susret mladih grada Splita i okolice nosio je naziv „A di ćeš?”. Ključno pitanje na koje je cilj bio dati odgovor: „Ostati ili otići iz Hrvatske?”.

Nadzemljaši su otvorili susret prigodnim skečom koji je bio osmišljen u vidu televizijske emisije predizbornoga sučeljavanja dvaju kandidata koji se nadmeću koji će bolje izvesti ljude iz Hrvatske.

Unutar fiktivne televizijske emisije emitirane su i prigodne reklame i trailer filma koji su kroz humor i satiru publici još više posvijestili veliki problem odlaska mladih iz Hrvatske. Među sadržajima emisije našla se i živopisna

anketa u kojoj su građani Splita i okolice izrazili svoja mišljenja koja ocrtavaju pravo stanje svijesti naših sugrađana o odlasku iz Hrvatske, koje i nije toliko daleko od prikazanih iskarikiranih scena. Svjesni toga, ekipa Hrvatskog nadzemlja, zagovarajući opciju ostanka u Hrvatskoj, potrudila se na pitanje „Otići ili ostati?” u svijesti okupljenih mladih isprovocirati odgovor – ostati. Uloga argumentiranja takvoga stava pripala je predavaču ovoga susreta dr. sc. Ivici Veži, profesoru na Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu.

Predavač je u svome izlaganju pitanje „A di ćeš?” proširio i van okvira zemljopisnoga pojma. Tražio je prvenstveno i odgovore na pitanja tko smo, što smo i što želimo, imamo li snage i želje boriti se za to – boriti se za svoje snove, kao don Quijote usuditi se

zagledati u svoju „zvijezdu sjevernjaču” – svoj san, i što je najvažnije, možemo li to u vlastitoj zemlji. Priказom svoga životnog primjera gost predavač pokazao je da se itekako može. Važno je samo, naglasio je, boriti se, planirati budućnost, a ne dopustiti da ona planira nas. Naravno, uz upornost i borbu izdvojio je i važnost obitelji kao podrške na životnome putu i ostvarivanju ciljeva kao i neizostavno Božje vodstvo u svemu što radimo. Važno je uvijek zadržati vertikalnu prema nebu, prema Bogu jer bez nje ne bismo mogli složiti ni ovu horizontalnu mrežu

na zemlji. Pitanje „Ostati ili otići iz Hrvatske?” predavač je potkrijepio citatom: „Neće vas sunce tuđeg neba grijati kao splitsko.” Boriti se, istina, treba, skupljati znanje u inozemstvu je korisno, ali se najljepše vratiti u Lijepu Našu i

njoj služiti. Sve to profesor Veža potpisao je svojim vlastitim iskustvom i životopisom. Kao i obično, publika je imala priliku gostu predavaču postaviti i pitanja vezana za temu na koja je spremno odgovorio.

Pjesmom je susret animirao i atmosferu još više podigao VIS David iz Dugoga Rata. Na samom su završetku iznesene obavijesti za nadolazeći mjesec i, tradicionalno, završnom riječju mlade je pozdravio povjerenik za mlade i studentski kapelan don Mihael Prović. Mladima se, također, obratio i generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović s par prigodnih riječi. Susret se priveo kraju završnom meditacijom i molitvom kojom se ovog puta posebno zazvao zagovor sv. Josipa – zaštitnika naše domovine Hrvatske. (Katarina Jurčević)

Održan XXII. međunarodni teološki simpozij KBF-a u Splitu

U organizaciji Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu upriličen je 20. i 21. listopada u velikoj dvorani Fakulteta XXII. međunarodni teološki simpozij na temu „Vjera u medijima – mediji u vjeri”. Na simpoziju su sudjelovali priznati međunarodni i domaći stručnjaci s teoloških učilišta u Rimu,

iz vatikanskoga dikasterija, domaćih teoloških i humanističkih fakulteta iz Splita, Zagreba i Osijeka.

U prigodi otvaranja simpozija u ime organizatora uvodnu riječ uputio je izv. prof. dr. Ivica Žižić. Pozdravivši nazočne, istaknuo je bremenitost suodnosa vjere i medija, koji snažno obilježava Crkvu i društvo. Sve je okupljene pozdravio Veliki kancelar

KBF-a u Splitu mons. dr. Marin Barišić koji je istaknuo suvremenost teme te je naglasio da su mediji „uvijek bili važni u svakom vremenu, ovisno o njihovoj razvijenosti i dostupnosti.” Pozdravnu riječ uputili su i vicekancelar Fakulteta fra Joško Kodžoman i profektor Sveučilišta u Splitu prof. dr. Marko Rosić, koji je kazao da je tema zanimljiva i aktualna te da je vezana uz strategiju splitskoga Sveučilišta, a da KBF kao njezina sastavnica ima važnu poziciju. Simpozij je otvorio dekan KBF-a izv. prof. dr. Anđelko Domazet izrazivši uvjerenje da će predavači osvijetliti barem jedan vid te kompleksne teme i da će potaknuti na dublje razmišljanje o kršćanskom poslanju u ovome digitalnom svijetu.

Nakon pozdravnih govora uslijedilo je predavanje zbornika radova XXI. međunarodnoga znanstvenog simpozija „Stid. Višeznačnost jednog osjećaja” o kojem su govorili red. prof. dr. sc. Mladen Parlov i red. prof. dr. sc. Ante Vučković. Potom je predavanje održao mons. dr. sc. Claudio Maria Celli (Vatikan) na temu „Rastuća prisutnost Crkve u digitalnom svijetu – izazovi i prilike”. „Kad je riječ o razvoju institucionalne strategije prikladne za naše sudjelovanje u društvenim medijima, imamo sreću da u Crkvi imamo bogato iskustvo s obzirom kako na osobe koje rade u novinama, na radiju, televiziji i u izradi internetskih stranica povezanih s Crkvom tako i pionire društvenih medija. Mogu razumjeti neodobranje onih koji sudjeluju u onima koje nazivamo tradicionalnim medijima, no dobra komunikacija uvijek će iziskivati i stručne sposobnosti audiovizualnih pisaca, urednika i producenata. Razvoj strategije prikladne za digitalni svijet zahtijevati će, pak, da ti stručnjaci preispitaju svoj način rada”, naglasio je dr. Celli. Kao drugi institucionalni iza-

zov istaknuo je: naučiti komunicirati u okruženju u kojem tradicionalni „autoriteti” nemaju više utjecaj koji su nekoć imali. Nadalje, drži da je potrebno šire i obuhvatnije teološko promišljanje na području ekleziologije. Zaključuje da moramo omogućiti da se Crkva očituje u svojoj majčinskoj prisutnosti koja bi grijala srca ljudi i bodrila obeshrabrene.

Drugoga dana u petak, 20. listopada, program je započeo predavanjem izv. prof. dr. sc. Davora Džalta (Rim) na temu „Medij vjere”. Suvremeni masovni mediji predstavljaju izazov za misiju Crkve u današnjem svijetu, suočavajući nas s brojim pitanjima: kako koristiti medije; mogu li mediji (primjereno) prenijeti kršćanski nauk, službe, različite izraze vjere, i u kojoj mjeri? Dr. Džalta ističe da je jedna od najznačajnijih tema u tom surječju tema (ne)kompatibilnosti digitalnih medija masovne komunikacije s nekim od osnovnih vidova kršćanske antropologije. Moguće je zauzeti stav kako su antropološke implikacije suvremenih, digitalno proizvedenih slika, koje nam masovni mediji svakodnevno predstavljaju, vrlo različite u odnosu na kršćansko razumijevanje ljudskoga bića i ljudske egzistencije, kako na ovom svijetu tako i na onomu budućemu. Ovo nas vodi, istaknuo je dr. Džalta, sljedećemu pitanju: može li se i na koji način takav medij konstruktivno iskoristiti za prenošenje nekih od osnovnih istina kršćanske vjere, uključujući i antropološke vidove te vjere? Imajući u vidu ta pitanja, svoje je izlaganje fokusirao na dvije ključne teme. Prva je sama logika suvremenih, digitalno proizvedenih slika koje nalazimo u masovnim medijima i antropološke implikacije te logike. Druga je šira tema slika uopće, njihova značenja, mjesta i uloge u kršćanskoj antropologiji i ontologiji.

Drugo predavanje na temu „(Crkveni) mediji – izazov teološko-pastoralnom promišljanju i djelovanju” održao je izv. prof. dr. sc. Jerko Valković (Zagreb). Prepoznavši u današnjem svijetu medija suvremeni „Areopag”, dr. Valković je naglasio da osobito posljednji pape ističu nužnost evangelizacijskog poslanja i prisutnosti u tim područjima koja svakodnevno nastanjuju mase ljudi širom svijeta. Međutim, uz poziv na smjeli ulazak u „virtualni kontinent” upućen svim članovima Crkve, pape pozivaju i na što je moguće jasnije razotkrivanje odnosno razgraničenje perspektiva medijskoga djelovanja i evangelizacijskog poslanja. Naime, ističe dr. Valković, zalazeći u medijsku arenu, potrebno je ponajprije razumjeti, a onda i dobrim dijelom prihvaćati logiku djelovanja medija, odnosno logiku „kretanja” unutar prostora javnosti. Predavanja su izazvala žustru raspravu u koju se uključio i splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić.

Nakon kratke pauze uslijedila su dva predavanja. Doc. dr. Ivica Šola (Osijek) govorio je o slici vjere i Crkve u hrvatskim medijima, a izv. prof. dr. Božo Skoko (Zagreb) o imidžu Katoličke Crkve u hrvatskoj javnosti i mogućnosti upravljanja njime. Dr. Šola u svom je izlaganju analizirao sliku Crkve kao proizvod pet strategija koje je prikazuju bilo negativno, bilo pozitivno. Pod strategijom ne misli na smišljeni koncept, nego je riječ o duhu vremena koji proizvodi određenu percepciju Crkve i crkvenih ljudi u medijskom prostoru. Prva strategija od koje polazi je: papa Franjo da, Crkva ne. Tu se pita: koje je Crkve „proizvod” papa Franjo? Kako može biti dobro nešto što je izraslo u lošem (Crkvi)? Tako se papa Franjo koristi kao medijski malj protiv Crkve u Hrvata, i općenito protiv Katoličke Crkve. Druga strategija proizlazi iz prve: posramljivanje. Nošenje je negativnim stereotipima: pedofili, financijske malverzacije, narod gladije, Crkva pliva u novcu i privilegijama. Treća strategija je naglašavanje ekscesnog, ignoriranje redovitog. Četvrta strategija je medijska transupstancijalizacija vjere. Teror vidljivosti nasuprot otajstvu (tajna). Mediji nisu samo negativno raspoloženi prema Crkvi, naglašava dr. Šola, nerijetko hvale pojedine dobre inicijative i djela Crkve, no ona su odsječena od vjere kao svog izvora, svedena su na aktivizam, poput bilo koje nevladine udruge koja se bavi dobrotvorjem.

Dr. Skoko je, za razliku od dr. Šole, naglasio da Crkva mora brinuti o tomu kakvu sliku odašilje u javnost. Analizira imidž Katoličke Crkve u hrvatskoj javnosti te se bavi načinima kreiranja imidža i mo-

gućnostima njegove promjene. Posebno naglašava subjekte odgovorne za identitet i imidž Crkve te komunikacijske kanale koji oblikuju javno mnijenje i formiraju sliku Crkve u hrvatskoj javnosti. Središnje pitanje njegova izlaganja je uloga odnosa s javnošću u kreiranju i upravljanju imidžom Crkve te nastojanjima da Crkva, umjesto komunikacijskog objekta kojim se drugi bave, postane komunikacijski subjekt koji proaktivno i strateški utječe na javno mnijenje te pridonosi boljem razumijevanju njezine uloge u društvu. Dr. Skoko zaključuje da su mediji važni, ali nisu presudni za imidž Crkve. Potom je uslijedila plodna rasprava.

Poslijepodnevni dio programa započeo je predavanjem dr. sc. Jarosława Krzewickoga (Rim) na temu „Masovni mediji kao predmet evangelizacije u teološkoj perspektivi ‘Evangelii gaudiuma’”. Narav evangelizacijskog poslanja Crkve je posvećivati osobe i „posvećivati” prostore gdje se susreću čovjekovi i Božji putevi. Nije dovoljno vidjeti masovne medije pod vidom sredstva i jamca pastoralne učinkovitosti, naglasio je predavač. Evangelizirati masovne medije znači obratiti protagoniste komunikacije, a njihove odnose ispuniti evanđeoskim vrijednostima, sijući Riječ i čuvajući korijene. Teološka perspektiva apostolske pobudnice „Evangelii gaudium” pape Franje obilježena je temom obraćenja, kazao je dr. sc. Krzewicki dodavši da to znači ozbiljenje cjelovitoga čovječstva na temelju evanđeoskih kriterija.

Dr. sc. Mihael Prović (Split) i dr. sc. Marijo Volarević (Split) govorili su o važnosti korištenja medija u vjerskom odgoju mladih za etiku komunikacije. Problem odgoja u novije informacijsko doba postaje veći i izraženiji zbog činjenice da se mlade smatra „digitalnim urođenicima”, a odrasle koji bi ih trebali odgajati, poučavati i voditi, smatra se „digitalnim pridošlicama”. To je i Crkva shvatila kao izazov te namjerava odgajati mlade za preuzimanje odgovornih uloga u današnjem društvu, stavljajući ih u središte obrazovnog procesa, naglasili su predavači. U društvu je potrebno uspostaviti linearni komunikacijski proces između mladih, „suvremenog lica Crkve”, i društvene zajednice kojoj pripadaju. Danas nitko ne osporava važnost primjene informacijsko-komunikacijske tehnologije u pastoralno-katehetskom djelovanju Crkve, koja može biti snažan i privlačan „alat”/”medij” u službi realizacije odgojno-obrazovanih ciljeva. Kao temeljni se problem postavlja kako preko sredstava komunikacije dovesti mlade do etike komunikacije.

Posljednje predavanje održao je dr. sc. Jure Strujić (Split) na temu „Internet u službi crkvenog navještaja”. Predavač je u svom uvodnom dijelu govorio o internetu koji unosi promjene u prostor komunikacija, otvara nove mogućnosti dijaloga, solidarnosti te međusobne povezanosti prožimajući sve segmente svakodnevnoga života i stvarajući novu kulturu. Velike promjene koje internet unosi u svijet postavljaju i pred Crkvu nove izazove, pitanja i mogućnosti te je stoga Crkva od početka nastanka interneta hrabro zakoračila u svijet umreženih računala, kazao je dr. Strujić. Želeći prikazati mogućnosti koje internet nudi kao nove evangelizacijske putove, u izlaganju je istaknuo nekoliko važnih poglavlja vezanih uz tu temu: Internet kao „evangelizacijska oglasna ploča”; „Digitalni kontinent” kao novi prostor evangelizacije; Crkva pred izazovima novih komunikacija – suočavanje s novim problemima i opasnostima; Interaktivnost i dvosmjernost komunikacije kao poziv na mijenjanje evangelizacijskih oblika; Društvene mreže: evangelizacijske mogućnosti i izazovi; Mobilne aplikacije u službi evangelizacije.

Nakon rasprave završnu riječ uputio je dekan Fakulteta prof. dr. sc. Anđelko Domazet. Napravio je kratak sažetak onoga što se događalo na simpoziju te, između ostaloga, naglasio da bi „Crkvi bilo nemoguće ostvariti vlastito misijsko poslanje bez upotrebe suvremenih sredstava društvene komunikacije. No, brzina promjena tehnoloških inovacija takva je da se čini gotovo nemogućim adekvatno vrjednovati i prosuditi sve njezine učinke. Pozivajući se na ono što su predavači istaknuli kazao je da je Crkva pozvana postati „komunikacijski subjekt koji proaktivno utječe na javno mnijenje, pozvana je oblikovati strateški pristup digitalnoj komunikaciji, svjesna logike digitalno proizvedenih slika i implikacija za kršćansku antropologiju. Smatram da je tema ovogodišnjeg simpozija osvijetlila barem neke aspekte odnosa između navještaja kršćanske poruke i modernih medija, te potakla sve nas na ustrajno osposobljavanje kako na osobnoj tako i na crkvenoj razini za svjedočenje vjere u medijskom prostoru”, zaključio je dekan. Zahvalivši svima koji su sudjelovali u organizaciji i izvedbi simpozija, proglasio je simpozij završenim. (SBC)

Međunarodni skup o pastoralu zvanja

Na poticaj Zbora za kler u Rimu je od 19. do 21. listopada 2016. održan Međunarodni skup o pastoralu zvanja. Tema susreta „Miseradno atque Eligendo” okupila je više od 250 sudionika iz cijeloga svijeta. Kardinal Beniamino Stella otvorio je Međunarodni skup istaknuvši zadovoljstvo zbog velikog odaziva. Bili su još prisutni kardinali Alberto Suarez, Vincent Nichols i Vinko Puljić. Nadbiskup Jorge Carlos Patrón Wong koordinirao je cijelim susretom. Ispred Vijeća HBK-a za sjemeništa i duhovna zvanja sudjelovali su s. Danijela Anić, tajnica vijeća, i don Jure Bjeliš, član vijeća i rektor Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu. Tijekom audijencije 21. listopada u dvorani Klementina papa Franjo je istaknuo kako pastoral zvanja nije neki program, nego susret s Isusom. Naglasio je kako se nada da ne će sve završiti samo jednim lijepim skupom, jer pastoral zvanja znači naučiti stil Isusa koji prolazi mjestima svakodnevice, zaustavlja se ne žureći, milosrdno gleda braću, i vodi ih na susret s Bogom Ocem. Pozvani smo biti pastiri usred naroda, rekao je Papa. Istaknuo je tri riječi: izići, vidjeti i pozvati. Potrebna je Crkva u pokretu, odvažna i kreativna Crkva koja izlazi iz kru-

tosti i standardiziranih formula koje su često zastarjele, rekao je Sveti Otac. Vidjeti znači da treba pronaći vrijeme za susret s ljudima. Riječ „miserando” izražava upravo zagrljaj očima i srcem, napomenuo je Papa. Treća riječ je „pozvati”. To je riječ tipična za kršćanski poziv. Slika Matejeva poziva utjelovljuje dinamizam pastoralu zvanja, rekao je Papa te podsjetio kako to nije lagana zadaća i da rezultati mogu biti slabi, ali Gospodin daje hrabrost da bacimo mreže i onda kada smo umorni i razočarani, jer nismo ništa ulovili. Sve prisutne papa Franjo je potaknuo na radosno svjedočenje zbog života u trajnoj darovanosti Gospodinu. (redovnistvo.hr)

Misa za početak akademske godine u splitskom Kampusu

Nekoliko stotina splitskih studenata okupilo se u petak, 21. listopada, u velikoj sportskoj dvorani Studentskoga doma „Dr. Franjo Tuđman” na Kampusu u Splitu, kako bi primili Božji blagoslov i zazvali Duha Svetoga za uspješan početak nove akademske godine 2016./2017. Euharistijsko slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u koncelebraciji s povjerenikom za mlade dr. don Mihaelom Provićem, dekanom Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Splitu prof. dr. fra Anđelkom Domazetom i paterom Ikom Mandurić, koji je na Kampusu od 21. do 23. listopada predvodio duhovnu obnovu. Slavlje je pjesmom uzveličao VIS „Veritas” sastavljen od splitskih studenata.

Nakon što je pozdravio svećenike, predstavnike županijskih i gradskih vlasti, profesore, dekane, sve djelatnike Sveučilišta u Splitu i studente, nadbiskup je kazao da u splitskome sveučilištu čita „nove horizonte nade”. U tom je surječju progovorio o nadi i zajedništvu, o duhovnoj i intelektualnoj izgradnji, o jedinstvu u različitosti. Potaknut knjigom kardinala Müllera koji citirajući jednoga škotskog filozofa tumači zašto koristimo pojam „Univerzitet” za Sveučilište, a ne „Multiverzitet”, nadbiskup je kazao da „Univerzitet” znači da sve vodi prema jednome, a „multiverzitet” da sve vodi u različitim smjerovima. Prvo je harmonija, a drugo kaotičnost. Naše Sveučilište je skup fakulteta gdje svatko na svom polju traži istinu. A postoji istina koja osmišljava našu stvarnost, naglasio je nadbiskup Barišić te nastavio: „Bog vas je obdario različitim talentima i sposobnostima koje trebate razvijati u strpljivosti i poštivanju jednih prema drugima. Gospodin ne želi uniformiranost. On je u sebi pluralnost, trojstvo u jedinstvu. On želi

od vas zajedništvo u različitosti, želi da živite jedni s drugima i jedni za druge uvažavajući različitost i pluralnost mišljenja.” Upozorio ih je da se ne zadržavaju na površnim spoznajama, nego da idu dublje do srži stvari. A najdublja spoznaja je da je Bog ljubav. I ono što činimo s ljubavlju, činimo najbolje, kazao je nadbiskup te podsjetio na riječi sv. Augustina: „Ljubi i čini što hoćeš.” „Otkrivajmo to jedno da bismo mogli biti zajedno. Vi ste znak jedne nade. Želio bih da ne budete turisti u ovom gradu niti pasivni promatrači, nego aktivni sustvaratelji bolje budućnosti.

Ovo je vaš dom i vaša domovina. Izvan domovine otiđite turistički ili se dodatno usavršavajte, ali se doma vraćajte jer Hrvatska je vaša domovina i ona vas treba”, poručio je mladima splitsko-makarski nadbiskup i svima zaželio uspješnu i blagoslovljenu novu akademsku godinu.

U ime organizatora, Ureda za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije, pred kraj misnoga slavlja okupljenima se obratio predstojnik Ureda dr. Prović, koji je zahvalio na velikom odazivu te se pridružio nadbiskupovim dobrim željama. Nazočnima se obratio ravnatelj Studentskog centra u Splitu gospodin Stanko Dell’Orco u nadi da su studenti zadovoljni uvjetima u Domu. Riječi pozdrava uputio je i rektor Sveučilišta u Splitu prof. dr. Šimun Anđelinović, koji je naglasio da želi da studenti splitskoga Sveučilišta budu najbolji, intelektualno, duhovno, sportski, kulturno izobraženi. S tim ciljem želi im se osigurati dobre materijalne uvjete. Kroz proteklu godinu otvorene su 3 menze (u gradu, na Medicinskom fakultetu i u Domu), novo opremljena je teretana, a za sljedeću godinu, između ostalog, u planu je menza u Kopilici i teretana na otvorenome. Potaknuo ih je na kraju da moraju razvijati svoju duhovnost kako bi bili dobri stručnjaci, ali i dobri ljudi. Uspješnu akademsku godinu studentima je zaželio splitsko-dalmatinski župan Zlatko Ževrnja ističući da će Županija i dalje podupirati projekte Sveučilišta na dobrobit naše mladeži, ali i cijele domovine. Pridruživši se nadbiskupovu pozivu mladima da ostanu u svojoj domovini, poželio im je da ih prati Božji blagoslov u njihovu radu da budu na ponos sebi, obitelji ali i svojoj domovini. Nakon misnoga slavlja održan je koncert duhovne glazbe. (SBC)

Trodnevna duhovna obnova za studente i mlade

U organizaciji Ureda za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije i Studentskoga centra Sveučilišta u Splitu od 21. do 23. listopada u sportskoj dvorani Studentskoga doma „Dr. Franjo Tuđman” na Kampusu u Splitu održana je trodnevna duhovna obnova. Ovogodišnju duhovnu obnovu predvodio je pater Ivan Ike Mandurić, isusovac i duhovnik SKAC-a Palma iz Zagreba. Prvi dan duhovne obnove započeo je predavanjem pater Ike. Nakon predavanja uslijedila je misa koju je predvodio msgr. Marin Barišić, splitsko-makarski nadbiskup uz koncelebraciju prof. dr. sc. fra Anđelka Domazeta, dekana KBF-a u Splitu, patera Ike i dr. sc. don Mihaela Provića, studentskog kapelana. Nakon euharistijskoga slavlja uslijedio je koncert duhovne glazbe na kojem su nastupali VIS Veritas Split, VIS Konkatedrala, VIS Darovi Duha, VIS Znak mira i SKAC zbor. Voditelji koncerta su bili Kristina Bitanga i Luka Jelavić, radijski voditelji emisije „Tebi pripadam”.

Drugi dan duhovne obnove započeo je predavanjima patera Ike na kojima se okupio velikih broj mladih. Uz pater Ikea bio je SKAC zbor koji je glazbeno animirao predavanja. Na kraju drugoga dana studenti su imali priliku pristupiti sakramentu ispovijedi i sudjelovati u misi koju je uz don Mihaela Provića predvodio pater Ike. U propovijedi je pater Ike istaknuo kako je opasno biti kršćanin „jer što je ljubav veća, to je lakše povrijediti Boga”. U usporedbi onog svjetovnog, onoga što nam je ponekad u životu važno, kad pogledamo na Boga, sve je „glupost” i sve je nevažno. „Vremena za herojstvo ne prolaze, nego tek dolaze. Vrijeme za ljubav tek dolazi. Vrijeme za sebedajre tek dolazi. Vrijeme za svete nije bilo nego tek dolazi”, rekao je pater Ike te istaknuo da je potrebno da se suobličimo s Kristom. Nakon euharistijskoga slavlja pater Ike predvodio je klanjanje

pred Presvetim, na kojemu je kroz molitvu mlade potaknuo na odlučnije življenje kršćanstva.

Posljednjega dana duhovne obnove, u nedjelju, 23. listopada, slavlje je predvodio mons. Miroslav Vidović, generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije uz koncelebraciju patera Ike i don Mihaela Provića. Mons. Vidović je na početku svoje propovijedi istaknuo važnost zajedništva na Sveučilištu koje susrećemo na duhovnoj obnovi, tako da uz studente zajedno mole i profesori, koji imaju što naučiti od studenata. Tumačeći nedjeljno evanđelje kazao je da svatko od nas luta između dvaju ekstrema: farizeja i carinika. Mons. Vidović ističe kako ćemo se svi lako složiti da je bolji carinik od farizeja koji sebe priznaje grješnikom, ali da upravo tu upadamo u zamku jer sami postajemo farizeji osuđujući farizeja. Olako osuđujemo bez obzira što znamo da je samo Bog sudac, zaključio je mons. Vidović.

Na kraju misnoga slavlja studentima se obratio don Mihael Prović koji se najprije zahvalio pater Iki i SKAC zboru, Studentskom centru i Sveučilištu u Splitu na potrebnoj pomoći, mladima koji su volontirali sva tri dana na duhovnoj obnovi i svima koji su na bilo koji način pridonijeli da se održi duhovna obnova. (Ante Marević)

Blagoslov gradilišta i temeljnoga kamena za novu župnu crkvu u Trogiru

U Župi Gospe od Anđela u Trogiru (Brigi-Lokvice) na blagdan sv. Ivana Pavla II., 22. listopada, splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić predvodio je obred blagoslova gradilišta i temeljnoga kamena nove crkve koja će biti posvećena sv. Ivanu Pavlu II. Uz crkvu se podiže pastoralni centar i dječji vrtić. Obredu blagoslova prisustvovalo je petnaestak svećenika te brojni župljani i vjernici okolnih župa, a

svečanost je svojim pjevanjem uljepšao mješoviti župni zbor.

Pozdravnu je riječ prvi uputio župnik don Stipan Bodrožić. Pozdravivši nadbiskupa Barišića, generalnog vikara mons. Miroslava Vidovića, saborskoga zastupnika Gorana Dodiga, splitsko-dalmatinskoga župana Zlatka Ževrnju, trogirskoga gradonačelnika Antu Stipčića, susjedne gradonačelnike i načelnike

te sve nazočne don Stipan je kazao da je to povijesni dan za župu i Crkvu te da je Božji dar, Božja providnost i milosrđe na djelu. Naglasio je da su župljani ta živa Crkva koja je svojom vjerom započela gradnju kamene crkve. Podsjetio je na brojne poteškoće koje su ih na tom putu pratile, na one koji su se protivili izgradnji nove župne crkve unatoč činjenici da vjernici zbog neprikladnoga malog prostora za bogoslužje trpe sve vremenske neprilike stojeći na nogama pred „crkvom“, koja je mogla primiti tek stotinjak vjernika. „Ali stajali ste uspravno, ponosno, s vjerom, istodobno moleći da nam nebeski Otac pro-vidi novu crkvu i pastoralni centar“, kazao je župnik te – parafrizirajući navijačku pjesmu, dodao: „Kontra mraku, kontra sili, dočekali smo kamen bili“. Potom je s psalmistom uskliknuo: „Gospodnje je ovo djelo, kakvo čudo u očima našim.“ Četrnaest zvonika sagrađeno je na malo prostora, u staroj gradskoj jezgri, i građeni su iz duboke vjere i zahvalnosti, kao zavjet za zdravlje, za budućnost za sebe i svoju djecu. A sada se podiže još jedan, kazao je ponosni župnik zahvaljujući svima koji su tome zaslužni: nadbiskupiji, županiji, gradu i ostalima.

Nakon što je pročitana čestitka bivšega župnika don Ante Vrba-tovića, nazočnima se obratio generalni vikar mons. Vidović. Pozdravivši prije spomenute, kazao je: „Dugo godina je ova župna zajednica čekala da dobi-je dostojan krov nad glavom i hram u kojem će moći slaviti Boga. Danas napokon započinjemo gradnju toga hrama koji će biti posvećen Bogu, a na čast sv. Ivana Pavla II., velikog pape koji je svojom nogom i kročio na teren ove župe. Mons. Vidović zahvalio je svima koji su poduprli projekt i na poseban način upornome i strpljivome župniku, a župljane i građane Trogira pozvao je da budno i molitvom prate rađanje nove crkve i pastoralnog centra.

Nazočnima se obratio i trogirski gradonačelnik Stipčić naglasivši kako je župa zadnjih desetljeća brojčano narasla i sada broji oko 6000 vjernika. Go-dišnje je puno više rođenih (oko 45) nego premi-nulih (oko 20) te je mnogo mladih obitelji i djece. Tim je više nasušna potreba gradnja nove crkve s

pastoralnim centrom. Vidno dirnut kazao je: „Ovo je trenutak ponosa za nas, naše djedove, a vjerujem sutra i za našu djecu.“ Župan Ževrnja naglasio je dobru suradnju nadbiskupije, županije i grada Trogira na ovom projektu koji se gradi u, kako reče, „hrvat-skom dragulju – Trogiru“. „Bitni su ovakvi prostori naše crkve, ali još je bitnija naša živa hrvatska Crkva, da mi budemo bolji kršćani, ali i bolji ljudi s više ra-zumijevanja jednih prema drugima, više tolerancije i bolji domoljubi. Na taj će način naša domovina ići naprijed“, zaključio je župan Ževrnja.

Prigodnim riječima obratio se i nadbiskup Bari-šić kazavši kako je župa na ovaj dan čekala punih 45 godina. „Čim smo dobili dozvolu, odmah smo počeli graditi crkvu“, istaknuo je nadbiskup. „Gos-podin nije arhitekt, ali se razumije u izgradnju svo-ga hrama. Treba ga graditi na čvrstom temelju, ka-menu, a ne na pijesku. Ova slika se odnosi na živi

hram Božji, a to je svatko od nas. To je zajednica vjerni-ka. Želimo graditi Crkvu koja će se okupljati u ovom svetom prostoru koji će nas usmje-ravati prema Bogu i osvjetljavati naše odnose“, naglasio je nadbiskup te do-dao: „Ova crkva je u službi svih nas,

osobno, obiteljski i čitave zajednice. Ona se gradi radi zajedništva, nije ni protiv koga jer onda to ne bi bila Crkva Kristova. Ona je otvorena svima i vje-rujem da će imati uvijek otvorena vrata za svakoga. Posebno u Godini Milosrđa Crkva mora imati lice majke“, istaknuo je mons. Barišić. Potaknuo je na-zočne na duhovni rast kazavši da su čvrst temelj na kojem moramo graditi naša djela. Nadbiskup je svoj govor završio riječima Ivana Pavla II. koje je papa izgovorio na tome trogirskome tlu. Potom je poš-kropio i blagoslovio vjerni puk, gradilište i temeljni kamen za novu crkvu.

Župnik i župljani darovali su nadbiskupu prigod-ni dar, misnicu s likom Ivana Pavla II., koju mu je uručio župljanin Ivan Kolak, student teologije. Nad-biskup je zahvalio na daru te poručio da se požure s gradnjom nove crkve jer bi je u toj misnici želio po-svetiti. Nakon nadbiskupova blagoslova, svečanost je završila himnom lijepoj našoj domovini. (SBC)

Otvorena „Kuća života sv. Josipa” u Kaštel Novome

U župnoj crkvi sv. Petra ap. u Kaštel Novome od 20. do 22. listopada održana je trodnevna duhovna obnova koju je predvodio pater Marko Glogović. Tijekom svih dana pater Glogović, duhovnik udruge Betlehem, udruge za promicanje dostojanstva ljudskoga života i obrane nerođenoga djeteta, govorio je o važnosti poštivanja života u skladu s objavljenom riječi Božjom, ističući dostojanstvo svake ljudske osobe, a posebice nerođenih. Pozvao je sve nazočne vjernike da molitvom, ali i konkretnim djelima pomognu novoj kući udruge Betlehem u Kaštel Novom. Posljednjega dana duhovne obnove na blagdan sv. Ivana Pavla II., 22. listopada, nakon svete mise održano je otvaranje i blagoslov „Kuće života sv. Josipa” koju su udruzi Betlehem dale na korištenje Službenice Milosrđa – Anđele, koje su sa svojom provincijalnom poglavaricom s. Mariangelom Galić nazočile ovom važnom događaju. U ovoj će kući biti smještene trudnice i majke koje su u kriznim situacijama, te kojima je potrebna duhovna i materijalna

pomoć. Kuću je blagoslovio pater Marko Glogović, a župnik don Darijo Čorić pozvao je nazočne župljane da na bilo koji način pomognu radu ove kuće i udruge. To je peta kuća udruge Betlehem. Za vrijeme euharistijskih slavlja tijekom trodnevice pjevanje su predvodili VIS „Snaga vjere” iz Kaštel Novoga i molitvena zajednica „Novo rađanje” iz Splita. (SBC i Mario Žuvela)

Proslava 25. obljetnice vjeronauka u školi

Vjeroučitelji Splitsko-makarske nadbiskupije, pod vodstvom predstojnika Katehetskog ureda don Josipa Periša, svečano su 22. listopada obilježili 25. obljetnicu uvođenja katoličkoga vjeronauka u hrvatski odgojno-obrazovni sustav.

Vrhunac proslave bilo je zahvalno euharistijsko slavlje koje je, u župnoj crkvi svetog Jeronima u Kaštel Gomilici, predvodio nadbiskup mons. Marin

Barišić u zajedništvu s don Josipom Perišem, mjesnim župnikom don Antom Čotićem te okupljenim vjeroučiteljima i ravnateljima. Svečano je bogoslužje svojim pjevanjem uvećao dječji župni zbor pod vodstvom vjeroučiteljice Natalije Burazin i vjeroučitelja Marija Žuvele.

U nadahnutoj homiliji vjeroučitelji su dobili poticaj za ostvarivanje plemenitog, privlačnog i zahtjevnog poslanja i ohrabrenje za rad na jačanju statusa vjeronauka u školama. Nadbiskup Barišić posebno se osvrnuo na početke ponovnoga uvođenja vjeronauka u škole i iskazao divljenje svim vjeroučiteljima. „Bili su to blagdanski dani kada je nova dimenzija prožela školu i društvo. Uza sve poteškoće u organizaciji bili ste svjesni da Crkva nije organizacija, nego živi organizam kojemu je glava Krist. Posijali ste sjeme ljubavi. Danas zahvaljujem svima vama jer ste roditelji tolikim generacijama”, naglasio je nadbiskup. Govoreći o počecima ulaska vjeronauka u javni školski sustav, mons. Barišić izrekao je posebne riječi zahvale pok. nadbiskupu

Anti Juriću, pok. pomoćnom biskupu Petru Šoliću, prvom predstojniku Katehetskoga ureda pok. don Srećku Beziću i mnogim pokojnim vjeroučiteljima Splitsko-makarske nadbiskupije koji su u tim trenucima dali svoj dragocjeni doprinos.

Koristeći sliku smokve iz Evanđelja, nadbiskup je pozvao vjeroučitelje da u vremenu nasilja prirode i nasilja čovjeka slijede Isusa Krista – vjeroučitelja nad vjeroučiteljima i po njegovu primjeru čitaju znakove vremena. „Mladima treba svjedočiti ljubav. Oni su ta „smokva” koja treba strpljivost. Nemojte ih otpisati i tako im uzeti budućnost. Strpljivo se zalažite za vjeroučenike i dajte im nove prilike i onda kada ih ‘gospodar’ odbaci”, poručio je vjeroučiteljima.

Nastavkom proslave oko stola okrijepe i zajedništva vjeroučitelji su još jednom pokazali važne osobine koje ih trebaju krasiti, a to su: razvijen senzibilitet

prema zajednici i sposobnost uspostavljanja pozitivnih međuljudskih odnosa. Na to su upućivale i riječi predstojnika don Josipa Periša i nadbiskupa Marina Barišića koji su, u prigodnim svečarskim govorima, zahvalili svim vjeroučiteljima, a posebice umirovljenicima, na kvalitetnom radu koji Splitsko-makarsku nadbiskupiju čini prepoznatljivom.

Proslava ove obljetnice potvrdila je veličinu i važnost poziva vjeroučitelja i osvijetlila put poslanja po kojem bi vjeronauk u većoj mjeri postao dijelom cijele naše Crkve i kulture. Svoje molitve vjeroučitelji su stavili u zagovor svetoga Ivana Pavla II. osjećajući njegov blagoslov i poziv na izgradnju žive Crkve koja traži nove oblike svjedočenja kako bi na prikladan način odgovorila na izazove sadašnjega trenutka. (Marina Šimić)

Pučke misije održane u župi Kućice

U Godini Božjega milosrđa, a u prigodi blagdana svetog Luke evanđelista, zaštitnika župe, u župi Kućice su se od 16. do 23. listopada održale pučke misije, koje su predvodili prof. dr. don Ante Mateljan, redoviti profesor i pročelnik katedre dogmatskoga bogoslovlja KBF-a Sveučilišta u Splitu i don Mario Buljević, vicerektor Centralnoga bogoslovnog sjemeništa u Splitu. Pučke misije završile su u nedjelju, 23. listopada, euharistijskim slavljem koje u župnoj crkvi predvodio splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić. U koncelebraciji su bili župnik i omiški dekan don Ljubo Bodrožić, don Slavko Kovačić, don Ante Mateljan i don Mario Buljević, a misno slavlje svojim je pjevanjem uzveličao župni mješoviti zbor.

U svojoj je propovijedi nadbiskup govorio o važnosti osobne i obiteljske molitve, o misijskoj nedjelji i djelima milosrđa. „Nedjeljno slavlje je susret Gospodina s nama i kad bismo shvatili taj susret kao

dužnost, povrijedili bismo tu ljubav. On dolazi k nama u prijateljskom razgovoru i želi nas uključiti u svoje evanđelje”, kazao je nadbiskup na početku propovijedi te dodao da je u središtu današnjih biblijskih čitanja molitva. „Molitva je živi govor, razgovor s Gospodinom i kao što nam je za život potreban zrak i voda, tako na je potrebna i molitva. Ona je govor žive vjere. Sv. Majka Terezija kaže da nije ništa mogla raditi bez molitve. Vjerujem da su nas moliti još naučili djedovi i bake i da je ona naš kruh svagdanji”, istaknuo je mons. Barišić. Podsjetio je na riječi sv. Pavla: „Dobar sam boj bio, trku završio i vjeru sačuvao.” U tom je surjeću kazao da je ljudski život borba, napor i trud te da se u toj borbi želimo snaći svojim rukama, ali da ne možemo sami nego s Gospodinom.

„Netko reče da su sklopljene ruke puno snažnije od šaka. Ako doista molimo, pobjeđujemo i imamo snage ići naprijed. A ako zapustimo molitvu misleći da možemo drukčije bez nje, onda gubimo. Današnje Evanđelje govori o oholom farizeju i poniznom cariniku. Ono govori o dva oblika molitve. Oholica ne treba Gospodina, sam sebi pravi spomenik i pjeva hvalospjev, a ponizan čovjek vidi svoju slabost i grješnost te je priznaje pred Gospodinom. Pitam se koliko smo prisutni u molitvi farizeja”, upitao je nadbiskup te nastavio: „Molitva je iskreni, ponizni i skrušeni razgovor s Gospodinom. Ponizne Gospodin sluša i uslišava jer molitva ako nije ponizna, udaljava nas od Gospodina i od bližnjih.”

Budući da je misijska nedjelja s kojom zgodno završavaju te pučke misije u župi, naglasio je da za misije pokušavamo dati neki svoj materijalni doprinos, ali to nije sve. Naš duhovni prilog je molitva. Ne smijemo se postaviti kao farizej upirući prstom prema drugima jer molitva ne bi trebala biti egoistična nego misijska, umjesto optuživanja potrebno se približiti i pomoći drugima. Potrebno je, istaknuo je mons. Barišić, nadići farizejsku molitvu.

Na kraju je nadbiskup upitao: „Koliko je molitva prisutna u našim obiteljima? Došlo je vrijeme da iznova otkrijemo osobnu i zajedničku obiteljsku molitvu. Onda ćemo moći shvatiti i razumjeti svoje bližnje, približiti im se, pomoći im. Molitva humanizira čovjeka i društvo te nam pomaže da djela milosrđa živimo ozbiljnije”, naglasio je mons. Barišić te poručio okupljenim vjernicima: „Neka nas misijska nedjelja učini otvorenijima i solidarnijima da kao pravi misionari djelujemo u svojoj sredini i budemo dobri ljudi i kršćani.”

Na kraju mise riječ zahvale svima koji su sudjelovali u pučkim misijama i središnjoj proslavi uputio je župnik don Ljubo Bodrožić. Kazao je, između ostaloga, da je u osmodnevnoj „misijskoj duhovnoj obnovi” u župi Bog izlijevao svoju milost u srca, savjesti, obitelji i na čitavo mjesto. Izrazio je nadu da će pučke misije uroditi bogatim plodom i da će na usnama vjernika „biti više molitve, a manje psovke”. „Misionari”, don Ante i don Mario, kroz proteklih su osam dana u naša srca sijali Božju riječ i vjerujem da će ona donijeti ploda. Oni su željeli prodrmati naše savjesti jer mi najčešće spavamo i nismo dovoljno svjesni svoga kršćanskoga identiteta. Jer nije biti kršćanin samo to reći, nego uzeti svoj križ i ići za Isusom Kristom”, naglasio je župnik Bodrožić i zahvalio nadbiskupu na prisutnosti i upućenim riječima ohrabrenja, te zaključio da na pučkim misijama Bog izlijeva veliku milost i mnogi budu dotaknuti i potaknuti na obraćenje. (SBC)

Promocija nosača zvuka „Molitva Gospi” Papa banda

Promocija nosača zvuka „Molitva Gospi” solinskoga sastava Papa band upriličena je u nedjelju, 23. listopada, u crkvi Gospe od Otoka u Solinu. To je njihov peti nosač zvuka, a sadrži 11 pjesama posvećenih Gospi koje su u moderne aranžmane zaodjenuli Ivan Božičević, Albert Limić i Damir Marušić.

Promociju su otvorili autorskom pjesmom „Od Otoka Gospe” koju su izveli na Papa festu prije dvije godine. Potom je članica Papa banda Danica Dolić u ime benda pozdravila sve nazočne, među kojima i solinskoga gradonačelnika Dalibora Ninčevića, saborskoga zastupnika Blaženka Bobana ističući kako je pjesma zajednička molitva koja nas vodi nebeskoj Majci. Nazočnima se obratio i don Ranko Vidović, župnik Gospe od Otoka, koji je zahvalio svima koji pružaju podršku mladima u ovakvome slavljenju Boga, posebno sponzorima CD-a: Gradu Solinu i knjižari Salona-liber. Mladi iz Papa banda su zatim izveli pjesme s novoga CD-a, a kao gost je nastupila klapa Mriža iz Splita.

Na kraju se okupljenima obratila voditeljica Papa banda Maja Dolić. Zahvalila je Bogu na svim talentima koje su primili, a posebno što svojim pjesmama mogu otvarati srca za Onu koja ih prati i čuva, koju

je cijeloga svoga života u svom srcu iskreno čuvao njihov nebeski zaštitnik sv. Ivan Pavao Drugi. Također je zahvalila svima koji su im tijekom snimanja nosača zvuka pokazali razumijevanje i pružili potporu.

Promocija je završena pjesmom „Zdravo Djevo” koju su s Papa bandom i klapom Mriža iz Splita otpjevali svi nazočni. Svim posjetiteljima članovi Papa banda darovali su CD, a prikupljeni dobrotvorni prilozi išli su za potrebite u misijama. (Jasminka Perić)

Kardinal Burke predvodio misu i predstavio svoju knjigu u Splitu

Kardinal Raymond Leo Burke posjetio je u 25. listopada, grad Split te je u splitskoj prvostolnici sv. Dujma predvodio misno slavlje u konceleciji sa splitsko-makarskim nadbiskupom Marinom Barišićem, generalnim vikarom mons. Miroslavom Vidovićem i još devet svećenika. Pjevanje su predvodili splitski bogoslovi i sjemeništari. Uvodeći u misu, koja se slavila na latinskome jeziku, nadbiskup Barišić podsjetio je na dugu i bogatu povijest splitske katedrale, kao građevine najstarije katedrale na svijetu, i njezina zaštitnika sv. Dujma, solinskoga biskupa i mučenika. „Kao što reče sv. Ivan Pavao II. na ovoj mjestu: 'Ovdje povijest nije šutjela', jednako tako možemo reći da ni Dujmova povijest ne šuti. Slavimo otajstva svoje vjere, slavimo ljubav koja nije šutjela niti će šutjeti. O toj ljubavi govori i kardinalova knjiga, koju će večeras kardinal Burke predstaviti”, kazao je nadbiskup Barišić.

U istome je duhu započeo svoju homiliju mons. Burke: „Uzevši u obzir bogatu povijest ove drevne katedrale, zahvaljujem Bogu na evangelizaciji Hrvatske i na svemu što je Hrvatska učinila i

još uvijek čini u novoj evangelizaciji unutar Crkve, ali i diljem cijeloga svijeta. Današnju svetu misu prikazujem za hrvatski narod, a iznad svega za vjernike Splitske nadbiskupije, povjeravajući pritom sve vaše nakane zagovoru Blažene Djevice Marije i svetog Dujma, svetaca zaštitnika vašega grada i ove katedralne crkve.” U svojoj je propovijedi stavio naglasak na sakrament ženidbe naglasivši da „u samom središtu spasenja po kojem je naš Gospodin Isus Krist, utjelovljeni Sin Božji, došao na ovaj svijet, leži davanje božanske ljubavi onima koji su pozvani na bračni život. Prvo čudo našega Gospodina Isusa Krista, prvi znak kojim je otkrio veliko otajstvo Božjega dolaska među nas kako bi s nama zauvijek prebivao, izveo je na dobrobit mladoga bračnog para u Kani Galilejskoj. Svojim naukom i svojim djelima Krist je razjasnio kako je poziv i misija onih pozvanih na

bračni život biti temelj života Crkve, njegova živućeg Tijela, prva stanica u životu Crkve. Novi dom, stvoren bračnom zajednicom muškarca i žene, s pravom se naziva 'kućnom Crkvom', odnosno Crkvom unutar vlastitoga doma.” Bračnim vezom muškarac i žena postaju naravni sakrament Božje isključive, trajne i plodonosne ljubavi prema čitavome ljudskom rodu.

Govoreći o životnome pozivu roditelja, kazao je da je kršćanski dom, brakom formiran, prema čudnom Božjem spasiteljskom naumu „sigurno utočište u kojemu se novi ljudski život bezuvjetno pozdravlja, štiti i njeguje. Po ljubavi svojih roditelja djeca po prvi put uče ljubiti Boga i svoje bližnje onako kako ih Krist ljubi. 'Riječ Kristova' prebiva u kršćanskom domu. Roditelji i djeca pozvani su da kršćanskom ljubavlju oblikuju svoje svakodnevne živote, prakticirajući krjeposti koje sv. Pavao opisuje u svojem Hvalospjevu ljubavi iz Prve poslanice Korinćanima. Upravo se u vlastitome domu djeca odgajaju za spoznavanje Božje volje, naročito u odnosu na njihov životni poziv, i na prihvaćanje Bož-

je volje svim svojim srcem. Ustvari, vjerna, ustrajna i plodonosna ljubav, koja je oblik braka i obiteljskoga života treba biti oblik svakoga životnoga poziva.”

Kardinal Burke naglasio je neraskidivost ženidbenoga veza u vjernosti i ljubavi te kazao da „milošću sakramenta svete ženidbe, supružnici ulaze u novi zajednički život kao 'jedno tijelo' koje je u Kristu začeto, u Kristu živi i u Kristu ostaje sve dok ih Bog ne pozove k sebi.” Uzvišeni poziv bračne ljubavi u Kristu znači nositi križ zajedno s Kristom i slijediti ga na putu čiste i nesebične ljubavi. Na dan svoje ženidbe supružnici obećaju jedno drugomu „vjernost u dobru i zlu, u zdravlju i bolesti”. U tom je surjeću upozorio da nam današnje sekularizirano društvo zapravo govori „da takva ljubav nije moguća, da je ona puki san koji nema temelja u stvarnosti, ili da je ona ideal kojemu možemo težiti, ali ga u stvarnosti

ne možemo postići. No kada padnemo u iskušenje da posumnjamo u snagu milosti svete ženidbene veze, moramo se sjetiti da je sam Krist učinio su-pružnike 'jednim tijelom', da je Krist uvijek s njima i da u ovome svijetu nema ničega stvarnijega od nje-gove ljubavi koja živo djeluje u njihovu braku."

Na kraju svoje homilije nazočne je pozvao da usmjere svoj pogled euharistijskomu Isusu ističući da „nam se Gospodin potpuno predaje u Crkvi i naročito po svojoj euharistijskoj žrtvi, prepoznamo u njemu puninu Božje neizmjerne i neprekidne lju-bavi prema nama i predajmo se potpuno njemu i u njemu našim bližnjima, a naročito onim bližnjima koji su najpotrebitiji. Kako nam daje neprispodobivi plod svoje žrtve u svetoj pričesti, neka nas Duh Sveti očisti i ojača kako bismo ga uvijek slijedili u svemu što mislimo, govorimo i činimo." Propovijed je završio molitvenim zazivima Srcu Isusovu, Bezgrješno-mu Srcu Marijinu, svetomu Josipu, svetome Duji i blaženomu Alojziju Stepincu.

Potom je u Nadbiskupskom sjemeništu u Splitu upriličeno predstavljanje hrvatskoga izdanja kardi-nalove knjige „I Božja ljubav tijelom postala - sveta euharistija kao sakrament ljubavi", koja je objavlje-na u nakladi „Sofijina kuća" iz Visa. Knjigu je pred-stavio sam kardinal Burke. Na početku je zahvalio nadbiskupu Barišiću za iznimnu gostoljubivost kao i don Juri Bjelišu, ravnatelju Nadbiskupskog sjemeni-šta koje je ugostilo predstavljanje hrvatskoga prije-voda njegove knjige o euharistiji. Nakon što je uka-

zao na važnost koju je euharistijska pobožnost imala na njegovo duhovno oblikovanje u djetinjosti dobi te u vrijeme boravka u malom sjemeništu, kardinal je – između ostaloga – kazao da se promjena dogodila u vrijeme kada je imao 17-18 godina, tj. završetkom II. vatikanskoga koncila. U USA crkve su bile de-vastirane, iz njih su izbacivani oltari, liturgija se je veoma promijenila, tako da se je ponekad pitao je li uopće bio na misnome slavlju. To, dakako, nije bila nakana II. vatikanskoga koncila ni koncilskih otaca, nego je bila plod pogrešnoga tumačenja koncilskih dokumenata i prijekid s višestoljetnom crkvenom tradicijom. Na takvu su situaciju, nastavio je kar-dinal Burke, u kojoj je došlo do rapidnog opadanja vjere u Kristovu prisutnost u euharistiji, reagirali pape Ivan Pavao II. i Benedikt XVI. Prvi je napisao encikliku „Ecclesia de Eucharistia" (2003.), a drugi je objavio postsinodalnu pobudnicu „Sacramentum caritatis" (2007.). I on sam, kao biskup i nadbiskup, nastojao je učiniti nešto kako bi iznova oživio vje-ru u euharistijskoga Isusa te kako bi kao pastir duša pomogao svojim vjernicima u razumijevanju euha-ristije. Tako je u biskupijskom glasilu počeo objavljiva-ti komentare ta dva važna dokumenta posvećena euharistiji. Prvih šest meditacija posvećeno je enci-klici „Ecclesia de Eucharistia", a sljedećih šesnaest pobudnici „Sacramentum caritatis", koje zajedno skupljene tvore knjigu koja se sada nalazi i u hrvat-skome prijevodu. (SBC)

Ana Perišić gostovala na „Susretu s autorom"

U Verbumovoj knjižari sv. Frane u Splitu 25. li-stopada u sklopu programa „Susret s autorom" go-stovala je Ana Perišić, hagioasistentica i voditeljica Centra za hagioterapiju u Splitu. Autorica knjige „Hagioterapijski pristup u radu i suživotu s djecom i mladima" i više radova s ovoga područja na „Su-sretu s autorom" progovorila je o vlastitome život-nom putu, školovanju na Agronomskome fakultetu i Pedagoškoj akademiji u Zagrebu kojem je uslijedio prosvjetni rad tijekom pet godina.

Sredinom 1999. godine napušta prosvjetni rad u Zagrebu i preuzima ulogu koordinatorice programa Zajednice MiR u Velletriju u Italiji, a po povratku iz inozemstva i nakon završetka Instituta za teološ-ku kulturu laika 2004. pri KBF-u preuzima mjesto ravnateljice Dječjega doma te voditeljice Centra za rehabilitaciju i radnu terapiju Caritas Zagrebačke

nadbiskupije. Odlazak u inozemstvo bio je na svoj način izazovan, a preuzimanje ove odgovorne funk-cije u nadbiskupijskom Caritasu u Zagrebu bio je odgovor na njenu želju da dâ veći doprinos društvu. Nije ni slutila da će ta nutarnja želja biti tako brzo

uslišana kad joj je ponuđeno mjesto ravnateljice koje je prihvatila želeći se staviti potrebitima na raspolaganje i rastu institucije kakav je Caritas. Nakon odrađenog mandata odlučuje vratiti se iz Zagreba u Dalmaciju i posvetiti se onome za što uviđa da postoje velike potrebe, a za što se tijekom godina edukacije za hagioasistenticu na svoj način i pripremala. U Splitu postaje stručna voditeljica Centra za hagioterapiju koji do današnjega dana uspješno djeluje pružajući pomoć svima onima koji ne nalaze ili su izgubili smisao. Usmjerena je prema svim ljudima neovisno o svjetonazoru i religijskom usmjerenju, jer pitanje smisla i općih vrijednosti zahvaća sve ljude. Centar u Splitu smješten na Mihovilovoj Širini (br. 1) provodi programe individualne i grupne terapije, savjetovanja i pomoći ljudima koji su u različitim potrebama polazeći od narušenog osjećaja bazične sigurnosti, preko trauma, PSTP-a, ovisnosti, depresije, poremećaj prehrane, obiteljskih i bračnih problemi itd.

Uloga hagioasistenta je i itekako zahtjevna jer traži autentičnost. Kao i u svemu ostalom, autentičnost i proživljeno iskustvo je ono što nas približava drugima, istaknula je te dodala kako je to veliki zadatak jer traži svakodnevni rast i rad hagioasistenta na sebi – moraš imati da bi mogao dati. Iskustvo rada u prosvjetiteljstvu, institucijama socijalne skrbi, organizacijama civilnoga društva, iako naizgled različiti, itekako su nadopunili mozaik znanja i vještina koji je zaokružen studijem hagioterapije te tako pridonio radu s korisnicima i ljudima u potrebi Ane Perišić. U

okviru Centra za hagioterapiju, koji koordinira centre u Dalmaciji, Istri te Bosni i Hercegovini, prođe nekoliko tisuća korisnika kroz različite programe i edukacije, a edukaciju vrše i na terenu tj. u organizacijama i institucijama koje traže njihovu pomoć. Osim hagioterapije koju centar provodi također organiziraju i različite okrugle stolove i radionice u cilju pomoći.

Upitana kako gleda na izazove suvremenoga svijeta u kojemu je sveprisutnija duhovna i duševna glad, ali i porast otuđenja i depresivnih stanja i bolesti, Perišić je istaknula kako je to nažalost logičan slijed razvoja svijeta u kojem je puno toga određeno tehnološkomu napretku i razvoju, koji je potreban, ali koji je podređujući sve jednome cilju, doveo do zaborava i (ili) isključenja čovjeka. Upravo stoga hagioterapija može ponuditi odgovor mnogim ljudima, jer iako se ne bavi liječenjem tjelesnih i psihičkih simptoma boli, otkriva čovjekov smisao i izvor postojanja, njegovu neponovljivu osobnost, posreduje mu zakonitosti dobra, istine, ljubavi, pravednosti, slobode, kreativnosti i drugih vrijednota i potiče ga na odluku da misli, djeluje i očekuje dobro te da nadilazi narušene međuljudske odnose, među ostalim i kroz praštanje i pokajanje. Publiku koja je s velikim zanimanjem pratila Anu Perišić na „Susretu s autorom“, kojim je moderirala Jelena Hrgović, iskoristila je prigodu za pitanja i bolje informiranje o ovoj temi, ali i mogućnostima sudjelovanja na programu, na što je Perišić pozvala sve da informacije prate i na mrežnim stranicama centra www.hagioterapija-split.hr. (Jelena Hrgović)

Osvrt na kanonsku vizitaciju župa Neretvanskog dekanata

U pastoralnome centru Župe sv. Nikole biskupa u Metkoviću održan je 26. listopada 2016. godine susret splitsko-makarskoga nadbiskupa mons. Marina Barišića sa svećenicima koji pastoralno djeluju u župama Neretvanskoga dekanata. Središnja tema

susreta bio je osvrt na kanonsku vizitaciju Neretvanskoga dekanata koju su obavili nadbiskup i njegovi suradnici tijekom ovogodišnje korizme. Uz oca nadbiskupa susretu su nazočili mons. Miroslav Vidović, generalni vikar, mons. Ante Ančić, pastoralni vikar, don Stipe Jerković, dekan i svećenici koji pastoralno skrbe za župe ovoga dekanata.

Poslije zajedničke molitve dekan don Stipe izrazio je dobrodošlicu o. nadbiskupu, njegovim suradnicima i pristiglim svećenicima te iznio kratke informacije o Neretvanskome dekanatu koji broji 16 župa u kojima pastoralno djeluje 17 svećenika.

U uvodnoj riječi o. nadbiskup izrazio je radost i zadovoljstvo vjerničkom angažiranošću i ozbiljnošću koju je doživio u osobnome susretu i kod misnih slavlja prigodom obilaska župa dekanata. Potom su

se generalni i pastoralni vikar osvrnuli na kanonsku vizitaciju ističući aktualnu problematiku koja proizlazi iz specifičnosti pojedinih župa. Zbog udaljenosti od središta nadbiskupije osjeća se potreba stvaranja jednoga duhovnog centra iz kojega bi se koordiniralo pastoralnim radom u dekanatu.

Generalni vikar se posebno osvrnuo na potrebu svećeničkoga zajedništva i solidarnosti koja se nalazi u temeljima svakoga ozbiljnog pastora. Pozvao je nazočne svećenike u ovoj Godini milosrđa na žarku molitvu, otvorenost, međusobnu suradnju i pomoć. Obavijestio je svećenike o događajima vezanim za završno slavlje u Godini milosrđa u našim jubilejskim crkvama i svetištima (katedrala u Splitu, crkve u Solinu, Sinju i Vepricu). Poseban naglasak stavljen je na pripremu Trećega nacionalnog susreta katoličkih obitelji u Solinu 2018. godine.

U svome pojedinačnom izlaganju i raspravi koja je uslijedila svećenici su se dotakli aktualnih tema iz svakodnevnoga pastoralnog iskustva na svojim

župama spominjući pri tome i određene poteškoće kao što su: rastrkanost pojedinih župa, sve lošija demografska slika, međusobna suradnja i povezanost u pastoralnim pothvatima, neusklađenost pojedinih liturgijskih slavlja s liturgijskom praksom Crkve.

Naglašena je potreba pristupanja liturgijskim slavljinama sa svom ozbiljnošću i svetošću, poštujući tradiciju i propise Crkve kao i svakodnevno slavlje svete mise u župi u određeno vrijeme. Suradnja župnika s vjernicima posebno s članovima župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća od izuzetne je važnosti jer inicijativa i osmišljenje mnogih pastoralnih aktivnosti uvijek dolazi od župnika. Na koncu je izabran i delegat za koordinaciju Trećega nacionalnog susreta obitelji u Solinu 2018. u osobi o. fra Ante Bilokapića, župnika Sv. Ilije – Metković.

Susret je završen zajedničkim ručkom u pastoralnome centru u organizaciji župnika don Davora Bilandžića i njegova pomoćnika don Miroslava Ručića. (A. Radović)

Susret nadbiskupa s krizmateljima

U vijećnici Nadbiskupskog ordinarijata u Splitu održan je 29. listopada 2016. susret splitsko-makarskoga nadbiskupa mons. Marina Barišića sa svećenicima koje je opunomoćio za podjelu sakramenta potvrde. U pozivu na sastanak svima su poslani upute i dopisi što su ih bilo nadbiskup, bilo ordinarijat tijekom proteklih godina poslali župnicima, a odnose se na pitanja pripreme potvrđenika i tijekom slavlja sakramenta potvrde.

Od jedanaest krizmatelja koji nadbiskupu svake godine pomažu u slavljenju toga sakramenta u župnim zajednicama na susret su došla devetorica. Cilj je sastanka zajedno sagledati i razmotriti krizmenu praksu u našoj mjesnoj Crkvi, bliže pouke kandidata za krizmu tijekom dvogodišnjega razdoblja, zatim

završni susret s krizmateljem i na kraju animiranje samoga misnoga slavlja na kojemu se daje sakrament kršćanskoga odrastanja ili potvrde. „Od ovoga susreta i vaših razmišljanja očekujem određene prijedloge koje ćemo uputiti našim župnicima posebno s obzirom na osnaženje obiteljskoga pastora što je osobito važno danas kada se pripremamo za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu 2018.,” naglasio je nadbiskup.

Sudionici su zatim redom iznosili svoja iskustva, zapažanja, opaske i prijedloge za što kvalitetniju i plodonosniju pripremu mladih koji primaju sakrament potvrde. Pritom su se iskristalizirali neke preporuke za župnike, primjerice, da se pouke i pripreme za krizmanike odvijaju u manjim skupinama (oko dvadesetak kandidata) i da ih vode svećenici, da se u pripreme svakako uključe i roditelji krizmanika putem susreta jednom mjesečno, da se predviđene pouke (uključujući aktualne teme) izvode suvremenim metodama te uz proširenja vjerskoga znanja nužno trebaju sadržavati kako mistagoške sadržaje (zajedničko klanjanje, molitvu, hodočašće...), tako i neke zajedničke aktivnosti karitativne ili socijalne naravi. Dotaknuta su i druga pitanja kao što su izbor kuma ili kume, dolično odijevanje na misi ili pak neprimjerena noćna slavlja (party) nakon krizme koja su se uvriježila u nekim mjestima.

Čulo se i čitav niz konkretnih prijedloga za što bolju pripremu i tijekom samoga liturgijskog slavlja u kojemu se podjeljuje sakrament potvrde. Krizmatelji odaju priznanje svim našim župnicima i župnim vikarima koji se u svakome pogledu strpljivo i svojski trude

da što bolje pouče te vjerski i duhovno pripreme svoje kandidate za sakrament potvrde.

Na kraju je rečeno da bi bilo dobro postojeće materijale za pripremu krizmanika učiniti još dostupnijim (!) te o ovoj temi raspraviti zajedno sa župnicima na dekanatskim susretima. (N. A. Ančić)

Blagoslov obnovljene crkve Bezgrješnog Začeca BDM u Gornjoj Podstrani

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić predvodio je u nedjelju, 30. listopada, euharistijsko slavlje za vrijeme kojega je blagoslovio obnovljenu crkvu Bezgrješnoga Začeca Blažene Djevice Marije u Gornjoj Podstrani, najveće crkve u Poljičkoj Republici. U koncelebraciji je bio župnik don Ivica Barišić, župni suradnik don Ivan Kešina i don Ante Rako. „Liturgija je spoj neba i zemlje, a u ovoj obnovljenoj crkvi doživljavamo ozračje neba na zemlji”, kazao je nadbiskup na početku misnoga slavlja, koje je svojim pjevanjem uzveličao župni mješoviti zbor, pučki pivači iz Podstrane i Klapa „Praska”.

U svojoj je propovijedi nadbiskup Barišić govorio o simbolici susreta Isusa i nadcarinika Zakeja u Jerihonu, bogatome gradu u kojem se Isus do tada nije zaustavljao. Pozvao je vjernike da pogledaju krije li se u njima Zakej, nadcarinik koji se obogatio na račun drugih i koji je egoistično gradio život u materijalnome. Isus je, na putu prema svojoj muc i smrti, ušao u Jerihon i kao da je tim činom htio prihvatiti na sebe cijelu grješnost toga grada, odnosno grijeh svakoga čovjeka, naglasio je nadbiskup. „Njegov susret sa Zakejom, čovjekom niska rasta, govori nam o Isusovoj želji da se susretne sa svakim čovjekom, pa i onim niske ljudskosti kako bi ga obratio. Jer Isus sam za sebe kaže da je došao potražiti izgubljeno i oživjeti zamlrlo. Mi smo dio Gospodinova plana”, kazao je nadbiskup te nastavio: „Isus je ušao u Zakejevu kuću i taj čin izazvao je brojna negodovanja i mrmljanja drugih. Međutim, Isus ni jednom riječju nije ukorio Zakeja, ali ga njegov pogled i zagrljaj promijenio. Isusova prisutnost je za Zakeja bila spasonosna i darovala novi smisao njegovu životu. Zakej širokogrudno dijeli siromasima polovicu svojega imanja i vraća četverostruko ljudima kojima je

uzimao iz svoje pohlepe. Zahvaćen milosrđem, ide iznad pravde na razinu milosrđa.” U tom je svjetlu nadbiskup upitao: „Jesmo li mi u ovoj Godini milosrđa susreli Gospodina i promijenili svoj život?” Izrazio je nadu da je ova „godina bila samo trening da ne bude samo godina, nego vrijeme milosrđa u našem životu”.

Na kraju je svoje propovijedi nadbiskup čestitao župniku i župljanima na obnovi crkve, u koju su oni utkali svoju vjeru i kulturu. „Vaši pradjedovi i prabake dolazili su na ovo mjesto da bi se susreli s Gospodinom i iz toga su susreta i odnosa izlazili promijenjeni. Danas je ovdje srce obnovljeno i obitelj oživljena”, poručio je splitsko-makarski nadbiskup.

S obnovom crkve krenulo se prije tri i pol godine (2013. g.) za vrijeme tadašnjega župnika don Petra Dukića. Sve je obnovljeno osim oltara, čija je skorašnja obnova u planu. Izvođač restauratorskih radova (unutarnjih i vanjskih) je tvrtka „Kvinar” iz Podstrane, a stolarske radove izveo je župljanin gosp. Toma Čule. Cijela crkva je oslikana tj. vraćena je u izvorni oblik kakva je bila prije 50-ih godina prošloga stoljeća kada su je komunisti obojili u bijelo. U crkvi se održava bogoslužje prvom nedjeljom u mjesecu i za veće blagdane (sv. Ante – Dan općine, Bezgrješno

Začće BDM – zaštitnica crkve). Crkva je obnovljena uz pomoć župljana, Splitsko-dalmatinske županije, a najvećim je dijelom (s oko 2 i pol milijuna kuna) sudjelovala Općina Podstrana na čelu s načelnikom Mladenom Bartulovićem. Obraćajući se nazočnima na kraju misnoga slavlja, načelnik Bartulović podsjetio je na povijest crkve ističući da je ona povijesno, kulturno i crkveno dobro.

Stara župna crkva Bezgrješnog Začća Blažene Djevice Marije nalazi se u sredini staroga sela Podstrane. Današnja crkva jednim svojim dijelom potječe iz 1777. godine, kada je stara crkva srušena i podignuta nova koja je s apsidom bila duga 21 i široka 8,30 metara. I ta je crkva tijekom vremena postala malena, pa je 1896. godine crkva povećana i dobila današnji oblik. U crkvi je 5 oltara od mramora i kamena. Veliki je oltar izrađen u baroknome stilu. Pokrajni oltari na južnoj strani lađe posvećeni su sv. Juri i Dušama u čistilištu, a na sjevernoj strani lađe su oltari Gospe od Ružarija i Gospe od Bezgrješnog Začća. Na oltarima se nalaze slike, odnosno kipovi njihovih naslovnika. Krov je od kupe kanalice. Crkveni kor je izrađen u obliku potkove. Na bočnim zidovima po tri su prozora na luk. Na pročelju je kamena osmerokraka rozeta, a na vrhu pročelja preslica za tri zvona. Prva crkva, koja je prethodila ovoj današnjoj i svim njezinim prethodnicama, bila

je vrlo stara i pretpostavlja se da je postojala prije turske okupacije. Prvi put je dokumenti spominju 1625. godine, ali je sigurno da je postojala znatno prije toga vremena. Ona je početkom 18. stoljeća bila povećana, pa je nadbiskup Cupilli 1711. godine naziva „novom crkvom”. Ona je 1777. posve srušena i ustupila mjesto novoj crkvi, prethodnici današnje.

Riječ zahvale svima koji su sudjelovali u obnovi i u euharistijskome slavlju uputio je župnik don Ivica Barišić. „Mnoge su generacije u ovoj crkvi crpile snagu za život. Koliko je samo molitava, suza, žrtava ova crkva primila, to samo Bog zna. Obnova naše crkve tražila je i vremena, muke, rada i financija. Dovoljno je naglasiti kako je u zadnjih nekoliko godina naša crkva jedan od najvećih zahvata što se tiče sakralnih objekata u konzervatorskoj struci”, kazao je župnik Barišić te dodao da nas ova crkva sada još više potiče na sabranost i molitvu te vraća temeljima i izvoru života Isusu Kristu. U znak zahvalnosti dvije mlade župljanke u narodnoj nošnji Poljičke Republike darovale su nadbiskupu prigodni dar, domaće proizvode i sliku Blažene Djevice Marije. Hrvatsko katoličko glazbeno društvo Podstrana, koje je prije 109 godina osnovao don Petar Car, izvelo je himnu „Lijepa naša”, a slavlje se nastavilo uz prigodni domjenak ispred crkve. (SBC)

Spomen na metkovske branitelje

Na uočnicu svetkovine Svih svetih, 31. listopada, župnik metkovske Župe sv. Ilije fra Ante Bilokapić na Gradskome groblju sv. Ivana Nepomuka u Metkoviću održao je obred odrješenja za osamnaest poginulih metkovskih branitelja u Domovinskoj ratu.

Potom su predstavnici braniteljskih Udruga proizašlih iz Domovinskoga rata i političkih stranaka te gradonačelnica Metkovića Katarina Ujdur sa suradnicima položili vijence i svijeće ispred središnjega križa, kao i ispred spomenika braniteljima na Velikoj Rivi.

U čast i znak zahvalnost hrvatskim braniteljima u večernjim satima u galeriji GKS-a održan je i prigodni komemorativni program na kojemu su između ostalih sudjelovali rodbina i prijatelji poginulih branitelja, te predstavnici vlasti. Članovi Dramske skupine srednje škole recitali su

stihove poznatih pjesnika, a u glazbenome dijelu programa sudjelovali su zborovi metkovskih župa Sv. Ilije i Sv. Nikole. Pjesmu „To je tvoja zemlja” otpjevala je Tonča Šiljeg. (Antonija Menalo)

Koncert uz Sve Svete i Dušni dan

Zbor i orkestar Hrvatskoga narodnog kazališta Split, pod ravnanjem maestra Mladena Tarbuka i zborovođe Ane Šabašove, u ispunjenoj crkvi Gospe od Zdravlja na Dobrome u Splitu održali su 31. listopada svoj tradicionalni koncert uoči blagdana Svih svetih i Dušnoga dana. Ovoga je puta na repertoaru za Dušni dan bio „Ave verum corpus motet u D-duru KV 618” Wolfganga Amadeusa Mozarta te njegovo najznamenitije djelo s područja liturgijske skladbe, koja nadilazi liturgijsko, a obraća se izravno slušatelju, velebni „Requiem u D-molu KV 626” za četiri glasa, zbor i orkestar i odabrani instrumentarij koji uključuje tri trombona koji potječu od salcburške crkvene tradicije, te svojom jedinstvenom ljepotom i ekspresivnošću zaokružuje

je opus salcburškoga genija i stoji na kraju njegova životnoga i umjetničkoga puta. Kao solisti nastupili su Valentina Fijačko Kopic – sopran, Terezija Kusanović – mezzosopran, Bože Jurić Pešić – tenor i Ivica Čikeš – bas. (Ivica Luetić)

Svi Sveti na splitskom groblju Lovrinac

„Svetkovina Svih svetih uvodi nas u otajstvo naše nade, radost uskrsloga ozračja, povezanosti s Gospodinom i nebesnicima. Danas se zahvalno sjećamo i molimo za sve pokojne iz naših obitelji, rodbine, poznanika, prijatelja, branitelja i svih ljudi koji su dijelili i živjeli naš zemaljski život. Na osobit način izražavamo zahvalnost Bogu i velikomu mnoštvu svjedoka iz svih vremenâ i sredinâ koji su uz sve po-

teškoće usklađivali svoj život s evanđeoskim blaženstvima. Svi oni, među kojima vjerujemo da su i naši mili, ohrabrenje su nama na putu vjernosti Bogu i ljubavi prema čovjeku”, kazao je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić uvodeći u misno slavlje na svetkovinu Svih svetih, 1. studenoga, na splitskome groblju Lovrinac. U svojoj je propovijedi nadbiskup govorio o svetkovini Svih svetih i blaženstvima, koja „izražavaju povjerenje u Boga Oca, hrabre nas u našim poteškoćama, krizama, izazovima strahovima i patnjama.” (Cijelu homiliju nadbiskupa Barišića možete pročitati na str. 372.)

Nakon misnoga slavlja za križem su u procesiji do središnjega križa išli brojni vjernici, ministri, časne sestre, bogoslovi, pjevači sastavljeni od više splitskih župnih zborova pod vodstvom fra Stipice Grgata. Ondje je nadbiskup izmolio molitvu održavanja za sve vjerne mrtve. (SBC)

Radni sastanak u prigodi pripreme za Treći susret hrvatskih katoličkih obitelji

U prigodi Trećega susreta hrvatskih katoličkih obitelji, koji će biti upriličen u Solinu 2018. godine, održan je 3. studenoga u Nadbiskupskome ordinarijatu u Splitu radni sastanak splitsko-makarsko-

ga nadbiskupa Marina Barišića i voditelja/članova ureda i važnijih ustanova te pokreta i zajednica u nadbiskupiji. Budući da je Splitsko-makarska nadbiskupija prihvatila domaćinstvo toga značajnog

nacionalnog obiteljskog skupa, na sastanku se raspravljalo o konkretnim planovima i aktivnostima koje valja u tom vidu poduzeti. Nadbiskup je naglasio da se treba kako sadržajno, tako i organizacijski što bolje pripremiti da bi susret donio dobre plodove i ohrabrio naše obitelji da ustraju u međusobnoj ljubavi i vjernosti živeći predano svoje bračno i roditeljsko poslanje.

Pastoralni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Nediljko Ante Ančić podsjetio je da se prije više od 15 godina osjetila potreba takvih susreta zbog velikih poteškoća u svezi obitelji koja je ugrožena s različitih strana: zbog stila života, prekomjernoga rada, ideoloških silnica koje se protive obitelji poput rodne ideologije. Obitelj je temeljna stanica društva, ali i temeljna zajednica preko koje se prenosi i svjedoči vjera, kazao je mons. Ančić. Podsjetio je da se u HBK-u osjetila potreba više posvetiti brigu obiteljskomu pastoralu te su 2010. godine donijeli odluku da se organiziraju ovakvi susreti hrvatskih katoličkih obitelji. Prvi susret priređen je u Zagrebu 2011. na kojemu je sudjelovao i tadašnji papa Benedikt XVI. Drugi susret održan je na Trsatu 2015. Treći

susret bit će upriličen u Solinu 2018. Potom je naveo ciljeve tih susreta: promocija vrijednosti braka i obitelji, okupiti što veći broj obitelji – pokazati brojnost, duhovno i svekoliko zajedništvo među obiteljima, pokazati važnost obiteljskoga pastoralna na svim razinama osobito na župnoj, razvijati mrežu vjernika laika, promicati i štititi temeljne vrjednote i prava obitelji, stvoriti kritičnu masu katoličkih obitelji radi ostvarivanja promjene u društvu uključujući preuzimanja odlučujućih uloga. Naglasio je da pripreme teku kroz tri godine. Prve je godine održan studijski dan za djelatnike i suradnike u pastoralu braka i obitelji iz svih biskupija te je odabrana tema susreta „Očinstvo i majčinstvo: dva lica roditeljskog poslanja”. Istodobno se pristupilo izradi kateheza na zadanu temu. Druge godine, u kojoj se nalazimo, valja po biskupijama i župnim zajednicama produbiti temu

„Izazov očinstva”, jednoga lica roditeljskoga poslanja, a treće godine temu majčinstva.

O katehezama progovorio je don Tomislav Čubelić, voditelj nadbiskupijskog Ureda za pastoral obitelji. Ured za život i obitelj HBK-a napravio je deset kateheza pod naslovom „Izazov očinstva”, katehetski materijal za osnaživanje muškaraca/očeva u odgovornome ispunjavanju poslanja u obitelji, Crkvi i društvu. Usto je izdao upute za voditelje kateheza (teološki poučen muškarac ili žena) te letak s ispitom savjesti očeva. Druge kateheze, njih osam, koje se nalaze na nadbiskupijskoj mrežnoj stranici (www.smn.hr) napravio je tim pod vodstvom don Tomislava Čubelića. Naglasio je da se tim katehezama mora ozbiljno raditi, barem jednom mjesečno župnik treba okupiti obitelji u župama, a voditelj obrađivati temu po temu iz kateheza. Manja mjesta i župe trebale bi se povezati i zajedno organizirati susrete obitelji.

Generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vido- vić kazao je da se o Trećemu susretu hrvatskih katoličkih obitelji već govorilo na studijskome danu za svećenike i na sastanku dekana. Naglasio je

da bi trebalo osnovati inicijalni odbor u više pododboru (liturgijski, katehetski, medijski i dr.). Nadbiskupijski tiskovni ured iznio je ideje o tome kako bi se moglo medijski senzibilizirati javnost o toj temi (primjerice: medijski plan i program za goste i teme u nadbiskupijskim radio i TV emisijama, prigodni videouradci, logo, <http://www.susretobitelji.hr/> i sl.). Mo. don Šime Marović podsjetio je na proslavljenju Godinu obitelji 2001. g. koja bi mogla biti polazište nekih uspješnih ideja koje bi trebalo nadograditi i dalje razviti. Ravnateljica Caritasa upozorila je na sve veći problem razrušenih obitelji. U tome vidu naglašena je potreba realne analize stanja te ozbiljnoga i odgovornog cjelovitog pastoralna obitelji, koji uključuje i pastoral mladih, budućih očeva i majki. Naglašeno je, također, da bi trebalo „izaći iz crkve” i potražiti one kojima je brak u krizi. Na sastanku je

predloženo da se napiše proglas o početku godine „Izazov očinstva” i pripreme Trećega susreta hrvatskih katoličkih obitelji u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji, koji bi nadbiskup objavio na 1. nedjelju došašća. Toj bi se temi posvetile prigodne propovijedi, molitva vjernika, molitveni zazivi, križni put i sl. Promišljano je o tome kako očeve što više angažirati u bogoštovlju primjerice na Nedjelju očića, blagdan

sv. Josipa i sl. Iako je ove godine stavljen naglasak na očeve u obitelji, to ne isključuje majke, jer su to dva lica roditeljskoga poslanja. Nadbiskup je zahvalio nazočnima na iznesenim idejama, prijedlozima i savjetima ističući da je iz svega navedenoga jasno da već postoji tradicija koja nas nosi, a koju treba produbljivati. (SBC)

Premijerno prikazan film „Huda jama – strogo čuvana tajna”

U organizaciji Hrvatske udruge Benedikt 3. studenoga u prepunoj velikoj dvorani Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu prikazan je dokumentarni igrani film „Huda jama – strogo čuvana tajna” autora akademika Romana Leljaka.

Film je snimljen u produkciji američke filmske tvrtke iFilms LLC u suradnji s Hrvatskim filmskim institutom, a prema predlošku istoimene knjige Romana Leljaka „Huda jama”, odnosno o stradanju hrvatskih, slovenskih i austrijskih civila koje su bez suđenja zvjerski mučili i pogubili komunisti 1945. godine, par tjedana nakon završetka Drugoga svjetskog rata. Partizani su nagurali par desetaka tisuća mladih ljudi, djevojaka te ih žive zazidali u okna rudnika u kojima su svi skupa preminuli mučeničkom smrću.

Bitno je napomenuti da je dvorana bila premala za sve zainteresirane tako da je dobar dio posjetitelja odgledao dokumentarni film stojeći u holu ispred dvorane. Poslije prve projekcije u 19 sati zbog velikog interesa film je još jednom prikazan u 20 sati. Film ima više dimenzija, pokazuje borbu pojedinca (Romana Leljaka) sa sustavom triju država (Jugoslavije, Slovenije i Hrvatske) u kojoj on ne posustaje te uspijeva rasvijetliti događaje s kraja Drugoga svjetskog rata i masovne zločine koji su uslijedili od partizanskih jedinica prema poraženim snagama.

Huda Jama naselje je u sastavu općine Laško u Sloveniji. Blizu naselja nalazi se rudnik Huda jama u čijem je sklopu rudarsko okno Barbarin rov, mjesto na kojemu je počinjen jedan od najvećih zločina u svijetu neposredno nakon Drugoga svjetskog rata. Jugo-komunistička vojska (partizani – I. bataljun KNOJ-a pod vodstvom Benjamina Žižmana) likvidirala je oko 3000 nedužnih ljudi među kojima je bio veliki broj civila – djece, žena i staraca. Pred ulazak u rudnik, film prikazuje kako su partizani majkama uzimali djecu mlađu od 6,7 godina i odvozili

ih u nepoznatome pravcu. Ostala djeca dijelila su sudbinu starijih. Zanimljivo je da su ti ljudi izgubili status ratnoga zarobljenika jer su pobjednički saveznici lukavo i podlo termin „ratni zarobljenik” promijenili u „razoružani neprijatelj”.

Kako se za ovaj zločin ne bi saznalo, pristup grobnjoj jami zazidali su s deset pregrada između kojih su na više od 100 metara nasuli sipinu i zemlju. Prema podacima do kojih je došao publicist i istražitelj arhiva UDB-e i masovnih zločina jugo-komunističke vojske Roman Leljak, u ovom stratištu okončalo je život u stravičnim mukama oko 2000 Hrvata, 700 Slovenca i 300 Nijemca. Svi zarobljeni hrvatski vojnici dovedeni su pješice, a oni iz Kranja i Slovenije Gradeca kamionima. Pri ulasku u jamu zarobljenici su morali kleknuti, a zatim su dobili udarac rudarskim krampom po glavi. Njihova su tjelesa bila poravnata u jami, a među njima je bilo i žena.

U filmu su također prikazani na tisuću posmrtnih ostataka ubijenih ratnih zarobljenika, uglavnom slovenskih domobrana, pripadnika njemačke i hrvatske vojske koji su prekrili cijelu jamu, a žica kojom su bili vezani, kosti koje vire iz neraspadnutih vojničkih čizama te položaji pojedinih kostura dokazuju da su oni koji su bili zatrpani u tu jamu imali neopisivo jezivu smrt. Zorno su prikazani leševi vezani žicom, te mnoge smrskane glave, što upozorava da su neki bili ubijeni na okrutan način. Tijela su žrtava mumificirana, jer su u toj rudarskoj jami, koja je bila zatrpana s 400 kubičnih metara zemlje, postojali uvjeti za to, budući da je bio zapriječen dovod zraka. U jednome kratkom vremenu, dok su istraživanja bila dostupna, u samo jednome dijelu tunela prikazano je u filmu više od 300 pronađenih dječjih kostura, te kako je izvađeno više rudarskih vagona punih ženskih kostura s pletenicama kose. Prikazan je i Josip Broz koji paradira u otvorenome automobilu kroz Celje 1. lipnja 1945. godine. (IL)

Započela 14. sezona ministrantske malonogometne lige „Ivan Merz”

Nova, 14. sezona Ministrantske malonogometne lige „Ivan Merz” Splitsko-makarske nadbiskupije započela je 5. studenoga misnim slavljem koje je u kapeli Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu predvodio generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović.

„Vi ste ures Crkve i naše nadbiskupije. Volio bih da taj ures ostane lijep i na športskim terenima, te da i ondje pokažemo sav sjaj onoga za što se pripremamo kada služimo oko oltara”, rekao je mons. Vidović pozdravivši ministrante, voditelje malonogometnih ekipa, njihove župnike i kapelane. Prenio je pozdrave i dobre želje splitsko-makarskog nadbiskupa Marina Barišića koji se rado odaziva na druženja s ministrantima, no zbog ranije preuzetih obveza nije mogao sudjelovati u ovome slavlju.

U prigodnoj homiliji mons. Vidović je ministrantima istaknuo tri najvažnije poruke koje proizlaze iz čitanja dana – Poslanice sv. Pavla Filipljanima i Evanđelja po Luki. Govorio je tako o potrebi da mislimo jedni na druge, te o vjernosti i poštenju. Rekao je da se na športskome terenu može čitati kako se čovjek ponaša i u svakodnevnome životu, stoga je navedene tri poruke okupljenima približio kroz nogomet. Pojasnio je da misliti jedni na druge ne znači samo paziti na svoga suigrača, već i na onoga tko igra za suprotnu momčad, paziti da se ne ozlijedi i ponizi te u njemu prepoznati svoga brata i sliku Božju. Nadalje, bit pošten i vjeran u malome na športskome terenu znači ne simulirati „faule”, vikati da smo pokradeni, već dati ruku drugomu i priznati svoju pogrešku te ne zaboraviti svoj ministrantski poziv. „Ako pazimo na ove stvari u malome – u nogometu, još je važnije živjeti ih u stvarnome životu

– u razredu, obitelji i na ulici. Neka vas u tome ojača Isus Krist koji će vam dati snagu da budete vjerni i poštteni i da mislite jedni na druge. Tako ne ćete samo biti ures oko oltara, već i ures našega društva i čitavoga svijeta”, zaključio je.

Puno uspjeha svim okupljenima zaželio je i povjerenik Ureda za pastoral duhovnih zvanja Splitsko-makarske nadbiskupije don Jure Bjeliš koji je istaknuo da je glavni motiv lige druženje i rast u vjeri. S pravilima igre i sistemom natjecanja, ministrante je upoznao voditelj lige Duje Gale. Po završetku misnoga slavlja uslijedio je prvi krug natjecanja na igralištu i u dvorani Nadbiskupskoga sjemeništa.

Ove godine u natjecanju sudjeluje 26 župnih ekipa: splitske župe Brda, Sućidar, Ravne njive, Pujanke, Sv. Duje, Kman, Veli varoš, Trstenik, Kamen, Neslanovac, Mejaši, Poljud i Mertojak; solinske župe Sv. Kajo i Gospa od Otoka, župe Strožanac, Kaštel Gomilica, Srijane/Dolac Gornji/Trnbusi, Dugi Rat, Otrić-Struge, Sitno Donje, Dubrava, Vranjic, Košute, Sv. Marko iz Makarske i Župa sv. Jakova iz Šibenika. (KB)

Misa za djecu i roditelje korisnike Caritasa

U Godini Božjega milosrđa Caritas Splitsko-makarske nadbiskupije, podružnica „Dječji osmijeh”, koji stvarno i duhovno pomaže obitelji slabijega imovnog stanja, s malodobnom djecom, prvenstveno novorođenčad i predškolski uzrast, priredio je 5. studenoga misu za djecu korisnike dječjega Caritasa, njihove roditelje, prijatelje, darovatelje u svetištu Gospe od Pojisa u Splitu. Misno slavlje predvodio

je doc. dr. sc. fra Domagoj Runje. Misi je nazočila voditeljica dječjega Caritasa s. Marta Kegalj.

Na početku mise u ime „Dječjega osmijeha” mali Gabrijel pozdravio je propovjednika i sve nazočne, a u znak dobrodošlice dječica su fra Domagoju darovala prigodni darak.

Fra Domagoj Runje je u propovijedi protumačio evanđeoski odlomak u kojemu učenici raspravljaju

tko je najveći. I kad se i mi upustimo u rasprave tko je od nas najveći, znači da smo se udaljili od Isusa. Čovjek ima pravo željeti biti velik, ali Isus nas poučava, velik je onaj tko služi, onako kako se dijete služi. Jači treba služiti slabijega, zdrav bolesnoga i neka to služenje nikoga ne ponižava, jer samo se zajedništvom postiže služenje, zaključio je o. Runje.

Na kraju mise roditelji su zahvalili fra Domagoju, s. Marti koja ih je zdušno okupila, te zboru mladih Župe Gospe od Pojišana i svojim domaćinima ocima kapucinima na njihovoj raspoloživosti i potpori

koju im pružaju preko dječjega Caritasa, te na kraju dragomu Bogu na svim darovima i dobrima.

Potom je u dvorani sv. Leopolda Bogdana Mandića održana zajednička zakuska. „Dječji osmijeh”, koji već više od sedam godina vodi s. Marta Kegalj, brojnim obiteljima, dariva materijalnu pomoć, uz pedagošku i psiho-socijalnu, i tako pruža duhovnu snagu koja svjedoči da se ljubav gradi dobrim djelima, dobrotom i zajedništvom svih ljudi, bez obzira na vjeru i narodnost. (IKA)

Tri Ančele položile doživotne redovničke zavjete u Splitu

Tri sestre Službenice Milosrđa (ančele) položile su doživotne redovničke zavjete, a osam sestara proslavilo je svoje jubileje 25 i 50 godina vječnih zavjeta u subotu, 5. studenoga, u samostanskoj crkvi Bezgrješne Djevice Marije u Splitu. Euharistijsko slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u koncelecijaciji s umirovljenim šibenskim biskupom mons. Antom Ivasom, generalnim vikarom Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-Mrkanske biskupije mr. don Željkom Majićem i još s petnaestak svećenika iz različitih hrvatskih (nad)biskupija. Proslavi su nazočile brojne ančele iz Hrvatske i iz Italije te rodbina i prijatelji.

Prije početka euharistijskoga slavlja riječ pozdrava uputila je provincijalna poglavarica Službenica Milosrđa s. Mariangela Galić. Zahvalila je svima što su došli zajedno s ančelama slaviti veliki dan za njihovu redovničku zajednicu: „Slavimo Gospodina zbog izabranja, upućenoga poziva te odgovora naših

sestara.” Zahvalila je roditeljima i obitelji sestara što su svoje kćeri velikodušno darovali Bogu i redovničkoj zajednici te ih zamolila da im i dalje budu blizu podrškom i molitvom.

Pozdravima se pridružio i nadbiskup Barišić ističući da redovnice „zavjete Gospodinu vrše pred svim njegovim pukom, među svojim sestrama i pred Crkvom Božjom”. Nadbiskup se osvrnuo na biblijska čitanja koja su sestre izabrale za taj dan te kazao: „Vjerujem da ste u njima prepoznali njegov glas i svoj odgovor, put poteškoće i radosti, da ste prepoznale sebe u toj Božjoj milosti kako biste rasle i bile znak njegove prisutnosti u svijetu i svjedok njegove milosrdne ljubavi.” Tumačeći Božju riječ, nadbi-

skup je naglasio da ni danas, kao ni u vrijeme proroka Jeremije, nije jednostavno živjeti vjeru u jednoga Boga u okruženju punom idola. „Taj ambijent utječe na nas i nije lako reći: ‘Gospodine, evo me’ i odazvati se njegovu pozivu. Tim više, vaš je odaziv i redovnički poziv vrjedniji i važniji”, istaknuo je mons. Barišić te dodao da jednako tako nije lako danas biti ni otac ni majka, ni kršćanin. „Ali to je radost koju Gospodin obilato nagrađuje. Međutim, važno je vidjeti sebe ispravno i biti svjestan svoje ograničenosti, slabosti i nedostojnosti pred Gospodinom jer to je onda dobar temelj da bismo mogli rasti i iskusiti Božju milosrdnu ljubav”, kazao je mons. Barišić. Upozorio je da je današnje doba obilježeno krizom ljudskosti, čovječnosti i vjere. Čovjek se zatvara u egoizam i individualizam, a zaboravlja druge. Živi za sadašnji trenutak, zaboravlja prošlost i ne mari za budućnost. „Danas nema saveza koji traje, sve je privremeno i promjenjivo. Vi se sa svojim doži-

votnim zavjetovanjem na neki način suprotstavljate današnjemu mentalitetu prolaznosti, privremenosti i egoizma”, naglasio je, između ostalog, nadbiskup Barišić u svojoj propovijedi.

Nakon homilije uslijedio je obred obnove zavjeta, a potom i polaganje vječnih zavjeta. Osam sestara obnovilo je svoje zavjete: s. Božica Krajnović i s. Zora Penava proslavile su 25. obljetnicu zavjeta, a s. Gracijana Ćirko, s. Albertina Kešić, s. Roberta Marković, s. Tereza Raguž, s. Kristina Šarić i s. Emilija Šimić zahvalile su Bogu za 50 godina zavjeta. Vječne su zavjete po rukama generalne poglavarice M. Gabrielle položile tri sestre: s. Branka Plenča od

Riječi Božje, s. Marina Vučemil od Mudrosti Križa i s. Marijana Puljić od Presvetoga Trojstva. Nakon prostracije, za vrijeme koje se mole litanije, uslijedio je obred zavjetovanja te svečani blagoslov ili posvećenje zavjetovanica. Nadbiskup je potom zavjetovanim redovnicama predao znak zavjetovanja – križ, a generalna poglavarica stavila im je na glavu vjenčić. S tim je završen obred zavjetovanja te je nastavljeno s euharistijskim slavljem koje je svojim pjevanjem uzveličao zbor anćela pod ravnanjem s. Roze Marković. Na kraju je misnoga slavlja nadbiskup čestitao redovnicama na zavjetima želeći im da ono što je Bog u njima započeo, sretno i dovrši. (SBC)

Nadbiskup Barišić krstio šesto dijete u obitelji Kosor

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić predvodio je misno slavlje u nedjelju, 6. studenoga, u Župi Bezgrješnoga Srca Marijina na splitskim Škrapama, za vrijeme kojega je krstio malenoga Jonatana, šesto dijete u obitelji Kosor i malenu Anamariju, drugo dijete u obitelji Lovric. Lucijan i Adrijana uz malenoga Jonatana imaju još četiri sina Luku, Mihaela, Karla i Sebastiana te kćer Teodoru. Kumovi malenoga Jonatana su Marija i Davor Šošić. Katica i Robert Lovric uz malenu Anamariju imaju i još kćer Leu. Anamarijini krsni kumovi su Vesna i Marko Vukušić.

Na početku misnoga slavlja, pozdravivši roditelje, rodbinu i kumove krštenika, župnoga vikara don Tonija Šinkovića, župljane te sve brojne okupljene vjernike, nadbiskup je kazao kako je došao iskazati potporu obitelji s brojnom djecom te po sakramentu krštenja povjeriti mlado biće Božjoj ljubavi. Krštenjem ova djeca postaju članovi naše Crkve,

velike obitelji. Prigoda je to da se sjetimo i mi svoja krštenja i obnovimo svoja krsna obećanja, kazao je nadbiskup Barišić. U svojoj je propovijedi nadbiskup govorio o smislu krštenja, o ulozi roditelja i kumova, ali i o uskrсноj radosti i nadi koja krijepe one koji u uskrsnuće vjeruju. Krštenjem se ucjepljujemo u Isusov život, u njegovu muku, smrt i uskrsnuće. Vjerujući u uskrsnuće, prepuštamo se s pouzdanjem Božjoj milosti. Međutim, mnogo je danas onih koji u uskrsnuće ne vjeruju, nego vele da je najvažnije biti dobar ili pak da je svejedno biti dobar ili zao jer „sve je crna zemlja”. Takve misli isključuju onu ključnu nadu koju imamo vjerujući u Isusovo i naše uskrsnuće. U tom je surječju mons. Barišić kazao da roditelji polažu nadu u svoju djecu, ali i djeca u svoje roditelje.

„Podignuti djecu nikada nije bilo lako, a osobito ne danas. Potrebno je puno ljubavi, strpljenja, pažnje za njih i njihove probleme, znati im uputiti pravu riječ i dati pravi primjer i svjedočanstvo života. Roditeljstvo uključuje brojne uloge i zato ste vi, očevi i majke, svojevrstne enciklopedije”, istaknuo je nadbiskup. Imamo mnogo mladih obitelji koje se ne boje života, žele ga primiti, ugraditi u svoju obitelj, u Crkvu i svoj narod. Budućnost se upravo gradi na tome putu, naglasio je nadbiskup dodajući da će njihova djeca sutra biti odvjetnici, profesori, liječnici, dobri ekonomisti i političari, dobri i poštteni ljudi. Tim obiteljima treba više od ičega ljudskoga uvažavanja i ohrabrenja. U svjetlu nekadašnjega predmeta u školama Priroda i društvo kazao je slikovito da lijepa priroda bez društva postaje „nacionalni park”. „Hrvatska je lijepa zemlja bogata prirodnim ljepotama, ali još više nam je potrebno društvo kako ne

bi postala nacionalni park u kojemu se ne gradi i ne žive ljudi, nego samo žive životinje i biljke. Vjerujem da se to neće dogoditi i da će život i nada pobijediti”, poručio je nadbiskup Barišić i zahvalio obitelji Kosor i Lovric što su otvoreni životu, što rađaju i odgajaju svoju djecu u kršćanskoj vjeri, jer su takve obitelji zalag dobre budućnosti naše domovine.

Na kraju misnoga slavlja riječ zahvale uputio je župni vikar Šinković. Prenio je, između ostaloga, pozdrave župnika don Pave Piplice koji zbog zdrav-

stvenih razloga nije mogao sudjelovati u slavlju. Potom je nadbiskup uz riječi ohrabrenja obiteljima krštenika uručio prigodni dar. Već duži niz godina splitsko-makarski nadbiskup svoju podršku obiteljima s četvero i više djece izražava i prigodnim darom (čestitkom, knjigom i novčanim iznosom). Kumovima i roditeljima darovao je također i kronicu. Nakon mise, za vrijeme koje je pjevao župni mješoviti zbor, slavlje se nastavilo u obiteljskome ozračju. (SBC)

Fokolarini kod nadbiskupa

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić primio je u nedjelju, 6. studenoga, u Nadbiskupskom ordinarijatu u Splitu članove pokreta „Djelo Marijino – fokolarini”. Na susretu su bili članovi dvaju fokolara, iz Križevaca i iz Splita. Iz Križevaca su stigli Miklaž Hribar, Chiara Cuneo i Marija Vrdoljak. Fokolarini u Križevcima trenutno imaju dvije zajednice: mušku zajednicu koja broji 6 članova i žensku zajednicu sa 8 članova. Miklaž Hribar i Chiara Cuneo ujedno su i odgovorni za Pokret u jugoistočnoj Europi. Pred neko vrijeme u Rimu je održan godišnji susret delegata Pokreta iz cijeloga svijeta na kojem se je raspravljalo o novome i drukčijem ustrojstvu samoga Pokreta, do kojega bi trebalo doći zbog okrupnjavanja zona. Povod njihova dolaska u Split bio je susret i razgovor o novim smjernicama s članovima fokolara iz Splita od kojih su na susretu s nadbiskupom bili Brigita Eterović, odgovorna za Dalmaciju i BiH, Irena Konda, te Helica i Andrija Jurić.

Na susretu je, između ostaloga, bilo riječi o raznim aktivnostima kojima se bave članovi Pokreta, a posebno je istaknuto djelovanje i ekumensko značenje Pokreta u zemljama koje nisu prvenstveno

katoličke. Tako su navedeni brojni primjeri suradnje na akademskoj razini i u svakodnevnicu u zemljama jugoistoka (Kina, Hong Kong, Rusija, Bugarska...). Posebno su istaknuti internacionalni susreti djece koje organizira Pokret, a jedan takav bi se trebao održati iduće godine u Vojvodini i Križevcima. Također je istaknuta suradnja s beskućnicima i zatvorenicima. Jednako tako, članovi su upoznali nadbiskupa s glavnom temom o kojoj će se razmišljati unutar Pokreta ove godine. Naslov teme je „O Isusu napuštenom”. Na kraju susreta nadbiskup je svim nazočnima udijelio blagoslov. (Gabrijel Kamber)

Održan teološki seminar u Esslingenu

Teološki seminar „Hrvatske katoličke zajednice u Njemačkoj pred izazovima sadašnjega vremena” upriličen je od 3. do 6. studenoga u zajednicama Esslingen, Filderstadt, Kirchheim i Nürtingen (biskupija Rottenburg-Stuttgart) u sklopu trajne formacije. Seminar je vodio prof. dr. sc. fra Stipe Nimac, OFM, umirovljeni profesor na KBF-u Sveučilišta u Splitu i duhovni asistent Splitsko-dubrovačkoga područnoga OFS-a. Dr. Nimac problematizirao je, kontekstualizirao i aktualizirao funkcioniranje ak-

tualnoga stanja i ukazao na perspektive Hrvata katolika u Crkvi i društvu u Njemačkoj danas.

Prema statistikama Hrvatskoga dušobrižničkog ureda u Saveznoj Republici Njemačkoj početkom 2016. godine, ima oko 300 000 hrvatskih katolika, 95 hrvatskih katoličkih zajednica (misija) u kojima djeluje 90 svećenika, 3 đakona, 51 pastoralni suradnik/ca i 45 tajnica, kazao je dr. Nimac. Hrvatski dušobrižnički ured u Njemačkoj ustanova je tajništva Njemačke biskupske konferencije, odjela Crkva u

svijetu i migracija. Središnjica tajništva je u Bonnu. Odjel Crkva u svijetu i migracija usko surađuje s Hrvatskim dušobrižničkim uredom, ponajprije pri raspoređivanju svećenika i pastoralnih suradnika/-ca u hrvatskim katoličkim misijama i zajednicama diljem Njemačke. Ured je u redovitim kontaktima i s Vijećem Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine za hrvatsku inozemnu pastvu, kao i s nacionalnim ravnateljem za Hrvatsku inozemnu pastvu u Zagrebu.

Dakle, Hrvatski dušobrižnički ured u Njemačkoj je ured triju biskupskih konferencija (Njemačka biskupska konferencija, Hrvatska biskupska konferencija i Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine) koji je odgovoran za komunikaciju među tim biskupskim konferencijama, za upravne poslove i koordinaciju pastoralnoga rada u hrvatskim katoličkim misijama u Njemačkoj. Ured je ujedno sjedište delegata za hrvatsko dušobrižništvo u Njemačkoj, naveo je dr. Nimac te dodao: Isti ured, uz razne oblike pastoralne djelatnosti, organizira također seminare i tečajeve trajne formacije na regionalnoj i saveznoj razini. U svojem je izlaganju dotaknuo aktualno stanje hrvatskih katoličkih zajednica na području Njemačke kao i na području biskupije Rottenburg-Stuttgart ukazujući na dokumente i pastoralne smjernice Njemačke biskupske konferencije („Eine Kirche in vielen Sprachen und Völkern. Leitlinien für die Seelsorge an Katholiken anderer Muttersprache“, 2003. i „Gemeinsam Kirche sein“, 2015.) kao i na pastoralne smjernice mjesne Crkve biskupije Rottenburg-Stuttgart („Richtlinien für die Pastoral in Katholiken anderer Muttersprache in den Seelsorgeeinheiten der Diözese Rottenburg-Stuttgart“ (2005., iste ažurirane 2008.).

Naveo je nekoliko osobitosti migracijskih etapa hrvatskih ljudi u Njemačku: prva etapa uslijedila je neposredno nakon Drugoga svjetskog rata (uglavnom politički progonjene osobe); druga etapa dogodila se 60-ih godina 20. Stoljeća (ekonomski razlozi: „Gastarbeiteri“ – radna snaga za obnovu Njemačke); treća etapa, tzv. izbjeglička i prognanička, tijekom i poslije Domovinskoga rata u Hrvatskoj te rata u Bosni i Hercegovini; četvrta etapa, migracijski val u Njemačku nakon 1. srpnja 2013., kada je Republika Hrvatska postala članicom Europske unije. Dr. Nimac je naglasio da se fenomen migracija – bile one mehaničke ili prirodne – treba sagledavati ne samo sa sociološkoga, političkog i ekonomskog nego, također, s teološkoga motrišta. S teološkoga vidika migracije ne treba gledati negativno. Nažalost, kod hrvatskih migranata u Njemačkoj migrantsku zbilju većinom se sagledava negativno.

Teološki gledano, ističe dr. Nimac, migrantima treba isticati njihovo ljudsko i kršćansko dostojanstvo koje im je darovano na krštenju. Oni trebaju sebe otkriti kao subjekte u njemačkoj Crkvi i u njemačkome društvu te sami biti evangelizirani kako bi mogli i oni druge evangelizirati.

Potom je dr. Nimac održao predavanja o temama: „Sveto pismo u životu hrvatskoga iseljenika u Njemačkoj“ i „Liturgijska godina u životu hrvatskoga iseljenika u Njemačkoj“. Zaključio je ističući: „Sveto pismo i liturgijsku godinu ne smijemo pretpostaviti ničemu. Oni, uz Katekizam, najučinkovitije oblikuju i odgajaju hrvatskoga čovjeka doseljenika u Njemačkoj. Stoga je nasušno potrebno da, kako dušobrižnici, tako i pastoralni suradnici te ostali dio Božjega naroda, osobno i zajednički te uzajamno uzmemo ove sadržaje kao prioritetne za cjeloživotno učenje te za odgoj i obrazovanje u vjeri.“ (SBC)

Tjedan molitve za pokojne na Sućidru

Posljednjeg dana tjedna molitve za pokojne, 8. studenoga, na splitsko-me se Sućidru slavila misa zadušnica za sve poginule i preminule hrvatske branitelje iz Župe sv. Andrije. Euharistijsko slavlje predvodio je župnik don Ivan Čotić uz nazočnost predsjednika udruge veterana 4. gardijske brigade Bože Zadre, članova Udruge, predsjednika Gradskoga kotara Damira Čosića – Rode, članova obitelji pogi-

nulih i preminulih branitelja te brojnoga Božjega puka.

Na početku misnoga slavlja trideset i šest mladića i djevojaka izišlo je pred oltar s upaljenim svijećama za trideset i šest poginulih i preminulih branitelja. U uvodu u misno slavlje župnik Čotić je kazao: „I ove godine euharistijskim slavljem, da se ne zaboravi, izražavamo svoju zahvalnost svojim braniteljima, vama drage obitelji i rodbino. Ne želimo, ne možemo, niti hoćemo zaboraviti ljubav darovanoga života za našu slobodu.” Misno je čitanje čitao član predsjedništva udruge veterana 4. gardijske brigade, župljanin Miljenko Modrić – Miki. U svojoj je propovijedi župnik, između ostaloga, kazao: „Poginulim i preminulim braniteljima zahvaljujemo i za njih molimo. Živima se trebamo ponositi. Za invalide trebamo skrbiti. Moramo se branitelja spominjati ne samo poradi njih, nego prije svega radi nas i naše sadašnjosti i bolje budućnosti. Zaborav je neugodna istina nas Hrvata. Moramo biti svjesni kako bez branitelja nema slobode, bez slobode nema domovine, bez domovine nema budućnosti”, te nastavio: „Naši

branitelji su pred sobom imali jasni ideal – slobodu domovine po cijenu vlastitoga života. Nažalost, mnogi danas, osobito veći broj mladih, živi bez jasnog ideala. Čovjek bez ideala i nije u potpunosti čovjek. Stoga je u pravu velikan hrvatske poezije Silvije Strahimir Kranjčević kada je izrekao u svojem „Moj-siju”: ‘Mrijeti ti ćeš kada počneš sam u ideale svoje sumnjati!’”

Pri samome kraju misnoga slavlja bila je prozivka u kojoj je župnik svakoga pojedinog branitelja prozvao imenom i prezimenom spominjući i postrojbu u kojoj je ratovao. Na prozivku za svakoga člana branitelja ispred je oltara dolazio jedan član njegove obitelji kojem je Miljenko Modrić – Miki uručio zapaljenu svijeću, što je gorjela tijekom sv. mise, i ružu kao znak zahvale za heroja iz njihove obitelji. Inače, najviše je poginulih i preminulih branitelja, čak šesnaest, iz 4. gardijske brigade. Potom je Miki u ime veterana 4. gardijske brigade župniku uručio zahvalnicu. Na samome kraju mise otpjevana je pjesma „Bože, čuvaj Hrvatsku” koju je predvodio, kao i pjevanje tijekom čitavoga misnog slavlja, VIS Izidor. (SBC)

Susret bogoslova i štíćenika centra Juraj Bonaći

Za korisnike Centra za odgoj i obrazovanje „Juraj Bonaći” upriličeno je 9. studenoga misno slavlje u crkvi Presvetoga Otkupitelja na Trsteniku u Splitu. Misu je predvodio gvardijan franjevačkoga samo-

stana na Trsteniku fra Domagoj Runje, a u koncelebraciji je bio magistar bogoslova fra Ivica Jurić. U propovijedi je gvardijan Runje nastojao uključiti same sudionike slavlja upućujući im nekoliko pitanja na koja su oni rado odgovarali.

Zajedno sa štíćenicima Centra na misi su sudjelovali i franjevački bogoslovi koji su animirali pjevanje, a u samoj organizaciji toga susreta

pomogla je bogoslovska karitativna sekcija. Nakon mise je kroz razgovor i pjesmu održan zajednički susret štíćenika i franjevačkih bogoslova koji su priredili i domjenak za sve sudionike. (SBC)

„Savjeti sv. Hildegarde za zdravlje duha i tijela”

U Bračnome i obiteljskom savjetovalištu (BiOS) Splitsko-makarske nadbiskupije u Splitu je 9. studenoga održano predavanje na temu „Savjeti sv. Hildegarde za zdravlje duha i tijela”, a održala ga je prof. Višnja Bartolović, prevoditeljica i teologinja iz

Zagreba. Upoznala je nazočne na životni put sv. Hildegarde (1089. – 1179.), koja je rođena kod Mainza u Njemačkoj. Bila je benediktinka, katolička mističarka, teologinja, književnica, umjetnica, dramaturginja, skladateljica; posjedovala je dar proroštva,

čudotvornoga liječenja i uslišanja molitava. Papa Benedikt XVI. proglasio ju je svetom i crkvenom naučiteljicom 2012. godine. Već je prije 850 godina ukazivala na povezanost čovjekove tjelesne i duhovne dimenzije te čovjeka, prirode i Boga. Knjige o zdravlju sv. Hildegarde sadrže oko 2000 lijekovitih pripravaka, a počeo ih je prije 40 godina u svojoj ordinaciji primjenjivati dr. med. G. Hertzka. Danas više od 120 liječnika u njemačkome govornom području primjenjuje Hildegardin način liječenja, a društvo prijatelja sv. Hildegarde broji oko 10.000 članova, naglasila je predavačica.

Sv. Hildegarda je spoznaje o tome što je za čovjeka dobro iz prirode primala „kao na ekranu” te ih diktirala na latinskome svom pisaru Volmaru. Daje vrlo konkretne upute za tjelesno zdravlje (6 zlatnih životnih pravila sv. Hildegarde), preporučuje određene namirnice kao optimalne, druge kao ne osobito korisne, a treće kao škodljive. Gotovo sve namirnice se trebaju pripremiti za probavu, odnosno začiniti ili toplinski obraditi, kako ne bi oštećivale slezenu i probavu – organe zadužene za imunitet. Prehrana bi se trebala temeljiti na žitaricama, voću i povrću, a meso treba jesti u malim količinama. Jednako je važno kretanje i boravak u prirodi.

Čovjek sam treba preuzeti odgovornost za svoje zdravlje, s obzirom da neumjerenost u jelu, pogriješna i štetna hrana te brige i stres izravno dovode do bolesti, istaknula je prof. Bartolović te dodala: da bi

ozdravio, čovjeku stoji na raspolaganju cijeli niz biljaka i biljnih pripravaka, a još je važniji povratak temeljnim vrijednostima (vrlinama): vjeri, umjerenosti, velikodušnosti, razboritosti.

Sv. Hildegarda objašnjava da je čovjekovo tjelesno područje preko leđne moždine i kralježaka povezano s njegovim duhovnim područjem te prema broju kralježaka (35) daje prikaz 35 vrlina i 35 mana/poroka/grijeha. Sukladno tome se preko bolesti u tjelesnome području može utvrditi koja krjepost nam manjka, a preko poroka/grijeha u duhovnome području može se utvrditi koji je tjelesni organ ugrožen. Prvi i najteži grijeh i zlo za čovjeka je njegova odvojenost od Boga, odnosno veća ljubav za materijalni svijet nego za Boga. Ovaj grijeh povlači za sobom niz drugih (pohlepa, nemilosrdnost, proždrljivost, agresivnost) te završava u besmislu i depresiji, upozorila je predavačica te zaključila da je uzrok svih bolesti u čovjekovu duhovnom području (njegovoj duši). Ako se ne ukloni duhovna blokada – a to se kod većine grijeha/poroka postiže postom – ne može doći do potpunoga ozdravljenja. Iznimno je važno da čovjek živi u neprestanoj povezanosti s Bogom putem molitve, meditacije, čitanja Sv. pisma, sakramenata, duhovne i klasične glazbe te bude svjestan da je s Bogom jači od svega. Dobar odnos s Bogom uključuje, dakako, i skladne odnose s ljudima. (SBC)

„Priče iz Vukovara” Siniše Glavaševića

U organizaciji Ureda za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije, Savjetovališta za međureligijski dijalog i studentski pastoral Sveučilišta u Splitu i Studentskoga centra u četvrtak, 10. Studenoga, u galeriji sjevernog tornja Sveučilišne knjižnice u Splitu održana je monodrama „Priče iz Vukovara” Siniše Glavaševića. Riječ je o autorskom projektu mladoga glumca Pere Eranovića koji je zamišljen

kroz boravak u vukovarskome skloništu gdje nastaje interakcija ratnoga izvijestitelja i njegovih sugrađana, glumca i publike. Pere Eranović u svojoj je monodrami kombinirao priče, autentične ratne izvještaje i kratke pjesme koje je sam skladao i izveo uz gitaru. Kroz pjesmu, smijeh i suze Pere je u svojoj antiratnoj monodrami poslao snažnu opomenu što rat sa sobom nosi. Okupljenima su se obratili dr. sc. Branko Matulić, prorektor za kulturu i umjetnost Sveučilišta u Splitu, koji je istaknuo kako Vukovar i žrtva koju je podnio za Hrvatsku nikad ne smije biti zaboravljena. Zatim se obratio don Mihael Prović, povjerenik Ureda za pastoral mladih koji je zahvalio okupljenima na dolasku i upoznao ih s ostatkom događaja kroz sljedeći tjedan koji će progovoriti o žrtvi Vukovara i Škabrnje. Na susretu je nastupio orkestar Umjetničke akademije iz Splita i izveo „Ave Verum” W. A. Mozarta. (Ante Marević)

Susret starijih i bolesnih osoba i osoba s invaliditetom

U samostanu sestara milosrdnica u Splitu na Dobre u petak, 11. studenog, bilo je druženje starijih i bolesnih osoba i osoba s invaliditetom i svih onih koji na bilo koji način žele biti bliski ljudima u potrebi. Ta druženja organizira Uduga sv. Vinka Paulskog – Konferencija sv. Duje u Splitu u suradnji sa sestrama i Marijanskom vinkovskom mladeži. Druženje je započelo molitvom krunice Božanskoga milosrđa. Oci isusovci su uvijek na raspolaganju za ispovijedanje, a misno slavlje predvodio je don Tomislav Čubelić, duhovnik Udruge i katedralni župnik. „Hrabrost i svetost znači ne kapitulirati pred slabim stranama života, a junaštvo proizlazi iz patnje. Gdje je starost, bolest, invalidnost, nevolja, tu se ogledava vjera. I Martin je to učinio. Svojom dobrotom bio je javni svjedok. Čovjek vjere pozvan je biti javni svjedok”, naglasio je don Tomislav ohrabrivši sve prisutne koji stoje uz patnju svojih. Euharistijsko slavlje svojim je pjevanjem uzveličao zbor Osnovne škole „Meje” predvođen svojim nastavnikom Mar-

kom Čupićem. Nakon mise upriličili su mali koncert uz pratnju gitara i tamburica. Uz pjesmu, kolače, sokove, kavu, ali i priliku za liječnički pregled, nastavljena je razmjena vedrine, a mali gosti su se okrijepili i pizzama. U nastojanju da svi slijede primjer sv. Vinka, organizator naglašava da rado ponavlja njegovu riječ: „Neka je u svemu blagoslovljen Bog!” (Marija Gracin)

Proslavljen sv. Martin u Rudi

Župa sv. Martina biskupa – Ruda proslavila je svoga zaštitnika 11. studenoga misnim slavljem u župnoj crkvi sv. Martina u Rudi, koje je predvodio generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović. U koncelebraciji je bio dekan Cetinskoga dekanata don Stipe Ljubas, župnik don Marin Matijaca i desetak svećenika, među kojima i oni koji potječu iz župe Ruda, koja danas ima oko 900 žitelja. Svečanost je započela molitvom litanija i procesijom s kipom sv. Martina oko crkve

u kojoj su išli pjevači, ministranti, svećenici i brojni vjernici.

Pozdravivši nazočne i čestitavši im blagdan njihova zaštitnika sv. Martina, mons. Vidović prenio je pozdrave i čestitke splitsko-makarskoga nadbiskupa Marina Barišića. Župljani Rude su početkom listopada ove godine hodočastili u svečev rodni grad Szombathely u Mađarskoj u povodu obilježavanja 1700. obljetnice rođenja sv. Martina biskupa. U tom je svjetlu mons. Vidović istaknuo da nije slučajna podudarnost obilježavanja 1700 godina od svečeva rođenja i slavlja Jubileja milosrđa, koji završava dva dana poslije blagdana sv. Martina. Sv. Martin bio je svetac milosrđa, svetac koji je primljeno Božje milosrđe prenosio drugima, a na poseban način siromasima, naglasio je mons. Vidović.

U svojoj je propovijedi podsjetio na životni put sv. Martina, od rimskoga vojnika do monaha, redovnika, biskupa i sveca. „Martin je bio svećenik i biskup na visini svoga poziva. Htio je uvesti reda, međutim, uvijek ima onih kojima red ne odgovara. Počeli su Martina klevetati, progoniti i podmetati mu njegovi sugrađani i političke vlasti pa i svećenici. Međutim, Martin je sve to nadvladao. I kaže crkvena predaja da je on od prvih svetaca u Crkvi koji

nije apostol ni mučenik”, naglasio je generalni vikar. Govoreći o Martinovu milosrđu, ispričao je priču o tome kako je Martin prosjaka kojega je susreo na putu zaogrnuo svojim plaštem te mu se poslije, po pričama, Isus ukazao upravo zaogrnut tim plaštem. Poruka toga je da ono što činimo siromasima, onima na periferiji i na rubu društva, činimo Isusu Kristu. On nas poziva da ga nasljedujemo u dobru i milosrđu, a taj poziv osjetio je Martin i sproveo u djelo. Na kraju je svoje propovijedi mons. Vidović progovorio o nadi koju nam odašilju sveci: „Slaveći pojedine svece kao svoju braću i sestre, kao ljude od krvi i mesa, nama kao vjernicima daje nadu da Gospodin misli na nas, da put spasenja nije rezerviran samo za neke, nego da je svatko pozvan na put spasenja i na svetost. Crkva nije Crkva prošlih svetaca, nego je ona zajednica svetih, a njih i danas ima među nama. Da Bog i u našem vremenu podiže svece, svjedoči i činjenica proglašenja Majke Terezije svetom.” Poru-

čio je da nam sv. Martin, koji je primio i predao Božje milosrđe, bude ohrabrenje da se ne bojimo poći za Gospodinom na put spasenja, da se ne bojimo poći prema savršenstvu i davanju svoga života za druge jer je plod toga ljubav.

Na kraju misnoga slavlja, koje je svojim pjevanjem uzveličao župni mješoviti zbor pod vodstvom Jelene Projić, riječ zahvale uputio je župnik Matijaca, koji je u župi Ruda tri godine. Zahvalio je svima koji su pomogli i pomažu u obnovi župe, kako materijalno, tako i duhovno. Prije godinu i pol dana posvećen je novi oltar u crkvi, a nedavno je postavljeno 12 novih vitraja i kupljene su nove elektronske orgulje. Nove klupe trebale bi stići do Božića. Pozvao je čelnike općine Otok da pripomognu uređenje crkvenoga okoliša. Proslavi zaštitnika prethodila je trodnevica koju su predvodili fra Lukica Vojković, fra Neven Pavlinušić i don Ivan Urlić, a nastavila se tradicionalnom pučkom feštom. (SBC)

Hodočasnici iz Brela i Tučepa posjetili svetišta Mariazell, Trnava, Krakow, Čenstohowa i Marija Bistrica

Osamdesetak hodočasnika iz Župe svetog Ante Padovanskog iz Tučepa i Župe svetog Stjepana prvomučenika iz Brela predvođeni svojim župnicima fra Nedjeljkom Šabićem i don Stjepanom Lončarom hodočastilo je od 7. do 12. studenog 2016. u nekoliko svetišta u Austriji i Poljskoj u organizaciji putničke agencije „Smisao života” predvođeni gospodinom Mijom Rakom. Prvog dana svoga hodočašća posjetili su slavno svetište Majke slavenskih naroda u Mariazelli u Austriji koje se nalazi na 864 metara nadmorske visine u visokim Štajerskim Alpama. U kasnim popodnevrim satima slavili su svetu misu na Milosnome Gospinu oltaru (kapeli) koja se nalazi u sredini velebne Gospine bazilike. Misno slavlje

predvodio je i propovijedao fra Nedjeljko uz koncelebraciju don Stjepana. Hrvatske hodočasnike ugodno je iznenadio prvi ovogodišnji snijeg. Hodočasnici su prenoćili u Mariazelli te su u utorak, 8. studenog, u jutarnjim satima krenuli za Trnavu u Slovačku gdje su posjetiti grob i slavili misu kod svetog Marka Križevčanina, hrvatskog mučenika. Zatim su se uputili dalje za Krakow. Velika je milost bila slaviti misu u crkvi Božanskoga Milosrđa u Krakowu. U četvrtak, 10. studenog, hodočastili su u Čenstohovu gdje su misu slavili u kapeli Srca Isusova na Jasnoj Gori. Na povratku za Dalmaciju hodočastili su još u Mariju Bistricu. (Francisko Pavljuk)

Održan Međunarodni biblijski znanstveni simpozij „Apokaliptika”

Biblijski institut Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu organizirali su 11. i 12. studenoga u Franjevačkom klerikatu o. fra Ante Antića na Trsteniku u Splitu međunarodni biblijski znanstveni simpozij o temi „Apokaliptika”. Simpozij je otvoren pozdravnim riječima gvardijana doc. dr. fra Domagoja Runje, koji je moderirao skupom te prof. dr. fra Anđelka Domazeta, dekana Katoličkoga

bogoslovnog fakulteta u Splitu, i prof. dr. fra Bože Lujica, predstojnika Biblijskoga instituta Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Prof. Lujic održao je i prvo izlaganje „Proroštvo i apokaliptika”. Komparativnim pristupom protumačio je sličnosti i razlike između dvaju navedenih pojmova. Drugo predavanje održao je mr. Đurica Pardon, doktorand na KBF-u Zagrebu. Tema njegova izlaganja bila je „Velika i mala Izajijina apokalipsa

(Iz 24-27; 34-35)”. Mr. Pardon posebno se bavi teologijom zemlje pa je u tom svjetlu iščitao i navedene dijelove proroka Izaije.

Prof. dr. Karlo Višaticki s Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta u Đakovu održao je izlaganje „Ezekiel 38-39” u kojem donosi kritiku i tumačenje apokaliptike proroka Ezekijela s posebnim osvrtom na uskrsnuće Izraela i njegovim mrtvim (suhim) kostima u koje Bog udahnuje novi život. Četvrto predavanje prvoga dana simpozija održao je doc. dr. Dubravko Turalija s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Njegova tema bila je „Danijel 2-12”, te je protumačio u kojem je vidu moguće proroka Danijela nazivati apokaliptičarom, a njegovu knjigu eshatološkom.

Nakon kratke stanke, doc. dr. Domagoj Runje s Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta Sveučilišta u Splitu održao je izlaganje „Apokaliptika u Kumranu” navodeći važnije kumranske spise koji sadrže apokaliptičke teme s posebnim osvrtom na rukopis „Novi Jeruzalem”. Sljedeće predavanje održao je izv. prof. dr. Drago Župarić sa sarajevskoga KBF-a „Anđeli i demoni (Tob.)”, iznoseći tumačenje anđela i demona u Starome zavjetu te njihovu upletenost i ulogu u životima ljudi tog doba. Zatim je dr. Anđelo Maly (KBF Zagreb) govorio o temi „Eshatologija”, pojašnjavajući što je to eshaton Staroga zavjeta i kako su ljudi tadašnjega vremena vidjeli kraj u ispunjenju svojih snova. Posljednje predavanje prvoga dana simpozija održao je doc. dr. Darko Tepert (KBF Zagreb) o temi: „Mesija i Sin čovječji”. U izlaganju protumačio je kako se slika Sina čovječjega koji dolazi na oblacima spojila sa slikom Mesije.

Nakon rasprave o izloženim temama zaključen je prvi dan simpozija.

Sljedećeg dana, u subotu, 12. studenoga, simpoziju se pridružio splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić, također bibličar. U pozdravnoj riječi istaknuo je aktualnost teme i pohvalio zauzetost svojih kolega, želeći da taj simpozij na široj razini

pridonese većem oduševljenju za Božju riječ u Svetoj pismu.

Izlaganje je zatim održala dr. Silvana Fužinato (KBF Đakovo) o temi „Mt 24-25”, iznoseći različite interpretacije navedenoga teksta. Drugo predavanje održao je tajnik Biblijskoga instituta pri KBF-u u Zagrebu izv. prof. dr. Mario Cifrak o temi „Predodžba i poruka ‘raja’ u Isusovim riječima ‘Danas ćeš biti sa mnom u raju’ (Lk 23,43)”. Treće izlaganje održao je prof. dr. Marinko Vidović (KBF Split) predočavajući slušateljima teološku i vjerničku poruku teksta 1 Sol 4,13-18.

Dr. Taras Barščevski (KBF Zagreb) govorio je o temi „Prorok u Knjizi Otkrivenja”, a dr. Ilija Čabreja, umirovljeni profesor, kontekstualno je analizirao početak Knjige Otkrivenja (Otk 1,9-20). Dr. Stipo

Kljajić s Franjevačke teologije u Sarajevu govorio je o pismima sedmerim crkvama (Otk 2-3), a posebno o pismu Crkvi u Efezu aktualizirajući poruku toga pisma za naše vrijeme. Istaknuo je kako se Crkva treba stalno vraćati svojoj prvoj ljubavi – Kristu – i činiti prva djela – djela Kristova. A to na temelju pisma Crkvi u Efezu znači da borba protiv različitih unutarnjih i vanjskih protivština ne smije oduzeti prvenstvo aktivnom svjedočenju vjere djelima ljubavi. Posljednje predavanje na simpoziju održao je dr.

Arkadiuzs Krasicki, studentski kapelan u Osijeku i suradnik na Teološko-katehetskome odjelu Sveučilišta u Zadru o temi „Otk 12”. Dr. Krasicki iznio je različita tradicionalna tumačenja znamenja Žene i Zmaja te rata na nebu u kojemu Mihael sa svojim anđelima pobjeđuje Sotonu s njegovim anđelima.

Tijekom simpozija održana je i diskusija, a na kraju su sudionici predlagali teme za sljedeći simpozij. Dogovoreno je da tema sljedećeg simpozija bude s područja biblijske antropologije. Teme koje su izložene na ovogodišnjem simpoziju bit će dostupne čitateljstvu u jednom od sljedećih tematskih brojeva teološkoga časopisa „Bogoslovska smotra”. (Nikola Dominis)

Sjednica nadbiskupijskoga Pastoralnog vijeća

Sjednica Pastoralnoga vijeća Splitsko-makarske nadbiskupije pod predsjedanjem splitsko-makarskoga nadbiskupa mons. Marina Barišića održana je 11. studenoga u vijećnici Nadbiskupskoga ordinarijata u Splitu. Središnja tema bila je Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu 2018. U tom surjeću govorilo se o trogodišnjem nacionalnom susretu kao poticaju i potpori obiteljskomu pastoralu; o glavnoj temi pripremnoga ciklusa: „Očinstvo i majčinstvo – dva lica roditeljskoga poslanja”; o radu s katehezama o očinstvu i majčinstvu, o susretima obitelji na župnoj i (nad)biskupijskoj razini te o organizacijskoj strukturi i radnim tijelima u pripremi nacionalnoga obiteljskog susreta.

Nakon uvodnih riječi nadbiskupa Barišića, pastoralni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Nediljko Ante Ančić upoznao je nazočne s već održanim sastancima u nadbiskupiji koji su bili posvećeni navedenoj temi. Podsjetio je na početke tih nacionalnih susreta, naveo što se od njih očekuje i koji su im ciljevi. Naglasio je da se obiteljima treba posvetiti više pozornosti u pastoralnome radu, da treba više raditi s očevima i majkama, a na poseban način s rastavljenima. U tome zasigurno mogu pomoći kateheze, koje je za tu prigodu napravio Ured za život i obitelj HBK-a pod naslovom „Izazov očinstva” i one koje je napravio tim vjeroučitelja očeva pod vodstvom don Tomislava Čubelića, voditelja nadbiskupijskog Ureda za pastoral obitelji, a nalaze se na mrežnoj stranici Splitsko-makarske nadbiskupije (www.smn.hr). Generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović kazao je da se od nadbiskupijskoga Pastoralnoga vijeća očekuje suradnja i pomoć u pripremi toga susreta te da bude generator ideja.

Članovi Pastoralnoga vijeća istaknuli su, između ostaloga, da suvremena gibanja, antropološka i sociološka ne idu u prilog obiteljskome pastoralu, odnosno pastoralu s obiteljima. Stoga je još hitnije u župama, u kojima još ne postoje, osnovati obiteljske zajednice, odnosno male obiteljske ćelije. Obitelj je središte razvoja i duhovnoga zvanja te bez zdrave obitelji nema ni duhovnih zvanja. Istaknuli su potrebu vrjednovanja prethodna dva nacionalna susreta održana u Zagrebu i Trsatu. Upozoreno je da susret

u Solinu ne smije biti samo nadbiskupijski događaj, nego nacionalni. Da bi se na njemu dobro pripremljene okupile obitelji iz cijele Hrvatske, potrebno je u svim (nad)biskupijama provoditi pripremljene kateheze. Neizostavna je samokritička svijesti koja bi pročistila stanje i pravilno usmjerila evangelizaciju. Naglašeno je da je ovo vrijeme „kairos” – prigoda za sustavni, cjeloviti obiteljski pastoral koji će se nastaviti i nakon proslave da se ne bi dogodilo da se kao „vrata milosrđa” otvore i zatvore. Predloženo je da se razmotre iskustva iz drugih europskih zemalja poput Njemačke i Italije.

Na sastanku je pohvaljen rad Katehetskoga ureda nadbiskupije te na poseban način dviju vjeroučiteljica članica nadbiskupijskoga Pastoralnoga vijeća, Mirjane Vučice i Marine Šimić, koje su priredile zbornik učeničkih radova u Godini milosrđa „Djeca Oca milosrđa”. Ideja je niknula na prošloj sjednici Pastoralnoga vijeća u siječnju ove godine i već je realizirana. U tom je svjetlu predstojnik Katehetskoga ureda mr. Josip Periš predložio da vjeroučitelji naprave i zbornik na temu očinstva i majčinstva.

Prof. dr. Ivica Veža iznio je iskustvo Hrvatske zajednice bračnih susreta koja već 40 godina organizira seminare i bračne vikende za bračne parove, ali i za svećenike i zaručnike. Izrazio je raspoloživost voditelja tih vikenda za voditelje kateheza u župama. Nadbiskup je dodao da bi dobro bilo imati popis onih koji će voditi spomenute kateheze u župama. Naglašen je osjetan pad u sklapanju brakova u posljednje tri godine na našem području te da bi tom trendu trebalo pristupiti ozbiljno, organizirati duhovne obnove i seminare za neoženjene i neudate u vidu otkrivanja zvanja i Božjega poziva.

Generalni vikar podsjetio je na važnost već postojećih zajednica u župama koje nisu osnovane kao obiteljske zajednice, ali okupljaju obitelji, poput karizmatičkih zajednica, fokolarina, neokatekumenskih obiteljskih zajednica i dr. Potom je svrnuo pozornost na pučke pobožnosti koje okupljaju brojne vjernike, odnosno cijele obitelji, primjerice: križni put petkom u korizmi ili zornice u došašću. Naglasio je da je prioritet osnivanje liturgijskoga odbora koji će župama davati potrebni materijal.

Nadbiskup Barišić zahvalio je nazočnima na konstruktivnim prijedlozima, savjetima i idejama te ih je izvijestio o donesenim zaključcima. Kazao je da će napisati proglas o početku godine „Izazov očinstva” i pripreme Trećega susreta hrvatskih katoličkih obitelji u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji, koji će objaviti na 1. nedjelju došašća. Kateheze će se dostaviti župnicima, a toj temi posvetit će se prigodne propovijedi, molitva vjernika, molitveni zazi-

vi, križni put i sl. Očeve bi se trebalo više angažirati u bogoštovlju primjerice na Nedjelju očića, blagdan sv. Josipa, sv. Josipa Radnika i sl. Iako je ove godine stavljen naglasak na očeve u obitelji, to ne isključuje majke jer su to dva lica roditeljskoga poslanja. U tom je svjetlu kazao da bi kroz sljedeću školsku godinu trebalo provući temu majčinstva, a sa krizmanicima organizirati nekoliko susreta na temu pripreme za brak. Osvrnuo se na zaručničke tečajeve ističući da su dobri, ali da ih treba poboljšati, između ostaloga, povećati susrete i dane trajanja tečaja. Ove godine slavit će se na nadbiskupijskoj razini Jubilej vjenčanih, koji su u braku do pet godina. Određeno je da će se Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji održati 15. i 16. rujna 2018. u Solinu. Nadbiskup je izrazio nadu da će svi pripremi toga velikog i važnog događaja za cijelu Crkvu u Hrvata pristupiti zdušno, s ljubavlju i sa žarom. (SBC)

Održane Duhovne vježbe za bogoslove splitske bogoslovije

Bogoslovi Centralnoga bogoslovnog sjemeništa u Splitu zajedno s odgojiteljima sudjelovali su u godišnjim duhovnim vježbama u Vepricu od 8. do 13. studenoga. Počevši u utorak, 8. Studenoga, zazivom Duha Svetoga, uz duhovno vodstvo i nagovore o. Damjana Kružičevića, benediktinca iz samostana sv. Kuzme i Damjana s otoka Čokovca na Pašmanu, mladići Splitske metropolije i Zadarske nadbiskupije u petodnevnoj šutnji radosne ozbiljnosti i smirene strogosti, uz njegovana liturgijska slavlja, sakrament pokore, molitvu, lectio divina i štovanje Blažene Djevice Marije razmatrali su otajstvo milosrđa u kontekstu života u zajednici i svećeničkoga poziva služenja za koje se spremaju. „Šutnja je prirodna”, naglasio je o. Damjan, jer „ona je zahtjev srca, znak prisutnosti drugoga bića uz nas kojeg želimo gledati, slušati razumjeti, formirajući srce za dijalog, učeći se kroz šutnju biti čovjek Riječi, čovjek blizine i susreta. Osvrćući se na dokument „Lice Milosrđa”, o. Damjan pozvao je bogoslove da Božjom riječju svakodnevno oblikuju srce i milosrđe učine svojim životnim programom: vidjeti, saža-

liti se, potrčati u susret i vratiti dostojanstvo bratu čovjeku; vodeći računa o studiju sve tri teologije (sv. Jeronim) - onoj na nogama (liturgija), onoj na stolici (Pismo) i onoj na koljenima (osobna molitva raskajanoga srca), spremni u svakome trenutku širokogrudno slušati, vršiti i navijestiti evanđelje.

Duhovne vježbe zaključene su u nedjelju, 13. Studenoga, (osim za kandidate za đakonat koji ostaju u

Vepricu još jedan dan s duhovnikom don Edvardom Pundom) uz Te Deum, kojemu su prethodili prolazak kroz Vrata milosrđa svetišta Vepric uz molitvu za potpuni oprost te svečano euharistijsko slavlje povodom zatvara-

nja Godine milosrđa koje je, u nazočnosti brojnih Makarana, predvodio pastoralni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Nediljko Ante Ančić. U koncelecijaciji bili su upravitelj svetišta Vepric don Mije Šurlin, don Ljubo Erceg, don Ante Kelava, voditelj vježbi i odgojitelji. Slavljeničko raspoloženje nastavilo se na prigodnoj svečanosti za zajedničkim nedjeljnim stolom. (Danko Kovačević)

Završno slavlje Jubileja Božjega milosrđa u Nadbiskupiji

Sveti otac papa Franjo odredio je da završno slavlje Jubileja Božjega milosrđa – izvanredne svete godine bude na nedjelju Krista Kralja zatvaranjem svetih vrata u bazilici sv. Petra u Vatikanu. Isto je tako Papa odredio da se zaključna svečanost toga Jubileja u mjesnim crkvama održava nedjelju prije Krista Kralja tj. 13. studenoga 2016. godine. Splitsko-makarska nadbiskupija završno je slavlje Izvanrednog jubileja slavila u splitskoj katedrali i svetištima toga dana (13. studenoga).

Euharistijsko slavlje u splitskoj prvostolnici sv. Dujma predvodio je splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić u zajedništvu sa svećenicima, uz nazočnost redovnika i redovnica, bogoslova i sjemeništara te brojnih vjernika Splitsko-makarske nadbiskupije. U koncelebraciji je bio provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Joško Kodžoman, generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović i još desetak svećenika.

„Ovom nedjeljom u našoj mjesnoj Crkvi zaključujemo slavlje Jubileja Božjega milosrđa – izvanredne godine. Ovo je bila godina vježbanja i otkrivanja Božjega milosrđa, a ovim slavljem želimo otvoriti vrijeme milosrđa”, kazao je nadbiskup na početku misnoga slavlja pozvavši vjernike da u sabranosti zahvale Gospodinu na primljenim milostima i na milosrđu koje je preko njih udijelio drugima.

U svojoj je propovijedi nadbiskup Barišić govorio o grješnosti svijeta, ali i milosrđu Božjem koje

svijet želi spasiti, a ne uništiti. U tom svjetlu dotaknuo se onih koji na svršetak svijeta gledaju apokaliptički pitajući se kada, kako i gdje će svijet završiti te im dao eshatološki odgovor. „Iako smo Adamovi i Kainovi potomci, ograničeni i grješni, naš život i ovaj svijet imaju svoj cilj i smisao. Isus je došao kako bi otkupio našu grješnost i kako bi svijet spasio, a ne uništio. Ne odgovara nam na samo znatiželjna pitanja: kada, kako i gdje će se to dogoditi, nego nam daje naputke, upozorenja i ohrabrenja da budemo odgovorni, savjesni i hrabri”, naglasio je nadbiskup te dodao da danas više nego ikada trebamo ustrajnosti i postojanosti.

U tom je surječju spomenuo mučenja albanskih svetaca među kojima su bili i dva Hrvata. Što su sve mučitelji radili tim svećenicima, očevima i majkama, mladićima i djevojkama da se odreknu svoje vjere, ali nisu uspjeli. Ti sveci imali su postojanu vjeru, čvrstu nadu i gorljivu ljubav, imali su čvrst temelj u Isusu Kristu, licu Božjega milosrđa, kazao je nadbiskup te istaknuo da je nama samima to nemoguće, ali Bogu je sve moguće. Stoga se treba osloniti na njega jer „ovo vrijeme i ovaj kaotični nemilosrdni svijet trebaju svjedoke, svjedoke Božjega milosrđa”. Mons. Barišić je potom progovorio o logu Jubileja milosrđa, trenutno „najprisutnijoj slici na svijetu”, umjetničkome djelu o. Marka Ivana Rupnika. Isusovo lice uz lice grješnoga čovjeka, kojega on nosi na sebi, prikazano je s jednim zajedničkim okom. To znači da „onaj tko je iskusio Božje milosrđe gleda svijet njegovim okom i njegovim srcem. Pozvani smo što više otkrivati i dijeliti Božju milosrdnu ljubav. To nije lako, ali Bogu ništa nije nemoguće. S njim možemo puno, možemo mijenjati svijet na bolje. Neka nam u tome bude životno geslo: ‘Milosrdni kao Otac’”, poručio je splitsko-makarski nadbiskup.

Euharistijsko slavlje, koje je svojim pjevanjem uljepšao mješoviti prvostolni zbor sv. Dujma pod vodstvom mo. Šime Marovića i orguljašku pratnju s. Mirte Škopljanac Mačina, završilo je himnom „Veliča” i blagoslovom. Nadbiskup je istoga dana u jutarnjim satima predvodio misno slavlje u Solinu. U Sinju je misu predvodio generalni vikar mons. Miroslav Vidović, a u Vepricu pastoralni vikar mons. Nediljko A. Ančić. (SBC)

Blagoslovih novih elektronskih orgulja u Lokvi Rogoznici

Za vrijeme misnoga slavlja u župnoj crkvi Uznesenja BDM u Lokvi Rogoznici na 33. nedjelju kroz godinu, 13. studenoga, blagoslovljene su nove elektronske orgulje Accent-Cecilia 300 LT. Orgulje je blagoslovio župnik don Zvonimir Mijić, nakon čega je don Ivan Urlić, mag. muz., odsvirao skladbu „C. Balbastrea: Canonnade”. Pjevanje za vrijeme misnoga slavlja uzveličao je župni zbor uz orguljsku pratnju don Ivana. Zahvalnost i radost zbog novog instrumenta ispunile su srca razdraganih vjernika. (SBC)

Proslava blagdana Sv. Stanislava Kostke – zaštitnika isusovačkih novaka

U novicijatu Družbe Isusove u Splitu u nedjelju, 13. studenoga 2016., svečano je proslavljen blagdan sv. Stanislava Kostke, zaštitnika novaka Družbe Isusove. Središnji dio proslave bila je svečana sveta misa u kućnoj kapelici sv. Stanislava koju je predvodio pater Dražen Volk SI, profesor na Filozofskome Fakultetu Družbe Isusove i urednik znanstvenoga časopisa „Obnovljeni život”.

U propovijedi je pater Volk istaknuo veličinu svetaca koji su živjeli autentičnost svoga poziva u svome vremenu, pa tako i sv. Stanislava Kostke. Ističući njihovu autentičnost, pozvao je i novake da budu autentični i originalni u svom pozivu, utječući

se zagovoru Blažene Djevice Marije, po kojoj je i sv. Stanislav dobio poziv za Družbu Isusovu.

Pod misom su pjevali novaci, predvođeni gospodinom Vinkom Maroevićem, dugogodišnjim isusovačkim suradnikom, koji je kršten u crkvi na Manušu. Također je prisustvovao i gospodin Nedjeljko Crnčević, sakristan i dugogodišnji prijatelj Družbe Isusove.

Dan prije proslave pater Volk imao je susret sa novacima. Tijekom susreta govorio im je o svome pozivu i životu u novicijatu, jer je i sam nedavno bio novak Družbe Isusove, te je položio zavjete 2013. godine. (isusovci-split.hr)

Trogirani svečano proslavili Dan grada i blagdan zaštitnika sv. Ivana Trogirskoga

Trogirani su 14. studenoga svečano proslavili Dan grada i blagdan svoga zaštitnika sv. Ivana Trogirskog. Središnja svečanost počela je procesijom sa svečevim poprsjem oko stare gradske jezgre i misnim slavljem koje je u katedrali sv. Lovre predvodio splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić uz koncelebraciju dekana Trogirskoga dekanata i župnika don Vinka Sanadera i svećenike trogirskih i susjednih župa. Procesiju su, uz pjesmu katedralnoga zbora i taktove Narodne glazbe Trogir, uveličali mladi trogirski izviđači, vatrogasci i policajci PP Trogir koji su nosili baldekin, učenici osnovnih škola, polaznici vrtića, ministranti uz brojni vjernički puk Trogira i okolice, predvođen gradonačelnikom Antom Stipčićem, predstavnicima Gradskoga vijeća, Hrvatskoga sabora, Splitsko-dalmatinske županije,

gradskih ustanova te susjednih općina i gradova, kao i gradova prijatelja.

U propovijedi nadbiskup Barišić naglasio je kako rijetko koji grad može biti tako ponosan na svoju tradiciju, na svoju kulturnu, duhovnu i materijalnu baštinu kao što je to Trogir. Tu bogatu baštinu odredila je vjera ovdje življenja, kojoj su pečat dali i sveti Lovre i sveti Ivan Trogirski kojeg danas slavimo. Sveti Ivan posvetio je više od 40 godina svog života ovom gradu, ostavio je dubok trag i čvrst pečat što se vidi kroz stoljeća, a što mi danas prepoznajemo. Toliko je sveti Ivan povezan s ovim gradom da je ta veza neraskidiva. I za vrijeme njegova ovozemaljskog života i danas ona je ista. Sveti Ivan je toliko štovan u Trogiru da ga Trogirani slave dva puta: danas, kada je njegovo tijelo bilo uneseno i pokopano

u katedralu te 4. svibnja kada je svečano preneseno u čudesnu kapelu svetog Ivana.

Osvrćući se na život sv. Ivana, nadbiskup je kazao kako je on nastojao živjeti Radosnu vijest među braćom i sestrama, sudjelovao je u pomirenju između ljudi, unosio je mir, bio zaštitnik maloga čovjeka, štitio siromahe, bolesne, ugrožene, a trag svoje svetosti i kreposti ostavio je toliko duboko da je Statut koji je kasnije nastao bio prožet njegovim životom. Vjerujem da nam sveti Ivan ima mnogo toga reći iz

svoga vremena i svojih životnih situacija. On je proživio ono vrijeme 1102. godine kada je Hrvatska izgubila svoju samostalnost, kada je kruna prešla na drugu glavu, onu ugarsku. Nije mu to bilo ugodno, jer je štitio hrvatske gradove i

usmjeravao ih prema hrvatskoj orijentaciji. Teško je podnio što je Hrvatska gubila samostalnost, a to se dogodilo zbog nedostatka djece jer nije bilo nasljednika. „Je li Hrvatska u toj situaciji i danas, jesmo li obilježeni jednim virusom, je li to neka kronična bolest?” upitao se nadbiskup i kazao kako nam se nikako ne smije dogoditi da voćnjak postane pustinja. U tome nam pomaže sveti Ivan koji s neba zagovara grad Trogir i svoju Hrvatsku.

Osvrćući se na značaj Božjega milosrđa, mons. Barišić naglasio je kako biti vjernik znači nastojati susresti Gospodina otvoreno i iskrena srca jer tek se tada može zadobiti milosrđe. Tko je doživio milosrđe Božje, gleda na svijet, na ovu stvarnost i svoje bližnje istom dioptrijskom i pogledom Isusa Krista i taj svijet više nije isti jer se tako pustinje mijenjaju u oaze, rekao je nadbiskup. Sveti Ivane, razumiješ nas dobro, znaš što nam je potrebno, Trogirani su u svoj Statut unijeli toliko solidarne i milosrdne ljubavi i

to je ono što je dalo dušu gradu Trogiru. Molimo te i za ovu našu stvarnost, ovo hrvatsko društvo, pomoz nam da ove dimenzije ugradimo u statute zdravstva, statute privrede, kulture i prosvjete. Daj da nastavimo graditi i izgrađivati ovaj

tvoj grad u duhu u kojem si ga ti štitio i u kojem ga želiš vidjeti”, zaključio je homiliju nadbiskup Barišić.

Na samome kraju euharistijskoga slavlja župnik Sanader zahvalio je nadbiskupu i svim nazočnim svećenicima te okupljenim vjernicima na sudjelovanju u slavlju te im zaželio sretan Dan grada i blagdan zaštitnika svetog Ivana Trogirskog. (Ivana Rinčić Mamut)

Svečana promocija zbornika učeničkih radova „Djeca Oca milosrđa”

Katehetski ured Splitsko-makarske nadbiskupije u povodu jubilarne Godine milosrđa organizirao je natječaj literarnih i likovnih radova učenika osnovnih i srednjih škola na temu „Djeca Oca milosrđa”. Od mnoštva pristiglih materijala dva prosudbena povjerenstva napravila su izbor najboljih radova koji su objavljeni u zborniku „Djeca Oca milosrđa”. Svečana promocija zbornika upriličena je 15. studenoga 2016. u prepunoj dvorani Nadbiskupskoga sjemeništa u Splitu.

Zbornik su priredile vjeroučiteljice Marina Šimić i Mirjana Vučica, a predstavili su ga mons. Marin Barišić, splitsko-makarski nadbiskup, Marina Šimić, vjeroučiteljica u Osnovnoj školi Tučepi i dr. sc. Du-bravka Kušćević, profesorica na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Splitu.

U zborniku je objavljeno 145 literarnih i 58 likovnih radova iz 56 različitih osnovnih i srednjih škola Splitsko-makarske nadbiskupije i drugih biskupija. Ukupno je nagrađenih po 9 literarnih i likovnih ra-

dova: po tri najbolja literarna i likovna rada od 1. do 4. razreda osnovne škole, od 5. do 8. razreda osnovne škole i od 1. do 4. razreda srednje škole. „Pri izboru literarnih radova vodili smo se snagom opisano-ga iskustvenog milosrđa, mogućnošću da određeni rad čitatelju bude znak na putu prema milosrdnome Ocu ili smo jednostavno dopustili Bogu da nas kroz riječi učenika iznenadi“, naglasila je priređivačica zbornika Marina Šimić.

Budući da je svaki rad na neki način prikaz različitoga puta djeteta prema svome Ocu, radovi su pronašli svoje mjesto unutar pet tema, a svaka tema nastavlja misao prethodne. „Kao i kod Torinskoga platna, na stranicama objedinjenih naslovom „Lice Očeva milosrđa“, metodom dječje malenkosti i priznanja da smo pred Bogom uvijek praznih ruku, čudesno je otisnuto Kristovo lice. Iz svakoga kuta ono se pojavljuje drugačije. Čitajući učeničke radove, možemo ga uvijek iznova otkrivati“, istaknula je Šimić. Oni govore o milosrđu „koje ne započinje izvanjskim djelima ljubavi, već vlastitim srcem koje primajući Božje milosrđe, i samo postaje milosrdno“, naglasila je Šimić čestitajući svima čiji se radovi nalaze u

ovom zborniku te izrazila želju da njegovo „čitanje, u nadolazećemu vremenu došašća, bude jedna vrsta duhovne obnove koja će nam pomoći otvoriti oči za drugoga, ali i za vlastite mane koje nam priječe nazivati se djecom Oca milosrđa.“

Govoreći o likovnim radovima u zborniku, dr. Dubravka Kušćević naglasila je kako se može vidjeti da su djeca mnogo naučila o duhovnim i tjelesnim djelima milosrđa te da daju vrlo zorne upute kako se treba odnositi prema bolesnima, gladnima, starima, izbjeglicama, osamljenima i tužnima. „Oni su nam svojim likovnim radovima pokazali kako treba graditi kulturu ljubavi, kako ostvariti civilizaciju ljubavi. Ono što je mene osobito impresioniralo su vrijednosni sudovi koji se nalaze u ovim radovima. Na dječji su nam način pokazali da se smisao ljubavi nalazi u požrtvovnoj ljubavi“, kazala je dr. Kušćević. Naglasila je da je na natječaj stiglo mnogo likovnih

radova, ali da nisu svi bili izrazito kvalitetni jer je mnogo radova bilo napravljeno drvenim bojicama, a s njima je teže pokazati bolji likovni izričaj i kreativnost. S druge strane, brojni su radovi bili izuzetno kvalitetno tehnički izvedeni, ali su bili prekopirani pa nisu davali originalnu viziju djetinjstva kakvu je organizator tražio. Čestitavši svima čiji se radovi nalaze u zborniku i organizatoru, poručila je: „Čini mi se da su djeca uistinu spoznala da kada smo duhovno udomljeni u Ocu, koji je čisti izvor milosrđa, da onda i naši ljudski odnosi postaju plemenitiji i humaniji“.

Nadbiskup mons. Marin Barišić izrazio je radost što je nakon duge pauze od desetak godina Katehetski ured ponovno proveo natječaj i objavio zbornik dječjih radova koji je ovoga puta duboko prodro u temu milosrđa. „Za djecu milosrđe nije prazna ideja, teorija, apstrakcija, nego osoba Isusa Krista.

Lice Božjega milosrđa učenici traže i mnogi ga prepoznaju u Isusu Kristu, potom na licima članova svojih obitelji: bake i djeda, oca i majke. Svjetionici milosrđa za njih su katolički sveti, ali i njihovi preci pa i oni sami“, kazao je nadbiskup. Tekstovi u prozi

i stihu donose malen dio neizrecivoga otajstva milosrđa koje se po njima otkriva. U tom je surjeću nadbiskup naveo nekoliko primjera u kojima oni nesebično pomažu potrebnima. Učenički radovi pozivaju na opraštanje, ljubav, solidarnost, a ne prozivaju one koji to ne čine. „Ova tematika prošetala je hodnicima naših škola, po našim zbornicama, zahvatila profesore i učenike te pokazala kako je vjeronauk bogatstvo za školski sustav odgoja i obrazovanja“, naglasio je mons. Barišić te dodao da u ovom zborniku, kao i u brojnim drugim projektima, vjeronauk lako i uspješno korelira s drugim nastavnim predmetima. U tome je svjetlu čestitao Katehetskomu uredu Splitsko-makarske nadbiskupije na čelu s predstojnikom mr. don Josipom Perišem na još jednom uspjelom pothvatu dodajući da je ova promocija jedan od ljepših i toplijih pastoralnih događaja u mjesnoj Crkvi u Godini milosrđa.

Nadbiskup je najavio Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati 2018. godine u Solinu te u tom vidu izrazio nadu da će sljedeće godine biti objavljen i promoviran zbornik dječjih radova na temu oca u obitelji, a onda i na temu majčinstva. Naglasio je da darovano Božje milosrđe treba zahvalno primati te ga dalje širiti, utjeloviti u braku i u obitelji, u školi i u društvu. Na kraju je pozvao sve da pročitaju zbornik i da se napajaju na toj iskrenoj dječjoj optimističnoj viziji svijeta.

Potom je uslijedilo proglašenje najboljih radova, a svi učenici i voditelji su iz nadbiskupovih ruku pri-

mili kronicu i zbornik. Nadbiskup je svima koji su sudjelovali u priređivanju zbornika uručio prigodni dar. Također je svim učenicima i mentorima čiji su radovi objavljeni u zborniku Katehetski ured poklonio po jedan primjerak. Tijekom programa koji je moderirala Helena Balajić nastupila je dramska skupina Osnovne škole Tučepi i VIS Agnus – Župa sv. Josipa – Mertojak, a svi nazočni mogli su pogledati prigodnu izložbu likovnih radova koji su objavljeni u Zborniku. (SBC)

Sjednica nadbiskupijskoga Prezbiterskog vijeća

Sjednica Prezbiterskoga vijeća Splitsko-makarske nadbiskupije pod vodstvom nadbiskupa mons. Marina Barišića, održana je u srijedu 16. studenoga u Nadbiskupskom ordinarijatu u Splitu. Na sjednici su se okupili svećenici, članovi Prezbiterskoga vijeća, koji su izabrani glasovanjem svećenika u svojim izbornim jedinicama ili imenovani od strane nadbiskupa.

Nakon uvodne molitve, nadbiskup Barišić pozdravio je članove Vijeća podsjećajući ih na njihovu važnu zadaću i suodgovornost koju imaju za mjesnu Crkvu. Potom su se generalni vikar mons. Miroslav Vidović i pastoralni vikar mons. Nediljko Ante Ančić osvrnuli na prošlu sjednicu Vijeća i zaključke koji su doneseni.

Budući da je prije nekoliko dana bilo zaključno slavlje Godine milosrđa, nadbiskup se, zajedno sa članovima Vijeća, kratko osvrnuo na godinu koja je prošla i na plodove koje je donijela. Tako su mno-

gi svećenici svjedočili o važnosti i velikoj duhovnoj koristi koje je Jubilej milosrđa donio vjernicima: od dobrih i kvalitetnih ispovijedi, župnih misija do raznih hodočašća. Zaključujući tu točku dnevnoj reda, nadbiskup je podsjetio nazočne da je na razini Splitsko-makarske nadbiskupije pripremljena knjižica „Dajte pomirite se s Bogom” s ispitima savjesti za djecu, mlade i odrasle; izrađene su propovijedi za korizmene petke; u devetnici sv. Dujmu u katedralu su hodočastili brojni vjernici iz svih dekanata nadbiskupije. Osobito je istaknuo hodočašće „Tragom Božjeg milosrđa” u Vatikan i svetišta južne Italije. Podsjetio je da je u svaku župu dostavljen logo Godine milosrđa, a nedavno je iz tiska izišao i zbornik učeničkih radova „Djeca Oca milosrđa”.

Središnja tema sjednice bila je usmjerena na pastoralne planove za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati u Solinu 2018. godine na temu „Očinstvo i majčinstvo. Dva

lica roditeljskog poziva". Vrijeme prije toga susreta bit će posvećeno očinstvu i majčinstvu. Povjerenik za obitelj don Tomislav Ćubelić predstavio je vijećnicima kateheze koje su izradili njegovi suradnici kao i one koje je izradilo Vijeće za obitelj HBK-a za godinu očinstva. Vijećnici su potom iznijeli niz prijedloga kako što bolje proslaviti godinu očinstva na direktnoj pastoralnoj razini. Dotaknuto je i pitanje zaručničkih tečajeva te uključenosti roditelja u pripreme djece na druge sakramente.

Iduća točka sjednice bila je posvećena osvrtu na sprovednu praksu u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji. Prije nepunu godinu dana nadbiskup je izdao Okružnicu kojom se žele riješiti mnoga pitanja i različite prakse oko sprovednih obreda u župama. Odlučeno je da se ona ponovno objavi u Vjesniku nadbiskupije kako bi bila dostupna i široj javnosti.

Dotaknuto je i pitanje obnove financijskog sustava biskupija Splitske metropolije. Ekonom don Jožo Gojsalić istaknuo je neke prijedloge kojima bi se sustav mogao unaprijediti. Potom su i drugi članovi Vijeća iznijeli svoja mišljenja. Budući da će se uskoro održati sjednica biskupa Splitske metropolije, na njoj će biti govora i o toj temi.

Posljednja točka dnevnog reda bila je izvješće o gradnjama u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji. Generalni vikar iznio je neke informacije o građevinskim radovima koji su već u tijeku te o planovima u idućoj godini, ali i u bližoj budućnosti. Osobito je istaknut početak gradnje crkve s pastoralnim centrom i vrtićem u župi Gospe od Anđela u Trogiru.

Na završetku sjednice nadbiskup je zahvalio članovima Prezbiterskoga vijeća na njihovim prijedlozima. Susret je završio zajedničkim ručkom u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata. (R. Vukorepa)

Obećanja kandidata za đakonat Splitsko-makarske nadbiskupije

U kapeli Centralnoga bogoslovnog sjemeništa u Splitu u srijedu, 16. studenoga, dvojica bogoslova kandidata za đakonat Splitsko-makarske nadbiskupije Luka Stipinović i Gabrijel Kamber, svečano su ispovjedili svoju katoličku vjeru i položili obećanja, kako zahtijevaju kanonski propisi.

Za vrijeme euharistijskoga slavlja, koje je predvodio splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić u koncelebraciji s odgojiteljima, Luka i Gabrijel potvrdili su da bez ikakve izvanjske prisile i straha, svjesno i slobodno žele primiti sveti red đakonata vjerujući da ih je Bog zaista pozvao, da su svjesni svih prava, dužnosti i poteškoća koje su pred njima, da dobro shvaćaju smisao i značenje zakona celibata koji će do kraja života vjerno obdržavati. Također, obećali su poslušnost zakonitoj crkvenoj vlasti u svemu što naredi u skladu sa Zakonikom kanonskoga prava i drugim crkvenim zakonima i propisima.

Uvodeći zajednicu u misno slavlje, nadbiskup je sve pozvao na zahvalnost, prisposobivši bogosloviu vrtu u kojem se Božjom milošću rađaju plodovi zvanja. U homiliji se osvrnuo na Božju riječ dana (Otk 4,1-11; Ps 150,1-6; Lk 19,11-28) pozivajući kandidate na zahvalnost i „odlaganje vlastitih životnih vijenaca pred prijestolje Gospodnje". Razlomivši

riječ Lukina evanđeoskog ulomka nazočnima, nadbiskup je, naglasivši evanđelistovo razlikovanje dvaju naziva za židovsku prijestolnicu – Jeruzalem (sveti naziv) i Hijerosolim (poganski naziv), pozvao kandidate da žive eshatologiju već u sadašnjosti, da se preispitaju u perspektivi

kojega grada (svetog ili poganskog) žive već ovdje na zemlji, te je pozvao bogoslove i buduće đakone da umnože svoje „mne", svoje talente kao oni koji su „pozvani u radosti uvećavati glavnicu kraljevstva Božjeg". „Stalnost čekanja Gospodina je zapravo stalnost njegove prisutnosti", primijetio je nadbi-

skup, jer zapravo „On je onaj koji nas strpljivo čeka i daje šansu za rast, napredak i plod”.

Kandidatima za đakonat nadbiskup je poklonio nove sveske Božanskoga časoslova, pozivajući ih da

ih što prije „uprljaju” i pohabaju neumornom molitvom i primjećujući kako svesci imaju težinu „kao i svaki ljudski poklon, dok je Božji dar uvijek lagan čovjeku” (DK)

Smrt: kraj ili možda početak?

Mladi Hrvatskog nadzemlja i ovoga su mjeseca u srijedu, 16. studenoga, privukli brojnu publiku u dvoranu Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu. Tema susreta bila je smrt: „Je li smrt kraj ili možda početak?”.

Susret je otvoren prekrasnom meditativnom uvodnom mišlju nakon koje je odmah uslijedio i prvi pripremljen film pod nazivom „Nepoželjna smrt”. Po završetku filma voditelji susreta, među kojima jedan zamaskiran u filmski poznatu ‘nepoželjnu smrt’, predstavili su i najavili predavača susreta

– generalnoga vikara msgr. Miroslava Vidovića koji je vrlo iscrpno, sadržajno i stručno obradio cjelokupnu tematiku smrti.

Msgr. Vidović izlaganje je započeo citirajući sv. Pavla u njegovoj poslanici Korinćanima: „Gdje je smrti pobjeda tvoja?”, potičući tako nazočne na razmišljanje postoji li uopće pobjeda smrti. i je li smrt ta koja pobjeđuje. Mons. Vidović istaknuo je da je grijeh jedini koji rađa smrću, ali da je Isus onaj koji svojom smrću donosi smrt smrti – donosi smrt grijehu. Naglasio je i važnost čovjekove slobodne volje u izboru. Čovjek, naime, birajući zlo i grijeh, više nije slobodan. Zarobljen je. Čovjek samo potpunim predanjem volji Božjoj postaje slobodan, van Boga čovjek nije slobodan! Iako mnogi „bježe” u grijeh misleći da tako najljepše koriste svoju slobodu, ne vide da ju zapravo upravo tako gube i umiru.

Na pitanje zašto ljudi strahuju od smrti, predavač je naveo kako ljudi danas smrt doživljavaju kao „kosilicu koja pustoši”, kao nešto potpuno strano. Navodi primjer smrti kako se shvaćala nekada i kako se ona shvaća danas. Danas se smrt „preselila” u bolnice, staračke domove – obitelj nema vremena za umiruće i time sama smrt postaje „daleka”, neshvatljiva. Dok se nekad uz umiruće bdilo i molilo, u obiteljskom okruženju, danas smrt obavlja jedna

jeziva hladnoća. Mons. Vidović u svom je izlaganju nastojao srušiti predrasude prema smrti, zaljuljati strah prema njoj ističući kako u trenutku umiranja smrt napušta život – život se otrgne od smrti i ide dalje u punini, u sjaju kako nam je Krist i obećao. U trenutku smrti svi doživljavamo osobnu apokalipsu: ruši se jedan svijet kako bi se otkrio bolji, vječni i ljepši svijet – jer se tako sviđa Gospodinu. A oni koji ostaju gaje nadu da ćemo se ponovno sresti po uskrsnuću. Takav stav je zapravo prava istina o smrti i kao takva utjeha kad se dogodi čak i smrt djeteta ili neke mlade osobe. Naime, upravo ona je možda Božji plan za njihovo spasenje. Msgr. Miroslav Vidović pojasnio je kako su naše mjere Bogu skućene – on njih ruši! „Svidje se Gospodinu...” – ako se Gospodinu sviđa, on nas jednostavno pozove.

U zaključku, na pitanje je li smrt kraj ili možda početak, predavač odgovara da zapravo nije ni jedno ni drugo, već nešto između – jedan treptaj oka. S druge strane, smrt je kraj, ali i početak – kraj naše zemaljske etape, a početak vječnoga života. No u konačnici, msgr. Vidović ističe, da je zapravo sasvim nebitno je li kraj ili početak, bitno je da ju je Isus Krist pobijedio.

U nastavku susreta emitirana su još dva filma iz produkcije Hrvatskoga nadzemlja: film „Oporu-

ka životu” obogaćen hvale vrijednim scenarijem i prožet dubokom poukom te film već svima dobro poznatoga humorističnog dvojca Hrvatskog nadzemlja, Bože i Baruta, pod nazivom „Sprovod”. I ova je puta publika gostu predavaču uputila pitanja vezana uz tematiku koja su samu raspravu o smrti podigla na još višu razinu.

Pjesmom je susret uveličala djevojačka pjevačka skupina „Andrijane” iz splitske Župe sv. Andrije na Sućidru. Uz njih je susret glazbeno obogaćen i prikazivanjem nove pjesme i spota pod nazivom „Grad heroj” u izvedbi VIS-a „Veritas aeterna” u suradnji s grupom Dalmatino i klapom „Adriaticum” iz Ši-

benika. Pjesma i spot nastali su kao plod projekta Ureda za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije u čast gradu Vukovaru i hrvatskim poginulim braniteljima.

Susret je priveden kraju obavijestima za tekući mjesec i obraćanjem povjerenika za mlade i studentskoga kapelana don Mihaela Provića okupljenim mladima. Završna meditacija i molitva bile su posvećene gradu heroju Vukovaru i svim poginulim braniteljima koji su žrtvovanjem svoga života posvjedočili vjeru u nadu i vrijednosti za koje se isplati boriti. (Katarina Jurčević)

Proslavljena 50. obljetnica časopisa „Crkva u svijetu”

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu i Uredništvo „Crkve u svijetu” organizirali su proslavu 50. obljetnice časopisa „Crkve u svijetu” 17. studenoga u dvorani Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Splitu. O prošlosti, sadašnjosti i budućnosti „Crkve u svijetu” govorili su njezini nekadašnji urednici dr. Drago Šimundža, dr. Nediljko Ante Ančić i dr. Ante Mateljan te sadašnji urednik dr. Mladen Parlov.

Pozdravnu riječ u ime suorganizatora KBF-a u Splitu uputio je dekan Fakulteta prof. dr. Anđelko Domazet. Prenio je pozdrave i čestitke organizatoru splitsko-makarskoga nadbiskupa Marina Barišića i zadarskoga nadbiskupa Želimira Puljića. Podsjetio je da je časopis kroz proteklih pedeset godina prošao kroz burna razdoblja Crkve i svijeta, primjerice: završetak II. vatikanskoga koncila, studentski nemiri 1968., zbivanja oko 1971., pad komunizma 1989., demokratske promjene, izazov globalizacije, ulazak

Hrvatske u Europsku uniju i sl. Naglasivši važnu ulogu „Crkve u svijetu” kroz proteklo vrijeme, izrazio je nadu da će ona i „nadalje donositi kvalitetna teološka razmišljanja, ustrajno stvarati teološku kulturu, izgrađivati kritičku svijest kod čitatelja te na taj način dati svoj doprinos teološkoj refleksiji i pastoralnom djelovanju Crkve u današnjem svijetu.” Poželio je da ova obljetnica bude poticaj da časopis „Crkva u svijetu” i dalje ostane renomirani časopis u našoj katoličkoj kulturnoj javnosti. Nazočnima se u ime splitskoga sveučilišta obratio prorektor prof. dr. Branko Matulić ističući poštovanje i udivljenje prema časopisu „Crkva u svijetu” koji je sedam godina stariji od splitskoga Sveučilišta.

O nastanku, ciljevima i prvom razdoblju „Crkve u svijetu” (1966. – 1969.) govorio je prof. dr. Ante Mateljan, koji je od 1992. do 2013. vršio službu zamjenika glavnoga i odgovornog urednika „Crkve u svijetu”, a bio je v. d. glavnoga urednika. Splitsko-makarski biskup mons. Frane Franić prve zapise o sudjelovanju u pripravnim radovima za Drugi vatikanski sabor objavljuje u „Službenom vjesniku biskupije splitske i makarske” 1961. godine, a sljedećih godina vijesti, zapisi, izvještaji i osvrti na njegovo sudjelovanje u radu teološke komisije postaju iscrpniji. Početkom 1964. godine „Službeni vjesnik” počinje izlaziti tiskom, a od 1966. ponovno počinje izlaziti ciklostilom i to paralelno s časopisom „Crkva u svijetu”.

Dr. Mateljan je mišljenja da biskup Franić pri osnivanju časopisa „Crkva u svijetu” 1966. godine „nije namjeravao pokrenuti nešto posve novo jer se to činilo kao prevelik izazov. Ipak, pokazat će se da je to bila velika prednost, jer se novi časopis mogao

posve usmjeriti u duhu koncilskoga dijaloga, što je očito već u prvim brojevima.” Podsjetio je da se u pozadini priče o osnivanju „Crkve u svijetu” nalazi nekoliko važnih osoba, klerika i laika, poput Željka Mardešića, don Ivana Cvitanovića i Branimira Lukšića. U prve četiri godine osim spomenutih autora, suosnivača „Crkve u svijetu” i brojnih domaćih autora nalazimo i tekstove renomiranih teologa, kao što su J. Danielou, H. de Lubac, R. Schutz, G. Cruchon. To je sve pridonijelo uspješnosti i proširenosti časopisa te je tiskan u više od 2000 primjeraka, što je u to doba bila rijetkost, posebno u komunističkome okružju kakvo je vladalo u onodobnoj Jugoslaviji. „Crkva u svijetu” distribuirana je preko katoličkih župa i crkvenih institucija u Jugoslaviji, a nekoliko stotina primjeraka išlo je i u dijasporu, te međunarodne znanstvene institucije i na teološka učilišta po svijetu. Dr. Mateljan naglašava da „časopis ‘Crkva u svijetu’, nastao u ozračju neskrivenoga oduševljenja Drugim vatikanskim saborom i u nestrpljivom iščekivanju promjena u Crkvi i svijetu, pomogao je da se u mračnim vremenima na svjetlo dana probije duh kršćanskoga humanizma, s povjerenjem u dobro koje je u svijetu i u ljudima. Osnovna želja biskupa Franića za uspostavljanjem dijaloga s kršćanskom braćom i svim ljudima dobre volje, pa i s ateistima, našla je u časopisu „Crkva u svijetu”, u radovima brojnih suradnika svoj puni izraz. Gledajući iz današnje perspektive, zaista je čudo da su se na njezinim stranicama našli tekstovi svećenika i laika, filozofa i teologa, sociologa i književnika, od koji su neki pripadali različitim misaonim pravcima i pogledima na svijet, vjeru, Crkvu i društvo, a ipak su mnogo značili za hrvatski narod i kulturu.”

Podrobnije o životu „Crkve u svijetu” u njezinim prvim godinama, iz svoga dugogodišnjeg uredničkog iskustva (1969. – 1992.) govorio je dr. Drago Šimundža. Naglasio je da je časopis „Crkva u svijetu” dijete Drugoga vatikanskog koncila”. Biskup Franić se na Koncilu otvarao i mijenjao te je nosio u sebi ideju osnivanja novoga časopisa. Dakle, već 1964. godine Franić je imao u glavi misao o časopisu, ali ne do kraja razrađenu te se odlučio službeni nadbiskupijski Vjesnik tiskati u tiskari jer nije smio tražiti dozvolu za osnivanjem časopisa, naglasio je dr. Šimundža te dodao da i kada bi dobio dozvolu, nije smio tiskati u tiskari jer su one bile državne i prihvaćale su ili ne prihvaćale nove crkvene časopise. A Vjesnici su već bili prihvaćeni i u svim biskupijama i redovničkim zajednicama izlazili su pomoću šepirografa. S tom idejom biskup Franić 1964. i 1965.

tiska Vjesnik (kao njegov glavni urednik) u tiskari, a od 1966. tiska ga pod naslovom „Crkva u svijetu” (na dnu stranice stoji i naslov „Vjesnik Splitsko-makarske biskupije”). Tako je časopis nesmetano počeo izlaziti, ne primarno kao teološka revija, nego kao kulturni časopis. Podsjetio je da su autori tekstova u „Crkvi u svijetu” pisali pod pseudonimom, osobito oni zaposleni u državnim službama. Časopis je prije tiskanja nekoliko dana bio u tiskari na recenziji, provjeravala se svaka rečenica. Uz neke kompromise sve je relativno dobro išlo, kazao je dr. Šimundža.

„Crkva u svijetu” imala je važnu ulogu, što zbog svoga sadržaja što zbog društvenih okolnosti, a primali su je u Washingtonu, u Moskvi i svi komunistički centri, koji su je pregledavali. Stranci su u njoj gledali mogućnost slobodne kršćanske riječi u toj željeznoj zavjesi. Dodao je da su neki ateisti slali članke „Crkvi u svijetu” pa ih onda povlačili bojeći se da im se ne zamjeri što pišu u crkvenome časopisu. Podsjetio je da su se tada u „Crkvi u svijetu” objavljivali različiti teološki i sociološki, literarni, povijesni i kulturološki članci te uvodnici što je davalo aktualnu zbiljnost „Crkve u svijetu” u odnosu između Crkve i društva u kojem je živjela. Također, sudjelovalo je 330 različitih autora u razdoblju od 1966. do 1996. „Crkva u svijetu” nosila je svjetlo Drugoga vatikanskog koncila, njegovu otvorenost, širinu i svijest usađivala u našu svijest, prilike i odnose pa su to i komunisti razumijevali. Okolnosti su se promijenile, danas se gubi interes za ozbiljnu pisanu riječ. Međutim, „Crkva u svijetu” i danas ima važnu ulogu”, poručio je dr. Šimundža.

O ulozi „Crkve u svijetu” u dijalogu Crkve sa svijetom govorio je prof. dr. Nediljko Ante Ančić, koji je naslijedio dr. Šimundžu te bio njezin urednik od 1992. do 2013. „Biskup Franić koji je aktivno sudjelovao kako u pripremi Koncila, tako i u izradi njegovih dokumenata, nakon završetka Drugoga vatikanskog sabora nastojao je u svojoj biskupiji u ondašnjim skučenim i složenim prilikama provoditi zacrtane smjernice, širiti duh i slovo Sabora”, kazao je dr. Ančić te dodao da je njegova ideja vodilja bila da po uzoru na „Pastoralnu konstituciju o Crkvi u suvremenome svijetu” započne „dijalog s ondašnjim konkretnim društvom realnoga socijalizma. To je u danim okolnostima bio pravi podvig. S obzirom na dotadašnje crkvene paušalne osude i odbacivanje svijeta, Koncil je značio veliki zaokret i uveo novu paradigmu u odnosima Crkve prema onima izvan nje i prema svjetovnim područjima: umjesto odbacivanja i isključivosti nudi se otvorenost, dijalog i

suradnja.” Podsjetio je da Franić u uvodniku prvoga broja „Crkve u svijetu” (1/1966.) iznosi osnovna načela za dijalog između Crkve i svijeta koja preuzima iz Pastoralne konstitucije, a potom u nekoliko točaka ocrtava novu perspektivu i navodi nove elemente poželjnoga dijaloga. Franić u uvodniku ističe, naglašava dr. Ančić, da Crkva treba ponizno služiti svijetu, pomoći mu i ponuditi svoja sredstva spasenja; potom treba imati ispravan odnos prema modernitetu; ne polemizirati s neistomišljenicima, nego voditi iskrene susrete i razgovore prijateljstva i razumijevanja te biti spremna učiti od svijeta. „Navedene smjernice bile su putokaz i određivale su uređivačku politiku „Crkve u svijetu”, osobito tijekom prva dva i pol desetljeća njezina izlaženja do sloma komunističkoga sustava krajem 80-ih godina prošloga stoljeća. U tom vremenu CuS je uspio izrasti u vrlo značajnu reviju i nametnuti se u respektabilni znanstveni forum dijaloga i između kršćana i tadašnjih marksista u ondašnjoj državi pa i izvan nje”, kazao je dr. Ančić. Premda su brojni suradnici bili profesori teologije, časopis u to vrijeme nije bio redakcijski vezan uz splitsko teološko učilište. To je imalo nedostataka i prednosti, naglasio je dr. Ančić te dodao da su objavljivani prilozi bili „većinom rasterećeni od predugih razglabanja i odveć akademskoga aparata te lakši za čitanje.” Nakon pada komunizma i dolaska demokracije i pluralizma (političkoga, društvenoga, religijskoga) Crkva se našla pred novim izazovima, a zadnjih godina susreće se s izazovom novih medija „koji iz više razloga ne idu na ruku teološkim časopisima.” Dr. Ančić zaključuje da „‘Crkva u svijetu’ kao i drugi

časopisi koji se uređuju prema pravilima akademske zajednice dobrim dijelom služe za napredovanje u znanstvenim nastavnim zvanjima. Njihovi opsežni radovi napisani znanstvenom akribijom često ostaju u okviru samo malog broja stručnjaka i nemaju odjeka u široj javnosti. S druge, strane u današnjoj medijskoj kulturi gdje prevladavaju vizualni mediji oslabile su navike čitanja. Kada se i ako čita, onda se poseže za kraćim i razumljivo napisanim prilogima. Zato bi trebalo u svakom broju CuS-a širem krugu čitatelja ponuditi i kraće aktualne i zanimljive tekstove poput uvodnika, recenzije knjiga, kritičkih foruma, izvješća i sličnih priloga.”

O sadašnjem stanju „Crkve u svijetu” i projekcijama za budućnost izlagao je sadašnji urednik prof. dr. Mladen Parlov, koji tu službu vrši od sredine 2015. godine. Zahvalio je svim dosadašnjim urednicima i suradnicima „Crkve u svijetu” ističući da časopis planira nastaviti raditi zacrtanim putem nadbiskupa Franića i biti časopis za dijalog. Stoga i dalje objavljuju ne samo teološki radovi, nego i radovi profesora s drugih fakulteta iz Hrvatske i šire. Podsjetio je na već spomenute poteškoće (svijet digitalnih medija, kriza knjige i tiska) zbog kojih je broj pretplatnika opao, što je problem svih teoloških časopisa. Naglasio je da bez pomoći Splitsko-makarske nadbiskupije i KBF-a časopis „Crkva u svijetu” ne bi mogao opstati. Zahvalio je članovima uredničkoga i znanstvenog vijeća. Program je moderirala Silvana Burilović Crnov, a tom su prigodom nazočni mogli pogledati sve objavljene brojeve „Crkve u svijetu” kroz proteklih pedeset godina. (SBC)

Hodočašće mira, ljubavi i ponosa studenata iz Splita

Dan sjećanja na žrtvu Vukovara ove je jubilarne 25. godine pokazao koliko dobrote, bogatstva, ponosa, ljubavi i mira ima mlada hrvatska država u svome novom naraštaju, rođenome poslije Domovinskoga rata. Tisuće i tisuće mladića i djevojaka, iz svih hrvatskih krajeva i zemalja svijeta gdje žive Hrvati, pokazali su da su spremni izgrađivati sebe i svoju domovinu onako kako su ju poginuli, poučijani hrvatski branitelji u Vukovaru sanjali. Jedna od grupa mladih hodočasnika na tom hodočašću ljubavi, ponosa i mira zaslužila je posebnu pažnju jer na jasan način pokazuje ono što nam je i u ovom trenutku najvažnije: povezati mlade ljude, vjernike sa sjevera i juga Hrvatske, koji zajedno mogu i hoće stvarati novu, pravedniju, ljepšu i sretniju i iznad

svega – ponosniju i dostojanstveniju Hrvatsku, svjesnu svojih vrijednosti i dobrote svojih ljudi, kojima može obogatiti mnoge, kako u svojoj domovini, tako i šire – u Europi i svijetu.

Mladi hodočasnici iz Splita, studenti splitskoga sveučilišta, u organizaciji Ureda za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije, autobusom su stigli u Vukovar i sudjelovali u cjelodnevnome programu u „Sjećanju na žrtvu Vukovara”. Duhovni voditelj bio je mr. don Jenko Bulić, profesor na KBF-u u Splitu i duhovnik studenata laika toga fakulteta, uz koordinaciju Duje Gale, suradnika u Uredu za pastoral mladih. Nakon napornoga puta, dušama punih upečatljivih dojmova i slika, posebno s Memorijalnoga groblja, otputovali su u osječko naselje

Brijest gdje su bili gosti župljana Župe mučeništva sv. Ivana Krstitelja. Mladići i djevojke iz Splita tako su se mogli upoznati sa svojim vršnjacima iz toga mjesta koje je tijekom Domovinskoga rata također proživjelo svoju agoniju. Agresija JNA i pobunjenih Srba na Osijek počela je s južne strane gradskih naselja, a na području te župe poginuo je 28. kolovoza 1991. snimatelj HTV-a Žarko Kaić. Raskrižje u blizini crkve dobilo je njegovo ime. U gotovo svakome domu domaćina mladim Splićanima i danas žive sjećanja na te dane straha, napetosti i neizvjesnosti zbog svakodnevnoga granatiranja mjesta, kad su djeca morala napustiti svoje roditelje i svoje domove i organizirano s nastavnicama otići u progonstvo u inozemstvo gdje su proveli nekoliko mjeseci, jer je Brijest bio samo nekoliko stotina metara udaljen od granice između okupiranoga i slobodnoga dijela Hrvatske.

Danas je Brijest jedno od najljepših mjesnih zajednica grada Osijeka. Tu su obiteljske kuće sa zelenim okućnicama, ulice bez ijednog papirića na pločniku, tu se čak i jedna ulica zove – Dobra ulica. To je nova župa, nastala odvajanjem od osječke Župe sv. Josipa Radnika, i vjernici tu primaju iskrenim srcem svakoga novog župnika, pogotovo od 2011. kad je župa povjerena svećenicima redovnicima Kongregacije Duha Svetoga, koji su međunarodna zajednica, tako da su tu bili redovnici svećenici iz Sierra Leonea, Francuske, Poljske... Danas župu vodi o. Marek, Poljak, koji je u isto vrijeme i imenovani bolnički kapelan u KBC-u Osijek. Njegov subrat, o. Arek je kapelan osječkoga sveučilišta J.J. Strossmayer i – on je bio poveznica iz među studenata KBF-a Splita i domaćina – župljana te župe.

Sljedećeg su dana hodočasnici iz Splita sudjelovali na svetoj misi koju je u prepunoj crkvi predvodio don Jenko Bulić. Crkva je nekoć bila skladište alata IPK-a Osijek. Poslije mise mladići i djevojke iz Splita posjetili su Osijek, u kojem su uz turističkoga vodiča razgledali sve znamenitosti iz njegove duge povijesti, pogotovo one vezane za Domovinski rat, kao što

su grafit „Osijek – nepokoreni grad” te umjetničku instalaciju „Crveni fićo pobjeđuje tenk JNA” na raskrižju Vukovarske i Trpimirove ulice. Sjećanje je to na TV snimku osječkoga novinara Žarka Plevnika, koji je uspio snimiti trenutak kada tenk JNA udara i potom melje maloga crvenog fiću na svome divljanju kroz Vukovarsku ulicu 1991. Povijest je pokazala da je mali crveni fićo pobijedio tenk! Mladi Splićani su posjetili Tvrđu, doznali nešto o vladavini Turaka, koji su ovdje bili 161 godinu, ali i to da je Katolička Crkva u ovom gradu na Dravi bez prestanka prisutna kroz svu povijest – kao i u doba osmanlijske vlasti, od koje je Osijek oslobođen 1687. Franjevačka i isusovačka crkva, danas župna crkva sv. Mihaela, Trg Sv. Trojstva u Tvrđi slika su srednjovjekovne i barokne epohe Osijeka, dok su drugu, suvremeniju epohu mogli vidjeti vozeći se Kapucinskom ulicom

(secesijske zgrade) i na Trgu Ante Starčevića, gdje je prelijepa crkva, konkatedrala posvećena sv. Petru i Pavlu. U njoj je jedna freska, nastradala 1991., ostala netaknuta; na njoj se i danas vide „ožiljci” rupe od šrapnela, kao uspomena na preteške dane u Osijeku, koji je

nakon okupacije Vukovara 1991. bio sljedeća meta okupatora JNA i srpskih paravojnih postrojbi. Mnogi ni u Osijeku ne znaju da je odmah poslije okupacije Vukovara Osijek – bolnicu (svi su pacijenti bili u podrumu), konkatedralu i franjevačku crkvu, te Caritas u Tvrđi posjetio osobni izaslanik pape Ivana Pavla II. kardinal Ethcegeray, koji se bio zatekao u Budimpešti. S njim je tada bio i pomoćni đakovački i srijemski biskup Marin Srakić, koji je postao i prvi nadbiskup-đakovačko-osječke nadbiskupije.

U poslijepodnevnom satima studenti su hodočastili u Đakovo u bogatu i impresivnu đakovačku katedralu, gdje su se pomolili i bliže upoznali s drevnom nadbiskupijom Đakovačko-osječkom i snažnim likom i djelom biskupa Josipa Jurja Strossmayera. (Ana Penić)

Otkriven spomenik u Vukovarskoj ulici u Splitu

U povodu 18. studenoga 1991. godine, dana sjećanja na Vukovar, kada se svake godine na taj dan pale svijeće uvečer u Vukovarskoj ulici, najdužoj ulici u Splitu, i kada na tisuće Splićana hodočaste tom ulicom ukrašavajući je zapaljenim svijećama i porukama srca i molitve, čineći živi spomenik ljubavi, u četvrtak, 17. studenoga, na početku Vukovarske ulice u Splitu (križanje s ulicom Domovinskog rata) otkriven je spomenik patnji, zajedništvu, pobjedi i ljubavi Gradu Heroju, nazvan „I u mom gradu Vukovar svijetli“.

Skulpturalno arhitektonsko rješenje spomenika dječaćića anđela, nastalog prema ideji akademske kiparice Dijane Ive Sesartić, ukupne je površine 370 cm, a u rukama drži lumin. U sredini postamenta, na brončanoj ploči natpis je: „I u mom gradu Vukovar svijetli“, dok je na podnome dijelu kamenoga popločenja uklesan datum sjećanja 18. 11. 1991. godine. U stožastome postamentu nalaze se kvadratne niše u kojima će biti moguće postaviti svjećice, čime će se 18. studenoga svake godine označiti početak paljenja svijeća za grad heroj – Vukovar.

Svečanost je započela himnom koju je uz ravanje mo. Tomislava Veršića otpjevao mješoviti zbor 4. gimnazije „Marko Marulić“. Zatim je minutom šutnje odana počast svim poginulim, umrlim i nestalim hrvatskim braniteljima. Split je prvi grad u Hrvatskoj čiji su stanovnici prije 18 godina na dan pada Vukovara uz najdužu ulicu koja nosi ime toga grada, dugačku oko pet kilometra, upalili svijeće u spomen na sve žrtve rata. Inicijatorica te akcije bila je Vini Rakić, koja je u prigodnom govoru između ostaloga kazala: „Težeći da Vukovar nije s nama samo prigodno, u vrijeme obilježavanja njegova tragičnog sloma, već da nam svakodnevno svijetli kao moralni lučonoša, kao trajno svjetlo koje nam pokazuje ispravan put danas i sutra, potaklo me pokrenuti izradu spomenika Vukovaru i svemu što on simbolizira, te ga postaviti na simboličnome križanju Vukovarske i Ulice Domovinskoga rata, najdužih splitskih ulica“, kazala je Rakić. Naglasila je kako je akademska kiparica Dijana Iva Sesartić nadahnuto izradila spomeničko rješenje koje je danas pred nama i kojim će se Split ponositi. „Za sve dođe vrijeme, pa je i današnji trenutak postavljanja spomenika na 25. obljetnicu sloma herojske obrane Vukovara pravi trenutak. Zahvaljujem svima koji su tomu pridonijeli, posebice braniteljskim udrugama koje su poduprle postavljanje spomenika. Nadasve

hvala gradonačelniku Ivi Baldasaru i županu Zlatku Ževrnji na realizaciji spomenika kao naše zajedničke trajne odanosti Vukovaru i vukovarskoj Hrvatskoj“, kazala je Vini Rakić.

Splitski gradonačelnik Ivo Baldasar rekao je kako svjetlo Vukovara ne smije svijetliti samo za prošlost, već i za budućnost. „Najvažnije što je iz žrtve Vukovara proisteklo jedinstvo, zajedništvo koje je dovelo do Republike Hrvatske. Mislim da bi nam to u današnjim situacijama razjedinjenosti i svih mogućih vrsta podjela trebalo biti svjetlo. Ovo ima dvostruku simboliku: da se nikada ne zaboravi žrtva malih ljudi i da nam bude svjetlo za budućnost“, poručio je Baldasar. Splitsko-dalmatinski župan Zlatko Ževrnja istaknuo je kako mu je drago što se inicijativa Vini Rakić provela u djelo i to baš na početku Vukovarske ulice gdje se građani svake godine okupljaju u znak zahvalnosti prema žrtvi koju je podnio taj grad. „Split je među prvim gradovima koji je krenuo s ovom lijepom tradicijom da se u Vukovarskim ulicama pale svijeće. I u ključnim vremenima, 1990. godine, Split se masovno odazvao na poziv dr. Tuđmana na rivi. Sjećamo se i vlaka slobode poslije Oluje gdje je više od 100 000 naših sugrađana došlo pozdraviti našu vojsku i našeg zapovjednika. Stanovnici Vukovara podnijeli su ogromnu žrtvu, naj-

veću nakon Staljingrada. Najveće razaranje, uništenje i ljudi i dobra dogodilo se u Vukovaru, a zbog toga što je iz tog razaranja proizašlo moramo biti zahvalni – rekao je Ževrnja.

Na kraju prigodnih govora, nazočnima se obratio i generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. dr. Miroslav Vidović: „Prošlo je dvadeset i pet godina od stradanja Vukovara, grada koji je postao simbol žrtve i patnje našega naroda, ali još više postao je simbol snage, otpora, zajedništva i vjere u pobjedu. Prošlo je dvadeset i pet godina od stradanja Škabrnje. Naši sugrađani i mnogi ljudi dobre volje diljem domovine izići će ovih dana na ulice i zapaliti svijeće u znak sjećanja na Grad Heroj i u spomen na žrtve mržnje. Ovaj spomenik koji smo upravo otkrili u našem gradu neka nas svakoga dana podsjeća na Vukovar i na sve stradale: naše branitelje, tolike očeve, majke, djecu i razorene obitelji”, kazao je mons. Vidović te izrekao molitvu za sve koji su dali život za domovinu.

„Milosrdni Bože, ratna su nas stradanja duboko ranila. I kad smo zdvajali, s pouzdanjem smo molili: da nam u vihoru rata ne prestane svijetliti spasenje i tvoja zapovijed ljubavi. U Vukovaru i Iloku, u Borovu Selu i Dalju, u Tovarniku i Erdutu, u Škabrnji i Kninu, u Dubrovniku i našem Splitu, i na svim mjestima gdje smo stradavali, zahvaljujemo ti za milost kršćanskoga svjedočenja u našem narodu – za brojna junačka srca malih i velikih, srca pastira i vjernika laika, znanih i neznanih – u kojima nije prevladala mržnja, već je unatoč kušnjama u njima pobjeđivala utjeha vjere i snaga tvoje ljubavi. Gospodine, ne dopusti da ikada zaboravimo patnju naše lijepe i drage domovine i bez prestanka nas nadahnjuj svojom ljubavi! Jedino će nam ona pokazivati pravi put tj. zahvalno cijeniti žrtvom stečenu slobodu; iskrenim opraštanjem čistiti duh; pružati ruke na pomirenje i, ištući od tebe mudrost, graditi istinski mir”, kazao je mons. Vidović. Nakon molitve, otkriven je spomenik, a potom su brojni građani podno spomenika upalili svijeće. (IL)

Misa studenata za Vukovar

U organizaciji Ureda za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije i Studentskoga centra Sveučilišta u Splitu u sportskoj dvorani Studentskoga doma „Dr. Franjo Tuđman” održana je 17. studenoga sveta misa u spomen na tragični pad grada Vukovara i Škabrnje.

Na samom početku okupljeni su pogledali videoizvještaj s prošlogodišnjega sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje i poslušali pjesmu „Grad heroj” koju izvede VIS „Veritas aeterna”, grupa Dalmatino i klapa Adriaticum. Nakon toga uslijedila je misa koju je predvodio fra Božo Vuleta uz koncelebraciju don Alena Kerija i don Mihaela Provića, studentskoga kapelana.

U propovijedi je fra Božo govorio o odnosu zaborava i boli te se upitao: „Je li pamćenje boli? Može li se bezbolno pamtit? Može li se pamtit bez robovanja pamćenju? Vukovar je zbir pamćenja naše nedavne prošlosti. Vukovar je metafora naših pamćenja. Vukovar nam se usjekao u pamćenje kao još uvijek otvorena rana.” Istaknuo je da nam Vukovar ne treba biti mjesto zloпамćenja, već pamćenja i slavlja slobode. Potrebno je da Vukovar postane obzor života, mjesto novoga života. Na kraju mise obratio se don Mihael Prović, koji je zahvalio svim

okupljenima i potaknuo mlade da oni budu kreatori i motori nove i bolje Hrvatske. Na misi uz veliki broj studenata sudjelovao je i rektorat Sveučilišta u Splitu na čelu s prof. dr. sc. Šimunom Anđelinovićem, rektorom sveučilišta. Misno slavlje animirao je VIS „Veritas aeterna”. Nakon mise studenti su se uputili u Vukovarsku ulicu gdje su uz molitvu upalili svijeće pred muralima posvećenima gradu Vukovaru i njegovim braniteljima. (Ante Marević)

Misa za sve poginule branitelje u konkatedrali

U povodu sjećanja na 18. studenoga 1991. godine, na tragična stradanja u Vukovaru i Škabrnji, u Splitu je u petak, 18. studenoga, u konkatedrali sv. Petra slavljena misa za sve poginule branitelje, a osobito branitelje i građane Vukovara i Škabrnje, koji su podnijeli mučeništvo za hrvatsku slobodu.

Misu zadušnicu predslavio je generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović u koncelebraciji sa župnikom don Radojkom Vidovićem i župnim vikarom don Antom Gabrielom. Govoreći o žrtvi vukovarskih domoljuba i vrijednosti slobode, mons. Vidović kazao je: „U našoj domovini danas je tužan dan, ali se isto tako na današnji dan osjeća i jedno zajedništvo i ponos na koje smo zaboravili jer puno nas lakše privlači sve ono što nas razjedinjuje. I tako gotovo svaki dan u godini dijelimo se na lijeve, desne, crvene, crne, plave, žute, zelene, na bogate, siromašne, na napredne i ne napredne, na liberarne i konzervativne. Svaki dan je ispunjen podjelama. Jedino ovaj dan, kao tužni dan, ispunjava nas zajedništvom i ponosom kao u onim danima kad se počela rađati naša domovina. I čini mi se da je bilo puno ljepše kad smo se borili, nego danas kad smo svoji.”

Govoreći zatim o krvavome događaju koji se zblio prije 25 godina, mons. Vidović naglasio je kako je tužno pratiti sve događaje – posebno ondje gdje je nestala slika Božja u Vukovaru, gdje čovjek nije imao nikakvu vrijednost – proživljavati ih u sebi, sjećajući se onih koji su stradali i gledajući kako je pravda tako spora. „Tužno je slušati da za zločine u Vukovaru i Škabrnji i nakon 25 godina nitko nije odgovarao. Ipak, mi kao kršteni, kao sveti narod že-

limo graditi volju Božju, želimo biti okrenuti boljoj budućnosti. Kao vjernika i kršćanina ponekad mi smeta kad nam neki budućnost guraju pod nos, a da nisu raskrstili sa svojom prošlošću. Kakva je to budućnost koja nema prošlosti? Zanima me prošlost naše budućnosti, zanima me istina! Ne osveta, nego istina! I jedino istinu mnoga naša braća i sestre, naši sunarodnjaci traže, žele znati gdje su njihovi najmiliji, gdje će zapaliti svijeću. Koliko ih je još nestalo, koliko je još grobova i jama zatrpanih nedužnom djecom, majkama, staraca, a da nitko ne zna. Tu prošlost moramo razriješiti ako mislimo težiti boljoj budućnosti, ako mislimo u svojem društvu prekinuti podjele iz prošlosti kako iz 1941., 1945., tako i 1991. I dalje moramo znati istinu. Vrlo jednostavno. To poglavlje mora biti završeno.”

Mons. Vidović je zatim podsjetio na vrijeme kada se stvarala država Hrvatska: „Željeli smo da naša domovina bude sretna zemlja, ali u njoj još uvijek ima elemenata razbojništva, pećinskog čovjeka. Zato, braćo i sestre, mi kao vjernici pozvani smo graditi svoj dom i svoju domovinu. Pozvani smo je graditi čistom savješću, ne osobnim interesom, ne podilaženjima, mitom, korupcijom, nego čistom savješću. I tek tada će naša domovina biti slobodna, lijepa i zadovoljna”, kazao je mons. Vidović. Nakon misnoga slavlja nazočni u crkvi pridružili su se povorci „I u mome gradu Vukovar svijetli” koja je u tišini prolazila Vukovarskom. Sudionici su nakon malo manje od sat vremena trajanja povorke kod križanja s Velebitskom ulicom zastali, nakon skandiranja „Vukovar, Vukovar!” te „Oj, hrvatska mati, nemoj tugovati”, okupljeni su se pomolili. (IL)

Jacques Houdek na glazbenoj radionici za voditelje, pjevače i svirače

Ured za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije organizirao je glazbenu radionicu za voditelje, pjevače i svirače koji sviraju u župnim zajednicama na liturgijskim slavljinama i prigodnim koncertima, 18. i 19. studenoga u Nadbiskupskome sjemeništu u Splitu.

Dvodnevna glazbena radionica sastojala se od predavanja, teoretskih i praktičnih radionica te okruglog stola gdje su svi sudionici zajedno raspravljali o mjestu i ulozi moderne duhovne glazbe na našim područjima. Voditelji glazbene radionice bili su Jacques Houdek,

prof. Denis Vasilj, mag. theol. Maja Vasilj, dr. sc. don Mihael Prović i mr. sc. fra Domagoj Volarević.

Program je započeo u petak, 18. studenoga. Nakon uvodnih riječi organizatora dr. don Mihaela Provića, predavanje na temu „Izazovi moderne duhovne glazbe u pastoralu mladih. Glazba od liturgije do koncertnih nastupa” održao je mr. sc. fra Domagoj Volarević, asistent na Katedri liturgike KBF-a Split. Potom je o ulozi glazbe u životu čovjeka govorila profesorica Denis Vasilj, glazbena urednica Laudato TV. Predavanje na temu „Interpretacija

suvremene duhovne glazbe” održale su Denis Vasilj i Maja Vasilj, mag. theol. (Laudato TV). Nakon kratke pauze upriličena je radionica – obrada zadane pjesme koju je vodio pjevač Jacques Houdek. U večernjim satima održan je zajednički koncert i druženje: Jacques Houdek i sudionici glazbene radionice. Njih oko dvije stotine predstavilo se svojim pjevačkim i glazbenim umijećima i izričajima. U subotu, 19. Studenoga, upriličen je okrugli stol za voditelje glazbenih sastava na kojemu su sudjelovali voditelji glazbene radionice. (SBC)

Nadbiskupijski stručni skup za vjeroučitelje

U organizaciji Katehetskoga ureda Splitsko-makarske nadbiskupije i Agencije za odgoj za obrazovanje održan je 19. studenoga 2016. prvi ovogodišnji nadbiskupijski stručni skup za vjeroučitelje u školi. U velikoj dvorani splitskoga Nadbiskupskog sjemeništa okupilo se 250 vjeroučitelja iz Splitsko-makarske nadbiskupije i Hvarske biskupije kako bi, uz nazočnost desetak profesora Hrvatskoga jezika i književnosti, kroz dva tematska predavanja i jednu pedagošku radionicu sudjelovali u stručnom usavršavanju na temu: Vjeronauk u korelaciji s Hrvatskim jezikom i književnošću.

Nakon zajedničke molitve koju je uz glazbeno-vokalnu pratnju Ivana Bošnjaka predvodila s. Dolores Brkić iz II. splitske gimnazije, u rad stručnoga skupa sudionike je uveo don Josip Periš, predstojnik Katehetskoga ureda. Govoreći o važnosti plodne suradnje između Vjeronauka i Hrvatskoga jezika i književnosti predstojnik je istaknuo zajedničke točke dvaju nastavnih predmeta kroz metodički pristup i obradu književnih tekstova, napose onih biblijskih koji osim one teološke, imaju i izrazitu umjetničku vrijednost. Stoga je važno pokazati otvorenost prema ostalim znanstvenim disciplinama koje mogu dodatno obogatiti nastavu Vjeronauka, kazao je don Josip Periš.

Prvo predavanje pod naslovom „Usmjereno čitanje književnih tekstova” održao je dr. sc. Srećko Listeš, sveučilišni profesor medijske kulture i savjetnik

za hrvatski jezik i književnost u splitskoj podružnici Agencije za odgoj i obrazovanje. Govoreći o krizi čitalačke kulture i sve raširenijoj simplifikaciji interpretacije književnih tekstova, prof. Listeš istaknuo je kako se na području književne analize u sklopu nastave hrvatskoga jezika i književnosti ništa nije promijenilo još od 1955. godine. Bilo da se radi o pozitivističkom, psihoanalitičkom ili hermeneutičkom pristupu u tumačenju književnoga teksta, sve više jača praksa sažimanja književnih tekstova koja čitanje cjelovitoga teksta potiskuje na periferiju metodološkoga sustava nastave hrvatskoga jezika i književnosti. Ovaj je problem posebno vidljiv

u prijedlogu novoga kurikula za predmet Hrvatski jezik i književnost gdje su se epohalna djela iz kanona hrvatske književnosti poput Marulićeve „Judite” pokušala zamijeniti suvremenom literaturom na tragu pornografskoga izričaja. Time se zapravo fenomen čitalačke krize povezuje uz krizu ukusa koja kršenje općih moralnih vrijednosti prikazuje kao pravo pojedinca na izbor školske literature. S obzirom da se iz cjelokupnog sustava hrvatskoga obrazovanja sve više izostavlja njegova odgojna dimenzija, ne čudi činjenica svodenja čitanja na puko dekodiranje i evidenciju tekstualnih odlomaka što dodatno onemogućuje izgradnju stavova i vrijednosti kod djece i mladih, kazao je Srećko Listeš, ističući važnost vjeronauka i hrvatskog jezika kao dvaju ključnih humanističkih predmeta koja upravo

čitanjem i obradom teksta još uvijek mogu sačuvati odgojnu dimenziju škole. Pristup u radu s tekstom, prema mišljenju predavača, trebao bi se stoga temeljiti na metodi usmjerenoga čitanja kroz opažanje i bilježenje detalja iz teksta, uključujući retorička svojstva, ustrojbene sastavnice i kulturalni kontekst te tumačenje osobnih zabilježbi kroz prikupljanje podataka i razmišljanje o njihovoj poruci.

Nakon tematske rasprave te obavijesti iz Katehetskog ureda i Agencije za odgoj i obrazovanje uslijedilo je i drugo predavanje koje je na temu Izbor i primjena književnih tekstova religiozne tematike u nastavi vjeronauka održao don Vedran Torić, profesor hrvatskoga jezika i književnosti u Nadbiskupijskoj klasičnoj gimnaziji „Don Frane Bulić” u Splitu. Njegovo predavanje temeljilo se na pronalasku religijskih motiva u obveznoj školskoj lektiri te njihovoj interpretaciji koja potiče učenike na artikulaciju njihovih stavova i kritičkoga mišljenja. Na primjeru Dostojevskoga, Tolstoja, Kranjčevića i Ujevića prof. Torić je govorio o književnosti kao umjetnosti riječi koja počiva na istinitom, lijepom, plemenitom i dobrom. Umjetnost treba služiti katarzi i oponašanjem stvarnosti na nov i originalan način. Uživljavajući se u likove iz književnosti, učimo se toleranciji i prihvaćanju pronalazeći u drugima Isusa Krista, utjelovljenu Riječ Božju. Poput sv. Ivana koji se na

Posljednjoj večeri oslonio na Kristove grudi želeći osluhnuti Riječ života, i mi čitajući neko književno djelo osluškujemo srce autora i suobličujemo se s njim, kazao je don Vedran Torić. O važnosti odgoja djece i mladih te razvijanju njihova pozitivnog odnosa prema životu predavač je govorio kroz analizu Danteova „Pakla”, Salingerova „Lovca u žitu” te Augustinovih „Ispovijesti”. Poruke tih književnih djela, kako je kazao, pomažu nam u čuvanju naših snova i nadanja te gajenju vjere u ljudsku dobrotu i pouzdanja u Boga koji nas ljubi bez obzira na naše slabosti i grijehe.

Praktični dio nadbiskupijskoga stručnog skupa odvijao se kroz pedagošku radionicu na temu Modeli usmjerenoga čitanja na primjerima Đure Sude te i Dubravka Horvatića koju su, u devet skupina, pripremili i vodili profesori i profesorice hrvatskog jezika i književnosti: Silvana Bampa-Listeš, Helena Budimir, Renata Kovačić, Neda Lelas, Žana Majić, Vesna Samardžić, Marina Utrobičić, Drinka Bedalov i Vedran Torić. Na primjerima dvaju književnih djela sudionici radionice primjenjivali su metodu usmjerenog čitanja kroz otkrivanje strukturnih i sadržajnih obrazaca teksta te primjenu njegovih kulturoloških, tekstualnih i vrijednosnih okvira. (Petar Kelvišer)

Nadbiskup zaredio za đakone trojicu bogoslova

„Današnja svetkovina Krista Kralja, kralja ljudskih srdaca i kozmičkih prostranstava, obogaćena je novim kandidatima za đakonat. Dok ih pratimo svojom molitvom, zahvaljujemo Bogu što ih je pozvao da mu služe i da budu znakovi njegove prisutnosti u ovome svijetu”, kazao je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić prilikom đakonskoga ređenja koje je upriličeno na svetkovinu Krista Kralja, 20. studenoga, u ispunjenoj katedrali sv. Dujma u Splitu. Tom prigodom zaredio je za đakone trojicu bogoslova: na naslov Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja fra Marija Lemu (28), i dvojicu na naslov Splitsko-makarske nadbiskupije – don Luku Stipinovića (36) i don Gabrijela Kambara (24).

U slavlju je sudjelovalo više od dvadeset svećenika, odgajatelja i profesora na čelu s nadbiskupom Barišićem, provincijalom fra Joškom Kodžomanom, generalnim vikarom mons. Miroslavom Vidovićem, pastoralnim vikarom mons. Nediljkom Antom Ančićem te župnikom don Tomislavom Čubelićem.

Nakon što su kandidati za đakonat navijestili riječ Božju i njihovi odgojitelji (fra Domagoj Volarević i don Boris Vidović) pred nadbiskupom zajamčili da su prema sudu Crkve prikladni za đakonsku službu, nadbiskup je održao prigodnu homiliju ističući službu đakonata kao smisao predanja i služenja Bogu i Crkvi. „Vi ste na svoj način Božji dar Crkvi i narodu. Prepoznati ste kao oni koji će svjedočiti Božju milosrdnu ljubav svima, a na poseban način siromasima duhom i tijelom. Sami ne možete pristupiti drugima kao sakrament njegove ljubavi. Zato s njim možete biti milosrdni svjedoci njegove ljubavi. Pozvani ste na duhovna i tjelesna djela milosrđa: obući gologa, nahraniti gladnoga, utješiti žalosnoga ne svojom mudrošću i sposobnostima, nego uz pomoć Božje snage i milosti”, naglasio je nadbiskup Barišić. Budući da je svetkovina Krista Kralja, pojašnjavao je da Kristovo kraljevanje nije nasilno, nego u ljubavi koja želi preobraziti ljudska srca, u požrtvovnoj ljubavi za naše spasenje. „Krist je kralj milosrd-

ne Božje ljubavi, kralj mira, pravde i praštanja. On je lice Božjega milosrđa”, kazao je nadbiskup te pozvao buduće đakone da nasljeđuju Isusa. Upozorio ih je da kao poslužitelji kod stola riječi i stola euharistije budu ponizni, skromni i svjesni veličine otajstva ne upadnu u napast dokazivanja, manipulacije i dominacije. „Dragi đakoni, čuvajte ovaj dar, ovo otajstvo služenja Ljubavi u čistoći savjesti. Naviještajte riječima i djelima”, zaključio je svoju propovijed. Nakon danih obećanja poslušnosti uslijedila je prostracija uz molitvu litanija Svim svetim.

Nadbiskup je potom polaganjem ruku i posvetnom molitvom kandidatima za đakonat podijelio sakrament svetoga reda đakonata. Đakoni su obukli đakonsku liturgijsku odjeću, primili iz nadbiskupove ruke knjigu Evanđelja i razmijenili s njim cjelov mira. A nakon popričesne molitve, uz zahvale i čestitke nadbiskupa Marina Barišića, nazočnima je svoju riječ uputio provincijal Kodžoman zahvaljujući svima koji su pridonijeli rađanju i razvitku njihova zvanja, roditeljima i rodbini đakona, odgojiteljima i profesorima, župnicima i župnim zajednicama

te prijateljima i kolegama. „Svaki od nas pojedinaca nosi pečat izvornosti i obilježja života vječnoga. Čovjek se rađa da bi postao bogatstvo svojoj zajednici, obitelji i društvu, Crkvi i narodu. Stoga vama, dragi đakoni, želim da duhovnim bogatstvom koji nosite u sebi obogatite sve ljude do kojih će vas Providnost dovesti, da doživite starost uz osjećaj da ste ispravno odlučili. Biti đakon ne znači imati privilegij i moć, nego znači slijediti Krista i u njegovo ime biti blizu svima koji su potrebni pomoć”, kazao je provincijal Kodžoman pozivajući nazočne da mole kako za novozaređene đakone, tako i za nova duhovna zvanja radi izgradnje Crkve i društva.

Misno slavlje, koje je završilo himnom „Tebe Boga hvalimo” i nadbiskupovim blagoslovom, svojim je pjevanjem uvećao mješoviti prvostolni zbor sv. Dujma pod vodstvom mo. don Šime Marovića i uz orguljašku pratnju s. Mirte Škopljanac Mačina. Svoju đakonsku službu fra Mario Lemo vršit će u Župi sv. Luke u Otoku, don Luka Stipinović u konkatedrali sv. Petra u Splitu, a don Gabrijel Kamber kao nadbiskupov tajnik. (SBC)

Proslavljen blagdan Gospe od Zdravlja u Splitu

„Danas na blagdan Gospe od Zdravlja nosimo u sebi zahvale i prošnje za sebe i svoje najmilije, za svoju domovinu i svijet. Molimo Majku Mariju da nas ohrabri u našim tjelesnim poteškoćama i duhovnim krizama, da nam učvrsti vjeru i povjerenje u Gospodina”, kazao je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić predvodeći euharistijsko slavlje na blagdan Gospe od Zdravlja, 21. Studenoga, u crkvi Gospe od Zdravlja u Splitu. U koncelebraciji je bio provincijal Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja fra

Joško Kondžoman, gvardijan i župnik samostana te brojni župnici okolnih župa.

Prije početka misnoga slavlja pozdravnu riječ uputio je župnik fra Ante Udovičić naglašavajući da „crkva kao građevina ima i eshatološko značenje. Da bismo ušli u kuću Božju, treba prijeći prag, znamen prijelaza iz svijeta ranjenoga grijehom u svijet novoga života u koji su pozvani svi ljudi. Vidljiva Crkva simbol je očinske kuće prema kojoj Božji narod putuje i gdje će Otac otrti ‘svaku suzu s očiju’. Ona je i kuća svekolike djece Božje, koja je otvorena i spre-

mna primiti ih”, kazao je župnik Udovičić te dodao da je u tom prijelazu iz svijeta ranjenoga grijehom u svijet novoga života potrebna poslušna vjera – „biti podložan Božjoj riječi. Djevica Marija je najsavršenije ostvarenje poslušnosti vjere. Stoga dok je častimo kao Gospu od Zdravlja, molimo je da nam bude i odgajateljica u poslušnosti vjere.”

Nadbiskup Barišić je u svojoj propovijedi u duhu pročitana evangeoskog teksta progovorio o Sv. obitelji i hramu u Jeruzalemu, ali i o poteškoćama s kojima se susreću suvremene obitelji: nedostatak

poštovanja i strpljivosti, zajedničke molitve i razgovora. „Idemo redovito nedjeljom na misu u crkvu, hram Božji. No činimo li to iz tradicije i običaja? Ima li ta misa i molitva za nas snagu susreta s Bogom i ljudima? Josip i Marija redovito su išli na molitvu u Jeruzalem i za njih je to bio istinski susret s Gospodinom”, kazao je nadbiskup.

Kada je Isus imao dvanaest godina, Josip i Marija su zajedno s njim, kao i svake godine, išli u Jeruzalem o blagdanu Pashe. Međutim, Isus se izgubio, a Josip i Marija pronašli su ga nakon tri dana u hramu. Majka mu se s poštovanjem obratila pitanjem: „Sinko, zašto si nam to učinio? Otac tvoj i ja zabrinuti smo te tražili.” U tom je svjetlu nadbiskup Barišić nazočnima podcrtao dvije važne stvari: način na koji je Marija postavila Isusu pitanje oslovljavajući ga „sinko” i činjenicu da su ga Josip i ona zajedno tražili. „Veoma je važno kako postavljamo pitanja jedni drugima, s vikom, diktatom i naredbom ili s poštovanjem? Pitanje uvažava drugoga, čini ga aktivnim, slušamo drugoga. Ono nas otvara komunikaciji i dijalogu”, naglasio je mons.

Barišić te nastavio: „Marija i Josip zajedno su tražili Isusa, a mi smo postali individualci i u svojoj obitelji. Nedostaje nam zajedništva, ne dijelimo poteškoće i radosti. Koliko bi djece moglo reći: ‘Tata/ mama što si nam to učinio/učinila?’ Svi smo se pomalo izgubili i potrebno je zajednički tražiti; potrebno je umrežiti traženje da se možemo naći”, istaknuo je nadbiskup te dodao da iako rastemo u nesavršenim obiteljima, možemo rasti u dobi, mudrosti i milosti. „Čovjek nije ono što zna ili ne zna. On je otajstvo. Čovjek je ono što u srcu nosi”, kazao je nadbiskup

te pozvao nazočne da naprave most između vjere i života, molitve i rada, nedjelje i radnoga tjedna. Potom je upoznao nazočne s planom i programom priprema za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati u Solinu 2018. godine.

Na kraju misnoga slavlja riječ pozdrava i zahvale nadbiskupu, predstavnicima župa-

nijske i gradske vlasti, županu Splitsko-dalmatinske županije Zlatku Ževrnji te predstavnicima drugih institucija i svima koji su pridonijeli ljepoti slavlja uputio je gvardijan samostana fra Jakov Begonja.

Za vrijeme mise pjevao je mješoviti župni zbor pod ravnanjem fra Stipice Grgata i s. Zorislave. Tijekom cijeloga su dana brojni hodočasnici posjećivali omiljenu splitsku crkvu da bi izmolili od Gospe Zdravlje za sebe i svoje najbliže, upalili svijeću, pomirili se s Bogom u sakramentu pomirenja te se osnažili u euharistiji Tijelom Kristovim. Za svetkovinu župa se pripravila devetnicom bogatom duhovnim i kulturnim sadržajem. (SBC)

Predstavljena knjiga o povijesti crkvenog zbora u Kaštel Lukšiću

Ivan Burić okrunio je sedamdeset godina crkvenoga pjevanja u Župi Uznesenja BDM u Kaštel Lukšiću pisanjem knjige o povijesti župnoga zbora o kojem je još u 19. stoljeću pisao i Zadarski list, spominjući lukšićke kantače koji su pjevali na jednome sprovodu.

Knjigu naslovljenu „Povijest i sadašnjost crkvenoga pjevačkog zbora sv. Cecilije Župe Uznesenja BDM Kaštel Lukšić” objavili su župa u Kaštel Lukšiću i Matica hrvatska – ogranak Kaštela, a predstavljena je uoči blagdana sv. Cecilije, 21. Studenoga, u crkvi u Kaštel Lukšiću. O knjizi je govorio župnik don Sti-

pan Šurlin ističući da pjevanje u crkvi odražava zajedništvo s Kristom i da oni koji na taj način slave Boga u zemaljskoj liturgiji odražavaju onu nebesku. „Kantači su posebna vrsta iskrenih i dragih ljudi koji gaje autentično zajedništvo”, kazao je župnik opisujući svoje višegodišnje iskustvo druženja s njima.

I danas crkveni zbor u Kaštel Lukšiću djeluje prema pravilniku napisanome 1892. godine koji u izvornome rukopisu čuva autor knjige Ivan Burić. Kada je imao

samo tri godine, majka ga je dovela među kantače. Slušao je svoja dva djeda, a kasnije i oca kako pjevaju, pamtio po sluhu, a onda se i sam na blagdan sv. Cecilije sa 17 godina upisao u kantače. Naime, prema pravilniku kantačem se postojalo uvijek na blagdan sv. Cecilije po kojoj se i zove ovaj zbor. To je pravilo sačuvano do danas. Usto, bilo je propisano kako se pjevači moraju ponašati tijekom liturgijskih slavlja, a sve do pedesetih godina prošloga stoljeća zboru nisu pristupale žene. Nakon što je dodan amandman kojim je to omogućeno, žene su postale dio zbora, a njegov muški dio zadržao je tradicijski naziv – kantači. Kantači u Kaštel Lukšiću nisu samo stvar prošlosti, nego i sadašnjosti. Dosada su imali pedesetak nastupa po cijeloj Hrvatskoj i u inozemstvu. Danas su najmlađem članu 23 godine, a najstarijem, autoru knjige Ivanu Buriću, teče deveto desetljeće života.

Sada potpomognuti i ženskim glasovima, jednako dostojanstveno poput svojih predaka, veličaju Boga

na misnim slavljinama. Do prije tri godine kantače je, kao muški dio crkvenoga zbora, vodio autor ove knjige Ivan Burić, a danas ih vodi Nedjeljko Kovačev. Voditeljica cijeloga zbora je Antonela Pilić Burić, studentica glazbene akademije koja je počela notno zapisivati autohtonu glazbenu baštinu Lukšićana – oko sto napjeva koji su se kroz povijest prenosili „od uha do uha”, a tematski su pratili liturgijsku godinu.

Iznimnu glazbenu vrijednost crkvenoga zbora u

Kaštel Lukšiću prepoznao je i maestro Šime Marović, jedan od predstavljača knjige koja je ujedno i dokument vremena u kojem su generacije Lukšićana rasle u vjeri i ljubavi prema Crkvi. U njoj je osim pravilnika sadržan i popis svih službeno upisanih

pjevača do sada. „Liturgijska glazba i koncertna glazba moraju se razlikovati, a crkveno pučko pjevanje ne smije postati folklorom u službi različitih zabavnih programa”, kazao je maestro Marović i istaknuo da knjiga o ovom zboru predstavlja stup memorije, zahvalu pokojnim kantačima i nadahnuće budućim generacijama.

Svečanost predstavljanja knjige pratili su mnogobrojni Lukšićani, ganuti sjećanjem na svoje pokojne sumještane i običaje koje predano čuvaju od zaborava, a događaj je pjesmama uzveličao i sam župni zbor o kojem je Ivan Burić s ponosom i velikom radošću, nakon tri godine rada, napisao knjigu. (Danira Matijaca)

Blagdan sv. Klementa, zaštitnika Makarske

Ovogodišnja proslava svetkovine sv. Klementa mučenika, zaštitnika grada Makarske i nekadašnje Makarske biskupije, koja se 21. studenoga u gradu pod Biokovom obilježava još od početka 18. st., tradicionalno je počela trodnevnicom u katedrali sv. Marka. Večernju misu prvoga dana trodnevnice predvodio je don Jure Bjeliš, ravnatelj Nadbiskupskoga sjemeništa, uz nazočnost nekolicine sjemeništaraca koji su tom prilikom iznijeli svoja svjedočanstva o životu u sjemeništu i pripremi za svećeničko zvanje. Drugoga dana trodnevnice propovijedao je don Ante Mateljan, profesor na splitskome KBF-u. U sklopu proslave istoga je dana u katedralnoj crkvi predstavljena zbirka pjesama „Onkraj vidljivoga”

don Ante Žderića, donedavnoga župnog vikara u makarskoj katedrali. Prema stoljetnoj tradiciji posljednjega dana trodnevnice koju je predvodio don Jakoslav Banić, župnik u župi Dubrava – Sitno Gornje, otvorena je raka sa svečevim moćima, a ključeve groba predali su članovi župnoga pastoralnog vijeća te predstavnici gradskih vlasti na čelu s gradonačelnikom Tončijem Bilićem. Zazivi svecu zaštitniku i himna u njegovu čast koji su pratili ceremoniju izlaganja svečevih moći još jednom su podsjetili na povijesni trenutak dolaska relikvija u grad pod Biokovom te višestoljetne zavjete nepoznatom rimskom mučeniku kojeg su Makarani davne 1725. izabrali za svog sveca zaštitnika. Najsvečanije je bilo u ponedjeljak, 21. studenoga, na sam dan svetkovine, kada je svečani pontifikal i panegirik predvodio splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić, uz nazočnost gradskih i županijskih predstavnika na čelu sa županom Zlatkom Ževrnjom. Koncelebraciji je prethodila procesija sa svečevim moćima po Kačićevu trgu u kojoj je uz nadbiskupa i trinaestoricu svećenika Makarskoga dekanata sudjelovao i veliki broj vjernika. Čestitajući Makaranima svetkovinu njihova zaštitnika, nadbiskup je sve pozvao na obiteljsko okupljanje oko Kristova stola u zajedničkoj molitvi i nasljedovanju brojnih kršćanskih mučenika. Nadbiskup Barišić stoga je propovijed i započeo osvrtnom na drevnu kršćansku tradiciju čašćenja mučenika koji su poput Klementa dali svoj život za Krista i vjeru.

„Među 340.000 kršćanskih mučenika čija su tijela pokopana u rimskim katakombama svoje mjesto našao je i sv. Klement. Premda je biografija ovoga mučenika nepoznata, siguran sam da je Klement,

kao i mnogi drugi ‘bezimeni’ sveci dobro znao svoje ‘pravo ime’. Njegova herojska smrt svjedoči nam da je s ponosom nosio ime kršćanina i bio spreman dati svoj život za Krista”, rekao je nadbiskup Barišić, pozivajući vjernike na dublje promišljanje o potrebi svjedočenja vjere u aktualnome vremenu.

Ocjenjujući današnju društvenu percepciju kao nepovoljnu za praktične kršćane, nadbiskup je veliki dio propovjedi posvetio analizi tzv. kulture smrti koja se, prema njegovim riječima, ocrtava i u nastojanju pojedinih društvenih struja da kao narod zaboravimo na svoje pokojne koji nisu dostojno ukopani.

„U studenom, koji započinje sjećanjem na naše drage pokojne, ne možemo zaboraviti i sve one koji su svoje posljednje počivalište našli kao žrtve zločina na Ovčari i u Hudoj jami. Ukoliko se želimo olako okrenuti prema budućnosti te pritom zaboraviti na taj tragični dio svoje prošlosti, gradimo društvo koje svoje vrijednosti promatra tek kroz prizmu artikala i potrošne robe. Želimo li doista biti svjetlo svijeta kroz svakodnevnu vjerničku praksu, moramo krute religijske obrasce zamijeniti živom vjerom kao osobnim susretom s Bogom, istaknuo je nadbiskup, pozivajući okupljene vjernike na još zauzetije nasljedovanje svetaca „koji nas kao poveznica između neba i zemlje neprestano pozivaju na život dostojan čovjeka”.

Svečana koncelebracija u makarskoj katedrali u povodu svetkovine sv. Klementa mučenika i ove je godine tradicionalno završila izlaganjem svečevih moći, te pjevanjem himne u čast nebeskoga zaštitnika grada pod Biokovom. (PK)

Sjednica biskupa Splitske metropolije

U Nadbiskupskom ordinarijatu u Splitu 24. studenoga 2016. godine održana je sjednica biskupa Splitske metropolije. Uz nadbiskupa metropolita mons. Marina Barišića nazočili su i drugi biskupi splitske crkvene pokrajine: mons. Slobodan Štam-

buk, biskup hvarsko-bračko-viški, mons. Ilija Janjić, biskup kotorski, mons. Mate Uzinić, biskup dubrovački te po prvi puta mons. Tomislav Rogić, biskup šibenski. Susretu su nazočili i mons. Ante Ivas, šibenski biskup u miru te mons. Miroslav Vidović, generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije, kojega su biskupi izabrali za tajnika Konferencije biskupa Splitske metropolije.

Nakon uvodne molitve i zaziva Duha Svetoga nadbiskup i metropolit mons. Barišić otvorio je radni dio susreta. Na ovome zasjedanju biskupi su razgovarali o temama i programima koji su zajednički za biskupije ove metropolije. Između ostalog, razgovaralo se o pastoralnim pripremama za Treći

nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati u Solinu 2018. godine. U tom su kontekstu biskupi posebno razmatrali o sadašnjemu trenutku u kojemu se nalazi naše društvo s osobitim naglaskom na pripremu za brak i mlade obitelji koje traže posao i krov nad glavom te uz to povezano iseljavanje iz domovine. Također su istaknute i obitelji s više djece koje zaslužuju naročitu brigu

Crkve i društva. Biskupi su se osvrnuli i na rad Međubiskupijskoga crkvenog suda, središnjih odgojnih ustanova te na potrebu obnove i prilagodbe financijskoga sustava koji je zajednički za splitsku crkvenu pokrajinu. Dogovorene su i radnje koje je potrebno obaviti do sljedećega susreta biskupa koji je planiran u Dubrovniku 4. veljače 2017. godine. (Nadbiskupski Ordinarijat)

Okrugli stol na temu „Obitelj i pomagači u vrtlogu nasilja”

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama i 5. obljetnice rada Skloništa za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja - Caritas Nadbiskupije Split organizirao je okrugli stol na temu „Obitelj i pomagači u vrtlogu nasilja” u četvrtak, 24. studenog u Bračnom i obiteljskom savjetovalištu Splitsko-makarske nadbiskupije u Splitu. O temi su govorili: Renata Jurčević, dipl. socijalna radnica i ravnateljica Centra za socijalnu skrb Omiš, pater Jozo Čirko, Marta Grbić, mag. psych. i Ružica Đonlić, dipl. catech., stručni tim Skloništa za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja. Nazočili su brojni predstavnici institucija koje surađuju s Caritasom te poneke bivše i sadašnje žrtve obiteljskoga nasilja.

Socijalna radnica Renata Jurčević je u svome izlaganju naslovljenu „Obitelj i pomagači u vrtlogu nasilja” naglasila epidemiju ubojstava kazavši da svakih mjesec dana najmanje jednu ženu ubije njezin partner te se upitala što drugo očekivati kada sudovi šalju poruku da se s tim zločinom lako izvući? „Najčešći oblik nasilja u obitelji nastaje između bračnih partnera. Poznato je da je u većini slučajeva muškarac zlostavljač, bilo da tuče, siluje ili na neki drugi način zlostavlja svoju suprugu. No, postoje i slučajevi gdje je i žena zlostavljač. Česte žrtve obiteljskog nasilja su, također, i djeca”, naglasila je predavačica dodavši da upravo djeca znaju kopirati ponašanja svojih roditelja te ponekad postaju novi naraštaji zlostavljača.

„Svima koji radimo sa žrtvama nasilja važno je znati da u trenutku kad se žena žrtva nasilja u obitelji obraća nekoj od institucija društva, to nasilje obično traje već dulje vrijeme. Većina žena, njih 54%, prvi kontakt s nekom institucijom (uglavnom su to policija ili centar za socijalnu skrb) uspostavlja nakon što nasilje traje već više godina – u prosjeku više od 10 godina, premda je raspon godina vrlo velik i kreće se čak do 31. Duljina trajanja nasilja do trenutka kad žena uspostavlja prvi kontakt s nekom institucijom

opisuje težinu problema s kojim se svi koji rade sa žrtvama nasilja suočavaju, ali isto tako determinira uspješnost njegovog rješavanja”, istaknula je gospođa Jurčević. U nastavku svoga izlaganja govorila je o tomu kako pomoći žrtvi te je, između ostaloga, istaknula da je treba saslušati bez procjenjivanja i osuđivanja, pokazati joj da vjerujemo u njezinu priču, dati joj do znanja da nasilje nikada nije rješenje te da je njezina sigurnost najvažnija i da ona nije kriva za zlostavljanje. Očekivanja žrtve su: da ih se sasluša i ne osuđuje, da im se pruži potpuna informacija i ne nameću rješenja, da im se pruži podrška i dr.

Da bi u svom radu bili uspješniji nužno je: razvijati preventivne sadržaje kojima je cilj rano otkrivanje nasilja; žrtvama dati potpunu informaciju o postupcima koje planiramo poduzimati, o mjestima na kojima mogu dobiti potrebnu pomoć, kao i o našim nadležnostima; uvijek, kada je moguće uključiti širu obitelj u pružanju podrške žrtvama; poznavati i poštovati protokole postupanja, razvijati i poticati multisektorsku suradnju i brinuti o svome „profesionalnom zdravlju”, kontinuirano se educirati, zatražiti profesionalnu podršku uključivanjem u superviziju ili neki drugi oblik podrške. Na kraju svoga izlaganja naglasila je da samim pomagačima treba pomoći a najbolji način je „supervizija” - oblik spe-

cifičnoga profesionalnog vođenja, učenja i razvoja čiji je cilj osiguranje i razvoj kvalitetne komunikacije i suradnje u profesionalnom kontekstu. „Zadovoljan i kvalitetan zaposlenik garancija je dobre kvalitete usluge korisnicima”, zaključila je Jurčević.

O radu Caritasova Skloništa za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja govorile su: Marta Grbić, mag. psych. i Ružica Đonlić, dipl. catech. Osnivač Skloništa je Caritas Nadbiskupije Split, a otvoreno je 15. studenoga 2011. godine. Stručni tim čine: voditeljica, psihologinja i socijalna radnica. Kapacitet je 9 osoba, a dostupnost 24 sata za MUP, CZSS i korisnice u Skloništu. Budući da je to jedino sklonište od Splitsko-dalmatinske do Dubrovačko-neretvanske županije, kroz proteklih pet godina upućen je 131 zahtjev za smještaj, realizirana su 43, a odbijeno 88 zahtjeva. Financira se uz pomoć Splitsko-dalmatinske županije, Grada Splita, Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku i Caritasa Splitsko-makarske nadbiskupije (svakodnevni ručak, donacije hrane, higijenskih potrepština, odjeće i obuće, pomoć tehničkog osoblja). Aktivnosti Skloništa su: zbrinjavanje i smještaj korisnika, individualni rad s korisnicima, grupni rad s korisnicima i prevencija nasilja u obitelji. Korisnicima se, osim krova nad glavom, pruža psihološka i duhovna pomoć (socijalni radnik, psiholog i teolog). Naglasile su da bi se rad poboljšao mora se voditi računa o

ograničenosti kapaciteta, potrebna je bolja umreženost sa suradnicima i bolja informiranost o počinitelju nasilja (sudskim procesima), nepostojanje sustavnog i kontinuiranog rada s počiniteljima nasilja-obuhvaćanje cjelokupne pojave nasilja u obitelji.

Pater Ćirko naglasio je da Crkva svakodnevno poziva na „jednako dostojanstvo muškarca i žene. Muškarac nije vlasnik svoje žene i ne može raditi nad njom što hoće. Žena mora uvijek štiti svoje dostojanstvo žene, supruge i majke. Iz splitske policije doznajem da se svakoga dana u prosjeku jave barem tri žene žrtve nasilja, a koliko ima tek onih koji ne prijave nasilje”, naglasio je pater Ćirko te dodao da se svećenicima na župama javljaju one žene koje žele da se za njihovo nasilje ne zna u susjedstvu i u obitelji. Uvijek prvo potakne da moraju prvo prijaviti nasilje policiji, a ne libi im se reći da uzmu djecu i odu od nasilnika jer u takvim uvjetima rastava nije grijeh. Trebaju spasiti djecu, kad već brak ne mogu spasiti. „Obitelj je gnijezdo ljubavi, a kad se dogodi nasilje ono više nije gnijezdo ljubavi nego gnijezdo pakla”, poručio je pater Ćirko.

Ravnateljica Caritasa s. Vlatka Topalović naglasila je da je društvo jako ranjeno, a Sklonište za žene žrtve obiteljskog nasilja je jedna mala djelatnost koja čini veliko dobro za društvo i samoga pojedinca. Nastoji se osobu izvesti iz krize, osposobiti za život i pomoći joj da se osjeća sigurno, vrijedno i voljeno. (SBC)

Caritasovi stipendisti za 2016/2017. kod nadbiskupa Barišića

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić podijelio je 24. studenoga u prostorijama Nadbiskupskoga ordinarijata u Splitu rješenja o dodjeli Caritasove stipendije za 52 studenata i za 33 učenika srednjih škola. Stipendiranje studenata redoviti je program

Caritasa Nadbiskupije Split. Visina stipendije za studente je 700,00 kuna, a za učenike 500,00 kuna, a glavni kriteriji dodjele su socijalni status obitelji odnosno studenta, redovito upisana godina studija te aktivnosti u župnoj zajednici i volontiranje. Svake se godine broj stipendista povećava, naglasila je ravnateljica Caritasa s. Vlatka Topalović zahvalivši nadbiskupu na svesrdnoj podršci. „Stipendija nije samo materijalna pomoć, nego poticaj na zahvalnost i hod naprijed ne gledajući samo svoje dobro, nego i onih u potrebi”, istaknula je ravnateljica Topalović. Podsjetila je da je 36 Caritasovih stipendista studenata splitskoga sveučilišta dobilo još i po 1.500,00 kn, a riječ je o novcu koji je prikupljen na humanitarnome plesu koji je početkom listopada o. g. organizirala splitska udruga Alumni (ASUS). Četiri Caritasova stipendista iz Imotske krajine stipendira gospodin Mate Bosnić s ciljem, između ostaloga, da ne zaborave svoje korijene.

Natječaj za Caritasove stipendije bio je otvoren od 12. rujna do 14. listopada 2016. godine. Isti rok vrijedio je i za obnovu stipendije. Prošle godine podijeljene su 73 stipendije. Ove je godine pristiglo 35 novih zahtjeva, a 42 studenta obnovila su zahtjev. Upravno vijeće Caritasa Nadbiskupije Split preispitalo je primljene molbe i odradilo zahtjevnju zadaću odabira stipendista. U današnjemu vremenu, kada većina obitelji jedva spaja kraj s krajem, nije jednostavno izdvojiti one koji su potrebni među potrebnima, naglasio je nadbiskup Barišić. Istaknuo je slojevitost Caritasove stipendije koja nije samo materijalna pomoć, nego odgovornost i obveza ne razočarati i biti dobri ljudi, studenti i đaci.

„Stipendija je ispravno ulaganje koje će se strogo vratiti”, naglasio je član Caritasova Upravnog vijeća, generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović. Kazao je da mu je ovaj Caritasov projekt jedan od milijih jer ulaže u mlade koji će sutra kao školovani ljudi raditi na boljitku Crkve i društva. Pozvao ih je da i oni u budućnosti, kada budu u mogućnosti, otvore svoja srca potrebnima te budu spremni dragovoljno pomoći Caritasu i Crkvi u različitim pothvatima.

U ime nazočnih stipendista, ali i onih koji iz različitih razloga nisu bili u mogućnosti doći, zahvalio

je nadbiskupu stipendist Marijan Mihael Batinić govoreći: „Vaša pomoć nam je velika podrška, uči nas velikodušnosti, otvara naša srca i poziva da idemo već sada prema onima kojima je pomoć potrebna. Dodjelom stipendija izrazili ste povjerenje u mlade naraštaj. Uz zahvalnost obećavamo da ćemo to povjerenje ne samo marljivim studiranjem, nego i izgradnjom čvrstih moralnih stavova u vjernosti Crkvi, nastojati i opravdati”, kazao je stipendist Batinić. Naglasio je da je stipendija velika pomoć u „školovanju i napretku prema stjecanju potrebnih znanja i vještina koje će nam služiti u životu kao oruđe rada. Dobro je da se mladi osjećaju sigurno u okrilju Crkve kako se ne bi od nje udaljili vođeni krivim idealima”.

Nadbiskup Barišić izrazio je radost zbog susreta s tim mladim ljudima punima poleta, ali i ozbiljnosti i odgovornosti. Potaknuo ih je na svakodnevni intelektualni i duhovno-moralni rast kako bi sutra kao cjelovite osobe zauzeli važne uloge u društvu zauzimajući se za istinsko dobro svakoga čovjeka, a time i dobro obitelji, Crkve i svoje domovine. Potom je zazvao Božji blagoslov na mlade stipendiste te je s njima ostao u prijateljskom razgovoru uz sok i kolače. (SBC)

Splitski dominikanci proslavili 800. obljetnicu utemeljenja Reda propovjednika

Na blagdan sv. Katarine Aleksandrijske, 25. studenoga, u dominikanskome samostanu sv. Katarine u Splitu svečano je proslavljena 800. obljetnica utemeljenja Reda propovjednika. Euharistijsko slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u koncelebraciji s dominikancima i drugim svećenicima. Prije početka misnoga slavlja riječ pozdrava i dobrodošlice uputio je župnik fr. Jozo Čirko.

„Toliko su stoljeća naši dominikanci prisutni u gradu Splitu. Zahvalni smo svim generacijama dominikanaca koji su utkali sebe u kulturni i duhovni rast našega naroda. Neka sv. Katarina Aleksandrijska, čiji blagdan danas slavimo, a koja je zaštitnica ove crkve, svojom svetošću i zagovorom ohrabri sve nas da budemo dostojni svoga kršćanskog imena i poziva, da budemo prepoznatljivi kao Gospodinovi”, kazao je nadbiskup Barišić uvodeći u misno slavlje. U svojoj je propovijedi nadbiskup govorio o životnome putu sv. Katarine Aleksandrijske, svete

iz 4. stoljeća, i sv. Dominika (kraj 12. i poč. 13. st.), kojima je najveće blago bio Krist te su spremno podnijeli žrtvu za svoju kršćansku vjeru. Zajednička im je bila i ljubav prema riječi Božjoj, prema Svetome pismu koje im je davalo argumente za opravdanje nade koja ih je nosila. Nadbiskup je podsjetio da su dominikanci u Splitu skoro od samih početaka

postojanja Reda. Dominikanski samostan u Splitu staro je zdanje u središtu grada (tik uz zidine Dioklecijanove palače), a osnovan je 1245. godine. Dakle, „dominikanci su kroz 800 godina u hrvatskome biću ostavili neizbrisiv biljeg. Pridonijeli su duhovnoj, kulturnoj i moralnoj izgradnji grada i naroda. Susretali su maloga čovjeka u njegovim problemima”, naglasio je nadbiskup dodajući da su oni dali i neizmjeran doprinos rastu Katoličke Crkve u svijetu. U dugoj povijesti dominikanci su Crkvi dali četiri pape, osamdesetak kardinala, tristotinjak svetaca i blaženika. Nadbiskup je spomenuo samo neke poput sv. Tome Akvinskoga, sv. Alberta Velikoga, sv. Katarine Sijenske, bl. Augustina Kažotića i bl. Ozane Kotorske. „Naša vjera raste zahvaljujući njima, svcima i mučenicima, jer ‘krv mučenika sjeme je no-

vih kršćana”, kazao je mons. Barišić. U tom je svjetlu pozvao vjernike da se napajaju na životu svetaca i blaženika te svojim životom posvjedoče vjernost Kristu i Katoličkoj Crkvi.

Na kraju misnoga slavlja, koje je svojim pjevanjem uzveličao župni mješoviti zbor „Sveti Dominik” pod vodstvom s. Leonije Bralić i Željka Veršića, riječ zahvale uputio je prior pater Luka Prcela. Splitski dominikanci su se za proslavu pripremali trodnevnicom od 22. do 24. studenoga, bogatim duhovno-kulturnim programom. Tako je u samostanu upriličen koncert klape „Sveti Juraj” HRM, otvorena je izložba fr. Vinka Draganje, a provincijal hrvatskih dominikanaca fr. Slavko Slišković i Ivan Armanda održali su predavanje na temu „Duh dominikanskega reda”. (SBC)

Misijska humanitarna izložba za Haiti

Članovi Društva prijatelja Maloga Isusa (PMI) sa sestrama Služavkama Maloga Isusa (SMI) splitske provincije i ove godine organizirali su humanitarnu misijsku izložbu „Imaj srce gladnoga nahraniti” od 25. do 27. studenoga u Župi Gospe od Pojišana u Splitu. Prikupljena sredstva namijenjena su gladnoj djeci na Haitiju u sirotištu gdje djeluju misionarke sestre SMI-ja.

Sestre Služavke Maloga Isusa u svome poslanju i karizmi na različite načine rade za misije i sudjeluju u misijskome poslanju Crkve. Njihovi suradnici Društva prijatelja Maloga Isusa (PMI) također rade i šire u svome djelovanju karizmu sestara Stadlerovki. Već dulji niz godina sestre organiziraju misijsku izložbu, a u novije vrijeme bitna karika su prijatelji Maloga Isusa. Svoje rukotvorine izrađuju s puno ljubavi i kreativnosti. Organizaciju i realizaciju vodila je s. Dolores Brkić.

Ovu godinu sestre misionarke u Haitiju poslale su apel za pomoć. Taj je narod u kratkome vremenu doživio velike prirodne katastrofe. Misionarke rade u Domu „Bl. Alojzije Stepinac” u kojem su djeca bez roditelja. Pomažu i ostalima koliko god mogu, a to ovisi i o svima nama. Otvorenju izložbe prethodio je duhovni program, molitva misijske krunice za sve misionare svijeta. S. Dolores Brkić, pročelnica Društva PMI-ja i glavna organizatorica, uvela je nazočne prigodnim riječima i molila otajstva po simbolici boja, a članovi Prijatelja Maloga Isusa molili su desetice. Euharistijsko slavlje predvodio je fra Žarko Lučić, gvardijan samostana o. kapucina u svetištu Gospe od Pojišana. Izrazio je zahvalnost Bogu što je veliko i plemenito srce onih koji su svojom ljubavlju i dobrotom pripremali svoje darove za pomoć malome Isusu koji vapi za pomoć u gladnoj djeci. Misno slavlje svojim sviranjem i pjevanjem uveličao je prof. Ivan Bošnjak, također prijatelj Maloga Isusa.

S. Dolores zahvalila je svima koji su pomogli u ovome humanitarnom projektu, a na poseban način kapucinima u samostanu na Pojišanu. Na humanitarnoj misijskoj izložbi sudjelovale su skupine Prijatelja Maloga Isusa iz Metkovića (Župa sv. Nikole i Župa sv. Ilije), Opuzena, Splita (Mejaši, Pojišan, Druga gimnazija), Brela, Ciste Velike, Šestanovca, Katuna – Kreševo, Dugopolja, Vrgorca, Pučišća i Sutivana. Kroz svoje priloge uključile su se sestre iz Dubrovnika, Omiša, Dugopolja, Sutivana i Splita. Nekoliko obitelji otvorilo je svoja velikodušna srca darom te vjerujemo da će Isus udijeliti svima, kao

i svim posjetiteljima za svaku malu gestu, svoj blagoslov.

Potrebno je istaknuti jednoga prijatelja Maloga Isusa, dječaka Ivana Pavla Durdova, koji je u vrlo kratkome vremenu animirao svoj razred u izradi rukotvorina. Želio je pomoći potrebnoj djeci s geslom „Djeca pomažu djeci” te nazvao svoju skupinu „Dječje Božje milosrđe”. Svoje priloge darovao je

dječjem Caritasu u Splitu. Tijekom misijske izložbe osjećao se duhovni obiteljski ugođaj pa smo Božjom providnošću uključili potrebnu djecu u Tanzaniji i potrebne siromahe sestara sv. Majke Terezije u Zagrebu. Ljubav je velikodušna te smo jedan dio rukotvorina nakon akcije darovali Caritasu „Dječji osmijeh” u Splitu. (Anamaria Durdov)

U Splitu zapaljena prva adventska svijeća

U sklopu programa paljenja četiriju adventskih svijeća na fontani kod Svetoga Frane na splitskoj rivi u subotu navečer, 26. studenoga, zapaljena je prva svijeća na adventskome vijencu. Prvu adventsku svijeću zajednički su upalili splitski gradonačelnik Ivo Baldasar, direktorica Turističke zajednice Splita Alijana Vukšić i mons. Miroslav Vidović, generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije, koji je ujedno blagoslovio prvu adventsku svijeću i adventski vijenac. „Nalazimo se pred radosnim vremenom iščekivanja. Otvorimo svoja srca Gospodinu, svojim najbližima, voljenima, onima koje smo možda zaboravili i onima koji su se možda udaljili od nas”,

kazao je mons. Vidović. Dodao je kako se činom paljenja prve adventske svijeće započinje vrijeme došašća, odnosno nagovještava se sveto vrijeme, vrijeme vjere u kojemu se nadamo Kristovu ponovnome dolasku. Pojasnio je da je paljenje adventske svijeće tradicija koja živi u Crkvi već stoljećima, ali se od prošle godine time izišlo i na ulice grada. Paljenje svijeće na adventskome vijencu na rivi zajednički su organizirali Grad Split i Turistička zajednica Splita u suradnji sa Splitsko-makarskom nadbiskupijom i uz pomoć gradske tvrtke „Parkovi i nasade”. Program je pjevanjem uvećao djevojački zbor Glazbene škole „Josip Hatze”. (IL)

Nadbiskup Barišić na prvu nedjelju Došašća sa sjemeništarcima

Na prvu nedjelju došašća, 27. studenoga 2016., splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić tradicionalno je pohodio Nadbiskupsko sjemenište u Splitu gdje je u sjemenišnoj kapeli u zajedništvu s ravnateljem don Jurom Bjelišem, duhovnikom don Matom Brečićem i tajnikom don Gabrielom Kamberom slavio misno slavlje.

Na početku euharistijskoga slavlja nadbiskup je pozdravio odgojitelje i sjemeništare pozivajući ih na radosno življenje vremena iščekivanja njegova dolaska, posebnog po tome što je ono obilježeno i početkom Godine očinstva u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

U homiliji je nadbiskup istaknuo kako je nastupilo vrijeme adventa koje treba rasvijetliti tamu naše duše i našega srca. Vrijeme u kojem počinje naše duhovno hodočašće. Pozvani smo iz godine u godinu ulaziti dublje i zahvalnije u otajstvo Kristova utjelovljenja. Pozvani smo „mačeve prekovati u plugove, a koplja u srpove”, te mačeve koje gradi ljudska sebičnost, izoliranost u mraku mržnje i osvetljivosti. Rađeni su tako uporno, za njih je potrebna domišljatost i iskustvo. Sve što je tako ustrajno kovano

u mraku, treba biti prekovano u srpove i plugove, u plemenitost i otvorenost za druge, za pomaganje, naglasio je nadbiskup. Mačevi i koplja moraju biti prekovani, napušteni i postati novi oblici ljepote koji će koristiti drugima na dobro. Prve dvije misli koje nam dolaze kada spomenemo riječ došašće jesu bdijenje i karitas, život darivanja za druge. Prije svega bdijmo, poručio je mons. Barišić te dodao: „Ondje gdje je mrak, lako je zaspati. Tko bdije, drži oči otvorene. Tko ne bdije, oči su mu zatvorene. On

je u mraku. Onaj koji iščekuje, vidjet će na vrijeme Onoga koji dolazi.”

Poslije mise svi su zajedno otišli u sjemenišnu blagovaonicu na ručak. Don Jure Bjeliš, ravnatelj

sjemeništa, zahvalio je nadbiskupu na dolasku i njegovoj brizi za sjemeništare, a nadbiskup je sjemeništarcima podijelio krunice. (Mato Brečić)

Duhovna obnova za splitske studente

U nedjelju, 27. studenoga 2016., u kapeli bl. Ivana Merza u Studentskome domu „Dr. Franjo Tuđman” u Splitu održana je duhovna obnova pod nazivom „Pokaži nam, Gospodine, milosrđe svoje i daj nam svoje spasenje! (Ps 85, 8)”. Duhovnu obnovu predvodio je mr. sc. don Jure Bjeliš, ravnatelj Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu.

Pokorničko je bogoslužje don Jure podijelio na tri „odnosa”: odnos prema Bogu, prema drugima i prema samome sebi. Nakon pokorničkoga bogoslužja studenti su imali priliku za ispovijed. Misno slavlje predvodio je don Jure uz koncelebraciju don

Mihaela Provića, povjerenika Ureda za pastoral mladih. U propovijedi je don Jure usporedio novu kalendarsku i liturgijsku godinu: kao što se početkom nove građanske godine odlučujemo na promjene, tako bismo se trebali s novom liturgijskom godinom odlučiti na promjene. Vrijeme došašća darovano je vrijeme, naše „sada” u kojem smo pozvani mijenjati se na bolje, na dobro. Na kraju se studentima obratio don Mihael koji je mlade upoznao s rasporedom događaja kroz prosinac i osobito je istaknuo svakodnevne mise zornice u 6:30 sati u kapeli na Kampusu. (AM)

Voditelji zaručničkih tečajeva s nadbiskupom Barišićem

U ponedjeljak, 28. studenoga 2016., održan je susret splitsko-makarskog nadbiskupa mons. Marina Barišića s voditeljima zaručničkih tečajeva u našoj nadbiskupiji. Na radnome sastanku s nadbiskupom sudjelovali su pastoralni vikar dr. Nediljko A. Ančić, zatim predstojnik ureda za pastoral obitelji don Tomislav Čubelić, koji je istodobno i voditelj predbračnih pouka u katedrali, te šestorica ostalih voditelja: don Radojko Vidović (konkatedrala), don Ranko Vidović (Solin), fra Perica Maslač (Sinj), don Pave Banić (Makarska), fra Kristian Stipanović (Imotski) i fra Ivica Omazić (Vrgorac).

Sudionici su nakon razmjene iskustava s tečajeva koje oni organiziraju raspravljali o prijedlozima

kako ojačati i poboljšati sadašnji model pripreme za kršćanski sakramentalni brak u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji. Razmotrili su i prihvatili uvođenje standardne prijavnice za sudionike (zaručnike i zaručnice) tečajeva koja će grafički još biti doradana, a zatim dostavljena svim župnicima u našoj nadbiskupiji.

Zatim je bilo govora o temama i sadržaju predavanja te o predavačima. S obzirom na predavače rečeno je da bi na tečaju svakako trebao biti svećenik, kršćanski bračni par, liječnik, psiholog i pravnik. Povrh pravnoga vida braka treba obuhvatiti njegov moralni aspekt te uključiti pouku o duhovnosti i molitvi u braku.

S obzirom na teme pojedinih predavanja planira se na jednome od idućih susreta razmijeniti iskustva o tome kako pojedini predavači koncipiraju svoje izlaganje te se dogovoriti o nekim zajedničkim sadržajima koje sa zaručnicima treba obraditi. Jednako je tako važno da bude veći izbor predavača koji će se po mogućnosti izmjenjivati.

Čini se ipak da je kod nas najveći problem kratkoća i neujednačenost tečajeva za zaručnike. Kako je izvijestio voditelj ureda za pastoral obitelji, u svim drugim hrvatskim nadbiskupijama tečajevi traju pet i više večeri te povrh predavanja uključuju rad sa zaručnicima u radionicama. Zato se predlaže da se i u našoj nadbiskupiji u što skorije vrijeme, barem

gdje za to postoje prostorni uvjeti, produlje tečajevi na pet večeri te da tih večeri ne budu dva uzastopna predavanja, nego se, barem za početak, nakon prvoga predavanja na trećem i na završnom susretu zaručnika organizira rad u radionicama. U tome smislu valjalo bi na određen način educirati i predavače

koji predaju na tečajevima, odnosno pozivati ih na povremene susrete gdje bi međusobno razmijenili iskustva, ažurirali svoja znanja i poboljšavali metode u radu sa zaručnicima. Prvi takav susret svih predavača i voditelja održat će se u Vepricu tijekom veljače 2017. (NA Ančić)

Adventska duhovna obnova za svećenike u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji

U prvom tjednu došašća na blagdan sv. Andrije apostola, 30. studenoga, u Marijanskome svetištu i duhovnome centru u Vepricu održana je duhovna obnova za sve svećenike u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

Susret je započeo pokorničkim bogoslužjem koje je predvodio don Hrvoje Dragun, župnik u Opuzenu. Razmišljajući o sedam glavnih grijeha, don Hrvoje se usmjerio na lik Blažene Djevice Marije, Majke došašća. Marija je u svemu vršila Božju volju i njezin primjer žrtve i ljubavi može svakom kršćaninu, a osobito svećeniku, pomoći u borbi s vlastitim slabostima i grijesima. Po završetku toga obreda bila je mogućnost za ispovijed.

Euharistijsko slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić u suslavlju s pastoralnim vikarom dr. Nediljkom Antom Ančićem i ostalim svećenicima. U prigodnoj blagdanskoj homiliji nadbiskup je u središte stavio lik svetoga Andrije. Koristeći se mjestima u Svetom pismu gdje se Andrija spominje, potakao je svećenike da slijede njegov primjer. Andrija je doveo svoga brata Šimuna Petra Gospodinu, pronašao je dječaka koji je imao pet kruhova i dvije ribe, a isto tako je i Grke koji su došli u Jeruzalem odveo k Isusu. Nadbiskup je, osvrćući se na vrijeme došašća, svećenike potaknuo na obilniju ljubav i milosrđe, osobito prema siromašnima i potrebnima, stavljajući naglasak na one koji su gladni ne samo kruha, nego i Božje riječi.

Na kraju misnoga slavlja svećenicima je predstavio četvoricu đakona, dva dijecezanska, jednoga člana Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja i jednoga člana Hrvatske karmelske provincije koji su nedavno primili red đakonata te sada pohađaju završna predavanja pastoralne godine i obavljaju praktikum na župama na kojima su dodijeljeni.

Nakon osvježenja i kratke stanke, u velikoj dvorani svetišta započeo je drugi dio susreta kojim je moderirao pastoralni vikar mons. Ančić. Prvi predavač, dr. don Alojzije Čondić, profesor na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Splitu, svećenicima je vrlo konkretno govorio o brojnim pastoralnim poticajima u adventskome i božićnome vremenu. Istaknuo je dobro posjećene mise zornice koje treba poticati i uvoditi na mnogim župama. One su dobra duhovna priprema na slavlje Božića, ali i predbožićne ispovijedi koja mora biti dobro organizirana sa zajedničkim pokorničkim bogoslužjem i pojedinačnom ispovijedi. Osvrnuo se i na blagoslov obitelji koji je prigoda da se svećenik približi i bolje upozna prilike u kojima žive obitelji u svojoj župi. Blagoslov se u nekim župama obavlja već u došašću što također može biti dobra praksa. Na kraju je izrazio nadu da će i netom proglašena Godina očinstva, kao i Nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu biti dobra prigoda za obnovu obiteljskoga župnog pastoralna na području Splitsko-makarske nadbiskupije.

Budući da je treća nedjelja došašća ujedno i Nedjelja Caritasa, svećenicima se obratila i s. Vlatka Topalović, ravnateljica nadbiskupijskoga Caritasa. Govoreći o službi koju je nedavno preuzela, s. Vlatka

naglasila je da je Caritas mjesto susreta ljubavi i bi-jede, Boga i konkretnoga čovjeka u potrebi. Posvetiti drugome vrijeme i pomoći mu znači zapravo darivanje i žrtvu, a to je poslanje svakoga kršćanina. Ravnateljica je upoznala nazočne svećenike i o projektima koje Caritas provodi te o načinima suradnje između župnika, župnih caritasa i Caritasa Nadbiskupije.

Na kraju se svećenicima obratio i nadbiskup mons. Marin Barišić pozivajući ih da u pastoralnome radu s obiteljima iskoriste sve dostupne materi-

jale, a osobito kateheze, koje im mogu u tome pomoći. Spomenuo je Proglas upućen na početku Godine očinstva koja je započela prvom nedjeljom došašća, a završit će na svetkovinu Krista Kralja 2017. godine. Tako će zajedno s Godinom majčinstva biti dobra priprema na susret obitelji u Solinu 2018. za koji se Splitsko-makarska nadbiskupija već počela pripremati. Na kraju su okupljeni svećenici, kojih je bilo oko 120, nastavili svoje druženje na zajedničkom objedu u blagovaonici svetišta. (RV)

Župa sv. Andrije apostola na Sućidru proslavila 25. obljetnicu postojanja i djelovanja

Župa sv. Andrije apostola na Sućidru u Splitu proslavila je 25. obljetnicu postojanja prigodnim duhovnim i kulturnim programom u devetnici pred blagdan svoga zaštitnika. Na blagdan sv. Andrije u srijedu, 30. studenoga, središnje misno slavlje u župnoj crkvi sv. Andrije predvodio je splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić u koncelecijaciji sa župnikom don Ivanom Čotićem i ostalim svećenicima.

„Ovdje smo se okupili kako bismo zamolili Gospodina da kao što je 25 godina vodio korake ove župe – započevši s prvim župnikom pok. don Petrom Đonlićem – i dalje prati naše misli i djela svojim blagoslovom”, kazao je župnik Čotić na početku misnoga slavlja. „Rasli smo u tim vremenima prateći život naše domovine od skloništa pa do slobode. Zahvaljujemo Gospodinu na tim divnim djelima. U duhu adventa želimo zahvaliti za 25 godina života ove župe i moliti ga za budnu budućnost ove Crkve”, kazao je nadbiskup Barišić uvodeći u misno slavlje.

U svojoj je propovijedi nadbiskup u središte stavio lik svetog Andrije (prōtoklētos – prvopozvani). Propovijedao je u Maloj Aziji (današnja Turska), a išao je sve do Rumunjske, Ukrajine i Rusije. Vratio se u Grčku i u Patrasu 60. godine završio mučeničkom smrću. Razapet je na križu koji se danas naziva Andrijin križ. Svojim je životom duboko ušao u Isusov život, njegovu muku i smrt, kazao je nadbiskup.

Koristeći se mjestima u Svetom pismu (Ivanovo evanđelje) gdje se Andrija spominje, potaknuo je nazočne da slijede njegov primjer. Andrija je doveo svoga brata Šimuna Petra Gospodinu, pronašao je dječaka koji je imao pet kruhova i dvije ribe, a jednako tako je i Grke koji su došli u Jeruzalem odveo k Isusu. U tom je surječu nadbiskup naglasio: „Čitav naš kršćanski život, bez obzira što radimo, određen je Isusovim pozivom: ‘Dođi i slijedi me!’. Tu je naš identitet. Isus je svakoga od nas pozvao u život i svatko od nas ima poziv, bilo da je riječ o pozivu oca, majke, liječnika, činovnika, trgovca ili sl. To je poziv u kojem nas Gospodin želi vidjeti svojim i poziva nas da ga slijedimo. Ne možemo ga pretrčati niti ići ispred njega. Andrija nam pruža pravi primjer za nasljedovanje. On je adventski svetac. Ne zaustavlja se, nego odgovorno analizira situaciju i čini što može.”

Nadbiskup je, osvrćući se na vrijeme došašća, nazočne potaknuo na ljubav i milosrđe, osobito prema siromašnima i potrebnima, stavljajući naglasak na one koji su gladni ne samo kruha, nego i Boga, Božje riječi, smisla i vrjednata. „Svaki dan čitamo vijesti u novinama, na portalima. Gladni smo vijesti. Tražimo nešto pa se razočaramo jer uočavamo da informacije ne mogu utažiti našu glad i žeđ. Stoga, posegnimo za onim što nas može zasititi i nahraniti, a to je riječ Božja i susret s Gospodinom”, naglasio je mons. Barišić dodajući: „Mi smo bogati siromasi. Imamo

bogatstvo, a ne znamo da je bogatstvo. Nije pitanje hoćemo li riječ Božju studirati i shvatiti, nego hoće li nas ona zahvatiti?” Poručio je nazočnima da žive ovo vrijeme došašća susrećući Isusa i slijedeći ga, kako bi im advent bio blagoslovljen, radostan, božićni. Euharistijsko slavlje svojim je pjevanjem uzveličao župni mješoviti zbor.

Župa sv. Andrije na Sućidru osnovana je 1. siječnja 1991. godine i povjerena je svjetovnim svećenicima, a prvi župnik bio je don Petar Đonlić. Na području župe prigodom osnivanja nije postojao nikakav vjerski objekt, pa je privremena župna kapela sv. Andrije apostola otvorena u atomskome skloništu osnovne škole u kojemu se župno bogoslužje obavljalo sve do izgradnje nove župne crkve. Sućidar je dobio ime po srednjovjekovnoj crkvi svetog Izidora, koja je u 13. stoljeću pripadala nadarju Prvostolnoga kaptola. Crkva se prvi put spominje 1096. godine, a po nekim pronađenim ostacima može se zaključiti da je podignuta u 9. stoljeću. Već je po-

četkom 17. stoljeća bila u ruševnome stanju. Posve je srušena za vrijeme Prvoga svjetskog rata, kada je njezino kamenje upotrijebljeno za vojna utvrđenja. Budući da se na teritoriju župe od davnine štovao sv. Izidor, odlukom ustanovljenja župe on je proglašen suzaštitnikom župe.

Nakon skoro dva desetljeća od osnutka župa na Sućidru dobila je svoju crkvu sv. Andrije i pastoralni centar koje je 2010. godine posvetio nadbiskup Barišić. Župa ima oko 10.700 stanovnika, a već deset godina župnik je don Ivan Čotić, koji ističe da se osjeća sve manji broj krštenih, prvopričesnika i krizmanika. Prije deset godina kada je došao u župu na Sućidar prosječno je godišnje bilo 85-90 prvopričesnika i krizmanika, a sada ih ima 70-75. Međutim, unatoč tomu župa je poznata po brojnim zajednicama i aktivnostima, humanitarnim pothvatima mladih i po osvajanjima prvih mjesta na nadbiskupijskim i vjeronaučnim olimpijadama osnovnih škola. (SBC)

Nadbiskup s hrvatskim nadzemljašima

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić primio je članove Hrvatskoga nadzemlja u četvrtak, 1. prosinca, u Nadbiskupskome ordinarijatu u Splitu. Susretu je nazočilo 12 nadzemljaša pod vodstvom povjerenika za pastoral mladih dr. don Mihaela Provića.

Hrvatsko nadzemlje projekt je Ureda za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije koji su osmislili i pokrenuli sami mladi u ožujku 2010. godine želeći upotrijebiti sve svoje talente da bi na kreativan način širili Radosnu vijest. Namijenjen je prvenstveno studentima i mladim radnicima, ali otvoren je i starijim srednjoškolcima te svima koji se osjećaju mladi. „Kroz ovih šest i po godina u Hrvatskome nadzemlju promijenile su se dvije uprave i oko 200 mladih, ali kontinuitet rada postoji. Prepoznati smo preko filmova, YouTube kanala, susreta u nadbiskupiji, ali i izvanje. To što oni čine je novi oblik evangelizacije, a nji-

hovi materijali koriste se na župnome vjeronauku i u katehezi”, kazao je dr. Prović ističući da je riječ o jednoj veoma dobroj skupini mladih, njih tridesetak, koji su složni i povezani te su prava ekipa.

Mladima se obratio generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović govoreći da rad nadzemljaša prati od samih početaka i da je s ponosom pokazivao njihove videouratke svojim kolegama za vrijeme studija u Rimu. Izrazio je oduševljenje cijelom strukturom susreta, kreativnošću i ozbiljnošću rada. Pozvao ih je da prema svojim mogućnostima budu od pomoći nadbiskupijskom Caritasu u različitim projektima te je najavio Caritasov

informativno-humanitarno-prodajni štand koji će biti postavljen na splitskoj Rivi na Nedjelju Caritasa.

Hrvatsko nadzemlje sastoji se od malog vijeća od 5 članova koji dogovaraju teme i predavače te oko 25

članova podijeljenih u nekoliko sekcija: molitvena, tehnička, dramska, hostese, voditeljska i medijska. Susreti za mlade trećom srijedom u mjesecu imaju prepoznatljivu shemu od 7 do 8 točaka: pjesme, skečevi, predavanje, filmovi i dr. Cilj im je reagirati na negativnosti u društvu – na hrvatsko podzemlje, kako oni vole reći – o kojima svakodnevno slušamo: mafija, korupcija, krađa, nepoštenje, nepravda. Međutim, cilj im nije samo prenijeti nešto pozitivno, nego se i osobno izgrađivati duhovno i moralno te u tom vidu imaju i svoga duhovnika don Mladena Parlova. Organiziraju duhovne obnove, izlete, hodočašća, sudjeluju u različitim karitativnim djelatnostima poput kuhanja ručaka za beskućnike i sl. Mladi nadzemljaši predstavili su svoj rad nadbiskupu te ga još više dirnuli svojim svjedočanstvima. Jedan novopečeni mladi bračni par upoznao se na susretu Nadzemlja, neki su se obratili i postali vjernici, neki su osjetili duhovno zvanje i krenuli u bogosloviju, a neki su otkrili svoj misionarski poziv.

„Vas treba sačuvati, vi ste za Hollywood”, kazao je nadbiskup Barišić ne skrivajući oduševljenje, ali i ponos što su ti mladi dragocjen dio njegove mjesne Crkve. Istaknuo je da su prepoznatljivi na nacionalnoj razini te je u tom surječu podsjetio na njihovo sudjelovanje u kreiranju susreta mladih s papom Benediktom XVI. 2011. godine u Zagrebu i različitih susreta za mladež diljem Hrvatske. Kazao je da na njihovu pomoć računa u daljnjim nadbiskupijskim pothvatima poput susreta svih krizmanika u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji, Trećega nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji i sl. Zahvalio im je za svjedočanstvo vjere koje pružaju i što nastoje mladima, svojim vršnjacima, na kreativan način ponuditi nešto pozitivno, podsjetiti ih na ljepotu dobra, poštenja i pravde, potaknuti ih da živeći te vrijednosti u svom životu mijenjaju društvo, a sve u duhu Katoličke Crkve. Mladim nadzemljašima darovao je krunice i s njima se zadržao u prijateljskom razgovoru. (SBC)

Otkriven spomenik don Ivanu Filipoviću Grčiću

Spomenik don Ivanu Filipoviću Grčiću, svećeniku, piscu i vitezu otkriven je u subotu, 3. prosinca u Alkarskim dvorima u Sinju uz nazočnost splitsko-makarskog nadbiskupa Marina Barišića, provincijala Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Joška Kodžomana, splitsko-dalmatinskog župana Zlatka Ževrnje, sinjske gradonačelnice Kristine Križanac, Alkara i Kliških uskoka, predstavnika braniteljskih udruga, brojnih kulturnih i javnih djelatnika.

Pozdravnu riječ uime Inicijativnog odbora (predsjednik don Stipe Ljubas, Boris Filipović Grčić, Damir Filipović Grčić, Ivica Filipović Grčić, Hrvoje Filipović Grčić i don Josip Dukić) uputio je triljski župnik i cetinski dekan don Stipe Ljubas, glavni inicijator toga pothvata. Podsjetio je da je ideja iznesena 27. rujna 2014. u Alkarskim dvorima pred počasnim odborom za proslavu 300. obljetnice čudesne Gospine obrane Sinja 1715. godine. „U ovaj spomenik utkana je trostruka armatura: vjerska – vjerovao u Boga, crkvena – odan sin Crkvi, nacionalna – brani-

telj Sinja do posljednje kapi krvi. I danas aktualan u ovim nemirnim vremenima za vjeru, Crkvu, domovinu, branitelje”, naglasio je dekan Ljubas zahvalivši svima koji su pridonijeli realizaciji toga pothvata. „Ovaj spomenik stavlja povijesni pečat na sve što se događalo u našoj prošlosti kao залог za budućnost”, kazala je sinjska gradonačelnica izrazivši radost i ponos što će gosti prolazeći pored spomenika upoznavati tu bogatu povijest cetinskoga kraja.

„Ovoga povijesnog velikana danas smo istrgli iz zaborava, a tako trebamo uvijek činiti jer imamo brojne velikane naše hrvatske povijesti. Nažalost, mi

Hrvati brzi smo na zaboravu, a to moramo mijenjati jer drugi narodi iz minornih čina izvlače vrijednosti, pišu knjige i snimaju filmove”, poručio je župan Ževrnja, cetinski zet. Nazočnima su se još obratili: predsjednik Viteškoga Alkarskog društva dr. Stipe Jukić, autor spomenika u bronci ak. kipar Marko Gugić i provincijal Kodžoman, sin cetinskoga kraja koji je pozvao nazočne da njeguju kulturu sjećanja jer „narod bez sjećanja i zahvalnosti i nije narod.” Naglasio je da i danas u ovom vremenu i prostoru ima velikana kojih će se budući naraštaji rado sjećati te da u tome don Ivan Filipović Grčić bude svijetli primjer i poticaj svima da u okvirima svojih mogućnosti pridonose duhovnom, kulturnom i materijalnom razvitku cetinskoga kraja.

„Ovo slavlje vidim kao odjek jubileja kojega smo proslavili: 300. obljetnicu čudesnog oslobođenja grada Sinja zaslugom naših branitelja a uz pomoć Čudotvorne Gospe Sinjske”, kazao je nadbiskup Barišić upućujući riječi pozdrava i čestitke organizatoru. Podsjetio je na staru izreku: „Zapiši pa će i Bog pamtiti” te dodao da je zahvaljujući podacima do kojih su došli istražitelji pružen bolji uvid u našu povijest i u ulogu don Ivana Filipovića koji je ugradio cijeli svoj život za domovinu, Boga i Crkvu. „S ovim spomenikom grad Sinj dobiva jednu novu dimenziju, koja obogaćuje njegovu kulturnu baštinu”, kazao je nadbiskup Barišić izrazivši nadu da će ovaj događaj sve ujediniti kako bismo zajedno izgrađivali, branili i voljeli našu domovinu.

Nakon pozdravnih riječi organizatora predavanje na temu „Don Ivan Filipović Grčić, svećenik, pisac i vitez” održao je doc. dr. sc. don Josip Dukić, a pripremio ga je zajedno s doc. dr. sc. Markom Rimcem. Budući da je o životu i radu don Ivana sačuvano malo podataka, njihova najnovija otkrića u Državnom arhivu u Zadru i Venecijanskom državnom

arhivu najbolji su dar tom zaboravljenom cetinskom i hrvatskom velikanu.

Don Ivan Filipović Grčić, (Sinj, prije 1660. - Klis?, nakon 1715.) svećenik, pjesnik i vitez, prvi poznati župnik župe Dugopolje, jedan je u nizu zaboravljenih velikana Splitske crkve. Nije nam poznato da li je ijedna osoba, osim don Ivana, sudjelovala u obadvije sinjske bitke, u prvoj 1686. i drugoj 1715. godine. Za njegov doprinos u prvoj bitci, kada je iz sinjske tvrđave nakon više od 170 godina protjerana osmanlijska vojska, Venecija ga je nagradila časnom titulom „Kavalir sv. Marka”. Za sudjelovanje u drugoj, obrambenoj bitci za Sinj 1715. godine, nagrađen je zlatnom medaljom drugog stupnja. Sve to budućim naraštajima u viteškom gradu Sinju nije bilo dovoljno da mu na dostojan način zahvale pa je prošlo više od tri stotine godina do podizanja spomenika njemu u čast, naglasio je dr. Dukić.

Usprkos institucionalnom zaboravu, sjećanje na don Ivana, ali i ideja o postavljanju spomenika nisu se kod pojedinih osoba u Sinju nikada ugasili, osobito kod njegovih prezimenjaka Filipovića Grčića. Spominjući „Dnevnik opsade” Jurja Balbe (najvažniji izvor za opsadu Sinja 1715. godine koji je pronašao Marko Rimac 2015. godine u Venecijanskom državnom arhivu) dr. Dukić je istaknuo da iz njega doznajemo napokon točan broj poginulih (78) i ranjenih (55) u sinjskoj tvrđavi. „Sve ovo što smo napravili samo je jedan u nizu onih projekata koje mislimo raditi za cetinsku krajinu a na taj način i za našu domovinu Hrvatsku.”, kazao je dr. Dukić zahvalivši na poseban način Viteškom alkarskom društvu koje je stalo iza istraživanja. Program je moderirao Ante Botić, a pjesmom ga je uzveličala klapa „Zagora”.

Nakon nadbiskupove molitve koju je napisao sam don Ivan, Alkari Filipovići i Grčići otkrili su brončanu skulpturu don Ivana Filipovića Grčića s križem u lijevoj i sabljom u desnoj ruci. (SBC)

Nadbiskup krstio peto dijete u obitelji Pavić

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić predvodio je misno slavlje u nedjelju, 4. prosinca, u konkatedrali sv. Petra u Splitu, za vrijeme kojega je krstio malenu Klaru, peto dijete u obitelji Pavić. Ivan i Marija Pavić uz petomjesečnu Klaru imaju još Stipana (10), Cvitu (8), Katarinu (6) i Ivana (4).

Na početku misnoga slavlja, pozdravivši roditelje, rodbinu i kumu krštenice, župljane te sve brojne okupljene vjernike, župnik don Radojko Vidović za-

hvalio je roditeljima krštenice na otvorenosti životu poželjevši im da zajedno sa svojom djecom rastu u vjeri i ljubavi. Pridruživši se pozdravima i čestitkama, nadbiskup je kazao kako je došao iskazati potporu obitelji s brojnom djecom te po sakramentu krštenja povjeriti mlado biće Božjoj ljubavi. Krštenjem ovo dijete postaje član ove župne zajednice, ali i naše Crkve, velike obitelji. Prigoda je to da se

sjetimo i mi svoga krštenja i obnovimo svoja krsna obećanja, kazao je nadbiskup Barišić.

U svojoj je propovijedi nadbiskup govorio o smislu krštenja, o ulozi roditelja u odgoju djece, ali i o vremenu došašća. „Advent je vrijeme duhovnoga hodočašća. Hodimo u sve-tište koje je u nama jer je svaki čovjek hram Božji. To znači da moramo pročišćavati svoje srce i pripremiti ga za susret s Gospodinom”, kazao je nadbiskup. Upozorio je da vrijeme došašća nije vrijeme kićenja i kupovine, nego priprave i obraćenja jer „Božić se ne slavi kupovinom stva-ri, nego primanjem dara – Isusova rođenja u našim srcima. Obraćenje uključuje susret s Gospodinom, priznanje svojih grijeha i pokajanje. Ono zahtjeva iskrenost pa i radikalnost, a nikako kompromis. Gospodin traži od nas plodove: strpljivosti, ustrajnosti, pažnje i dobrote.”

U tom je surjeću nadbiskup istaknuo da je biti roditelj zahtjevna uloga i da je imati petero djece herojstvo u današnje vrijeme kada je sve više „pa-njeva bez mladice”. Domovi ostaju bez djece, škole bez razreda, a domovina bez naraštaja. Obiteljima s

brojnom djecom treba više od ičega ljudskoga uvažavanja i ohrabrenja. A svi odgovorni trebali bi se potruditi kako bi osigurali što bolje životne uvjete da bi se djeca nesmetano razvijala i rasla. Potom je nadbiskup uz riječi ohrabrenja obitelji krštenice uručio prigodni dar. Već duži niz godina splitsko-makarski nadbi-

skup svoju podršku obiteljima s četvero i više djece izražava i prigodnim darom (čestitkom, knjigom i novčanim iznosom). Kumi, roditeljima, bakama i djedovima darovao je po krunicu, a djeci po medaljicu. Nakon mise, za vrijeme koje je pjevao zbor mladih, slavlje se nastavilo u obiteljskome ozračju.

Seminar nove evangelizacije u organizaciji zajednice „Molitva i Riječ”

U dvorani dominikanskog samostana na „pazaru” u Splitu održan je od 2. do 4. prosinca seminar nove evangelizacije u organizaciji zajednice „Molitva i Riječ” čiji je utemeljitelj prof. dr. Tomislav Ivančić. Tema seminara bila je „Probudi se vjerujući u dobro”, a odvijao se prema knjizi „Susret sa živim Bogom” autora Tomislava Ivančića koji je osuvre-

menio model prvokršćanskog katekumenata kojim su se katekumeni pripremali za krštenje i ulazak u zajednicu krštenih, Crkvu. Seminar su vodili članovi zajednice „Molitva i Riječ”, hagioasistenti i teolozi, Marija Jurković, Ana Perišić i Ivo Juroš koji su s oko 150 sudionika prolazili temeljna pitanja o čovjeku, smislu njegova postojanja, pitanju zla u svijetu, o spasenju i otkupljenju u Isusu Kristu, o vjeri, molitvi, obraćenju, Duhu Svetom i Crkvi kojoj je obećan. Cilj seminara bio je steći temeljno kršćansko iskustvo, susret s Bogom u Duhu Svetom koji ne ostavlja ni najmanju dvojbu da je Isus, koji je hodao Galilejom, jednako živ i danas u Splitu. Da je Bog zaista Bog s nama najbolje svjedoče iskustva onih koji su na seminaru kroz tri dana aktivno sudjelovali i donijeli odluku Krista slijediti. (Petra Ivković)

Doživotno zavjetovanje s. Suzane Lasić, OP

U crkvi sv. Franje u Imotskom na drugu nedjelju došašća, 4. prosinca, s. Suzana Lasić, dominikanka rodnom iz Šumeta (župa Proložac), položila je svoje doživotne redovničke zavjete. Svečano slavlje počelo

je procesijom, misno slavlje predvodio je dominikanac fra Anto Gavrić, uz koncelebraciju imotskoga gvardijana fra Kristiana Stipanovića, prološkoga župnika fra Vinka Gudelja i dominikanca fra Domi-

nika Kristijana Gerbica. U slavlju je kao đakon služio dominikanac Ivan Dominik Iličić, a prisutnim je vjernicima lakše praćenje obreda svojim kratkim komentarima omogućila s. Dolores Matić. Pjevanje na misi animirale su s. dominikanke i imotski župni zbor pod ravnanjem Anđelka Nikolića i s. Sofije Vuković.

Nakon homilije, u kojoj je fra Anto povezo liturgijska čitanja sa zavjetovanjem s. Suzane, uslijedio je obred zavjetovanja. Poslije prozivanja zavjetovani, ona je učinila veniju – prostraciju na pod kao znak

pokore i služenja te izrekla svoju želju da nasljeđuje Krista u zajednici sestara dominikanki Kongregacije svetih Anđela Čuvara. Izrazivši zatim svoju volju za posvećenjem Kristu po redovničkim zavjetima, s. Suzana prostrla se na pod u znaku križa, a za to vrijeme pjevane su litanije svih svetih. Uslijedio je središnji dio zavjetovanja u kojem je s. Suzana u rukama svoje poglavarice časne majke s. Katarine Maglica položila Bogu doživotno zavjete poslušnosti, čistoće i siromaštva. Fra Anto je zatim na nju zazvao Božji blagoslov te joj predao prsten kao znak zaručništva s Kristom.

Nakon pričesti prisutnima se obratio gvardijan te izrazio radost samostanske i župne zajednice zbog ovog slavlja. Čestitao je s. Suzani, njezinoj obitelji i redovničkoj zajednici na hrabrom činu doživotnog predanja Bogu te slavljenci zaželio ustrajnost u služenju Bogu i Crkvi. Zatim se svima obratila i vrhovna poglavarica s. Katarina te je zahvalila braći franjevcima na gostoprimstvu i pozvala prisutne vjernike da mole za postojeća i nova duhovna zvanja. (franjevci-split)

Proslava sv. Nikole biskupa u Metkoviću

Župa Sv. Nikole biskupa u Metkoviću proslavila je 6. prosinca blagdan svoga nebeskoga zaštitnika i patrona, Svetoga Nikolu.

Središnja proslava započela je svečanom procesijom s kipom sv. Nikole. Pred okupljenim mnoštvom vjernika, župljanima i hodočasnici, svečanu sv. misu predvodio je don Ivan Bodrožić, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, u slavlju s još dvanaest svećenika. Don Ivan je u svojoj propovijedi rasvijetlio značenje slavljenja ovog djeteta i pomorcima omiljenog sveca te naglasio da iako je živio u drugoj polovici 3. i početkom 4. stoljeća, i danas svima treba biti svijetli primjer u očuvanju krepkog, moralnog i kršćanskog života. Propovjednik je istaknuo kako je sveti Nikola bio svjetionik svoga vremena, zaštitnik slabih i nemoćnih, djece i mladih. Spomenuvši kako djeca vole ovoga sveca jer im donosi poklone, pozvao je da i odrasli moraju osvijestiti njegovu važnost u današnjem vremenu, kako bismo svi zajedno doprinijeli boljem životu u našim obiteljima, domovini i svijetu.

Mješoviti župni zbor pod ravnanjem s. Marijane Cvitanović svojim je pjevanjem uvećao ovo slavlje. Poslije sv. mise ispred crkve je upriličen kulturno-zabavni program u izvedbi KUD-a Metković, a sva

djeca su već tradicionalno darovana prigodnim poklonima.

Večernju svetu misu predvodio je župni vikar don Miroslav Rubić. U homiliji je pozvao roditelje da svojim životom budu svjedoci i suradnici Boga u odgoju djece. Nakon svete mise upriličen je kratki prigodni program te je uz pjesmu dočekan sveti Nikola koji je darovao djecu. Župa se za proslavu pripremala trodnevnom duhovnom pripravom. (Marijana Grgurović)

Proslava sv. Nikole u svetištu Gospe od Pojšana

U svetištu Gospe od Pojšana, zavjetnom svetištu grada Splita i zavjetnom svetištu pomoraca i Apostolatu mora hrvatske u Splitu, mjestu na koje stoljećima hodočaste pomorci što dokazuju i njihovi zavjetni darovi, makete i slike brodova spašenih od oluje, proslavljen je 6. prosinca blagdan svetoga Nikole biskupa, nebeskog patrona pomoraca, zaštitnika putnika i svih koji žive s morem i od mora. Središnje euharistijsko slavlje za sve pomorce i njihove obitelji predvodio je generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović u suslavlju s župnikom i povjerenikom za Apostolat mora fra Miljenkom Vrabec i gvardijanom fra Žarkom Lučićem. Misno slavlje uvećao veliki župni mješoviti zbor. Pozdravnu riječ uputio je gvardijan župe Gospe od Pojšana fra Žarko Lučić, koji je između ostalog istaknuo kako je sveti Nikola jedan od najomiljenijih kršćanskih svetaca. Zazivaju ga

pomorci, putnici, trgovci, zatvorenici. Osobito djeca radosno iščekuju njegov blagdan.

U propovijedi je mons. Vidović kazao kako je sveti Nikola bio čovjek vjere. Mi kroz život sv. Nikole ispunjavamo Gospodinovu riječ: „Ako imate vjere moći ćete premještati planine, zapovijedati morem.” I upravo sveti Nikola je odgovor na ono današnje pitanje iz evanđelja kada Isus pita apostole na moru u oluji gdje im je vjera. Naglasio je da je Isus stalno prisutan uz nas i u svakoj (ne)prilici nas pita gdje nam je vjera koja je Gospodinov dar, dar kojega trebamo znati primiti. Među prvim riječima koje su nas roditelji naučili je riječ: „Hvala”. Dar treba znati primiti i biti zahvalan. „Vjera je dar Božji, koji se veže i uz darove koje nam donosi sveti Nikola. Zato, neka nam ovaj dan u vremenu Došašća, vremenu kada se pripremamo za još jedan veći dar, bude i putokaz i svjetionik Gospodinov koji nas čeka u sigurnoj luci spasa”, kazao je mons. Vidović.

Na kraju euharistijskog slavlja župnik fra Miljenko Vrabec pročitao je poruku pomorcima i ribarima o blagdanu sv. Nikole biskupa za godinu 2016., koju je uputio Ivica Petanjak, biskup krčki i predsjednik Odbora HBK za pastoral pomoraca. Potom je fra Miljenko uime Apostolata pomoraca koji u hrvatskoj djeluju u Dubrovniku, Splitu, Zadru, Šibeniku, Rijeci i Puli zaželio svima sretan i blagoslovljen blagdan svetog Nikole. Na kraju je pozvao sve na tradicionalno druženje i domjenak u prostorije kapucinskog samostana. (Ivica Luetić)

Joško Belamarić gostovao na Verbumovu „Susretu s autorom”

U Verbumovoj knjižari sv. Frane u Splitu 6. prosinca gost „Susreta s autorom” bio je dr. sc. Joško Belamarić, znanstveni savjetnik na Institutu za povijest umjetnosti te voditelj podružnice Instituta Centar Cvito Fisković u Splitu, autor niza knjiga te stručnih i popularnih radova.

Ovaj zaljubljenik u pisanu riječ vješt看 perom, a jasnom misli ispisao je na tisuće stranica vrijednim i zanimljivim detaljima s područja povijesti umjetnosti, a zahvaljujući širokoj naobrazbi i informiranosti zanimljive priloge je dao i o temama van uže specijalnosti.

Ravnatelj Centra Cvito Fisković u Splitu Instituta za povijest umjetnosti Joško Belamarić napisao je više knjiga, među kojima Split: od palače do grada,

Kamen naš svagdašnji, Dalmacija. Kulturno-povijesni vodič, Sfinga na splitskom Peristilu, Trogir – grad anđela, Osnutak grada Korčule, Freud u Splitu itd. Osim što su dokumentarnoga tipa, one su i kulturološke i fenomenološke, pokušavaju otkriti i približiti zanimljive detalje iz povijesti nekoga kraja. Zahvaljujući jednostavnom jeziku njegove knjige bliske su svim ljudima, osobito po brojnim detaljima, dogodovštinama, kuriozitetima do kojih je došao istražujući građu, ali i u susretu s ljudima koji su na svoj način čuvari baštine. Govoreći o važnosti prezentacije tema koje su nam zajedničke, a koje se tiču našega identiteta, lokalnog i nacionalnog, Belamarić je istaknuo kako smo svi zaslužni za onaj svoj mali dio koji možemo učiniti. On svoj doprinos daje

pišući, knjige, objavljujući stručne radove, snimajući priloge i dokumentarce, nastupajući na sveučilištima, ali i osnovnim školama u nadi da će se zapaliti iskra u ljudima svih dobi, koji će prepoznati ono što je važno i nastaviti i sami to dalje njegovati.

Na osobit način vezan je za kršćansku povijesnu baštinu. Na „Susretu s autorom” kojim je moderirala Jelena Hrgović istaknuo je kako je to nešto što povjesničara umjetnosti ni na koji način ne može zaobići, osobito u Splitu, počev od bogatstva splitske katedrale, ali da je to nešto što je dobio još u djetinjstvu i što je s njim sraslo.

Svojedobno je u uvodnika nazvanome Croatia rediviva časopisa Baština napisanog u vrtlogu ratnih stradanja 1991. godine zabilježio riječi: „Spomenik nam danas postaje važan ne možda kao artefakt koliko kao isprav, a ako hoćete kao krštenica... Spomenik je najsublimnija personifikacija čovjeka. Njegovim ritualnim rušenjem razara se sam duh čovjeka koji taj spomenik baštini.” Danas, dvadeset i pet godina poslije, iako se mnogo toga promijenilo, Belamarić zaključuje kako ćemo morati postati svjesni kako su spomenici mi. (JH)

Nadbiskupija izradila Internet stranicu za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji

U pripravi za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati u Solinu 2018. pod geslom: „Očinstvo i majčinstvo: dva lica roditeljskog poslanja”, Splitsko-makarska nadbiskupija otvorila je novu internetsku stranicu (obitelj.smn.hr) na kojoj će se nalaziti svi relevantni materijali vezani uz pripremu i uz sami tijek susreta. Stranica je dinamičnog karaktera, a prilagođena je i za mobilne uređaje.

Pripreme za susret teku kroz tri godine. Prve je godine održan studijski dan za djelatnike i suradnike u pastoralu braka i obitelji iz svih biskupija te je odabrana tema susreta „Očinstvo i majčinstvo: dva lica roditeljskog poslanja”. Istodobno se pristupilo izradi kateheza na zadanu temu. Druge godine, u kojoj se nalazimo, valja po biskupijama i župnim zajednicama produbiti temu „Izazov očinstva”, jednoga lica

roditeljskoga poslanja, a treće godine temu majčinstva. S tim u vezi splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić napisao je Proglas o Godini očinstva, koji je objavljen na spomenutoj stranici u tekstovnom i video obliku.

Na stranici se nalaze, također, vijesti o održanim radnim sastancima u nadbiskupiji koji su posvećeni navedenoj temi, potom kateheze koje je za tu prigodu napravio Ured za život i obitelj HBK pod naslovom „Izazov očinstva” (10 kateheza) i one koje je napravio tim vjeroučitelja očeva pod vodstvom don Tomislava Čubelića, voditelja nadbiskupijskog Ureda za pastoral obitelji (8 kateheza). Zatim objavljeni su dokumenti o obitelji, podaci o povijesti spomenutih susreta obogaćeni fotogalerijama (Zagreb i Trsat), o zavjetnoj spomen-svjedoci i o pravednosti Gospe od Otoka u Solinu. (SBC)

Mladi sa Sućidra novac skupljen za petarde darovali Caritasu

U povodu treće nedjelje došašća – Nedjelje Caritasa župnik župe sv. Andrije na Sućidru don Ivan

Čotić mladima na župnom vjeronauku govorio je o Caritasu. Nastojao je animirati djecu kako bi shvatili da je veličina čovjeka u onome što, kako i koliko daje. Nakon vjeronauka došla su mu tri vjeroučenika s pričom kako su oni s prijateljima već dva mjeseca skupljali novac za petarde te da su sada odlučili sav prikupljeni novac dati za najpotrebnije povodom nedjelje Caritasa. Došavši na zornicu po prvi put, Antonio, Mirko, Tonči, Antonio i Karlo predali su župniku kovertu s 800,00 kuna. Od tada su svako jutro na misi zornici u 6 sati. (SBC)

Druženje nadbiskupa s mladima iz Nadzemlja

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić i generalni vikar mons. Miroslav Vidović pozvali su u srijedu 7. prosinca mlade iz Hrvatskog nadzemlja na druženje i večeru. Uz mlade iz Nadzemlja na večeri je sudjelovao i don Mihael Prović, povjerenik za mlade.

Druženje je proteklo u veselom ozračju te se nadbiskup još jednom zahvalio mladima iz Nadzemlja na svemu što rade u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji te ih je ohrabrio za daljnje djelovanje. Mladi su pak zahvalili nadbiskupu Barišiću što podupire rad Nadezmlja i cijelog Ureda za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije. (HN)

Proslava Bezgrješnog začeća BDM zaštitnice CBS-a

Centralno bogoslovno sjemenište u Splitu proslavilo je u četvrtak, 8. prosinca svoju nebesku zaštitnicu Bezgrješno začeće Blažene Djevice Marije, koja već tri stoljeća svojim zagovor prati bogoslovске naraštaje. Tom prigodom, svečano misno slavlje u bogoslovskoj kapeli predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u koncelebraciji s provincijalom Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Joškom Kodžomanom, generalnim vikarom mons. Miroslavom Vidovićem, pastoralnim vikarom mons. Nediljkom Antom Ančićem, dekanom KBF-a u Splitu fra Anđelkom Domazetom, odgojiteljima i profesorima.

Čestitajući svima blagdan nadbiskup je istaknuo da sve što znamo o Blaženoj Djevici Mariji je nedovoljno da bismo u cijelosti shvatili otajstvo njezinoga Bezgrješnog začeća i vidjeli plan u Božjim očima. „Molimo Gospodina da nam pomogne shvatiti koliko je velik ovaj događaj za ljudski rod”, kazao je nadbiskup Barišić.

Ovogodišnji je propovjednik đakon don Luka Stipinović govorio o ulozi Blažene Djevice Marije u Božjem planu spasenja i otkupljenja svih ljudi. Govoreći o poslanici Efežanima koja objavljuje Božji plan spasenja svih ljudi u Kristu, naglasio je da grijeh praroditelja nije izazvao srdžbu zbog kazne prvog grijeha, „već ljubav i milosrđe po kojima Otac objavljuje praroditeljima radosnu vijest spasenja koju od tog trenutka stavlja u pogon da se u puni vremena ostvari. Otac tim riječima očituje svoju Očinsku ljubav kojom zakrtiljuje i štiti svoju dječicu od zmijinih ubilačkih nasrtaja, i daje naslutiti da će

potpuna pobjeda nad zmijom doći po ženi. To je jedinstveno mjesto, ta jedinstvena Žena jest Majka onoga komu je Otac povjerio djelo spasenja.”

Istaknuo je da Marija biva uvedena u otajstvo Krista po anđelovom navještenju koji je pozdravlja kao „milosti puna”. Ona razmišlja o tim riječima koje „otkrivaju Božji plan koji se u tom trenutku njoj otkriva, a ujedno kroz te riječi jasno vidi tko je ona u očima Boga Oca. Marijino meditiranje i duboko kušanje tih, Anđeoski objavljenih riječi prepoznajemo u njenom Veliča koji pokazuje kako je Marija bila jako svjesna svoje uvučenosti u misterij spasenja utjelovljenja Sina Božjega, i još svjesnija kako taj misterij nju nadilazi.” Nadalje je đakon podsjetio da je u otajstvu Krista Marija prisutna već „prije postanka svijeta” jer ju je „Otac izabrao za majku svoga Sina, a zajedno s Ocem izabrao ju je Sin, povjeravajući je odvjecka Duhu Svetosti. Ona je na sasvim poseban i jedinstven način sjedinjena s Kristom pa je stoga isto

tako odvjeka ljubljena od Oca u tom istom 'Sinu ljubljenoj' s Ocem istobitnomu, u kojemu se usredotočuje sva slava milosti. U isto vrijeme je ona savršeno otvorena i otvorena ostaje ovom 'daru odozgor'."

Da bi navještaju svoga poziva Marija mogla dati slobodan pristanak svoje vjere, bilo je potrebno da bude sva nošena Božjom milošću, naglasio je don Luka dodavši da je Božje izabranje Marije moćnije od svakog iskustva grijeha i „neprijateljstva” kojim je označena čovjekova povijest te da u toj povijesti Marija ostaje znak sigurne nade. U tom je surječju naglasio da je blagdan Bezgrješnog začeća BDM „utjeha svima nama: predodređenje nije u tome da smo podložni nekoj sudbini. Predodređeni smo biti ljubljeni od Gospodina i po njemu moći ljubiti jedni druge."

Prigodnim riječima na kraju misnoga slavlja obratio se rektor Centralnoga bogoslovnog sjemeništa u Splitu mr. don Boris Vidović.

Nakon euharistijskoga slavlja i zajedničkoga blagovanja, održana je tradicionalna utakmica između bogoslova i sjemeništara u kojoj su pobijedili bogoslovi. U popodnevnom satima u velikoj bogoslovskoj dvorani upriličena je svečana akademija. Bogoslovi su izveli glazbeno-scenski prikaz „Priča o pozivu – kratki ljetopisi”, koji kroz osam priča govori o životu jednoga svećenika od njegova začeća pa do smrti, kroz otkrivanje poziva, odgovor, življenje i predanje Bogu. Predstavu su pripremili odgojitelji s bogoslovima kojih je u bogosloviji 42. Cjelovitom programu nazočio je i nadbiskup Barišić, odgojitelji u Bogosloviji i Sjemeništu, profesori i studenti KBF-a, dijecezanski bogoslovi i bogoslovi Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja, isusovački novaci sa svojim odgojiteljima, sjemeništari i redovnice te mnogobrojni gosti. (SBC)

Misa zadušnica za prvoga hrvatskog predsjednika

U povodu 17. obljetnice smrti prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana 1999.-2016., u katedrali Sv. Dujma u Splitu misu zadušnicu je u subotu 10. prosinca predvodio katedralni župnik don Tomislav Čubelić u koncelebraciji s dr. don Mladenom Parlovom, glavnim urednikom časopisa „Crkva u svijetu”.

U propovijedi se don Tomislav spomenuo svih napora za postizanje samostalne hrvatske države, te istaknuo viziju prvoga hrvatskog predsjednika. „Ljudi su ljudi, dobri i rđavi, hrabri i kukavice. Puno

ih je spašavalo sebe kad je narod kao identitet i cjelina bili u pitanju. A ne voljeti svoj narod, znači stati na stranu zla”, rekao je propovjednik i istaknuo: „I sami možemo biti svjedoci što je sve hrvatski tvorac države, branitelji koji su mu vjerovali bez zadržke događalo i kako je hrvatski narod predvođen dr. Tuđmanom kroz žrtvu, patnju, krv i smrt došao do svoje države.” „Žrtve su teške i bolne. One su na istini. A mi?” - upitao se na kraju katedralni župnik potaknuvši sve na žrtvu za dobro. (IL)

Caritasova humanitarna akcija na splitskoj rivi

Prigodom treće nedjelje došašća - Nedjelje Caritas, Caritas Nadbiskupije Split proveo je akciju informativnog i humanitarnog karaktera, 10. i 11. prosinca na splitskoj rivi. Cilj akcije bio je građane Splita upoznati s mnogobrojnim programima koje Caritas radi u službi najpotrebnijih te omogućiti zainteresiranim da svojim doprinosom sudjeluju u tim projektima. U tu je svrhu na Rivi bio postavljen dvodnevni informativno-prodajno-humanitarni štand na kojem su se po simboličnim cijenama mogli nabaviti brojni prigodni blagdanski, ali i ostali artikli. Sav prihod akcije namijenjen je obiteljima slabijega imovinskog stanja iz Caritasove evidencije kojima je to najpotrebnije. Caritas skrbi za više od 1000 obitelji koje su uključene u neku vrstu pomoći.

„Jako smo zadovoljni posjećenošću našeg štanda ova dva dana. Uvijek je lijepo primiti dar, ali kako ćemo istinski doživjeti i cijeniti zahvalnost ako i sami ne darujemo druge. To je, također, bitna dimenzija cijele ove akcije, ali i svijest o onome što sve Caritas čini. Čini mi se da ljudi o tome nisu dovoljno informirani. Tijekom ova dva dana svi su zainteresirani mogli dobiti direktnu informaciju o projektima Caritasa, a bilo je i onih koje je zanimalo što trebaju učiniti kako bi im se pružila Caritasova pomoć“, kazala je s. Vlatka Topalović, ravnateljica Caritasa koja je, radosna što je pojačana svijest za volonterstvo, sudjelovala u cijelom dvodnevnom programu.

Uz s. Vlatku je u akciju bilo uključeno oko 30 volontera iz svih Caritasovih podružnica (Dječjeg

Caritasa te djelatnice i štićenice Sigurne kuće), potom Caritasovi stipendisti, mladi iz Hrvatskog nadzemlja, osnovnoškolci, kandidatice Služavke Malog Isusa, Ančele i Školske sestre franjevke, zajednice Cenacolo i Papa Ivan XXIII., samostani redovnica i dr. Nasmijani Caritasovi volonteri obraćali su se svakom tko se zaustavio pored štanda na kojemu se moglo naći: kutijice s kolačima, prirodni začini u teglicama, božićni vjenčići, krunice i narukvice, šalice, kutijice, aranžmani, božićne čestitke i dr. Sve to u rasponu cijena od 5 do 50 kuna, što je bilo prihvatljivo gotovo za svakoga. Svi koji su poduprli Caritasovu akciju pridonijeli su da Božić i zaboravljenima pokuca na vrata. (SBC)

Nadbiskup krstio peto dijete u obitelji Akalović

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić predvodio je misno slavlje u nedjelju, 11. prosinca, u crkvi sv. Marka na Neslanovcu u Splitu, za vrijeme kojega je krstio malenu Gabrielu, peto dijete u obitelji Akalović. Ivo i Kristina Akalović, uz dvomjesečnu Gabrielu, imaju još tri sina: Antonija (9), Marka (8), Ivana (7) i kćer Jelenu (5).

Na početku misnoga slavlja, pozdravivši roditelje, rodbinu i kumu krštenice, župljane te sve brojne okupljene vjernike, nadbiskup Barišić kazao je da je krštenje najvažniji događaj u našem životu. Po krštenju postajemo djeca Božja i Bog neopozivo ulazi u naš život. „Ovo krštenje malene Gabriele događa se na sredini došašća, našega duhovnog hodočašća kojim idemo ususret Gospodinu“, naglasio je nadbiskup Barišić.

Nadbiskup je započeo svoju propovijed pitanjem Ivana Krstitelja upućeno Isusu: „Jesi li ti onaj ili drugoga da čekamo?“ U svome odgovoru, ističe nadbiskup, Isus ne nudi teoretski odgovor, nego nabraja

znakove mesijanskih vremena koji će prema proročku Izaji pratiti dolazak Mesije: hromi hodaju, slijepi progledaju, gubavci se čiste, siromasima se navješćuje evanđelje. Upravo ti znakovi, nastavio je nadbiskup, pozivaju Ivana Krstitelja, ali i nas danas da širim pogledom promatramo stvarnost i svijet u kojemu živimo. I mi danas slično poput Ivana Krstitelja vidimo uglavnom loše znakove vremena, ono tamno i zločesto u svijetu. Gospodin poziva i nas i Ivana da pokušamo usvojiti Božji pogled tj. uvidjeti kako se ispod površine zla i tame krije puno dobrog. Upravo Gospodin želi da budemo suradnici toga dobrog koje je njegovo djelo u ovome svijetu. Baš kako to, nastavlja nadbiskup, govori sv. Jakov u svojoj poslanici da zasiajano sjeme zahtjeva ranu i kasnu kišu da bi donijelo ploda. Kao primjer te suradnje s Bogom, ističe nadbiskup, evanđelja stavljaju pred oči lik Ivana Krstitelja. Ivan zna što mu je i kako činiti. On djeluje u pustinji koja se može shvatiti kao simbol ljudskoga života koja uz suradnju Boga i čovjeka može donositi ploda.

U nastavku propovijedi nadbiskup je istaknuo kako postoji opasnost da se Hrvatska pretvori u pustinju zbog iseljavanja tolikih mladih. Društvo s pravom prigovara kako je u izobrazbu mladih uloženo mnogo novaca. No nije li, upitao je nadbiskup, „u njihove živote uloženo još više ljubavi njihovih roditelja, djedova i baka? Kako to izmjeriti?“ U zaključku je svoje propovijedi nadbiskup Barišić upitao: „Nije li u našim životima najvažnije upravo ono darovano: zaručnik zaručnici, supruga suprugu, dijete roditelju, roditelj djeci? Ta darovanost trebala bi nas otvoriti za najveće od svih darova za koje je čovjek

stvoren a to je Gospodin Bog u svome sebedarju”, zaključio je nadbiskup.

Riječ zahvale uputio je župnik don Šimun Doljanin, a nadbiskup je uz riječi ohrabrenja roditeljima malene Gabriele darovao prigodan dar. Već duži niz godina splitsko-makarski nadbiskup svoju podršku obiteljima s četvero i više djece izražava i prigodnim

darom (čestitkom, knjigom i novčanim iznosom). Kumi i rodbini darovao je krunicu. Nakon mise, za vrijeme koje je pjevao zbor mladih, a na kojoj su sudjelovala brojna djeca i mlade obitelji, nadbiskup se ispred crkve zadržao s prvopričesnicima i krizmanicima iz te župe koja ima oko 4000 vjernika. (SBC)

Humanitarni koncert „Ususret Božiću”

U svetištu Gospe od Pojišana u Splitu, na nedjelju Caritasa 11. prosinca, poslije večernje mise, održan je u organizaciji Društva Prijatelja malog Isusa - Split Humanitarni koncert „Ususret Božiću”. Prilog od dobrovoljnih darovatelja namijenjen je potrebnoj i siromašnoj djeci iz nekoliko obitelji u župi. U ime izvođača, nazočnima u prepunoj crkvi obratila se s. Dolores Brkić, pročelnica Prijatelja malog Isusa te između ostalog kazala: „Ovaj naš koncert nazvali smo „Božić ususret”. Spremamo li se proslaviti Božić? Pitanje je na mjestu, danas na Nedjelju Karitasa. Koračamo kroz Advent ali advent nije samo vrijeme u liturgiji, Advent je i osoba koja je u potrebi i čeka tvoju, moju, našu blizinu, suosjećanje i pomoć, darovano vrijeme”.

Svečani koncert u kojemu je sudjelovalo više izvođača i kojega su vodile Lucija Šušnjar maturantica Druge gimnazije - Split i prof. Ana Miše započeo je bez najave skladbom „Ave Maria” od Schuberta u izvedbi baritona Ivana Bošnjaka uz orguljašku pratnju Mladena Bnomia. Koncert je otvorila udruga „Zvono” koja djeluje već 21 godinu i skrbi o osobama s intelektualnim poteškoćama i puža podršku članovima i njihovim obiteljima. Otpjevali su tri pjesme: „Svim na zemlji”, „Radujte se narodi” i „Uri, uri, ura”. Zatim je nastupila sopranistica Marija Buz-

dovačić, članica Opere HNK Split skladbom „Where you there” i Cacinijevom „Ave Maria” uz orguljašku pratnju Ivana Bošnjaka. Pjevači iz Dugopolja: KUD „Pleter” predstavio se skladbom Kolenda. Sopranistica i višestruka pobjednica međunarodnog natjecanja Ivona Bosančić, otpjevala je „Oj Djetetšće” i „Oj ti dušo”. Zatim je nastupila klapa „Šinjorine” iz Kaštel Sućurca sa skladbama: „Kad se Isus ditić rodi” i „Ovoga vrimenta”. Crkveni mješoviti zbor iz Kučina pod ravnanjem Ivana Bošnjaka predstavio se s tri pjesme: „Raduj se o Betleme”, „Kao Košuta” F. Schuberta te „Nebesa slave”. Pred sam kraj Ivan Bošnjak otpjevao je talijansku skladbu „Caruso” uz orguljašku pratnju Mladena Bnomia, a solistički trio: Ivona Bosančić, Marija Buzdovačić i Ivan Bošnjak otpjevali su pjesmu „Tiha noć”.

Na kraju glazbene večeri u ime domaćina franjevac kapucina, gvardijan i misionar Milosrđa fra Žarko Lučić, zahvalio se svim sudionicima i organizatorima sa s. Dolores te svima zaželio sretne Božićne i novogodišnje blagdane. Nakon toga su svi izvođači i slušatelji zajedno otpjevali „Do nebesa”, da bi nakon toga u prostorije kapucinskog samostana nastavili druženje uz slastice koje su pripremili članovi župnog zbora i članovi PMI-a sa Pojišana. (IL)

Adventska duhovna obnova za studente

Na treću nedjelju došašća 11. prosinca organizirana je duhovna obnova pod nazivom: „Duh Gospodnji na meni je, blagovjesnikom biti ubogima posla me.” (Iz 61,1). Voditelj duhovne obnove bio je dr. sc. don Mladen Parlov, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu.

Duhovna obnova započela je s ispitom savjesti i sakramentom ispovijedi. Nakon pokorničkog bogoslužja uslijedila je misa koju je predvodio don Mladen, uz koncelebraciju don Mihaela Provića, studentskog kapelana. U propovijedi je don Mla-

den govorio o nedjeljnom evanđelju, naročito o liku Ivana Krstitelja. Ivan naviješta Boga koji je pravedni sudac, međutim, Isus govori o Bogu milosrđa, Bogu koji svima nudi svoju ljubav i s takvim govorom Isus zbunjuje mnoštvo, pa i samog Ivana. Znakovi koji prate mesijansko vrijeme događaju se upravo u Isusovo vrijeme i Ivan može biti siguran da je Isus obećani mesija. Don Mladen je mlade potaknuo i na davanje drugima, jer „caritas nije davanje starih

stvari iz ormara nego davanje srca drugome, te primiti njega u svoje srce i tako se postaje bolji čovjek”. Na samome kraju, mladima se obratio don Mihael, koji je zahvalio najprije don Mladenu, zatim i svima koji su bili dio duhovne obnove, te je mlade upoznao s rasporedom aktivnosti koje organizira Ured za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije. Duhovnu obnovu je glazbeno animirao VIS Veritas aeterna. (AM)

Prosinački molitveni susret za duhovna zvanja

Molitveni susret za duhovna zvanja održan je u ponedjeljak 12. prosinca u velikoj kapeli Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu. Misno slavlje predvodio je don Josip Mužić, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu uz koncelebraciju p. Stipe Balatinca, odgojitelja isusovačkih novaka. U propovijedi je don Josip govorio o tome kako su prije ljudi već u maloj dobi imali velike odgovornosti,

a najbolji primjer je Marija koja je pozvana sa nepunih 15 godina da služi Gospodinu. Naglasio je da se sve više pomiče granica odgovornosti te da moramo biti dosljedni u onome što smo izabrali i u tome se truditi opstati, a ne se stalno premišljati pa skakati iz braka u brak, nego ustrajati kako u braku tako i u svećeničkom ili redovničkom pozivu. Poslije mise uslijedilo je kratko euharistijsko klanjanje u tišini. Ministrirali su Benjamin Daniel Vrdoljak i Ante Delić. Sviranje je predvodila s. Lidija Matijević. Na kraju se velikom broju okupljenih redovnica, redovnika i ostalih vjernika obratio don Jure Bjeliš, povjerenik za duhovna zvanja i ravnatelj Sjemeništa. Zahvalio je don Josipu na ovomjesečnom prevođenju molitvenog susreta te najavio sljedeći koji će biti u veljači sljedeće godine te svim prisutnima zaželio sretan i blagoslovljen Božić i mirom Božjim obdarenu Novu godinu. (Mario Tošić)

Nadbiskup primio solinskoga gradonačelnika

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić primio je u ponedjeljak 12. prosinca u Nadbiskupskom Ordinarijatu u Splitu solinskoga gradonačelnika Dalibora Ninčevića i župnika solinske župe Gospe od Otoka don Ranka Vidovića. Susretu je nazočio i generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović, a tema je bila Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu 2018.

Nadbiskup Barišić izrazio je zadovoljstvo suradnjom grada Solina sa Splitsko-makarskom nadbiskupijom, naglasivši da je Solin uvijek imao na čelu razborite ljude koji su znali prepoznati dobro i u njega ulagati. Podsjetio je da su u solinskom pravedištu korijeni naše hrvatske svijesti i povijesti, vjere i kulture. Bazilika koja se gradi u tom najstarijem svetištu u Hrvata trebala bi biti gotova do Uskrsa 2018. Izrazio je nadu da će Solin s novom crkvom biti uistinu

duhovni centar, izvor zdravlja za dušu i tijelo jer se odlikuje mirnom i lijepom prirodom. „To će biti srce grada Solina, povezanost prirodne ljepote i milosnog ozračja. Gospin otok je već sada ‘dnevni boravak’ ne samo Solinjanima nego i brojnim Splićanima. Ta dva velika događaja u 2018. na nacionalnoj razini staviti će Solin u središte događanja kamo i pripada po

svome značaju”, kazao je nadbiskup naglasivši da je obitelj temeljna stanica društva, a da Solin i po tome može biti primjer drugim gradovima.

Solin je najmlađi grad u Hrvatskoj, ima oko 25.000 stanovnika a od toga 6.500 djece i mladih do osamnaest godina. U 2015. godini u Solinu rodilo se 271 dijete, a umrlo 171 osoba što znači da je bilo oko stotinu više rođenih nego umrlih. Grad na različite načine ulaže u obitelji i mlade, primjerice kroz proračun subvencionira pedesetak obitelji s petero i više djece, daruje svako novorođeno dijete (novčani priglog), mjesečne naknade, produžene porodiljne dopuste, više od 1.000 djece u dječjim vrtićima financira grad Solin, ulaže u zabavne parkove, igrališta i sl.

Solinski gradonačelnik Ninčević zahvalio je nadbiskupu na prijemu i upućenim riječima. Naglasio je

da grad dobro surađuje sa svim solinskim župama te da ulaže u vjerske objekte, ali još više u ljude na poseban način one najpotrebnije. Dodao je da svi u poglavarstvu Grada nastoje biti praktični vjernici te da stoje na raspolaganju Nadbiskupiji u pripremi za ovaj veliki događaj Crkve u Hrvata.

Župnik župe Gospe od Otoka predložio je da se svečano obilježi otvaranje krstionice brojnim krštenjima. Generalni vikar mons. Vidović istaknuo je da bi dobro bilo u Solinu izgraditi i Muzej koji bi pričao priču o dolasku Hrvata na ovo područje, o hrvatskom kraljevstvu od početaka pa do današnjih dana. Nadbiskup je solinskom gradonačelniku darovao knjigu o Svetome Duji, solinskome biskupu i mučeniku, zaštitniku grada Splita i Splitsko-makarske nadbiskupije. (SBC)

Adventsko-božićni koncert za mlade

U organizaciji Ureda za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije u utorak, 13. prosinca u velikoj dvorani Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu održan je adventsko-božićni koncert za mlade pod nazivom „Božić u Splitu”.

Koncert je otvorio Dječji vrtić „Popaj” s pjesmom „Mali Isuse sretan rođendan”, nakon njih nastupili su: Darovi duha - (Ljubav se rodila), Konkatedrala - (Vrijeme radosti), Adrijane - (Danas se čuje), Dominik - (Spavaj Isuse mali), Veritas aeterna - (Zvijezda), Izidor - (U noći kad se Krist rodi) i Mihovil (Božić dolazi). Prepunu dvoranu splitskog sjemeništa oduševio je fra Marin Karačić, poznati kantautor duhovne glazbe. Svjedočanstvo Željke Jurić Mitrović, poznatije kao „djevojčica u plavom kaputiću”, nikoga nije ostavilo ravnodušnim. Željka je okupljenima ispričala svoju životnu priču i svjedočanstvo vjere koja ju je pratila u ratnom vihoru.

Kao uvod u svjedočanstvo Željke Jurić Mitrović pušten je video spot pjesme „Grad Heroj” koja je izdana ove godine povodom 25. obljetnice pada grada Vukovara. Pjesmu izvode VIS „Veritas aeterna”, grupa „Dalmatino” i klapa „Adriaticum”. Voditelji-

ca programa bila je Kristina Bitanga. Na koncertu je sudjelovala ekipa iz Hrvatskog Nadzemlja koja je sa svojim skečevima nasmijala publiku. Na kraju, okupljenima se obratio don Mihael Prović, povjerenik Ureda za pastoral mladih, koji je zahvalio svima koju su došli, posebno onima koji su svojim nesebičnim trudom omogućili održavanje već tradicionalnog adventsko-božićnog koncerta u Splitu. Ured za pastoral mladih je u suradnji s Crosacrom i produkcijskom kućom Croatia records izdao nosač zvuka na kojem se nalaze pjesme izvedene na ovogodišnjem festivalu. Koncert je završio zajedničkom izvedbom pjesme „Visom leteć”. (AM)

Duhovna obnova studenata laika splitskog KBF-a

Adventska duhovna obnova studenata laika splitskog KBF-a održana je u srijedu, 14. prosinca u župi Sv. Petar na Priku u Omišu.

Susret je započeo posjetom svetištu Sv. Leopolda Bogdana Mandića u Zakuću kod Omiša, rod-

nom mjestu svećevih predaka koji su s ušća Cetine otišli u Herceg Novi. Studente je na samom početku pozdravio mr. don Jenko Bulić, njihov duhovni asistent koji je izrazio radost što obnovu započinju baš na ovom znakovitom mjestu molitve, kontemplaci-

je koja zrači duhovnošću i poniznošću sv. Lepolda kojeg je i sam papa Franjo stavio na uzor i zagovor cijeloj Crkvi u izvanrednoj Godini Božjeg Milosrđa. Nakon molitve, pjesme i razgledavanja svetišta susret je nastavljen u župi Sv. Petra na Priku gdje je svima dobrodošlicu zaželio i povijest župe predstavio župnik dr. don Emanuel Petrov.

Potom je razmatranjem započeo središnji dio duhovne obnove koju je predvodio don Ivan Jurin, župni vikar u Hvaru i župnik u Brusju i Grabju. Sliku teologa je usporedio s čovjekom koji čeka bus usred pustinje u kojoj nigdje nema voznog reda. Jedino što ima jest nekoliko putnika kojima je vozač odavno rekao: „Tu me čekajte. Dolazim uskoro. Kako ne odustati od čekanja kad već ima toliko ljudi koji su odustali od čekanja i počeli pješaćiti sami, bez jasnog cilja i pravca?”

Ako ne želimo odustati ne možemo biti prepušteni sami sebi. Trebaju nam suputnici koji dijele istu nadu. O kakvoj nadi vi govorite kad čovjek prilično spontano živi udaljen od Boga i ne poznaje ga? Pokaži mi tu zbilju usred pustinje svijeta, pokažu mi oazu nade u sred pustinje mojeg života! Ali kako otkriti nadu kad i mi sami osjećamo da se sami pitamo: „Zašto ne da koji znak da znamo hoćemo li još čekati?”

Nakon razmatranja uslijedilo je pokorničko bogoslužje u kojem je posebno naglašeno da Bog želi mjesto i susret u kojem ćemo otkriti svoje padove i

raskajanog srca priznati svoje pogreške i darovati mu svoje rane. Jer ispovijed je mjesto sasvim drugačije od svijeta. Vrhunac susreta je bilo euharistijsko slavlje u kojem je predsjedatelj u homiliji postavio pitanje iz Evanđelja: „Kriste, jesi li ti Onaj koji ima doći ili drugoga da čekamo? Tko si ti?” I vjerujem, bilo bi odgovora koliko nas je u ovoj crkvi. Svatko ima neki vlastiti doživljaj Krista. Toliki u njemu prepoznaju dobrog, simpatičnog čovjeka, velikog učitelja... Ali, u Isusu postoji nešto puno važnije. Nešto toliko važno da nas evanđelje izvještava: Njegov preteča je ostao zbunjen! Gotovo sablažnjen. Je li moguće da je u ova-

kvom čovjeku, tesaru iz Nazareta na ovu zemlju došao Bog? To je pitanje oko kojeg se lome koplja, to je ili zaglavni kamen ili kamen spoticanja kršćanske nade. „U Kristu kojega pravedni farizeji smatraju izjelicom i vi-

nopijom, prijateljem carinika i grešnika, ti grešnici prepoznaju - Boga, jer nitko nam na ovome svijetu nije ovako govorio.”

Liturgijsko slavlje su pjevanjem, sviranjem i asistencijom animirali sami studenti. Također su studenti imali prigodu posjetiti crkvicu Sv. Jure na Gradcu iznad Omiša, mjestu gdje su se birali slavni poljički knezovi. S tog mjesta pruža se predivan i jedinstven pogled i panorama na Cetinu, Omiš i srednjodalmatinske otoke. Susret je završio zajedničkim druženjem u pastoralnom centru na Priku. (Slavko Blažić)

Božićno primanje ravnatelja osnovnih i srednjih škola kod Nadbiskupa

U prigodi 25 godina katoličkoga vjeronauka u školi Katehetski ured po prvi je put priredio božićno primanje i čestitanje za ravnateljice i ravnatelje osnovnih i srednjih škola na području Splitsko-makarske nadbiskupije kod splitsko-makarskoga nadbiskupa mons. Marina Barišića u četvrtak, 15. prosinca u dvorani sv. Ivana Pavla II. u Nadbiskupskom ordinarijatu u Splitu.

Božićnom susretu nazočio je generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović, pastoralni vikar mons. Nediljko Ante Ančić, pročelnik za društvene djelatnosti Splitsko-dalma-

tinske županije prof. Tomislav Đonlić, predstojnik Katehetskog ureda Splitsko-makarske nadbiskupije mr. don Josip Periš, predstojnik splitske podružnice Agencije za odgoj i obrazovanje prof. Vlade Matas, viša savjetnica za vjeronauk prof. Sabina Marunčić te oko stotinu ravnatelja.

U ime organizatora nazočnima se obratio predstojnik Katehetskog ureda mr. Josip Periš istaknuvši da je tijekom proteklih dvadeset i pet godina učinjeno jako puno te da je vjeronauk danas „pravno zaštićen nastavni predmet, demokratičan po svom izboru i respektabilna disciplina unutar školskog

sustava po svojoj odgojnoj naravi i usmjerenju, razrađenim ciljevima, brižno odabranim sadržajima te vjeroučiteljima kao njegovim neposrednim nositeljima.” (Cijeli govor predstojnika Periša možete pročitati na str. 366.)

Na području Splitsko-makarske nadbiskupije ima 84 osnovne i 44 srednje škole u kojima je zaposleno više od 300 vjeroučitelja. Od toga je oko 230 vjeroučitelja laika, 30 redovnica i 63 svećenika. Postotak učenika koji pohađaju nastavu vjeronauka u osnovnoj i srednjoj školi konstantno je iznad 95 %. U ime ravnateljica i ravnatelja prigodnu riječ uputila je prof. Ankica Kovač, ravnateljica V. gimnazije „Vladimir Nazor” u Splitu. Govoreći iz perspektive svoje škole, a nadajući se da i ostali ravnatelji dijele slična iskustva, ravnateljica Kovač je, između ostalog, naglasila da se „kroz nastavu vjeronauka djecu upućuje na kritičko razmišljanje, na toleranciju, na rast, u konačnici – na dobro. Neki će reći da živimo u vremenu kada je teže nego nekad biti odgajatelj i učitelj. Teško jest ako ćemo djecu limitirati samo na ono što i kako smo mi naučili i znamo, ne poštujući njihovo, novo vrijeme.” Istaknula je da stoga i ravnatelji moraju biti spremni na učenje pa čak i od djece, prilagodbu i nove oblike odgajanja i poučavanja.

Obrativši se nazočnima u ime županije prof. Tomislav Đonlić je naglasio da je izrazito važna atmos-

fera u kojoj se odvija odgojno-obrazovni rad u školama, koje su temeljne državne ustanove jer odgajaju i obrazuju našu djecu. Istaknuo je da je središnje pitanje: kakvu školu želimo i želimo li djeci cjelovitu izobrazbu? U tom je surjeću podcrtao da školski vjeronauk igra važnu ulogu u cjelovitoj izobrazbi, a nepravdno je bio osporavan mnogo puta kroz proteklih 25 godina.

Zaželjevši dobrodošlicu nazočnima u prigodi 25. obljetnice ponovnog uvođenja vjeronauka u hrvatske škole nadbiskup Marin Barišić je kazao: „S obzirom na višestoljetnu povijest i djelovanje Katoličke Crkve na ovim prostorima, dvadeset i pet godina, poslije duže pauze neopravdanih godina izostanka vjeronauka iz škole, samo je jedan trenutak koji će, zasigurno, ostati zapisan u povijest i memoriju naše Crkve, naše Domovine i odgojno-obrazovnog sustava. No, za nas koji smo aktivni sudionici i suvremenici ovoga velikog iskoraka u životu Crkve u Hrvata, koji smo u nj utkali svoje vrijeme, znanje, ljubav, trud, jednom riječju svoj život, ovo je značajan događaj i itekako vrijedan spomena.” (Cijeli govor nadbiskupa Barišića možete pročitati na str. 366.)

Ravnatelj splitske Srednje „Škole za dizajn, grafiku i održivu gradnju” gospodin Ivan Kovačević uručio je nadbiskupu, u ime ravnatelja, prigodni dar – božićne jaslce koje su napravile vrijedne učeničke ruke. Pravi božićni ugođaj priredila je svojim pjevanjem dječja klapa Bepo i zbor Osnovne škole Josip Pupačić iz Omiša pod vodstvom prof. Marije Didović, a mladi umjetnik Jerko Didović izveo je glazbenu točku na violini. Program je moderirala Silvana Burilović Crnov. Nadbiskup je svim ravnateljicama i ravnateljima darovao po primjerak Zbornika dječjih radova „Djeca Oca milosrđa”, a svakom djetetu podijelio je po kronicu te se zadržao s nazočnima u prijateljskom druženju uz sok i kolače koje su pripremili domaćini. (SBC)

Splitske Ančele proslavile blagdan svoje utemeljiteljice

Sestre Službenice Milosrđa Ančele proslavile su u četvrtak, 15. prosinaca, blagdan svoje utemeljiteljice sv. Marije Crucifikse di Rosa. Euharistijsko slavlje u samostanu Ančela u Ćiril-Methodovoj ulici u Splitu predvodio je splitsko-makarski nadbiskup i metropolit mons. Marin Barišić u zajedništvu s još desetak svećenika.

Na početku mise nadbiskup je pozdravio sestre, na čelu s njihovom provincijalkom s. Mariangelom

Galić, te im čestitao blagdan njihove utemeljiteljice. Naglasio je kako ovaj blagdan slavimo u matičnoj kući što uvodi sve sestre i narod ovdje okupljen u posebno zajedništvo. Blagdan sv. Marije Crucifikse uvijek je u adventu te nam je time i „osvježenje” u pripravi za susret s Gospodinom koji nas poslije povijesnog dolaska nije napustio nego je uvijek Emanuel - Bog s nama, prisutan kako u otajstvu tako i u svakom čovjeku.

Nadbiskup Barišić svoju je homiliju počeo pitanjem: „Ako slavimo nekoga koji je živio prije nas, pitamo se zbog kojeg razloga to činimo?” U našem životu ima mnogo ljudi kojih se sjećamo, ali postoji samo jedna kategorija, kategorija svetaca, koji su svojim životom zaslužili da budu uvijek slavljani. Sv. Marija Crucifiksa di Rosa, utemeljiteljica Anćela, svojim je stilom života zaslužila ući u ovu kategoriju i zbog toga je mi danas častimo. Ona je riječi proroka Izaije o postu protumačila na suvremen način. Često post umjesto snage postane onaj koji deformira osobu jer se gleda prvenstveno na sebe samoga. No, sv. Marija Crucifiksa, tvrdi nadbiskup Barišić, živjela je post onako kako ga je živio Isus Krist. Taj post zadire u život te mijenja odnose i stvarnost, a ostvaruje se po riječima proroka Izaije koji govori: „Ovo je post koji mi je po volji, riječ je Jahve Gospoda: Kidati okove nepravde, razvezivati spona jarmene, puštati na slobodu potlačene” (Iz 58,6). Ovo je post kojeg je živio Isus Krist, a u njega se je uključila i sv. Marija Crucifiksa.

U nastavku propovjedi nadbiskup je kazao da je življenje posta na ovakav način omogućilo sv. Mariji Crucifiksi da živi i približi drugima onakvu ljubav o kojoj u svojoj poslanici govori sv. Ivan. Riječ „ljubav” je danas osiromašena, obezvrijeđena te življena na kriv način, ali u svojoj biti ljubav izvire iz Boga, štoviše, „Bog je ljubav” (Iv 4,8). I ta Božja ljubav nije teorija niti apstrakcija, već ona ima tijelo i meso; ona se je

utjelovila u Isusu Kristu. Sv. Ivan kaže da nemaju pojma o ljubavi oni koji ne prihvaćaju utjelovljenu ljubav. Tek s utjelovljenjem ljubavi možemo samo malo naslutiti Božju ljubav. „Jer ako Bog ljubi nas, i mi smo dužni ljubiti jedni druge.” To je živjela sv. Marija Crucifiksa, zaključio je nadbiskup. Iz iskustva da je Bog bio

onaj koji je prvi ljubio nju i dao svoj život za ovaj svijet i ona je mogla dati svoj život za drugoga.

Na kraju misnog slavlja nadbiskup je zahvalio sestrama na proročkom svjedočenju Božjeg milosrđa i ljubavi, te im zaželio da ih i dalje u njihovu radu prati Božji blagoslov i zagovor sv. Marije Crucifikse, njihove utemeljiteljice. (GK)

Adventska duhovna obnova redovnica grada Splita i okolice

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić održao je u nedjelju, 18. prosinca u crkvi Gospe od zdravlja u Splitu adventsku duhovnu obnovu za redovnice grada Splita i okolice. Na duhovnoj obnovi sudjelovalo je oko 150 redovnica iz 4 provincije i 17 zajednica u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji te njihov nadbiskupijski delegat fra Petar Lubina, koji je tom prigodom izgovorio prigodno uvodno slovo.

„Lijepo nas je vidjeti okupljene kao dio mjesne Crkve na četvrtu nedjelju došašća pod okriljem Dobre Majke na Dobromu, koju nam predbožićnih dana i bogoslužje posebno stavlja pred oči kao uzor iščekivanja Rođenja Gospodinova”, kazao je fra Petar te nastavio: „Dok se pripremamo za Božić, zaoкупljeni smo mislima o Isusovu dolasku na zemlju i kako se priključio u Božje djelovanje u povijesti.” „Ono što se dogodilo pojedincima u susretu s Isusom dok je prolazio zemljom čineći dobro, događa se i nama danas, pa je i naša zadaća: spustiti se i zaroniti u sebe, u svoje biće, vidjeti Gospodina i njega susresti. Zato ne smijemo dopustiti da se utopimo u društvo u kojem živimo, niti se dati voditi njegovim načinom razmišljanja i življenja. Kao nasljedovatelji Isusovi, svojim stilom života proročki smo glas i slika zagrobnog života suvremenog društva”, istaknuo je, između ostaloga, delegat za redovnice Lubina.

Pozdravivši sve nazočne redovnice, ali i one koje nisu mogle doći nadbiskup Barišić je u svom duhovnom nagovoru stavio naglasak na ovo vrijeme priprave za Gospodinov dolazak, naglasivši da se advent svake godine želi produžiti i ranije započeti, komercijalizira se i gubi onaj središnji smisao priprave za susret s malim Isusom. „To onda nije Božji advent, nego advent trgovine, proizvodnje, plasirane robe, cijene, zarade, stvari. Svesti Boži na to, značilo bi svesti ga na puku proslavu. Naš mentalitet nameće nam činjenicu da ne slavimo Božić nego ga proslavljujemo, odnosno svodimo ga na jedan dan i ostavljamo ga u prošlosti. A slaviti Božić znači prihvatiti otajstvo Boga koji čovjekom posta i živjeti svakodnevno u zajedništvu s - Emanuelom – Bogom našim”, kazao je nadbiskup. Postavljajući – kako reče – stara i nova pitanja, upitao je: „Kako Božiću vratiti Krista i kako ćemo se mi vratiti i obratiti Kristu?” U tom je surječju naglasio važnost drugoga u našem životu, kako ljudi tako još više Boga jer nismo samodostatni nego smo potrebni Boga i drugih. Podsjetio je na riječi poznatoga mislioca Pascala: „Čovjek nije dovoljan samome sebi.” Kada čovjeku ne treba nitko pa ni Bog, riječ je o nedostatku vjere i povjerenja, upozorio je nadbiskup.

U nastavku je govorio o znakovima koji prate Božić i Isusov život a koji nam ostaju neshvatljivi te nas – kako reče – „skandaliziraju”: štalica, slama, križ. Veliki svemoći Bog rodio se u štatici, a umro

na križu. To se ne može razumjeti niti shvatiti bez darovane Božje milosti i vjere ali i naše zauzetosti, sabrane molitve, sakramenata i riječi Božje, kazao je nadbiskup. Na kraju svoga govora osvrnuo se na redovničke karizme (čistoća, poslušnost i siromaštvo) koje su, također, često neshvatljive ljudima ovoga doba, te ih je u tom svjetlu potaknuo da ne posustaju i da ne upijaju mentalitet koji zagovara samodostatnost i površnost nego da snagu za potpunu predanost crpe iz svakodnevnoga dijaloga s Božjom riječju. U duhu nadolazećega blagdana Božića, dolska Boga među nas, mons. Barišić je zaželio da i one budu „Emanuel” za ovaj svijet, znak Boga naklonjenoga ljudima. Čestitajući im Kristovo rođenje, nadbiskup je redovnice ohrabrio da ostanu ponosne na svoj poziv, karizmu, poslanje i zajednice koje su oaze molitve i zagovora.

„U godini smo posvećenoj očevima. Otac – glava obitelji, pojam je snage, mudrosti, sigurnosti. Oče nadbiskupe, ovo zajedništvo Vas i nas redovnica grada Splita u ovo božićno vrijeme znak je naše privrženosti i potpore molitvom da budete pravi otac svakoj duši od Boga povjerenog Vam stada”, kazale su sestre dominikanke upućujući božićnu čestitku nadbiskupu Barišiću u ime svih redovničkih zajednica. Tom prigodom uručile su mu i prigodni dar. Zahvalivši na čestitkama, molitvama i daru nadbiskup je dominikankama darovao krunice te je na sve redovnice zazvao Božji blagoslov. (SBC)

Adventski oratorij „On će doći”

Mješoviti prvostolni zbor sv. Dujma iz Splita pod ravnanjem mo don Šime Marovića upriličio je 18. prosinca u prepunoj splitskoj katedrali Sv. Dujma, adventski koncert u dva djela odnosno oratorij „On će doći”.

Oratorij za soliste, mješoviti zbor uz pratnju komornog puhačkog orkestra i orgulja skladao je kapelnik splitske prvostolnice mo don Šime Marović. Nastao je proširenjem prvoga dijela božićnoga oratorija „Betlehemska svjetlo”. Stihovi oratorija usmje-

reni su na obećanoga Mesiju koji dolazi, zato je oratorij u cijelosti adventski. Tekstovi su uzeti iz Svetoga pisma i Časoslova. U izvedbi su sudjelovali solisti: Marija Bubić-Jaman sopran i Josip Alajbeg bariton uz Prvostolni mješoviti zbor sv. Dujma i komorni puhački orkestar. Na orguljama je svirala orguljašica splitske prvostolnice mo s. Mirta Škopljanac-Maćina, a zborom je i orkestrom ravnao kapelnik splitske prvostolnice maestro don Šime Marović. (IL)

Tradicionalni Nadbiskupov pohod Makarskoj

Četvrta nedjelja došašća 18. prosinca i ove je godine protekla u znaku posjeta splitsko-makarskog nadbiskupa, mons. Marina Barišića južnom dijelu nadbiskupije. Uz nazočnost župnika don Pavla Banića i župnog vikara don Antu Kelavu, nadbiskup

je predvodio misno slavlje u makarskoj katedrali sv. Marka evanđeliste.

Govoreći o adventu kao vremenu iščekivanja Kristova rođenja nadbiskup se na početku svoje propovijedi kritički osvrnuo na izvanjske znakove

predblagdanskog ozračja, naglasivši kako umjesto „Božića osobe” nerijetko gajimo „Božić kupovine” te molitvu i duhovnu obnovu zamjenjujemo praćenjem prigodnih popusta i skidanjem često nepotrebnih stvari s polica trgovina i supermarketa.

- Preuranjenom pripremom za „Božić bez Božića” kao da želimo odgoditi Kristov dolazak u ljudska srca, opravdavajući time našu težnju za autonomijom u kojoj nema mjesta za Božju providnost. Kako bismo vratili Boga u svoj adventski hod potrebno se ugledati na Mariju i Josipa koji su svjedočili potpunu otvorenost Božjem planu spasenja. Iako s Gospodinom komunicira u snu, Josip shvaća kako to nisu nikakve iluzije, već ozbiljna nakana u kojoj se ispred biološkog roditeljstva stavlja uloga oca i odgojitelja, kazao je mons. Barišić.

Podsjetivši okupljene vjernike na simboliku četvrte adventske nedjelje koja je posvećena upravo očevima, nadbiskup je ukazao na važnost uloge oca

u obitelji, Crkvi i društvu. Prema njegovim riječima, uzroci krize suvremenog očinstva sežu još u vrijeme iza Drugoga svjetskog rata, uslijed stradanja mnogih očeva te komunističke ideologije koja je nove generacije po svaku cijenu htjela udaljiti od odgojiteljskog utjecaja oca.

- U takvoj situaciji stasale su mnoge „generacije siročadi” koje su nedostatak duhovnog vodstva Nebeskog Oca nadoknađivale ispraznim idejama ljudskog sebeostvarivanja. Uzmemo li u obzir Domovinski rat, te ekonomsku krizu i problem nezaposlenosti ne treba se čuditi nesigurnosti, apatiji i otuđenosti modernih očeva čija je odgojna i hraniteljska uloga danas stavljena na marginu društvenog utjecaja, kazao je otac nadbiskup, podsjećajući kako zbog svega rečenog Crkva u Hrvata ovu godinu posvećuje upravo očevima, da bi se u tom duhu pripremila na proslavu Trećeg susreta hrvatskih katoličkih obitelji koja će se održati 2018. u Solinu.

Naglasivši važnost očinstva i majčinstva kao dva lica istog roditeljskog poslanja nadbiskup je prilikom svoga adventskog pohoda južnom dijelu nadbiskupije blagoslovio i tri mlade obitelji, uvodeći njihovu djecu u zajednicu novokrštenika. Na riječima potpore i pružanju božićne nade ocu nadbiskupu zahvalio je makarski župnik Banić, a iskreni stisak ruke okupljenim vjernicima, svjedočio je o još uvijek čvrstoj vezi prvog pastira Splitsko-makarske nadbiskupije i njegova vjerničkog stada. (PK)

Predstavljanje nadbiskupove božićne poruke za medije

Splitsko-makarski nadbiskup dr. Marin Barišić susreo se s novinarima te je predstavio svoju božićnu poruku u utorak, 20. prosinca u Nadbiskupskom ordinarijatu u Splitu. U svojoj poruci nadbiskup je stavio naglasak na obitelj, posebno na ulogu oca u obitelji dotičući se brojnih suvremenih izazova i poteškoća obiteljskoga života. (Cijelu poruku nadbiskupa Barišića možete pročitati na str. 342.)

Božić je „očitovanje darovanosti Oca u Betlehemsom Djetetu koji vrednuje osobe i sve uloge, a naročito ulogu oca i očinstva u obitelji. Štoviše, Božić nam predstavlja očinstvo kao izvor i temelj obitelji. Zato nam Božić donosi Radosnu vijest: imamo Oca! Betlehemska dijete je Očev dar svima nama. Bog nije funkcija, sila. Bog Otac je osoba, ljubav! A Isus Krist je punina čovječstva i božanstva. On nas uvodi u zajedništvo sa svojim Ocem. Uvodi nas u

život. A ovo je život vječni: da upoznamo Boga Oca, i Sina koga nam darova (usp. Iv 17, 3). U neizmjeranom daru Betlehenskog djeteta otkrivamo Lice nebeskog Oca i naše sinovsko dostojanstvo.”

Čestitajući svima Božić i Novu 2017. godinu nadbiskup je s novinarima ostao u kratkom razgo-

voru te im darovao Zbornik dječjih radova „Djeca Oca milosrđa” i prigodnu knjižicu „Velika nam djela učini Svesilni” koju je izdala HBK u nakladi GK kao

zahvalno sjećanje uz četrdesetu obljetnicu početka velikih okupljanja Crkve u Hrvata. (SBC)

Božićna čestitka i primanje kod Nadbiskupa

Prigodom božićnih i novogodišnjih blagdana u srijedu, 21. prosinca u Nadbiskupskom ordinarijatu u Splitu, upriličeno je božićno primanje kod splitsko-makarskoga nadbiskupa Marina Barišića i uzajamna čestitka svećenika, županijskih i gradskih vlasti, predstavnika crkvenih i društvenih ustanova te javnih kulturnih djelatnika. U ime svećenstva i vjernika Splitsko-makarske nadbiskupije čestitku je nadbiskupu izrazio generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović.

Pozdravivši nazočne mons. Vidović je kazao da Isusovo rođenje u štali sve nas poziva na skromnost i poniznost, prostodušnost i blagost srca. (Cijeli govor mons. Vidovića možete pročitati na str. 369.)

Svoju čestitku izrazio je i splitski gradonačelnik Ivo Baldasar naglasivši da su sukobi, neslaganja i razmimoilaženja, nažalost, nešto sasvim normalno u našem društvu, osobito u političkoj sferi. Kazao je da se to događa jer nemamo, osim gospodarskih, ozbiljnijih terorističkih problema poput zemalja (Turske, Njemačke), pa moramo izmišljati probleme. U ovom predbožićnom vremenu trebali bismo svi mi, koji živimo u zapadnoj kršćanskoj civilizaciji, više misliti o miru i pomirenju, zaključio je Baldasar. U čestitarskom duhu nastavio je i dožupan Splitsko-dalmatinske županije Luka Brčić, prenijevši pozdrave župana Zlatka Ževrnje i cijele županije. Zahvalio je svima za svako dobro učinjeno u protekloj Godini milosrđa te izrazio nadu da će i dalje milosrđe i solidarnost biti na djelu kako bi se stvaralo bolje društvo.

Na kraju je svoju čestitku uputio nadbiskup Marin Barišić. Pozdravivši sve nazočne kazao je kako je lijepo i ugodno biti zajedno, ali da nas redovito povezuju i ujedinjuju stradanja, nevolje i žalosti, a uspjesi i radosti skoro da nas dijele. (Cijeli govor nadbiskupa Barišića možete pročitati na str. 369.)

Po završetku čestitanja nadbiskup je sve pozvao na druženje uz zakusku te je svim nazočnima darovao prigodan dar: Zbornik dječjih radova školske dobi „Djeca Oca milosrđa” i prigodnu knjižicu „Velika nam djela učini Svesilni” koju je izdala HBK u nakladi GK kao zahvalno sjećanje uz četrdesetu obljetnicu početka velikih okupljanja Crkve u Hrvata. Božićno čestitanje, kojemu je između ostalih nazočio i provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Joško Kodžoman, svojim je pjevanjem uzveličao vokalno-instrumentalni sastav „Mihovil” sa splitskog Kamena. (SBC)

Tribina za mlade „Zavedi me, razvedi me”

Hrvatsko Nadzemlje posljednji je put u ovoj godini, u srijedu 21. prosinca, užarilo atmosferu u do posljednjega mjesta popunjenoj dvorani Nadbiskupskoga sjemeništa u Splitu. „Zavedi me, razvedi me” bio je službeni naziv ovog susreta na kojem su otvorena brojna pitanja o braku, njegovim krizama i, nažalost, u Hrvatskoj sve češćim rastavama.

Uvod u susret obilježio je od mladih iz Nadzemlja pripremljen skeč o temi Adama i Eve. Na, Nad-

zemlju svojstven, humorističan način prikazan je klasičan primjer muško-ženskog odnosa i, u ljubavi neizbježnog, bračnog konflikta s pozitivnom poukom i zaključkom da privrženost, žrtva i ljubav supružnika u konačnici ipak 'gaze' svaki konflikt.

Gosti predavači na susretu bili su don Ranko Vidović, župnik solinskog prasnosišta Gospe od Otoka, te prof. Maja Jakšić, diplomirana katehistica, specijalistica u pastoralu kriznih situacija te psihoterape-

utkinja s dugogodišnjom praksom u bračnom savjetovanju.

Stručno, sadržajno i argumentirajući svaku i najmanju stavku izvršno su okupljenoj mladeži predstavili pojam braka i njegovu pravu bit te ušli u problematiku bračnih kriza i rasklimanih odnosa. Govorili su, naravno, i o samoj rastavi kao rezultatu mnogih nesuglasica i neslaganja među bračnim drugovima i sve učestalijem problemu. Naglasak je stavljen i na važnost razlikovanja ljubavi od zaljubljenosti jer upravo kojekakve zablude, shvaćanja braka kao romanse i isključive idile kasnije odvođe u nesretni međuzivot. Brak je žrtva! Bojno polje na kojem dvoje ratnika kleče na krvavim koljenima! Don Ranko je istaknuo kako brak predstavlja sebedarje – jedino je ono prava iskonska ljubav! Imamo onoliko koliko smo spremni darivati.

Budući da je susret ovaj put bio koncipiran u vidu parlaonice, čitavo vrijeme tijekom izlaganja predavača pristizala su pitanja iz publike na koja su oni spremno i iscrpno odgovarali. Tako su dotaknuta pitanja o suživotu prije braka, predbračnoj čistoći, pravoj pripremi za brak i mnoga druga. Na pitanje

što učiniti kada se pred očima pojavi kraj, 'krah braka', potpuno beznađe za zajednički hod dalje, prof. Maja zaključila je u svjetlu vjere, ističući kako Krist pomaže supružnicima da ostanu u braku i kad se čini nemoguće! Jer Bogu ništa nije nemoguće! Ljubav i vjera čine čuda!

Glazbeni ugođaj ovog susreta priredio je Papa bend iz Solina. Budući da je božićno vrijeme, Nadzemljaši su pri završetku susreta svim okupljenima

čestitali nadolazeći Božić prigodnim božićnim filmićem meditativnog karaktera iz vlastite produkcije. Susret je završio obraćanjem povjerenika za mlade i studentskog kapelana don Mihaela Provića i završnom meditacijom o temi susreta.

Sljedeći susret Hrvatskog Nadzemlja čija će

tema biti „Nada“, održat će se 18. siječnja 2017. s gostom predavačem don Filipom Perkovićem, povjerenikom za mlade Đakovačko-osječke nadbiskupije. Na susretu će mladima iz Splita biti predstavljen Susret hrvatske katoličke mladeži (SHKM) koji će se održati krajem travnja iduće godine u Vukovaru. (Katarina Jurčević)

Završena humanitarna akcija „Dobro srce studenata Splita“

Uspješno je završena osma humanitarna akcija „Dobro srce studenata Splita“ tijekom koje su od 13. do 20. prosinca studenti i djelatnici splitskog sveučilišta prikupili značajnu količinu hrane, odjeće, obuće, igraćaka i higijenskih potrepština. Donacije su predane Caritasu Nadbiskupije Split za potrebite obitelji iz njihovog programa pomoći.

Svečanosti završetka akcije i predaje prikupljenih darova, održanoj 22. prosinca u Studentskom domu „Dr. Franjo Tuđman“, prisustvovali su prof. dr. sc. Šimun Anđelinović, rektor Sveučilišta zajedno s prorektorima, ravnateljica Caritasa s. Vlatka Topalović, povjerenik za mlade Splitsko-makarske nadbiskupije te studentski kapelan don Mihael Prović, ravnatelj Studentskog centra Stenko Dell'Orco, predsjednik Studentskog zbora Petar Ramljak i Mirjana Milić, predsjednica ASUS-a, krovne alumni udruge Sveučilišta.

„Zahvalan sam svima koji su se odazvali ovoj akciji, naročito studentima te Caritasu s kojim Sveučilište u humanitarnom radu odlično surađuje. Ponosan sam što jedna akcija vodi drugoj pa je tako koncertom ansambla suvremene glazbe S/UMAS upotpunjena akcija donacije obroka koju provodimo zajedno s udrugom MOST“, kazao je rektor Anđelinović zadovoljno istaknuvši kako Sveučilište ima srce veliko kao svemir.

U ime korisnika Caritasa kojima će biti donirane prikupljene donacije zahvalnost je izrazila ravnateljica Caritasa s. Vlatka Topalović. „Nadam se da ćemo uvijek znati prepoznati vrijednosti jedni drugih te da ćemo činiti dobro jer takvo djelo ne traži ništa zauzvrat, a ima najveću nagradu - slobodu“, poručila je ravnateljica dok je don Mihael kazao kako su svi u duhu Božića pozvani živjeti radost, a ono što ljude okuplja u zajedništvu je ljubav. Sudionicima

akcije zahvalili su se i Mirjana Milić u ime alumija Sveučilišta, ravnatelj SC-a Dell'Orco te predsjednik Studentskog zbora Petar Ramljak.

Prigodom završetka akcije rektor Sveučilišta u Split potpisao je Ugovor o stipendiranju studentice slabijeg socio-ekonomskog statusa kojoj će Sveučili-

šte pomoći financijski, temeljem odluke Senata kojom se omogućava nastavak školovanja i studiranja na sastavnicama Sveučilišta korisnicima ustanova socijalne skrbi, a što uključuje upis, smještaj i stipendiranje korisnika tijekom studiranja. (unist.hr)

Predbožićni koncert u Podbablju

Taktovi najljepših božićnih pjesama odjekivali su 22. prosinca crkvom sv. Ante u Drumu na prvom predbožićnom koncertu znakovitoga naziva „Veseli-mo se Božiću” organiziranom nakon četiri godine u ovoj središnjoj crkvi župe Podbablje.

Usprkos hladnoći i niskim zimskim temperaturama toplina čarobnih božićnih pjesama ugrijala je srca dvjestotinjak pristiglih vjernika koji su uživali u jednosatnom programu koji je započeo pozdravnim riječima mjesnoga župnika fra Nedjeljka Čarapića i predsjednika franjevačke mladeži iz župe Podbablje Jakova Tolića.

Nakon pozdrava crkvom se razlijevala lijepa božićna atmosfera koju je najprije „zapalio” Zdravko Vuksan, član KUD-a „Bijele ruže” iz Podbablja prigodnom zdravicom, a potom su je upotpunili članovi mješovitoga pjevačkog zbora župe Podbablje koji je pod ravnanjem svojih voditeljica Marele Vrljić i Snježane Perkušić otpjevao tri pjesme, počevši s drevnom pastirskom pjesmom „Pastorella”, a potom „O pastiri”, a nakon toga „Pristupite vjerni”.

Tihu predbožićnu noć dodatno su oplemenili članovi muške klape „Sv. Mihovil” iz Prološca koji su otpjevali četiri pjesme, kao i dame iz ženske klape „Murtela” iz Dugopolja koje su dobile dugotrajan i topli pljesak nazočnih vjernika.

Na ovom koncertu svoje glazbene minute imala je i solistica Matea Burazin koja je svojim nježnim i prelijepim glasom izvrsno otpjevala dvije pjesme,

prvo poznatu pjesmu „Tiha noć”, a potom svoju uspješnicu „Rodio se Isus Bog”, autora našega Age Kujundžića. Izvrsni nastup imala su i braća Milas iz Zmijavaca koji su velikodušno i postavili razglas te animirali cijelim koncertom, za što su dobili ogromni topli pljesak pristiglih vjernika. Program je na kraju začinio popularni Marijan Župić Vukas koji je pjesmom „Zvona zvone, Božić je” uistinu zapalio predivnu atmosferu u crkvi.

Na kraju koncerta svima se obratio župnik fra Nedjeljko Čarapić koji je zahvalio svima koji su doprinijeli organizaciji koncerta. Na poseban način zahvalio je Agi Kujundžiću koji je, premda trenutno u dalekoj Australiji, svojim djelima i nesebičnoj pomoći bio uz organizatore. Zahvalio je i braći Milas na postavljenom razglasu, ali i svim izvođačima, i sa željom da ovaj koncert postane tradicionalan pozvao sve izvođače i nazočne vjernike da otpjevaju „Radujte se narodi”. (JŠ)

Polnočka u splitskoj katedrali

„Božić je velika radost. Bog nam dolazi! Ne može bez nas! Ljubav ga čini slabim prema nama. Neizmjerni Bog postaje malo, slabo dijete. Rodivši se u betlehenskoj štali, s ruba judejske pustinje traži put k nama. Ljubav dolazi k nama i ide do udaljenih prostora, zatvorenih sredina, osamljenih domova i hladnih srdaca. Na osobit način Betlehensko Dijete želi ući u dom naših obitelji. Štoviše, želi postati članom svake obitelji, kao i velike ljudske obitelji”,

kazao je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić, predvodeći misu polnočku u splitskoj prvostolnici sv. Dujma. U koncelebraciji je bio generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović, katedralni župnik don Tomislav Čubelić i don Ivan Urlić, a misu je izravno prenosio Hrvatski radio Split.

U svojoj je propovijedi nadbiskup stavio naglasak na važnost očuvanja obitelji i na poruku koju Božić

odašilje svakom čovjeku. (Cijelu homiliju nadbiskupa Barišića možete pročitati na str. 373.)

Čestitajući Božić i blagoslovljenu novu 2017. godinu, nadbiskup Barišić posebno se obratio onima koji su se odselili prije Božića i onima koji su u dvojbi hoće li učiniti to isto. Poželio im je „da se

budućim božićnim slavlјima raduju sa svojom obitelji, u svome domu i u našoj domovini”. Brojni okupljeni vjernički puk je, uz mješoviti prvostolni zbor sv. Dujma pod ravnanjem kapelnika splitske prvostolnice mo. Šime Marovića, zdušno pjevao božićne pjesme. (SBC)

Božićno slavlje u splitskoj prvostolnici

„Nebeski Otac, izvor svakog očinstva i majčinstva u daru svoga Sina postade članom velike ljudske obitelji. Otajstvo Božića duboko je utkano u naše obiteljske odnose. Božićna radost okuplja nas u toplini obiteljskoga doma i radosti liturgijskoga slavlja u našim crkvama”, kazao je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić predvodeći u splitskoj katedrali sv. Dujma svečano božićno misno slavlje u koncelecijaciji s više svećenika među kojima je bio generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović i katedralni župnik don Tomislav Čubelić. Misno je slavlje uzveličao svojim pjevanjem katedralni zbor pod ravnanjem mo. Šime Marovića.

„Božić je očitovanje darovanosti Oca u Betlehemsom Djetetu, koji vrednuje osobe i sve uloge, a naročito ulogu oca u obitelji. Štoviše, Božić nam predstavlja očinstvo kao izvor obitelji”, naglasio je nadbiskup uvodeći u propovijed. (Cijelu homiliju nadbiskupa Barišića možete pročitati na str. 374.)

Svima koji pate nadbiskup Barišić uputio je božićnu poruku nade naglasivši da se Božić ne povlači i da nas ne zaobilazi u našim poteškoćama, već dijeli s nama sve naše radosti i žalosti. „Božić unosi u obitelj ozračje povjerenja i predanja, primanja i

darivanja. Imati povjerenja i biti povjeren drugomu izvor je temeljne stanice ‘mi života – obitelji.’ Bog Otac ima povjerenja u vas. Kao što je Josipu i Mariji povjerio svoga Sina, tako i vama, dragi roditelji, oče i majko, povjerava svoje sinove i kćeri, vašu djecu. Nemojte ga iznevjeriti! Njega i svoju djecu. Neka riječi ‘tata’ i ‘mama’ koje uz radost Božića izgovaraju vaša djeca, još više osvijetle i posvijeste poslanje koje vam je povjerio nebeski Otac: dar očinstva i majčinstva”, poručio je između ostaloga nadbiskup te nakon toga udijelio božićni blagoslov. (SBC)

Nadbiskup na Božić sa splitskim zatvorenicima

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić posjetio je i ovoga Božića zatvor u Splitu, gdje je u skromnom i mirnom ozračju zatvorske kapele sv. Josipa

radnika na Bilicama predvodio euharistijsko slavlje u koncelecijaciji s kapelanom zatvorenika don Antom Bitunjcem i don Anđelkom Dukićem, župnikom Župe sv. Spasa na Mejašima.

Nadbiskup Barišić rado svake godine za Božić i Uskrs pohodi zatvorenike u Splitu, kako bi ih ohrabrio i potaknuo na što brži povratak njihovim obiteljima, društvenoj i crkvenoj zajednici. Međutim, dolazi im s dvostrukim osjećajem: osjećajem radosti jer ih doživljava kao prijatelje noseći im Radosnu vijest, ali i s osjećajem žalosti jer zna da nisu ondje gdje bi trebali biti – u obiteljskome domu, bilo sa svojim roditeljima ili pak sa suprugama/supruzima i djecom.

U tom im je svjetlu govorio o smislu Božića, koji je uistinu događaj za čovjeka. Podijelio je s njima svoju brigu oko vanjske proslave Božića: adventa u kojem je sve manje jaslca, čestitke blagdana umjesto čestitke Božića te proslave umjesto slavlja Božića. „Isus se utjelovio i rodio u betlehemske štali kako bi nam uvijek bio blizu. Za njega nema nikakve ljudske situacije u koju ne bi mogao doći i u kojoj nam ne bi mogao pomoći. Njegovo rođenje – možemo kazati – na periferiji Betlehema kao da nam želi reći da je upravo tu za sve one koji su na periferiji, pa i na periferiji društva”, kazao je nadbiskup.

Propovijed je više nalikovala na prijateljski razgovor u koji su se zatvorenici više puta uključili komentarom i osmijehom zahvaljujući nadbiskupu na prijateljskoj neposrednosti i blizini. Kako bi im ulio nadu u mogućnost promjene, ispričao im je životna svjedočanstva ljudi koji su se udaljili od Boga pa su mu se obraćeni vratili na dobrobit osobnu i društvenu. Upozorio ih je da su različiti načini udaljšavanja od Boga, ali da je jedan način povratka: priznanje grijeha i obraćenje. „Svaki čovjek ima svo-

je dostojanstvo. Za Boga nema izgubljene situacije. Nema promašaja ni grijeha koji Bog ne može oprostiti, samo ga treba potražiti i pustiti u srce da ga ljubavlju promijeni i zacijeli. On je Emanuel – Bog s nama koji ima povjerenja u nas”, naglasio je nadbiskup Barišić.

Potom ih je ohrabrio da ne klonu duhom, nego da nadolazeće vrijeme iskoriste za obraćenje i pripremu susreta sa svojim. Kazao je kako razumije njihovu poteškoću iščekivanja presude, izlaska, dragih susreta i da to vrijeme onda teče sporo. Stoga ih je potaknuo da kroz njega hode s Gospodinom jer oblubljeni njegovom ljubavlju vrijeme ide tako da „polako dišemo vječnost”. Čestitajući im Božić, nadbiskup je potaknuo zatvorenike na ustrajnu molitvu koja budi nadu i otvara život pravom smislu poželjevši im da se što prije vrate svojim kućama. Darovao im je za njihovu knjižnicu nekoliko knjiga pape Franje i pape Benedikta XVI. te „Ispit savjesti za odrasle”, a don Anđelko im je podijelio katolički kalendar za 2017. godinu. (SBC)

Pohod samostanu Kćeri Božje ljubavi na Marjanu

Na blagdan sv. Stjepana prvomučenika splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić posjetio je samostan Majke Božje Divne na Marjanu, gdje je u zajedništvu sa sestrama, Kćerima Božje ljubavi, i don Ivanom Jakuljom slavio svetu misu.

Svoju homiliju nadbiskup je počeo osvrćući se na blagdan Božića koji je blagdan ljubavi Božje. Kao i nekada, tako i danas ljubav teško prolazi. Već od početka ulazak Ljubavi u svijet donosi nemire. Susret svjetla i tame je takav, pa zbog toga nije ni čudo da je Ljubav završila u štali, na slami. No, ova Ljubav se ne povlači, već ostaje ustrajna. Ona je vječna stvarnost.

Bog je ljubav. Osim materijalne stvarnosti koja je ni-
jemi svjedok utjelovljene Ljubavi i svega onoga što se s njom dogodilo, pravi svjedoci su osobe. A među njima je i prvomučenik Stjepan. „Krv mučenika sjeme je novih kršćana.” Ova Tertulijanova izreka svoju potvrdu pronalazi u događaju opisanom u Djelima apostolskim, gdje sv. Luka kaže da su haljine kamenovanog Stjepana odložene do nogu mladića koji se zvao Savao, a koji kasnije postaje Pavao – apostol ljubavi Božje. Jedino iz plodne ljubavi mogla je nastati „sila” koja je došla i koja dolazi do zatvorenih srdaca, kazao je nadbiskup.

Sveti Stjepan bio je odrastao i zreo svjedok vjere. Ostao je vjeran do kraja, ne zato jer je bio bolji od drugih, već je to učinio zbog Ljubavi koja se razli-
la u njegovu srcu. Emanuel – Bog s nama razlog je zbog kojeg je Stjepan ostao vjeran. On je povezan s Emanuelom – vidi otvorena nebesa. Događaj Božića utjelovio se u osobi Stjepana. Stjepanovo svjedočanstvo pokazuje tko je i tko mora biti prvi akter Božića. To ne možemo biti mi. Ako smo mi akteri, propada Božić. Akter može biti i jest samo Bog, on je početak svega. Stjepanovo mučeništvo je mučeništvo iz ljubavi. No, mučeništva se nastavljaju i danas. Zbog Isusa Krista i danas je u svijetu proganjeno oko sto

milijuna kršćana u 50-ak zemalja. I danas je Krist najprogonjeniji. Progonstvo je u naravi kršćanstva, zaključio je nadbiskup.

Na kraju homilije mons. Barišić pozvao je sve da ozbiljno prihvate Isusa Krista kako bismo mogli dati ovakvo svjedočanstvo kao što ga je dao sv. Stjepan. Važno je biti svjedok riječima i djelima. Da bismo to

mogli, potrebno je pronaći Emanuela – Boga s nama koji je prisutan u svojoj riječi, u osobama, bližnjima i životnim događajima.

Nakon misnoga slavlja i kratkog druženja sa sestrama nadbiskup Barišić posjetio je ženski dom za starije i nemoćne o kojemu se brinu sestre Kćeri Božje ljubavi. (Gabrijel Kamber)

Nadbiskup na blagdan sv. Stjepana na splitskom Sustipanu

Župljani Meja i splitski vjernici, po staroj tradiciji, u velikom su broju i ove godine sudjelovali u svečanoj misi na blagdan sv. Stjepana prvomučenika, 26. prosinca, u crkvi na starom splitskom groblju Sustipan na Mejama, jednom od najljepših gradskih predjela na južnim padinama Marjana. Blagdansko euharistijsko slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u suslavlju s fra Žarkom Relotom, župnikom Župe sv. Stjepana pod borovima i s don Gabrijelom Kamberom, nadbiskupovim tajnikom.

Crkva sv. Stjepana podignuta je na starom sustipanskom groblju uz temelje stare samostanske benediktinske trobrodne crkve iz 11. stoljeća. Današnja je crkva sagrađena 1814. godine pod upravom Nadbiskupskog sjemeništa jer su 1699. godine dobra sustipanske benediktinske opatije pripala, odlukom Svete Stolice, tek osnovanom splitskom sjemeništu. Ona je od 1826. godine bila grobljanska crkva. U crkvi je šest antičkih stupova koji su se prije vjerojatno nalazili u staroj crkvi. Crkvom je sve do osnivanja župe 1967. godine upravljalo Nadbiskupsko sjemenište, a nakon osnivanja povjerena je franjevcima konventualcima. Naslovnik župe je sveti Stjepan pod borovima u čast uspomeni na benediktinski samostan sv. Stjepana iz 11. stoljeća, po kojemu je Sustipan dobio ime.

Čestitavši Božić i zaštitnika sv. Stjepana, nadbiskup je kazao da su benediktinci u 11. st. posvetili ovu crkvu sv. Stjepanu prvomučeniku, prepoznavši njegovu veliku vjerovjesničku ulogu i slijedeći ga kao vjerni i hrabri svjedoci Božića i Radosne vijesti na ovim prostorima u tom vremenu. U propovijedi je govorio o snazi mučeništva i progonu kršćana kako u prvim stoljećima kršćanstva, tako i danas.

U svjetlu blagdana sv. Stjepana, koji je na neki način druga strana stvarnosti Božića – umiranje za novo rađanje, nadbiskup je podsjetio na Stjepanovu vjeru u Isusa Krista koje se ni po cijenu vlastitoga života, mučenja i kamenovanja nije htio odreći. „Krv mučenika sjeme je novih kršćana“, ta slavna Tertulijanova izreka još jače zvuči danas, na blagdan svetoga Stjepana prvomučenika. Mučeništvo, uostalom, i pripada naravi kršćanskoga svjedočenja, kazao je nadbiskup. Samoga Isusa Krista pokušali su ubiti devet puta, kako donose Evanđelja, i na kraju je izvršio svoj zemaljski život smrću na križu.

Nadbiskup je podsjetio na sjećanje koju nose stupovi crkve na Sustipanu, ali i onih osam stupova splitske katedrale koji potječu iz Egipta, a stari su više od 4000 godina. Upitao se što li sve pamte ti nijemi svjedoci. Jesu li vidjeli Isusa kad je pred Herodom s Josipom i Marijom bježao u Egipat? „Progoni sa sv. Stjepanom nisu zaustavljeni. Nastavili su ih Rimljani sve do Dioklecijana, pa poslije u kršćanskoj Europi i u našoj sredini za vrijeme bezbožnog komunizma. I danas u 50 zemalja diljem svijeta 100 milijuna kršćana izloženo je svakodnevno progonu, izgonu i gubljenju života. Kršćani su najviše izloženi progonima, možda zato jer kršćanstvo u sebi ima snagu prognati samo zlo? Oproštenje je ono koje pobjeđuje zlo. Isus je oprostio. Sv. Stjepan je oprostio. Kršćanstvo je najjače upravo u progonima. Kad smo slabi, onda smo jaki u Bogu“, rekao je nadbiskup. Na kraju svoje propovijedi nadbiskup je usmjerio svoj pogled na Božić potičući vjernike da ga ne zarobe u proslavi, kićenju i kupovini, nego da ga otvorena srca slave svakoga dana.

Na kraju misnoga slavlja, koje je svojim pjevanjem uveličao mješoviti župni zbor pod vodstvom Sretana Bogdana i uz orguljašku pratnju Petre Čaleta, riječ zahvale nadbiskupu, ministrantima, zboru i svima koji su uzveličali slavlje, uputio je župnik fra Žarko.

Nadbiskup se nakon mise zadržao u razgovoru s vjernicima čestitajući im blagdane, ali i imendan

svima koji nose ime sveca. Na području župe ima oko 3 800 stanovnika, a sjedište župe Meje u samostanu je konventualaca uz splitsku crkvu sv. Frane. Župa sv. Stjepana, koja sljedeće godine obilježava pedesetu obljetnicu ustanovljenja na splitskom predjelu zvanom Meje, još uvijek svoj liturgijski život živi u neprikladnim uvjetima. (SBC)

Božićni koncert u Kaštel Novom

U prepunoj župnoj crkvi sv. Petra apostola u Kaštel Novom u ponedjeljak, 26. prosinca, održan je tradicionalni božićni koncert na kojemu su se okupili mješoviti i dječji zborovi, klape, vokalne-instrumentalni sastavi i razni solisti na orguljama.

Koncert je otvorio vokalne-instrumentalni sastav „Anđeli” iz Rudina, a potom im se pridružio dječji zbor Župe sv. Petra apostola. Uslijedio je orguljaški blok u kojem je Ivana Beretin-Mornar Bachovom skladbom pokazala ljepotu zvuka ovih orgulja u Kaštel Novom. Nakon nje slijedio je dječji zbor sv. Leopolda Mandića iz Rudina pod vodstvom Anamarije Botić. Nakon njih publici se predstavio vokalne-instrumentalni sastav „Snaga vjere” u kojem pjevaju mladi ove župe koji svakog četvrtka animiraju euharistijsko klanjanje u župi.

Sljedeći orguljaški recital izvela je mlada orguljašica Josipa Leko, koja se trenutno usavršava na Muzičkoj akademiji u Leipzigu. Pretposljednji izvođači bili su pučki pivači Donjih Kaštela sa svojim voditeljem Stivenom Donkovom. Uz pratnju prof. Tomislava Leke na orguljama posljednji izvođač ove

večeri bio je domaći župni mješoviti zbor sv. Petra pod ravnanjem Marija Žuvele.

Na koncu programa župnik don Darijo Čorić zahvalio je svim izvođačima izražavajući zadovoljstvo bogatstvom brojnih glazbenih sastava koji djeluju na području župe, te animiraju tjedna i nedjeljna liturgijska slavlja tijekom cijele godine, i pozvao sve vjernike da se uključe u intenzivniji život župne zajednice. (SBC)

Žive jaslice uprizorene u Tugarima

Već šestu godinu zaredom na blagdan sv. Stjepana, 26. prosinca, uprizorene su žive jaslice u Tugarima, a više od 1200 ljudi imalo je prigodu „vratiti se” u vrijeme Isusova rođenja i uživati u predstavi koja je trajala 80 minuta.

„Sve je krenulo prije šest godina na moju ideju, a uz potporu tadašnjega župnika don Bože Čubelića. Smještene su u zaista impresivnom i posebnom ambijentu, u spilji Gospe Lurdske. U uprizorenje živih jaslica uključena je čitava župa, i staro i mlado, na čelu s don Marinkom Jurišinom. Cijeli tim ljudi radi na tome, imamo i organizacijski odbor. Ljudi kažu da su jako dobre, imamo zaista izvrsne kritike”, kazao je koordinator i voditelj projekta Joško Bulić.

Za kostime su bile zadužene Mila Martičević, Javorka Markovina, Marija Petričević i Nevenka Mrčela. Zahvaljujući njima, svi su likovi, a ima ih više od 70, dobili svoje ruho. U svemu je sudjelovalo i više od 50 članova zbora. Miljenko Barić, Tonći Radilović i Ranko Novaković za ovu su prigodu „po-

sudili” svoje blago – konje, krave, janjce, koze... dok je Špiro Gruica ustupio svoga tovara. Malog Isusa utjelovio je maleni Bartul, dok su njegovi roditelji Antonija i Ante bili Marija i Josip. Grad Omiš svake godine pomogne žive jaslice, posude tribine s Festivala dalmatinskih klapa u Omišu. Suraduju i sa Kulturno-umjetničkim društvom Proložac koje im je prijašnjih godina pomagalo s kostimima, dok nisu sašili svoje. Joško Bulić je inače zadužen za cijelu scenografiju, a programska grupa broji više od 30 ljudi i podijeljena je u timove.

„Imamo još jednu posebnost. Sve počinje jednom porukom, jednim skečom s poljičkoga komina.

Kraj komina budu baba i dida s unucima, bude puna kuća jer su poljičke obitelji bile velike, moli se Boga, blagoslovi se badnjak, sve stari običaji... Unuk ili unučica tada pitaju dida kad se rodio mali Isus. On ih pomazi i kaže: ‘Dite moje, davno je to bilo, davnoooooooo’. Tu nestaje tog tona i onda ide podloga za jaslice. Time želimo poslati poruku o tome gdje se radnja događa. Taj dio je na sebe preuzela Kulturno-umjetnička udruga Tugare”, kazao je organizator Bulić te dodao da se samo Bogu može zahvaliti na lijepom vremenu. (BG)

Blagoslovljena slika Isusova krštenja na Trsteniku

U utorak, 27. prosinca, u crkvi sv. Ivana na Trsteniku u Splitu blagoslovljena je slika Isusova krštenja. Misno slavlje predvodio je mons. dr. Nedjeljko Ante Ančić, pastoralni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije, zajedno sa župnikom don Ivanom Simunićem i fra Ikom Skokom, župnikom u Mostaru. Poslije euharistijskoga slavlja, za vrijeme kojega su pjevali župni zborovi – veliki mješoviti zbor pod vodstvom prof. Marka Čupića i s. Karmele Crnčevi, zbor mladih pod vodstvom ing. Marka Šimića, mali zbor pod vodstvom prof. Lucije Šimić – blagoslovljena je slika Isusova krštenja, koju je naslikao u tehnici fresco al seco prof. dr. Stjepan Skoko, akademski kipar, dekan akademije likovnih uvjetnosti u Širokome Brijegu. Osvrt na sliku napisao je ak. slikar fra Ante Branko Periša koji je kazao da je slika svojevrstan hvalospjev vodi krštenja.

Župna crkva sv. Ivana Krstitelja u Splitu na Trsteniku, izgrađena 1991. prema projektnoj dokumentaciji arhitekta Jerka Rošina, nakon što je popunjena liturgijskim elementima za euharistijsko slavlje, kao završnu krunu proslave 25. obljetnice dobila je ujesen 2016. ovu velebnu fresku na pozadini iza glavnoga oltara, širine 3,70 i dužine 10,70 m.

Prema idejnom predlošku, koji je odabrao stručni tim, predvođen župnikom don Ivanom Simunićem, akademski kipar Skoko dobio je zadatak oslikati prizor krštenja Isusova na rijeci Jordanu (Mt 3, 17; Mk 1,11; Lk 3,22). U tom obrednom činu, zapisan u Evanđeljima, kada ga je Ivan predstavio kao Jaganjca Božjega, Isus se poistovjetio s ljudima dobre volje, kojima je potrebno oprostjenje grijeha, i započeo javno propovijedanje kraljevstva Božjega. U tom trenutku, kada je svetom vodom krštenja Ivan polio

Isusovo čelo, rastvorilo se nebo i zaorio se glas Božji, u liku goluba, koji je potvrdio da je Isus Sin Božji. Poznajući značenje svetopisamskoga događaja, Skoko je kao kršćanski umjetnik bio svjestan da mora slikovno prikazati povijesni događaj s naglaskom na teološko i spasiteljsko značenje Isusova krštenja za današnje vjernike. Zato je prema pravilu izostavljanja prizor krštenja na Jordanu postavio figurativno, to jest prepoznatljivo, koristeći samo dva lika, Isusa i Ivana, kao glavne čimbenike, izostavljajući učenike i ostali narod koji je hrlao k Ivanu da ga krsti. Prema tom pravilu, na slici su se pojavili samo Isus i Ivan u vodi, odnosno u rijeci Jordanu, i golub na nebu kao simbol Duha Svetoga. Dijelevći okomitu površinu na Božje nebo u većem gornjem dijelu i na čovjekovu zemlju u donjem manjem dijelu, koje razdvaja obala, to jest kopno, Skoko se zaigrao kolorističkim osjećajem u kojemu je figure, Isusa i Ivana, prikazao do krajnjih granica mirnoće, čak do kiparske statič-

nosti, ali je zato uz goluba razigrao plavetnilo neba i modrinu vode krštenja, kazao je ak. slikar Periša.

Izostavljajući ostale čimbenike koji se spominju u Evanđeljima, uspio je privući nove sudionike, to jest današnje vjernike kao svjedoke Isusova krštenja, da se poistovjete s Krstiteljem, za vrijeme euharistijskoga slavlja u crkvi kao građevini. Preko Ivanova iskoraka vjernički pogled prelazi na Isusa koji u skrušenoj sabranosti čeka da mu voda krštenja prelije čelo.

„Ako ovo slikarsko djelo promatramo prema navedenim zakonitostima likovne umjetnosti, zahvaljujući osjećaju za kolorizam, Skoko je na svom uradku, možemo zaključiti, preko suprostavljanja i prevladavanja pojedinih naznačenih elemenata, uz poštovanje cjelovitosti i međusobne povezanosti, postigao željeno jedinstvo stila u skladnoj harmoniji koja će, dok u crkvi budu promatrali 'hvalospjev vodi krštenja', pobuđivati osjećaj ugođe kod vjernika“, kazao je Periša. Nakon mise upriličen je koncert župnih zborova. (SBC)

Proslava Mladenaca uz darivanje djece u Podbablju

Svečanim misnim slavljem i darivanjem najmlađih župljana župljani Podbablja na posebno svečan način u srijedu, 28. prosinca, proslavili su blagdan Nevine dječice – Mladenaca.

Nekadašnja tradicija velikoga derneka, koji je na blagdan Mladenaca u Podbablju okupljao mnoštvo iz cijele Imotske krajine i susjedne Hercegovine, a čija je iznimna posjećenost inspirirala i poznatoga književnika, sina ovoga kraja, Tina Ujevića da ga spomene u svojim djelima, pomalo je iščezla proteklih desetljeća, ali se zadnjih dvadesetak godina ustalio običaj darivanja djece iz župe.

Svečano euharistijsko slavlje u prepunoj crkvi sv. Ante u Drumu predvodio je župnik Podbablja fra Nedjeljko Čarapić, a tijekom svete mise lijepe božićne pjesme pjevao je dječji zbor pod ravnanjem Snježane Perkušić uz orguljašku pratnju njihove voditeljice Marele Vrljić.

Nakon završetka svete mise sva su djeca dobila prigodni dar za koji se pobrinuo župnik uz pomoć dobročinitelja iz župe, a uručeno je više od 300 darova. (JŠ)

Blagdan Svete obitelji na splitskom Sukoišanu

„Isus se rodi, postade malo dijete kako bi nam došao bliže i postao član naših malih obitelji, koje želi povezati u veću obitelj da svi budemo Božja obitelj“, kazao je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić predvodeći euharistijsko slavlje na blagdan Svete obitelji u petak, 30. prosinca, u samostanskoj crkvi na splitskom Sukoišanu. Svetu obitelj, svoju nebesku zaštitnicu, istoimena župa, kojom upravljaju franjevci trećoredci iz samostana sv. Josipa, po tradiciji slavi biskupskom misom. Stoga je nadbiskup i ove godine rado došao u tu župu kako bi se susreo s brojnim obiteljima te s njima i njihovim svećenicima podijelio radost zajedništva.

U propovijedi se osvrnuo na Svetu obitelj, ali i univerzalno značenje obitelji, kao i na njezin položaj

u današnjemu društvu. Unatoč brojnim razlikama između naših obitelji i Svete obitelji, postoji nešto zajedničko, a to je da je svaka obitelj svetinja. Većinom želimo proslaviti Božić u lijepom i mirnom ozračju svoje obitelji. „Danas nam je, pogotovo u obiteljima, potrebno više međusobne ljubavi, povjerenja i poštovanja, a manje svađa i osornosti. Više rastemo od povjerenja i ljubavi, nego od fizičkog principa koji je u nama. To na poseban način mogu osjetiti djeca, starci i bolesni”, naglasio je nadbiskup Barišić. Blagdan Svete obitelji potiče nas da molimo jedni za druge, pogotovo za naše obitelji, da ljubimo jedni druge, da sačuvamo mir i blagoslov Božića. Sveta obitelj je sveta jer je dopustila da u njezin prostor uđe Bog koji je ljubav iznad svega. I zato Crkva želi da ta, najsvetija obitelj, postane uzorom i idealom kršćanske obitelji.

Nadbiskup se, također, osvrnuo na brojne poteškoće s kojima se susreće suvremena obitelj, a na poseban način uloga oca u obitelji. Obitelj danas – poput Svete obitelji – prolazi kroz različite poteškoće, siromaštvo i nerazumijevanja, ali i kroz svojevrsno izgnanstvo. „Dok su neke obitelji morale napustiti svoje ognjište, druge su progonstvo doživjele unutar sebe. Želio bih danas svima nama staviti na srce pitanje: Kako se odnosimo prema starijim i mlađim članovima svoje obitelji, prema suprugu/supruzi, ocu/majci, djedu/baki, sinu/kćeri? Razgovaramo li međusobno?” upitao je nadbiskup. Brojni su razlozi krize u kojoj se nalaze obitelji: od obiteljskoga na-

silja, pijanstva, kocke pa do toga što roditelji počesto guše djecu svojim ambicijama, a djeca roditelje svojim željama koje oni ne mogu zbog ekonomskih poteškoća ostvariti. Upozorio je i na još jedan ozbiljan problem što se oca i majku želi zamijeniti brojem (roditelj 1, 2). To je kao nekoć u logoru, kazao je nadbiskup, upitavši se što se događa s čovjekom i njegovom svetinjom – obitelji.

„U tome leže razlozi najbolnije krize koja nas je zahvatila, ali u odgovoru na ta pitanja je i izlazak iz nje. Sveta obitelj nije oslobođena Egipta, ali je u Egiptu oslobođena, nije oslobođena pustinje i noći, ali je i u njima dobila snagu. Izdržala je jer je i u poteškoćama ostala zajedno”, naglasio je nadbiskup dodavši da poteškoće ispituju našu zrelost i odgovornost. Uza sve izazove i poteškoće, sadašnje i buduće, obitelj – temeljna, univerzalna, vrjednota ljudskoga roda, ispisana rukopisom i pečatom Božje ljubavi, osvijetljena svjetlom objave, jest i ostaje najidealnije prirodno mjesto rađanja i odrastanja čovjeka.

Čestitavši im patrona župe, mons. Barišić potaknuo je vjernike da u obiteljske odnose unesu više milosrđa, dobrote, strpljenja, praštanja, poštovanja, odnosno više ljubavi jer sve su to geste ljubavi. Ako tako budemo činili, bit ćemo nasljedovatelj Svete obitelji. Nakon euharistijskoga slavlja nadbiskup se zadržao u razgovoru sa župljanima, koji su mu ozarena lica prilazili želeći zahvaliti na pastirskoj brizi te čestitati božićne i novogodišnje blagdane. (SBC)

Misa zahvalnica u splitskoj prvostolnici

Te Deum – misu zahvalnicu na Staru godinu, 31. prosinca, u katedrali sv. Dujma predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić. Na početku misnoga slavlja rekao je kako je i ova protekla godina bila nova, a evo već sada je na izmaku. Darnom premilosrdnoga Boga našega nismo nikada bez vremena. No, postoji opasnost da se izgubimo u ritmu vremena, koji je prožet događajima i obvezama. Zato je važno sabrati se, a upravo je izmak stare godine poželjan trenutak za to. Potrebno je osvijestiti da nismo sami na svijetu i da ovisimo o drugima. Potrebno je reći i hvala i oprost. Ako to ne učinimo prema čovjeku, nismo ljudi. Ali ako to ne učinimo prema Bogu, puno nam toga nedostaje, kazao je mons. Barišić. U koncelecijaciji su bili katedralni župnik don Tomislav Čubelić, rektor sjemeništa don Jure Bjeliš i don Marko Čubelić.

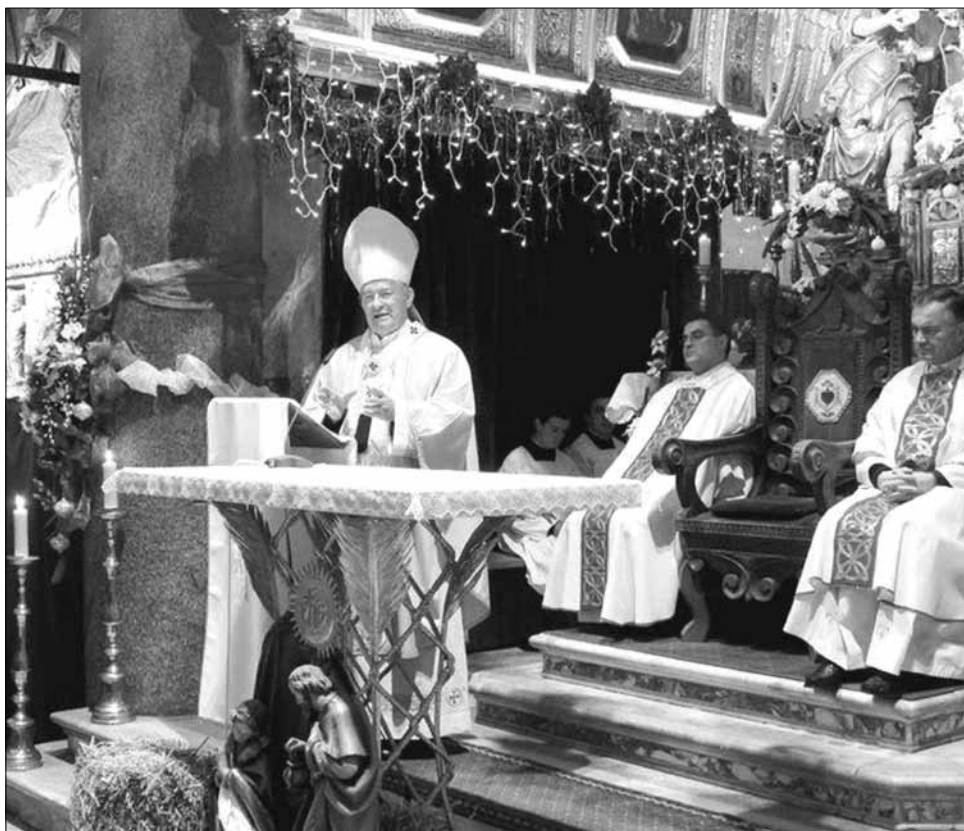
Na početku homilije nadbiskup se osvrnuo na evandeoski ulomak tog dana, Proslov Ivanova evanđelja, koji govori „o Riječi koja bijaše od početka”. Riječ se uvijek upućuje osobi, ona traži i odgovor. U svijetu koji je stvoren sve je učinjeno radi čovjeka, kako bi on mogao čuti i odgovoriti na Riječ. Važno je za čovjeka da svoj život gradi u skladu s Božjom voljom i njegovim planom, jer Gospodin nas želi vidjeti kao svoje suradnike, da se ostvari sve ono što je stvoreno. Ovaj svijet je Božja kuća, bazilika – kuća Kralja. I u njemu smo mi ljudi, djeca Božja, pozvani izgrađivati kraljevstvo Božje. To kraljevstvo je kraljevstvo mira, istine, pravde i punine života. No, u našoj stvarnosti postoje i oni koji mu se suprotstavljaju, ali i oni su naši, samo su otišli krivim smjerom. Oni ne grade, nego razaraju. Stoga je ljude moguće podijeliti na tri kategorije: dobri – oni koji su kroz

proteklu godinu, koja je bila Godina milosrđa, postali malo bolji i snažniji u svojem ispravnom djelovanju; zli – oni kao da su postali gori, jer dogodilo se mnoštvo loših stvari (ratovi, atentati, terorizam...). Između ovih dviju kategorija veliki je dio čovječanstva koji možemo nazvati „ravnodušni.” Pitanje je što je s takvim osobama, ustvrdio je mons. Barišić.

Nadbiskup se prisjetio događaja u protekloj godini koji su važni za svijet, domovinu i grad Split, a posebno onih koji su važni za vjernike i Crkvu. Tako je govorio o brojnim ratovima i terorističkim napadima koji se događaju po svijetu. Na razini domovine dogodile su se tri vlade i proslavljeno je 25. godina priznanja Hrvatske, a posebno su bili snažni događaji koji su se dogodili Crkvi u Hrvatskoj. Zaređena su tri nova biskupa, proslavljeno je puno mladih

misa i đakonskih ređenja, slavilo se 800. godina Dominikanskog reda. U Godini milosrđa Splitsko-makarska nadbiskupija upriličila je hodočašće u Rim i svetišta južne Italije, počelo se s gradnjom crkve u Trogiru, održani su pastirski pohodi u Biokovskom dekanatu, slavilo se 300. godina od krunjenja Gospe Sinjske...Na kraju homilije o. nadbiskup pozvao je sve vjernike da zahvale Bogu na vremenu koje nam je udijelio, te da svi zajedno molimo Gospodina da nam da snage da se naša ravnodušnost probudi i usmjeri prema dobru.

Na kraju misnoga slavlja svećenici i vjernički puk pjevali su zahvalni himan „Tebe Boga hvalimo” predvođeni mješovitim prvostolnim zborom pod ravnanjem mo. Ivana Urlića. (GK)

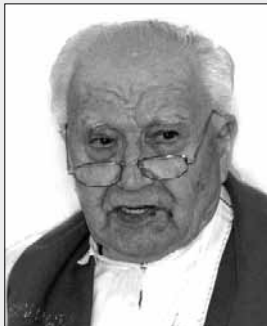

NAŠI POKOJNICI

Don Ante Vojnović

(1926. — 2016.)

IN MEMORIAM

Don Ante Vojnović sin Filipa i Mande (rođ. Brničević) rođen je 14. prosinca 1926. u mjestu Duće pokraj Omiša. Bio je prvo dijete u obitelji s brojnom djecom, sin „uzornih kršćanskih roditelja” pa je u tom duhu i odgojen, kako veli njegov tadašnji župnik don Juraj Naranča u preporuci za primanje tonzure iz godine 1948.

Osnovnu školu pohađao je u svojem rodnom mjestu, a gimnaziju u Nadbiskupskom sjemeništu u Splitu te u Sjemeništu u Travniku. Filozofsko-teološki studij završio je u Bogosloviji u Splitu te je zaređen za svećenika 6. lipnja 1952. Od tada do svojega umirovljenja proveo je gotovo punih pedeset godina u aktivnoj svećeničkoj službi na devet različitih župa.

Tadašnji splitsko-makarski biskup Kvirin Klement Bonefačić don Anti povjerava prvu službu župnog pomoćnika u Omišu gdje kao mladomisnik ostaje godinu i pol dana. Biskup Bonefačić svojemu mladom svećeniku u dekretu veli: „Na početku Vaše službe preporučujemo Vam na osobiti način molitvu, radišnost i požrtvornost.”

Početkom 1954. imenovan je na kraće vrijeme župnim upraviteljem župe Muć Donji, a zatim je premješten u župu Vid u kojoj ostaje šest godina. Zbog pastoralnih potreba biskup Frane Franić godine 1961. don Antu imenuje upraviteljem župe Kaštel Gomilica. U podužem dekretu toga imenovanja on veli: „Poznavajući, s jedne strane, prilike i potrebe te župe, a s druge strane Vaše mogućnosti duhovne i tjelesne, stekao sam uvjerenje, da će biti podesno, ako Vas imenujem dušobrižnikom Gomilice.” U nastavku biskup Franić napominje kako ta župa šezdesetih godina prošloga stoljeća doživljava svoju preobrazbu te u njoj nastaju nove potrebe. Od poljoprivrednog mjesta Gomilica postaje industrijsko-urbanizirano predgrađe Splita te novom župniku osobito preporučuje pouku djece u vjeronauku, brigu za bolesnike, stvarno i suvremeno propovijedanje te kako doslovno veli „stvaranje vjerske elite”.

Nakon šestogodišnjeg dušobrižničkog djelovanja u Kaštel Gomilici godine 1966. don Ante je imenovan župnim upraviteljem župe Katuni-Kreševo gdje će ostati dvanaest godina. Na odlasku iz Katuna u dekretu novog imenovanja župnikom Dicma Donjeg 1977. nadbiskup Frane Franić don Anti piše: „Zahvaljujem Vam na savjesnom i vjernom pastoriziranju župe Katuni-Kreševo, gdje ostavljate primjer uzornog svećenika, koji se je odlikovao na pastoralnom planu i koji ostavlja iza sebe sagrađenu krasnu veliku župsku crkvu Posrednice svih milosti.”

Poslije kratkog službovanja u Dicmu Donjem don Ante je 1978. imenovan župnikom župe Sitno Donje gdje je proveo četrnaest godina, a zatim je sedam godina obnašao službu župnika u župi Slime. U obje župe je nastojao savjesno izvršavati svoje svećeničke dužnosti, radeći pastoralno kako na duhovnom uzdizanju vjernika tako i na obnovi crkvenih objekata. U dekretu imenovanja župnikom in solidum u Župi sv. Roka na Manušu u Splitu posljednjoj don Antinoj službi nadbiskup Ante Jurić piše: „Zahvaljujem Vam na vjernom vršenju službe župnika u župi sv. Ivana Krstitelja u Slimenu, a posebno na onome što ste materijalno i duhovno izgradili kroz godine provedene u njoj.”

Godinu dana poslije 2001. don Ante je umirovljen te je od tada živio u Svećeničkom domu u Splitu. Tijekom cijelog svojega života služilo ga je dobro zdravlje i nije bio teže bolestan niti je u posljednje vrijeme pobolijevao. U četvrtak 13. listopada 2016. njegov se ovozemaljski život ugasio.

Danas ga preporučujemo Gospodinu Isusu Kristu. On koji je uskrснуće i život neka sada svoga svećenika don Antu primi sebi i učini ga dionikom svoje vječne slave. Neka mu podari mjesto među spašenima u novom Božjem svijetu gdje (Otk 22,5) „noći više biti neće, i neće trebati ni svjetla od svjetiljke, ni svjetla sunčeva. Obasjavat će ih Gospodin Bog, i oni će kraljevati u vijeke vjekova.” Amen. (N. A. Ančić)

Pogreb don Ante Vojnovića

Predan u volju Božju i okrijepljen svetim sakramentima, svećenik Splitsko-makarske nadbiskupije don Ante Vojnović (1926. – 2016.) preminuo je u četvrtak, 13. listopada u Splitu. Sprovodne obrede predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u nedjelju, 16. listopada, u pokojnikovoj rodnoj župi sv. Ante i Gospe Snježne u Dućama. U koncelecijaciji je bilo oko 60 svećenika Splitsko-makarske nadbiskupije predvođeni generalnim vikarom mons. Miroslavom Vidovićem i pastoralnim vikarom mons. Nediljkom Antom Ančićem, uz nazočnost pokojnikove rodbine i župljana, redovnica i bogoslova.

Nadbiskup Barišić je u homiliji kazao kako je don Ante, iako je proživio dugi životni vijek, iznenada u 90. godini života završio svoj zemaljski hod. „Može se reći da je to blažena smrt. Ovaj završetak nije kraj nego svršetak zemaljskoga hoda, koji uključuje svrhu, cilj. Zahvaljujemo Bogu što nam je don Antu dao u teškim vremenima za Crkvu”, naglasio je mons. Barišić. U nastavku propovijedi govorio je o smislu smrti i njezinom tumačenju u suvremenom životu. Smrt je neizbježna i ona nas plaši, kazao je te nastavio: „Razmišljamo kako se s njom nositi, kako je ugraditi u život ili je odstraniti. Književna su djela prije vidjela smrt kao tragediju s elementima komedije, a danas je smrt postala komedija s dramatskim elementima.” Nadbiskup se upitao što je to blažena, dobra smrt? Odgovorio je da dobru smrt ne daje ni čovjek, ni tehnika. Ona je prijevremeno skraćivanje života. Dobru smrt daje Gospodin – gospodar smrti. Istaknuo je važnost molitve o kojoj govore i biblijska čitanja. Molitva povezuje nebo i zemlju, Boga i čovjeka. Spomenuo je da je poput izraelskoga naroda i

naš narod s molitvom pobjeđivao. „Niti smo braneći se samo oružjem pobjeđivali, niti smo bez oružja gubili.” Ljudski život na zemlji je borba, kroz koju je potrebno proći s podignutim rukama prema nebu u molitvi, jer „sklopljene ruke daleko više mogu nego dvije šake”, naglasio je mons. Barišić te dodao: „Molitva je važna i za zdravlje jer tko moli prije ozdravi i lakše se nosi s bolešću. Molitva je bila važna u don Antinom životu.” Nadbiskup je ispriopovjedio don Antinu želju, potaknutu tada novouvedenim Otajstvima Svjetla, da se uvede i krunica obitelji. Zaključio je da don Ante ni u mirovini nije mirovao nego je nazočio brojnim predstavljajima knjiga i simpozijima, te mu je u tom duhu poželi da mu prijelaz u vječnu domovinu bude simpozij – gozba.

Generalni vikar mons. Vidović pročitao je brzojav sućuti koji je nadbiskupiji, župi i obitelji uputio dubrovački biskup mons. Mate Uzinić, koji zbog prije preuzeti obveza nije mogao nazočiti sprovodu. Pastoralni vikar mons. Ančić podsjetio je na don Antin životni put od rođenja, preko zaređenja 1952., pa do pastoralnoga rada u deset župa nadbiskupije: Omiš, Donji Muć, Vid, Kaštel Gomilica, Katuni-Kreševo, Dicmo Donje, Sitno Donje, Slime i Split-Manuš. „Tijekom cijelog svojega života služilo ga je dobro zdravlje i nije bio teže bolestan niti je u posljednje vrijeme pobolijevao. U četvrtak 13. listopada 2016. njegov se ovozemaljski život ugasio”, kazao je mons. Ančić. U ime svećenika u Svećeničkom domu od pokojnika se oprostio i don Dušan Vuković naglasivši njegovo rodoljublje i domoljublje. Poslije sprovodne mise pokojnik je pokopan na mjesnom groblju kod stare crkve u Dućama. (SBC)

Misa zadušnica za ubijenu misionarku s. Claru Agano Kahambu (1976.-2016.)

Misu zadušnicu za ubijenu misionarku s. Claru Agano, Školsku sestru franjevku Krista Kralja, provincije Presvetog Srca Isusova sa sjedištem u Splitu, predvodio je u utorak, 6. prosinca u kapeli provincijalne kuće u Splitu, hvarski biskup Slobodan Štambuk u koncelebraciji sa splitsko-makarskim nadbiskupom Marinom Barišićem, nacionalnim ravnateljem Papinskih misijskih djela Republike Hrvatske vlč. Antunon Štefanom, provincijalom Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Joškom Kodžomanom i još desetak svećenika.

Svoju je propovijed biskup Štambuk započeo stihovima Cesarićeve pjesme koja govori o satima sumnje i bola kako bi podcrtao nerazumijevanje naglog i nasilnog odlaska jednoga mladog života u punini življenja, u 40-oj godini života. Upitao se kako čitati tu smrti i kako razumjeti taj čin u tim tjeskobnim trenucima nadodavši da tu dolazi u pomoć Job koji se potužio da se sve njegovo upiše i u kamen ureže. U tom je svjetlu biskup Štambuk kazao da je nemoguće zapisati i razumjeti cijeli život s. Clare, osobito trenutak kraja njezinoga ovozemaljskog hoda kada se suočila s nožem i klanjem. Međutim, mi znamo da naš Otkupitelj živi i da će nju i sve nas uskrsnuti od mrtvih. Podsjetio je i na riječi sv. Pavla: „Nitko od nas sebi ne živi, nitko sebi ne umire” (Rim 14,7). „Naša s. Clara nije živjela samo sebi i nije umrla samo sebi. Umrla je i svojim dragim sestrama i ljudima kojima je pomagala, djeci kojoj je htjela ići ususret i Crkvi ali i ona zna da njezin Otkupitelj živi i da će učiniti sve da u kući Oca ima zagarantirano stanarsko pravo i da će tamo naći svoje mjesto. To nije tek utjeha vjere, nego duboka vjera koja ulazi i zalazi u pore našega življenja i umiranja”, naglasio je biskup Štambuk te dodao: „Sestre drage, dvije godine prije nego se s. Clara rodila vi ste tamo zakoračile svojim misijskim korakom svjesne da je to put križa i da je misijski posao ono što u sebi nosi i križ i smrt i uskrsnuće.”

Na kraju mise zadušnice svoju sućut Školskim sestrama franjevkama i svim misionarima izrazio je nadbiskup Barišić, a brojni su uputili svoje brzojave sućuti. Prigodnim riječima obratio se i nacionalni ravnatelj vlč. Antun Štefan zahvalivši sestrama na svemu što čine za taj afrički narod. Provincijalna predstojnica s. M. Andrea Nazlić oprostila se dirli-

vim riječima od s. Clare, koja je na blagdan Svih Svetih franjevačkog reda, 29. studenoga 2016. godine, o trećoj uri završila svoj ovozemaljski život. Poslije jutarnje mise otišla je mirno na svoj posao ne sluteći nikakvo zlo. Dok je radila u svom uredu Domaćinske škole u Muhungu u Bukavu napadnuta je u nazočnosti svjedoka i okrutno ubijena hladnim oružjem. To je još jedna krvava žrtva u lancu brutalnosti i nasilja koji već desetljećima vlada u DR Kongu.

S. Clara Agano Kahambu rođena je 3. srpnja 1976. godine u župi Luofu, biskupija Butembo-Beni u DR Kongu, od oca Jean - Pierre i majke Anastasie Kahindo kao peto dijete u obitelji s desetero djece. U družbu Školskih sestara franjevačka Krista Kralja, provincije Presvetog Srca Isusova sa sjedištem u Splitu, u Misiji u DR Kongu primljena je u kandidaturu 16. studenoga 2000. godine u Bukavuu; u postulaturu 5. kolovoza 2001., a u novicijat 25. kolovoza 2002. godine. Doživotne je zavjete položila 2. kolovoza 2010. godine.

Prije ulaska u samostan završila je srednju školu, smjer matematika i fizika. Kao redovnica završila je pastoral obitelji u Bukavuu (2004.-2007.). U srednjoj školi „Ifendula” u Luhwinji je bila ravnateljica i predavala psihologiju, pedagogiju i vjeronauk (2008.-2013.). Nakon toga, sve do nasilne smrti, bila je ravnateljica domaćinske škole „Marie Madeleine” u Bukavu (2013.-2016.). To je škola za siromašne žene i djevojke koje nisu imale mogućnosti pohađati niti osnovnu školu te su ih sestre, u prostorima pastoralnog centra župe „Mater Dei” okupljale i poučavale čitati, pisati i obavljati razne domaćinske poslove. Prema svjedočanstvu sestara koje su s njom živjele pokazivala je znakove rasta osobe zrele na

općeljudskom i duhovnom planu. S velikim je marom sudjelovala u odgojnim programima. Pokazivala je oduševljenje za osobnu i zajedničku molitvu te se trudila oko kvalitete zajedničkog života. Glazbeno vrlo nadarena, s velikom je radošću animirala liturgijska slavlja. S. Clara ostavila je iza sebe mnogo

otvorenih planova za budućnost, za pružanje pomoći djeci i ženama kroz domaćinsku školu, uvođenje novih sadržaja i predmeta te postizavanja statusa priznatosti na razini države. Istoga dana sveta misa zadušnica za s. Claru slavljena je i u katedrali u Bukavu, a poslije mise pokopana je u Luhwinji. (SBC)

Pokopana benediktinka s. Marija Josipa (Kata) Runje, OSB (1927.-2016.)

Na trogirskom gradskom groblju pokopana je u ponedjeljak, 12. prosinca Majka Marija Josipa (Kata) Runje, OSB. Sprovodnu misu u samostanskoj crkvi predvodio je splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić u koncelebraciji s oko petnaest svećenika, a pjevanje je predvodio zbor pod ravnanjem mo. Vinka Buble Nad lijesom je zapjevao i don Marijo Čagalj. Nadbiskup Barišić je u propovijedi govorio o pokojnoj M. Josipi iznoseći svoje zapažanje kroz susrete s njom, kako je bila mudra osoba koja je znala lijepo zboriti ali je najviše govorila šuteći.

„Nitko od nas sebi ne živi, nitko sebi ne umire. Ovu veliku istinu reče sv. Pavao. Ali je ova istina toliko duboka, jer nadilazi ovu našu pripadnost i povezanost rodbinsku zemaljsku”, naglasio je nadbiskup dodavši da je najveća istina o našem životu to da pripadamo Kristu i živeti i umirući. Pripadamo mu kao zaručnica, a Krist je Zaručnik i to je odnos pripadnosti u ljubavi. Poziv biti redovnica, osoba posvećenog života, klauzurna sestra nije ništa drugo doli biti snažan glas osobnoga svjedočanstva pripadnosti Kristu, kazao je mons. Barišić.

Govoreći o došašću, vremenu iščekivanja istaknuo je da je to „vrijeme najdinamičnije budnosti, čekanja susreta sa Zaručnikom.” S. Josipa zasigurno je dočekala taj susret s upaljenom svjetiljkom. U tu svjetiljku nadolijevala je ulje da se ne ugasi ljubav prema Bogu. A ulje je riječ Božja, euharistija, sakramenti, molitva (za druge, svijet i Crkvu) i dobra djela. Toga je bilo u izobilju u njezinom životu, tako da je njezina svjetiljka gorila neprestano i

osvijetljavala sredinu u kojoj je boravila i djelovala. To najbolje mogu posvjedočiti sestre benediktinke koje su s njom živjele ovdje u najstarijem ženskom benediktinskom samostanu u Hrvatskoj, naglasio je splitsko-makarski nadbiskup.

S. Josipa imala je lice i srce koje je znalo slušati drugoga, darovati mu pozornost i pažnju te mu dati prostora. Tek kada bi riječ drugoga utihnula, onda bi ona progovorila. Kratko i mudro. Vidjelo se da ta njezina riječ izlazi iz iskustva ljubavi. Bila je slična onome čije je ime nosila. Sv. Josip bio je šutljiv, ko-

liko znamo iz evanđelja, ali vjerujemo da je znao slušati, pokloniti pažnju drugome i uvažiti ga. Riječi ga nisu zatrpavale niti poništavale nego ga podizale. One su bile plamen te ljubavi, zaključio je mons. Barišić zamolivši s. Josipu i ostale pokojne benediktinke da i dalje svojim zagovorom prate samostan koji već 952 godine živi i diše s gradom Trogirom. Samostan sv. Nikole, koji je prije nosio naziv sv. Dujma, osnovao

je davne 1064. godine sv. Ivan Trogirski, te je tako taj samostan postao simbolom i znakom prepoznatljivosti grada Trogira.

U ime pokojnice rodne župe Gospe Sinjske i rodnog mjesta Karakašice nekoliko riječi o pokojnici ispriopovjedio je njezin sumještani dr. sc. Domađoj Runje. „U uspomeni svoje župe ostala je kao ona koja stupa na čelu procesije noseći barjak Kćeri Marijinih. Tako mi je rekla jedna naša mještanka: ‘Još vidim Katu Runjinu kako ponosno nosi onaj teški barjak koji nitko slabiji ne bi mogao nositi. Istakla se i u obnovi crkve Gospe Sinjske, koja je bila bombar-

dirana za vrijeme Drugoga svjetskog rata i to 11. rujna 1944. uoči blagdana Imena Marijina. Trebalo je za sutra pripremiti crkvu i ona je bolje nego mnogi muški iznosila pale grede, kamenja i sve ostalo što je popadalo po crkvi da bi se koliko toliko mogla urediti za euharistijska slavlja i pobožnost”, kazao je dr. Runje te nastavio: „Ali najljepša uspomena od svih je slika koju je Majka Josipa kroz čitav život pokazivala svojim likom, a koja je u nama, koji smo rođeni i odrasli u Karakašici tako bliska, draga i svakodnevna, a to je žena koja – nakon što je završila sve svoje redovite poslove – sjedne, uzme u ruke tinjele, žicu i zrnca i radi krunice. I ne samo da radi krunice, nego i miče usnama, tako da istovremeno i moli i radi. Tako je od najranijega djetinjstva, i ne znajući, živjela Pravilo sv. Benedikta, koje glasi: ‘Moli i radi’. I budući da je M. Josipa u svome životu molila i radila za Božju stvar, za svoga Oca nebeskoga, rekli bismo da je za nju pripremio lijepi stan na onome mjestu gdje ima mnogo stanova”, poručio je dr. Runje.

Župnik župe sv. Lovre u Trogiru don Vinko Sannader pročitao je tekst o pokojničinom životu koji su napisale njezine sestre u samostanu. M. Marija Josipa (Kata) Runje rođena je 5. siječnja 1927. god. u Karakašici kod Sinja kao četvrto od sedmero djece Ivana i Anđe, rođene Boko. Od najranijeg djetinjstva njegovala je ljubav prema Bogu i Blaženoj Djevici Mariji. Bila je zauzeta u životu župe, a osobito kao pripadnica Marijine kongregacije. U njoj je sve više rasla želja da se preda Bogu u posvećenom životu. Željela je dati Bogu baš sve, a smatrala je da to može ostvariti jedino u skrovitom životu klauzurnog samostana. Molila je Devetnicu na čast Blažene Djevice Marije da joj ona pokaže put do ostvare-

nja te želje. Posljednjeg dana Devetnice jedna ju je mještanka zamolila da pođe s njom u Trogir, gdje je u komunističkom zatvoru robijao franjevac fra Bernardin Topić. Trebale su pronaći nekoga tko bi njemu prao odjeću i donosio hranu u zatvor. Tako ih je Providnost namjerila na ovaj benediktinski samostan sv. Nikole, gdje su se koludrice zauzele da će mu one to činiti. Za toga kratkog posjeta Kata je osjetila Božji poziv te je zamolila koludrice da ju prime u samostan.

U samostan je ušla na svetkovinu sv. Josipa 19. ožujka 1946. u novicijat 1947., prve trogodišnje zavjete položila je 1948., a doživotne 1951. godine. Sve do smrti predano je služila Gospodinu obnašajući razne službe. Duže razdoblje bila je priora i opatica u svom samostanu, a godinu dana bila je priora u samostanu u Rabu. Kao ekonomica u vremenu komunizma trudila se sestrama osigurati pristojan život. Nije se libila ni prokopati zid do nacionaliziranog dijela samostana i osloboditi ga od „uljeza”. Bila je milostivog srca, a osobito prema siromasima i ožalošćenima. Najviše ju je boljela činjenica da se svi ljudi neće spasiti unatoč Božjoj ponudi spasenja, pa je na osobiti način upravljala svoje molitve i žrtve za spas neumrlih duša. Svaku drugu službu (primjerice, u kuhinji, na vratima i sl.) obavljala je s radošću i trudila se podmetati svoja leđa tamo gdje je najviše trebalo. Nadasve je bila revna u molitvi i istinski se radovala susretu sa svojim Zaručnikom u vječnosti. „Na divnu zemlju padoše mi konopi, vrlo mi je mila moja baština.” Ove i slične riječi navirale su iz srca i usta M. Josipe dok je jakim glasom u dubokoj urojenosti zahvaljivala Bogu neposredno prije svoje smrti. Preminula je 10. prosinca 2016. (SBC)

KRONIKA OCA NADBISKUPA

(1. listopada – 31. prosinca 2016.)

LISTOPAD

1. – 2. 10., Sv. Stjepan, papa i mučenik

- * Hvar- sudjelovao na svečanoj proslavi sv. Stjepana I., pape i mučenika

4. 10., Sv. Franjo Asiški

- * Split- Klerikat - predvodio svečanu svetu misu na blagdan sv. Franje Asiškog

5. 10.,

- * Split- u nadbiskupijskom ordinarijatu održao susret s dekanima

8. 10.,

- * Potravlje – predvodio misno slavlje na kojem je posvećena župna crkva Sv. Filipa i Jakova

9. 10.,

- * Split, Brda – predvodio sv. misu o 50.-oj obljetnici župe Materinstva Blažene Djevice Marije

11.10. – 14. 10.,

- * Zagreb, HBK- sudjelovao na plenarnom zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije

16.10.

- * Glavina donja, Imotski – 25.g. od posvete crkve, predvodio sv. misu
- * Duće – predvodio misu zadušnicu za pok. don Antu Vojnovića

19. 10.,

- * Vrgorac - susret sa dekanom i svećenicima Biokovskog dekanata
- * Ordinarijat – susret sa prof. Lyndonom da Cruzom i oftalmolizima

20. 10.,

- * Split, KBF – sudjelovao na simpoziju „Vjera u medijima – mediji u vjeri”

21. 10.,

- * Split, Kampus – predvodio sv. misu za početak nove akademske godine

22. 10.,

- * Trogir – predvodio obred „Polaganja kamena temeljca” za gradnju nove crkve sv. Ivana Pavla II. u Trogiru
- * Kaštel Gomilica – predvodio sv. misu za vjeroučitelje o 25.- oj obljetnici ponovnog vraćanja vjeronauka u škole

23. 10., Misijska nedjelja

- * Kučiće – predvodio sv. misu

25. 10.,

- * Split, Katedrala – koncelebrirao na sv. misi koju je predvodio kardinal Raymond Leo Burke te prisustvovao na predstavljanju kardinalove knjige „I riječ je Božja tijelom postala”

26. 10.,

- * Metković – susret sa dekanom i svećenicima Neretvanskog dekanata

29. 10.,

- * Split – susret sa krizmateljima

30. 10.,

- * Gornja Podstrana – predvodio svetu misu i blagoslovio obnovljenu crkvu Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije

STUDENI

1. 11., Svi Sveti

- * Lovrinac – predvodio sv. misno slavlje i molitvu odrješenja za pokojne

2. 11., Dušni dan

- * Vidonje – predvodio sv. misu i molitvu za sve pokojne

3. 11.

- * Ordinarijat – radni sastanak u prigodi pripreme za Treći susret hrvatskih katoličkih obitelji

5.11.

- * Split, Samostan Sestara Anćela – predvodio sv. misu i obred doživotnog zavjetovanja triju sestara

6.11.

- * Split, Blatine – Škrape – predvodio sv. misu i krštenje dvoje djece
- * Ordinarijat – primio članove Djela Marijina – Fokolarine

9.-10. 11.

- * Zagreb – susret sa kardinalom Müllerom

11. 11.

- * Ordinarijat – predsjedao sjednicom pastoralnog vijeća

13.11.

- * Solin, Gospa od Otoka – predvodio misno slavlje i obred zatvaranja Jubileja Godine milosrđa
- * Split, Katedrala – predvodio misno slavlje i obred zatvaranja Jubileja Godine milosrđa

14. 11.

- * Trogir – Katedrala, predvodio svečanu procesiju i predsjedao svečanim euharistijskim slavljem povodom svetkovine sv. Ivana Trogirskog, zaštitnika Grada
- * Split, Sjemenište – sudjelovao na manifestaciji „Tjedan sjećanja na Vukovar i Škabrnju”

15. 11.

- * Sjemenište – predstavio zbornik učeničkih radova „Djeca Oca milosrđa”

16. 11.

- * Ordinarijat – predsjedao sjednicom prezbiterijskog vijeća
- * Ordinarijat – primio kandidate za sveti red đakonata
- * CBS - predvodio misno slavlje prigodom ispovijesti vjere i obećanja kandidata za đakonat

17- 18. 11., 25. g od pada grada Vukovara

- * Vukovar - sudjelovao u „Koloni sjećanja” i koncelebrirao na sv. misi koju je predvodio kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački

20. 11., Isus Krist – Kralj svega stvorenoga

- * Katedrala – predvodio svečano euharistijsko slavlje tijekom kojega je zaređio tri đakona, dva na naslov Splitsko-makarske nadbiskupije te jednog na naslov Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja

21. 11., Prikazanje Blažene Djevice Marije

- * Split, Gospa od Zdravlja – predvodio svečano euharistijsko slavlje povodom svetkovine zaštitnice župe
- * Makarska, Konatedrala sv. Marka – predvodio svečano euharistijsko slavlje prigodom proslave svetoga Klementa, mučenika, zaštitnika župe

24. 11.,

- * Ordinarijat – susret biskupa metropolije
- * Ordinarijat – primio učenike i studente stipendiste sa njihovim roditeljima te im podijelio stipendije u organizaciji Caritasa Splitsko-makarske nadbiskupije

25. 11., Sv. Katarina Aleksandrijska

- * Dominikanski samostan – predvodio sv. misu o 800. obljetnici utemeljenja reda sv. Dominika

27. 11., Prva nedjelja došašća

- * Split, Sjemenište – pohodio sjemeništare i odgojitelje splitskog sjemeništa i predvodio euharistijsko slavlje prigodom prve nedjelje došašća

28.11.

- * Ordinarijat – susret s voditeljima zaručničkog tečaja

30. 11., Sv. Andrija

- * Vepric – predvodio sv. misu i sudjelovao na adventskoj rekolekciji za svećenike Splitsko – makarske nadbiskupije
- * Sućidar – 25.g župe, predvodio svetu misu

PROSINAC**1. 12.**

- * Ordinarijat – susreo se sa don Mihaelom Provićem, predsjednikom Ureda za pastoral mladih i članovima „Hrvatskog Nadzemlja”

3. 12. Sv. Franjo Ksaverski

- * Sinj – predvodio molitvu na otkrivanju kipa don Ivana Filipovića Grčića

4. 12. Druga nedjelja došašća

- * Konkatedrala – predvodio sv. misu i krstio peto dijete u obitelji Pavić

6. 12. Sv. Nikola, biskup

- * Lovret, Školske sestre franjevke Krista Kralja – sudjelovao na misi za pokojnu S. M. Claru

Agano Kahambu, časnu sestru Splitske provincije Školskih sestara franjevkica Krista Kralja, koja je ubijena u DR Kongu

8. 12., Bezgrešno začecje Blažene Djevice Marije

- * Split, CBS – predvodio svečano euharistijsko slavlje povodom svetkovine Zaštitnice CBS-a i nazočio svečanoj akademiji

9. 12.,

- * Podstrana, hotel Lav – prisustvovao na „Noći Neretvana”

11. 12. Treća nedjelja došašća

- * Neslanovac – predvodio sv. misu i krstio peto dijete u obitelji Akalović

12. 12.

- * Trogir, Samostan sv. Nikole- Benediktinke – predvodio sprovodnu misu za pokojnu matru Josipu Runje

15. 12.,

- * Ordinarijat- Božićno primanje za ravnatelje srednjih i osnovnih škola Splitsko- makarske nadbiskupije
- * Split, Samostan sestara Anćela- predvodio sv. misu na blagdan sv. Marije Crucifikse, utemeljiteljice sestara Anćela

18. 12., Četvrta nedjelja došašća

- * Makarska – predvodio sv. misu u konkatedrali sv. Marka
- * Split, Dobri – sudjelovao na adventskoj duhovnoj obnovi za redovnice grada Splita

20. 12.

- * Ordinarijat - predstavljanje Božićne poruke i susret s medijskim djelatnicima

21. 12.

- * Ordinarijat - božićno primanje i čestitanje za vjernike te političke, kulturne i društvene djelatnike Grada i Županije

23. 12.

- * Ordinarijat - sveta misa i susret s djelatnicima Ordinarijata

24. 12., Badnji dan

- * Svećenički dom – posjetio umirovljene i bolesne svećenike

25. 12., Rođenje Gospodinovo

- * Katedrala - predvodio svečanu svetu misu polnoćku s pjevanom službom čitanja
- * Katedrala - predvodio svečanu danju misu
- * Split, Zatvor - predvodio euharistijsko slavlje za osobe lišene slobode

26. 12., sv. Stjepan Prvomučnik

- * Split, samostan Majke Divne – predvodio euharistijsko slavlje i posjetio korisnike staračkog doma o kojima se brinu časne sestre „Kćeri Božje ljubavi”
- * Split, Sustipan - predvodio svečano euharistijsko slavlje

28. 12., Nevina dječica

- * Split, samostan sv. Klare – posjetio časne sestre klarise i čestitao im blagdan

30. 12., Sv. Obitelj Isusa, Marije i Josipa

- * Split – Sukošan, predvodio svečano euharistijsko slavlje

31. 12.

- * Katedrala, predvodio svečano euharistijsko slavlje kao zahvalnicu za proteklu građansku godinu.

MILOSTINJA NEDJELJE CARITASA

u 2015. godini

ŽUPA	IZNOS
Aržano	1.000,00 kn
Baćina	520,00 kn
Bagalovići	2.000,00 kn
Bajagić	930,00 kn
Bast-Baška Voda	3.500,00 kn
Biorine	464,00 kn
Bisko	1.000,00 kn
Bitelić	1.300,00 kn
Blato N/C	500,00 kn
Borovci	<i>v. Metković - sv. Nikola</i>
Brela Donja	14.000,00 kn
Brela Gornja	1.000,00 kn
Brist	1.000,00 kn
Budimiri	81,00 kn
Cista Provo	3.570,00 kn
Cista Velika	1.630,00 kn
Čaporice	960,00 kn
Desne	600,00 kn
Dicmo Donje	2.650,00 kn
Dicmo Gornje	1.200,00 kn
Dobranje	1.200,00 kn
Dobranje-Bijeli Vir	1.650,00 kn
Donje Selo	700,00 kn
Donji Dolac - Putišići	500,00 kn
Drašnice	913,55 kn
Drvenik Makarski	324,00 kn
Drvenik Trogirski	700,00 kn
Dubrava	
Duće	6.091,00 kn
Dugi Rat	11.450,00 kn
Dugopolje	5.000,00 kn
Dusina	1.700,00 kn
Gala-Gljev	2.500,00 kn
Gata	2.000,00 kn
Gornje Selo	670,00 kn

ŽUPA	IZNOS
Grab	4.090,00 kn
Grabovac	1.000,00 kn
Gradac	1.000,00 kn
Grohote	1.000,00 kn
Hrvace	3.520,00 kn
Igrane	1.537,30 kn
Imotski	6.500,00 kn
Jesenice	12.400,00 kn
Kamen	2.530,00 kn
Kaštel Gomilica	6.200,00 kn
Kaštel Kambelovac	10.200,00 kn
Kaštel Lukšić	6.000,00 kn
Kaštel Novi	7.600,00 kn
Kaštel Stari	9.384,00 kn
Kaštel Sućurac	6.400,00 kn
Kaštel Štafilić	8.700,00 kn
Katuni-Kreševo	4.225,00 kn
Klis	2.970,00 kn
Komin	2.700,00 kn
Konjsko	300,00 kn
Koprivno	300,00 kn
Košute	9.100,00 kn
Kostanje	4.000,00 kn
Kotlenice	300,00 kn
Kozica	545,00 kn
Krstatice	500,00 kn
Kučice	2.800,00 kn
Kučine	1.400,00 kn
Lokvičići	960,00 kn
Lovreć	1.200,00 kn
Makar-Kotišina	<i>v. Makarska -sv. Marko</i>
Makarska-Sv. Marko	10.500,00 kn
Makarska-Kralj. mira	4.700,00 kn
Maslinica	<i>v. Gornje Selo</i>
Medov Dolac	300,00 kn

ŽUPA	IZNOS
Metković-Sv.Ilija	7.250,00 kn
Metković-Sv.Nikola	7.925,00 kn
Mravince	3.240,00 kn
Muč Donji	400,00 kn
Muč Gornji	2.200,00 kn
Neorić	3.400,00 kn
Nova Sela N/C	450,00 kn
Nova Sela N/N	<i>v. Metković - sv. Nikola</i>
Okruk	14.000,00 kn
Omiš	7.060,00 kn
Opuzen	14.000,00 kn
Orah	<i>v. Stilje</i>
Ostrvica	
Otok	2.000,00 kn
Otrić-Struge	2.600,00 kn
Plina-Stablina	110,00 kn
Ploče	
Podaca	345,00 kn
Podbablje	2.000,00 kn
Podgora	2.300,00 kn
Podgrađe	600,00 kn
Podstrana	7.500,00 kn
Poljica Imotska	2.400,00 kn
Poljica Vrgorska	<i>v. Krstatice</i>
Potravlje	1.970,00 kn
Priko-Omiš	7.220,00 kn
Proložac	2.000,00 kn
Prugovo	3.620,00 kn
Radun	1.750,00 kn
Rašćane	1.000,00 kn
Ravča	680,00 kn
Ričice	1.100,00 kn
Rogotin	1.600,00 kn
Rogoznica	2.750,00 kn
Ruda	2.300,00 kn
Runović	3.000,00 kn
Seget	3.700,00 kn
Sinj	5.100,00 kn
Sitno Donje	1.100,00 kn
Sitno Gornje	

ŽUPA	IZNOS
Slatine	3.600,00 kn
Slime	1.750,00 kn
Slivno Imotsko	1.000,00 kn
Slivno Ravno-Vlaka	
Solin-Gospa od Otoka	45.000,00 kn
Solin-Sv. Kajo	3.830,00 kn
Solin-Sol. mučenici	6.400,00 kn
Split-Brda	7.200,00 kn
Split-Dobri	10.176,00 kn
Split-Katedrala	10.150,00 kn
Split-Kman	10.000,00 kn
Split-Kocunar	6.380,00 kn
Split-Konkatedrala	15.000,00 kn
Split-Lovrinac	10.000,00 kn
Split-Lučac	7.000,00 kn
Split-Manuš	3.020,00 kn
Split-Mejaši	12.100,00 kn
Split-Meje	3.450,00 kn
Split-Mertojak	15.000,00 kn
Split-Neslanovac	7.270,00 kn
Split-Pojišan	8.960,00 kn
Split-Poljud	6.330,00 kn
Split-Pujanke	11.000,00 kn
Split-Ravne Njive	4.184,00 kn
Split-Sirobuja	1.580,00 kn
Split-Spinut	4.567,00 kn
Split-Sučidar	25.350,00 kn
Split-Sukoišan	21.234,00 kn
Split-Škrape	14.250,00 kn
Split-Trstenik	7.000,00 kn
Split-Veli Varoš	1.000,00 kn
Split-Visoka	15.000,00 kn
Srednje Selo	600,00 kn
Srijane-Dolac Gornji	884,60 kn
Srinjine	1.850,00 kn
Stilja-Prapatnice	1.200,00 kn
Staševica	1.100,00 kn
Stobreč	7.200,00 kn
Strizrep	1.000,00 kn
Strožanac	7.000,00 kn

ŽUPA	IZNOS
Studenci	3.000,00 kn
Svib	1.740,00 kn
Svinišće	200,00 kn
Tijarica	4.930,00 kn
Trilj	6.000,00 kn
Trnbusi	400,00 kn
Trogir - Sv.Lovre	13.000,00 kn
Trogir - G. od anđela	2.700,00 kn
Trogir - Sv. Jakov	2.350,00 kn
Tučepi	1.408,00 kn
Tugare	2.400,00 kn
Turjaci	3.573,00 kn
Ugljane	850,00 kn
Veliko Brdo	1.047,00 kn
Vid	2.840,00 kn
Vidonje	3.045,00 kn
Vinišće	2.460,00 kn
Vinjani	3.475,00 kn
Vojnić-Gardun	1.700,00 kn
Voštane-Rože	2.020,00 kn

ŽUPA	IZNOS
Vranjic	4.960,00 kn
Vrgorac	1.150,00 kn
Vrlika	2.500,00 kn
Vrpolje-Čačvina	1.000,00 kn
Zadvarje	1.000,00 kn
Zagvozd	
Zaostrog	800,00 kn
Zasiok	650,00 kn
Zavojane	701,00 kn
Zelovo	320,00 kn
Zmijavci	3.100,00 kn
Zvečanje	1.340,00 kn
Žedno-Arbanija	
Žeževica	950,00 kn
Živogošće	
Žrnovnica	4.110,00 kn
Župa Biokovska	1.000,00 kn

Svetište u Vepricu - 2.300,00 kn

Samostan Službenica Milosrđa - 5.000,00 kn

UKUPNO: 736.469,45 kn.

**Zahvaljujemo svim vjernicima koji su dali svoje priloge
i župnicima koji su dostavili prikupljeni novac.**

Tablicu uredila: Sonja Maleš

Obavijesti iz Nadbiskupskog ordinarijata

➤ **Predstavljena transkripcija Splitskog evangelijara (Evangeliarium Spalatense)**

Na svršetku kulturne manifestacije Knjiga Mediterana (1. listopada 2016.) predstavljena je transkripcija Splitskog evangelijara najstarije rukopisne knjige u Hrvatskoj u izdanju Književnog kruga o kojoj su govorili: generalni vikar mons. Miroslav Vidović, prof. dr. Mirjana Matijević Sokol, prof. dr. Olga Perić i dr. Tomislav Galović

➤ **Sastanak s dekanima Splitsko-makarske nadbiskupije**

Na susretu što ga je sazvao nadbiskup mons. Marin Barišić u srijeda 5. listopada 2016. nazočilo je svih trinaest dekana naše nadbiskupije. Raspravljalo se između ostalog o pripremama za Treći susret hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu (2018.), o godini očinstva i radu s katehezama te o blagoslovu obitelji i unaprjeđenju zaručničkih tečajeva.

➤ **Primatelji pomoći Kirche in Not**

Dana 17. listopada 2016. održan je sastanak sa župnicima koji su za različite obnove ili gradnje crkvenih objekata u proteklom razdoblju primali pomoć od dobrotvorne ustanove Kirche in Not (Njemačka). Zamoljeni su da dostave izvješća o namjenskoj upotrebi sredstava koja će biti prosljeđena spomenutoj ustanovi.

➤ **Završni susret svećenika biokovskog dekanata sa nadbiskupom**

U župnoj kući u Vrgorcu je 19. listopada 2016. održan završni susret župnika Biokovskog dekanata s nadbiskupom i njegovim suradnicima te podnesen osvrt na pastoralno stanje u dekanatu nakon obavljene vizitacije u korizmi ove godine.

➤ **Završni susret svećenika Neretvanskog dekanata**

U pastoralnom centru župe Sv. Nikole u Metkoviću okupili su se svećenici toga dekanata s nadbiskupom Marinom Barišićem i njegovim suradnicima na zakazani završni susret (26. listopada 2016.) nakon obavljenih vizitacija. Dekanat broji 16 župa u kojima djeluje 17 svećenika. Razmotreno je aktualno stanje i crkveni život u župnim zajednicama te dane neke smjernice za pastoralno djelovanje.

➤ **Blagoslovljen kamen temeljac za novu crkvu sv. Ivana Pavla u Trogiru**

U subotu, 22. listopada 2016. održana je prigodna svečanost na kojoj je nadbiskup Marin Barišić blagoslovio početak radova na izgradnji nove crkve i pastoralnog centra u župi Gospe od Anđela u Trogiru.

➤ **Susret Pastoralnog vijeća nadbiskupije**

Po drugi put ove godine zasjedalo je Pastoralno vijeće Splitsko-makarske nadbiskupije (11. studenoga 2016.). U središtu rasprava i razmjene iskustava članova toga vijeća bile su pastoralni prijedlozi za Treći susret hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu (2018) o temi „Očinstvo i majčinstvo dva lica roditeljskog poslanja”. Predstavljen je zbornik dječjih radova „Djeca Oca milosrđa”. Nadbiskup je, između ostalog najavio proglas „Izazov očinstva” te dao čitav niz sugestija za pripremu toga važnog događaja.

➤ **Održan susret Prezbiterskog vijeća**

Pod predsjedanjem nadbiskupa mons. Marina Barišića održana je sjednica Prezbiterskog vijeća Splitsko-makarske nadbiskupije (16. studenoga 2016.). Sudionici su se osvrnuli na različite plodove i aktivnosti u Godine milosrđa. Zatim je predstavljen plan i program za pripremu nacionalnog susre-

ta obitelji u Solinu (2018). Bilo je riječi između ostalog i o sprovednoj praksi, financijskom sustavu te o građevinskim projektima u nadbiskupiji.

➤ **Voditelji predbračnih pouka s Nadbiskupom**

Dana 28. studenoga 2016. okupili su se voditelji zaručničkih tečajeva iz sedam dekanata na sastanak s nadbiskupom Marinom Barišićem. Raspravljali su između ostalog o temama i predavačima u pripremi za brak, zatim o produljenju tečajeva, uvođenju standardne prijavnice za sudionike te o planiranom susretu svih predavača i voditelja koji će se održati 18. veljače 2017. u Vepricu.

➤ **Adventska svećenička rekolekcija u Vepricu**

Na ovogodišnjoj adventskoj rekolekciji u Vepricu (30. 11. 2016.) okupilo se stotinjak svećenika te četvorica đakona koji pohađaju pastoralnu godinu i pripremaju se za prezbiterat. Nakon misnog slavlja na blagdan sv. Andrije apostola što ga je predvodio nadbiskup mons. Marin Barišić slijedio je radni dio s izlaganjima dr. Alojzija Čondića i voditeljice Caritasa č. s. Vlatke Topalović. U završnom obraćanju nadbiskup je između ostalog najavio vizitaciju Makarskog dekanata u korizmi iduće godine.

➤ **Sistematski pregledi svećenika**

Preporučujemo osobito starijim kolegama svećenicima da redovito obavljaju sistematske preglede. Ustanove s kojima je naša nadbiskupija sklopila ugovor o obavljanju sistematskih liječničkih pregleda jesu: Poliklinika Dr. VLAŠIĆ, Poliklinika SUNCE i Poliklinika Dr. LJUTIĆ.

➤ **Krizmanici u 2017.**

Prema podacima koje su nam dostavili župnici u idućoj godini sakrament potvrde će se podijeliti u 124 župe. Za krizmu je prijavljeno 4049 krizmanika.

➤ **Dekanatski delegati za koordinaciju Trećeg nacionalnog susreta obitelji**

Sukladno zaključku prošle sjednice Prezbiterskog vijeća nadbiskupije pojedini su dekanati trebali izabrati svoje predstavnike (delegata) za koordinaciju priprema za Treći susret hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu (2018.). Do sada su izabrani sljedeći predstavnici:

Biokovski dekanat – fra Ivica Omazić, župnik Vrgorca
 Trogirski dekanat – don Ivan Babić, župnik Okrug
 Katedralni dekanat – don Anto Adžamić, župnik župe Pomoćnice kršćana Split
 Konkatedralni dekanat Split – don Radojko Vidović, župnik Konkatedrale Split
 Neretvanski dekanat – fra Ante Bilokapić, župnik Župe sv. Ilije Metković
 Poljički dekanat – don Jakoslav Banić župnik Dubrave
 Omiški dekanat – don Zvonimir Mijić, župnik Rogoznice
 Kliški dekanat – fra Miroslav Modrić, župnik Prugova
 Cetinski dekanat – don Ante Bekavac, župnik Bitelića i Zasioka
 Imotski dekanat – fra Lazar Perica, župni vikar župe Imotski
 Makarski dekanat – fra Nediljko Šabić, župnik Tučepa
 Kaštelanski dekanat – don Ante Čotić st., župnik Kaštel Gomilice
 Solinski dekanat -

mons. Nediljko Ante Ančić, pastoralni vikar
tel. (021) 407-506, fax. 407-532; e-mail: past.ured@smn.hr

KAZALO

Proglas povodom početka Godine očinstva	341
Lice Nebeskoga Oca - Nadbiskupova božićna poruka	342
Raspored slavlja krizmi - 2017.	344
Pastoralni kalendar 2017.. . . .	346
Tečajevi pripreme za kršćanski sakramentalni brak u 2017. godini.	351

DOKUMENTI

Poruka pape Franje za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2017.. . . .	352
Poruka pape Franje u prigodi proslave 50. svjetskog dana mira, 1. siječnja 2017.	354
Poruka pape Franje za 25. svjetski dan bolesnika, 2017.	357
Poruka pape Franje za 54. svjetski dan molitve za duhovna zvanja 2017.. . . .	358
Naputak Kongr. za nauk vjere o pokapanju tijela preminulih i čuvanju pepela u slučaju spaljivanja.	360
Priopćenje s 53. zasjedanja Hrvatske biskupske konferencije.	362
Poruka pomorcima i ribarima o blagdanu sv. Nikole biskupa 2016.. . . .	364

PRIGODNI GOVORI

Blagoslov i polaganje temeljnog kamena nove župne crkve sv. Ivana Pavla II. u Trogiru	365
Božićno primanje kod Nadbiskupa za ravnateljice i ravnatelje osnovnih i srednjih škola	366
Božićno čestitanje u Nadbiskupiji	369

PRIGODNE PROPOVIJEDI

Svetkovina Svih Svetih - Lovrinac, 1. studenoga 2016.	372
Svetkovina Rođenja Gospodinova 2016. – Misa Polnoćka	373
Svetkovina Rođenja Gospodinova 2016. – Danja Misa	374

DOPISI IZ NADBISKUPSKOG ORDINARIJATA

Završno slavlje Svete Godine i đakonsko ređenje	377
Poziv na sjednicu Pastoralnoga vijeća SMN	377
Poziv na sjednicu Prezbiterskoga vijeća SMN	378
Poziv na Adventsku rekolekciju u Vepricu	378
Prikupljanje potpisa za definiranje i zaštitu braka na razini EU	379
Početak Godine očinstva	379
Okružno pismo svećenicima i svim vjernicima u SMN o sprovednoj praksi i običajima	380

TEOLOŠKO-PASTORALNI PRILOZI

Mons. Mate Uzinić: Vijeće HBK-a za život i obitelj kao suoorganizator za Treći nacionalni susret hrv. katoličkih obitelji	382
Dr. don Alojzije Čondić: Pastoral milosrđa u ozračju Jubileja milosrđa.	386

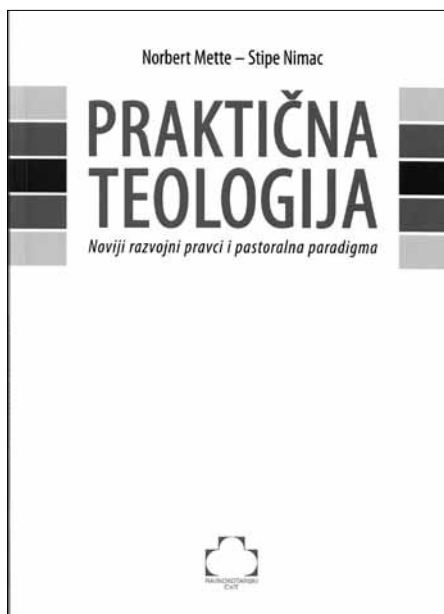
IZ ŽIVOTA SPLITSKO-MAKARSKE CRKVE

Međunarodni dan starijih osoba u splitskom Domu „Matošić”	389
Predstavljen transkripcijski „Splitski evangelijar”	389
Misa za žrtve četničkog pokolja u mjestu Gata.	390
Misijski križ sestri Fides Babić u Slivnu Ravnom prije puta u Čile.	391
Kardinal Puljić na proslavi blagdana sv. Franje s konventualcima u Splitu	392
Proslava sv. Franje na Trsteniku u Splitu	392
Proslavljen blagdan sv. Franje u Metkoviću	393
Pjesnička večer Hrvoja Marka Peruzovića na „Susretu s autorom”	394
Susret dekana Splitsko-makarske nadbiskupije s nadbiskupom Barišićem	395
Predstavljeno izdanje otpjevnih psalama „Pjevajte Bogu našem” fra Stipice Grgata	396
Splitskom Caritasu donacija od 35 tisuća kuna za siromašnije studente	396
Proslavljen blagdan Gospe od Ružarija u Metkoviću	397
Godišnji izlet – hodočašće redovnica Splitsko-makarske nadbiskupije	398
Posveta oltara i blagoslov crkve sv. Filipa i Jakova u Potravlju	398
Župa Materinstva BDM na Brdima obilježila 50 godina postojanja	400
Započeli molitveni susreti za duhovna zvanja	401
Župe Ruda i Vranjic hodočastile sv. Martinu u Mađarsku	401
Tribina na temu „Par lekcija za bolji brak”	402
Doktorirao fra Ivica Jurić.	403

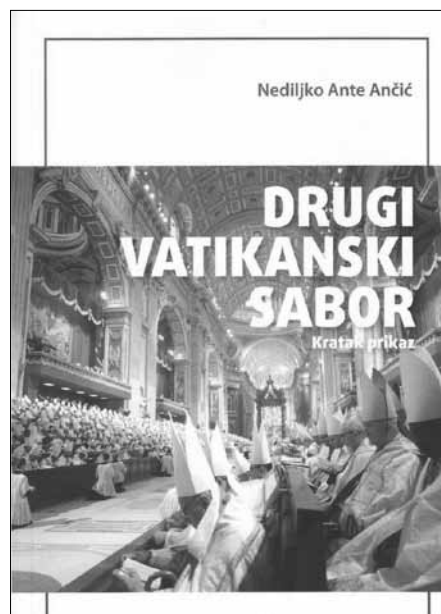
Završena akcija „72 sata bez kompromisa” u Splitu u organizaciji SKAC-a	403
25. obljetnica posvete crkve sv. Josipa u Glavini Donjoj.	405
Proslava sv. Luke na splitskome Kocunaru	406
Biskup Komarica na proslavi blagdana sv. Luke u Otoku	407
Nadbiskup Barišić primio profesora Lyndona da Cruza	408
Studijski dan „Vrata Svetoga: Interdisciplinarno čitanje opusa Željka Mardešića”	409
Završni susret nakon vizitacije Biokovskoga dekanata	411
„A di ćeš?” – Prvi susret mladih grada Splita u ovoj akademskoj godini	412
Održan XXII. međunarodni teološki simpozij KBF-a u Splitu	412
Međunarodni skup o pastoralu zvanja	415
Misa za početak akademske godine u splitskom Kampusu	416
Trodnevna duhovna obnova za studente i mlade	417
Blagoslov gradilišta i temeljnoga kamena za novu župnu crkvu u Trogiru	417
Otvorena „Kuća života sv. Josipa” u Kaštel Novome.	419
Proslava 25. obljetnice vjeronauka u školi	419
Pučke misije održane u župi Kučiće	420
Promocija nosača zvuka „Molitva Gospi” Papa banda	421
Kardinal Burke predvodio misu i predstavio svoju knjigu u Splitu	422
Ana Perišić gostovala na „Susretu s autorom”	423
Osvrt na kanonsku vizitaciju župa Neretvanskog dekanata.	424
Susret nadbiskupa s krizmateljima	425
Blagoslov obnovljene crkve Bezgrješnog Začeca BDM u Gornjoj Podstrani	426
Spomen na metkovske branitelje	427
Koncert uz Sve Svete i Dušni dan	428
Svi Sveti na splitskom groblju Lovrinac.	428
Radni sastanak u prigodi pripreme za Treći susret hrvatskih katoličkih obitelji	428
Premijerno prikazan film „Huda jama – strogo čuvana tajna”	430
Započela 14. sezona ministrantske malonogometne lige „Ivan Merz”	431
Misa za djecu i roditelje korisnike Caritasa.	431
Tri Anđele položile doživotne redovničke zavjete u Splitu	432
Nadbiskup Barišić krstio šesto dijete u obitelji Kosor	433
Fokolarini kod nadbiskupa	434
Održan teološki seminar u Esslingenu	434
Tjedan molitve za pokojne na Sućidru	435
Susret bogoslova i štitenika centra Juraj Bonaći	436
„Savjeti sv. Hildegarde za zdravlje duha i tijela”	436
„Priče iz Vukovara” Siniše Glavaševića	437
Susret starijih i bolesnih osoba i osoba s invaliditetom	438
Proslavljen sv. Martin u Rudi	438
Hodočasnici iz Brela i Tučepa posjetili svetišta Mariazell, Trnava, Krakow, Čenstohowa i Marija Bistrica	439
Održan Međunarodni biblijski znanstveni simpozij „Apokaliptika”.	439
Sjednica nadbiskupijskoga Pastoralnog vijeća	441
Održane Duhovne vježbe za bogoslove splitske bogoslovije	442
Završno slavlje Jubileja Božjega milosrđa u Nadbiskupiji.	443
Blagoslovih novih elektronskih orgulja u Lokvi Rogoznici	444
Proslava blagdana Sv. Stanislava Kostke – zaštitnika isusovačkih novaka	444
Trogirani svečano proslavili Dan grada i blagdan zaštitnika sv. Ivana Trogirskoga	444
Svečana promocija zbornika učeničkih radova „Djeca Oca milosrđa”	445
Sjednica nadbiskupijskoga Prezbiterskog vijeća	447
Obećanja kandidata za đakonat Splitsko-makarske nadbiskupije	448
Smrt: kraj ili možda početak?	449
Proslavljena 50. obljetnica časopisa „Crkva u svijetu”	450
Hodočašće mira, ljubavi i ponosa studenata iz Splita	452
Otkriven spomenik u Vukovarskoj ulici u Splitu	454
Misa studenata za Vukovar.	455
Misa za sve poginule branitelje u konkatedrali.	456
Jacques Houdek na glazbenoj radionici za voditelje, pjevače i svirače.	456
Nadbiskupijski stručni skup za vjeroučitelje	457
Nadbiskup zaredio za đakone trojicu bogoslova	458
Proslavljen blagdan Gospe od Zdravlja u Splitu	459
Predstavljena knjiga o povijesti crkvenog zbora u Kaštel Lukšiću	460
Blagdan sv. Klementa, zaštitnika Makarske.	461
Sjednica biskupa Splitske metropolije.	462

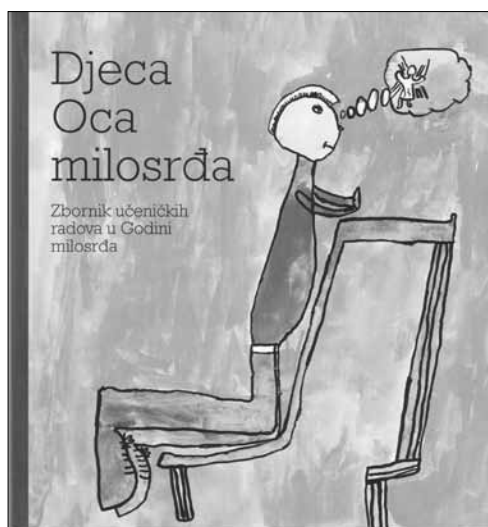
Okrugli stol na temu „Obitelji i pomagači u vrtlogu nasilja”	463
Caritasovi stipendisti za 2016/2017. kod nadbiskupa Barišića	464
Splitski dominikanci proslavili 800. obljetnicu utemeljenja Reda propovjednika	465
Misijska humanitarna izložba za Haiti	466
U Splitu zapaljena prva adventska svijeća	467
Nadbiskup Barišić na prvu nedjelju Došašća sa sjemeništarcima	467
Duhovna obnova za splitske studente	468
Voditelji zaručničkih tečajeva s nadbiskupom Barišićem	468
Adventska duhovna obnova za svećenike u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji	469
Župa sv. Andrije apostola na Sućidru proslavila 25. obljetnicu postojanja i djelovanja	470
Nadbiskup s hrvatskim nadzemljašima	471
Otkriven spomenik don Ivanu Filipoviću Grčiću	472
Nadbiskup krstio peto dijete u obitelji Pavić	473
Seminar nove evangelizacije u organizaciji zajednice „Molitva i Riječ”	474
Doživotno zavjetovanje s. Suzane Lasić, OP	474
Proslava sv. Nikole biskupa u Metkoviću	475
Proslava sv. Nikole u svetištu Gospe od Pojšana	476
Joško Belamarić gostovao na Verbumovu „Susretu s autorom”	476
Nadbiskupija izradila Internet stranicu za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji	477
Mladi sa Sućidra novac skupljen za petarde darovali Caritasu	477
Druženje nadbiskupa s mladima iz Nadzemlja	478
Proslava Bezgrješnog začeća BDM zaštitnice CBS-a	478
Misa zadušnica za prvoga hrvatskog predsjednika	479
Caritasova humanitarna akcija na splitskoj rivi	479
Nadbiskup krstio peto dijete u obitelji Akalović	480
Humanitarni koncert „Ususret Božiću”	481
Adventska duhovna obnova za studente	481
Prosinački molitveni susret za duhovna zvanja	482
Nadbiskup primio solinskoga gradonačelnika	482
Adventsko-božićni koncert za mlade	483
Duhovna obnova studenata laika splitskog KBF-a	483
Božićno primanje ravnatelja osnovnih i srednjih škola kod Nadbiskupa	484
Splitske Anđele proslavile blagdan svoje utemeljiteljice	485
Adventska duhovna obnova redovnica grada Splita i okolice	486
Adventski oratorij „On će doći”	487
Tradicionalni Nadbiskupov pohod Makarskoj	487
Predstavljanje nadbiskupove božićne poruke za medije	488
Božićna čestitka i primanje kod Nadbiskupa	489
Tribina za mlade „Zavedi me, razvedi me”	489
Završena humanitarna akcija „Dobro srce studenata Splita”	490
Predbožićni koncert u Podbablju	491
Polnočka u splitskoj katedrali	491
Božićno slavlje u splitskoj prvostolnici	492
Nadbiskup na Božić sa splitskim zatvorenicima	492
Nadbiskup pohodio samostan Kćeri Božje ljubavi na Marjanu	493
Nadbiskup na blagdan sv. Stjepana na splitskom Sustipanu	494
Božićni koncert u Kaštel Novom	495
Žive jaslje uprizorene u Tugarima	495
Blagoslovljena slika Isusova krštenja na Trsteniku	496
Proslava Mladenaca uz darivanje djece u Podbablju	497
Blagdan Svete obitelji na splitskom Sukoišanu	497
Misa zahvalnica u splitskoj prvostolnici	498
NAŠI POKOJNICI	500
Don Ante Vojnović	500
Misa zadušnica za ubijenu misionarku s. Claru Agano Kahambu (1976.-2016.)	502
Pokopana benediktinka s. Marija Josipa (Kata) Runje, OSB (1927.-2016.)	503
Kronika Oca Nadbiskupa	505
Milostinja Nedjelje Caritasa u 2015. godini	508
Obavijesti iz Nadbiskupskog ordinarijata	511

Norbert Mette – Stipe Nimac, *Praktična teologija. Noviji pravci i pastoralna paradigma*, Ravnokotarski cvit, Lepuri, 2016., str. 1-84

Nediljko Ante Ančić, *Drugi vatikanski sabor. Kratki prikaz*, Crkva u svijetu, Split, 2016., str. 1-64.

Priredile: Marina Šimić i Mirjana Vučica, *Djeca Oca milosrđa. Zbornik učeničkih radova u Godini milosrđa*, Splitsko-makarska nadbiskupija, Split, 2016., str. 1-121.

VJESNIK SPLITSKO-MAKARSKE NADBISKUPIJE

Izdaje: Nadbiskupski ordinarijat Splitsko-makarske nadbiskupije, Poljana kneza Trpimira 7, Split

Vjesnik je dostupan i na mrežnim stranicama: www.smn.hr

Odgovorni urednik: nadbiskup Marin Barišić

Glavni urednik: Nediljko Ante Ančić, *pastoralni vikar*, tel.: 407-506, past.ured@smn.hr

Uredničko vijeće: Nediljko Ante Ančić, Kristina Bitanga, Silvana Burilović Crnov,
Gabrijel Kamber, Miroslav Vidović

Lektura: Vedran Torić

Priprema: Ratimir Vukorepa

Tisak: Salona-liber, Solin

Ovaj je broj zaključen 31. prosinca 2016.

Proslavljena 50. obljetnica teološkoga časopisa „Crkva u svijetu“ - Split, 17. studenoga 2016.

Splitski dominikanci proslavili 800. obljetnicu utemeljenja Reda propovjednika - 25. studenoga 2016.

Adventska-božićni koncert za mlade Split, 13. prosinca 2016.

Dječji zborovi s Nadbiskupom prilikom božićnog primanja ravnatelja osnovnih i srednjih škola - 15. prosinca 2016.

Božićno slavlje u splitskoj katedrali - 25. prosinca 2016.

*Dakonsko ređenje u splitskoj prvostolnici - Svetkovina Krista Kralja, 20. studenoga 2016.
(don Luka Stipinović, fra Mario Lemo i don Gabrijel Kamber)*